

Diagnoza służąca delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Adamów

Niniejsza diagnoza została sporządzona zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U.2021 poz. 485), w szczególności z art. 4 ust 1, art. 8 ust 1, art. 9 oraz art. 10. Ustawy. Zgodnie z art. 11 ust 2. ww. ustawy potwierdza spełnienie przez obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji ustawowych przesłanek ich wyznaczenia.

Spis treści

1.	Wprowadzenie	3
2.	Metodologia opracowania dokumentu	4
2.1	Słowniczek pojęć	4
2.2	Objaśnienia metodyczne	6
2.3	Struktura dokumentu	7
2.4	Zakres terytorialny i merytoryczny	8
3.	Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	9
3.1	Wyznaczenie jednostek analitycznych -referencyjnych	9
3.2	Metodologia delimitacji obszaru zdegradowanego	13
4.	Diagnoza stanu istniejącego	19
4.1	Położenie administracyjne i geograficzne gminy	19
4.2	Sfera społeczna	20
4.2.1	Zmiana liczby mieszkańców i ruchy naturalne	20
4.2.2	Struktura wieku mieszkańców	28
4.2.3	Bezrobocie	34
4.2.4	Ubóstwo, wykluczenie społeczne i uzależnienia	45
4.2.5	Zły stan zdrowia mieszkańców i niepełnosprawność	66
4.2.6	Poziom edukacji	71
4.2.7	Poziom uczestnictwa w życiu społecznym i obywatelskim	77
4.2.8	Poziom bezpieczeństwa publicznego	84
4.3	Syntetyczny wskaźnik kryzysu społecznego	90
4.4	Analiza niekorzystnych zjawisk w pozostałych sferach	97
4.4.1	Sfera gospodarcza	97
4.4.2	Sfera środowiskowa	105
4.4.3	Sfera techniczna	111
4.4.4	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	123
4.4.5	Podsumowanie analizy pozostałych sfer	133
4.5	Analiza jakościowa	136
5.	Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	144

1. Wprowadzenie

Pierwszy dokument odnoszący się do kwestii niezbędności prowadzenia procesu rewitalizacji na terenie gminy Adamów był przyjęty na podstawie Uchwały Rady Gminy Adamów nr XXVII/199/17z dnia 26 czerwca 2017 r. w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Adamów na lata 2017-2023". Dokument został opracowany na podstawie „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020 zatwierdzonymi w dniu 3 lipca 2015 r. przez Ministra Infrastruktury”. Program rewitalizacji został wpisany do Wykazu gminnych programów rewitalizacji województwa lubelskiego Uchwałą CCXVIII/4258/2017 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 26 września 2017 r. W ww. wykazie znajdują się programy rewitalizacji, które zostały uchwalone w gminach województwa lubelskiego, przedłożone do oceny w Departamencie Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym UMWL, a następnie pozytywnie zweryfikowane przez członków Zespołu do spraw rewitalizacji. Umieszczenie projektu w wykazie stanowiło warunek ubiegania się o środki na projekty rewitalizacyjne w ramach RPO WL 2014-2020. Program rewitalizacji stanowił podstawę do podjęcia kompleksowych działań rewitalizacyjnych na zdegradowanym obszarze gminy Adamów wymagających szczególnego wsparcia. Ponadto umożliwił efektywne pozyskiwanie dofinansowania do projektów ze środków Unii Europejskiej w perspektywie finansowej 2014–2020.

W świetle art. 52 ww. ustawy o rewitalizacji włącznie do dnia 31 grudnia 2023 r. dopuszcza się realizację przedsięwzięć wynikających z programu zawierającego działania służące wyprowadzeniu obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego, przyjmowanego uchwałą rady gminy, bez uchwalania gminnego programu rewitalizacji. Ustawa uznaje przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy za zadanie własne gminy. Należy jednak podkreślić, że jest ona zadaniem fakultatywnym, co oznacza, że nie każda gmina ma obowiązek jego wykonywania, lecz decyzja o jego podjęciu zależy od występowania na obszarze gminy specyficznych problemów zdefiniowanych w ustawie.

Mając na uwadze fakt zbliżającego się zakończenia obowiązywania ww. dokumentu oraz założenie, iż to właśnie Gminny Program Rewitalizacji (dalej GPR) będzie stanowił podstawę ubiegania się o środki w nowej perspektywie finansowej UE w ramach „Funduszy Europejskich dla Lubelskiego na lata 2021-2027”, władze gminy Adamów podjęły starania w celu opracowania diagnozy pozwalającej na wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Niniejsza diagnoza ma na celu wyznaczenie (delimitację) obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w gminie Adamów. Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, obszar rewitalizacji to fragment gminy, który cechuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, przede wszystkim ze sfery społecznej, ale także: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Dodatkowo powinien to być obszar, na którym z uwagi na istotne jego znaczenie dla rozwoju

lokalnego, gmina zamierza realizować przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Może on obejmować całość lub część obszaru zdegradowanego.

Proces delimitacji obszaru rewitalizacji wymaga określenia uprzednio obszarów gminy charakteryzujących się kumulacją zjawisk kryzysowych. Obszar z kumulacją zjawisk kryzysowych to część gminy znajdująca się w stanie kryzysowym ze względu na szczególne nagromadzenie negatywnych zjawisk społecznych, wskazanych w ustawie o rewitalizacji, w tym przede wszystkim: bezrobocie, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Tereny w granicach obszaru znajdującego się w stanie kryzysowym, na których występują ponadto negatywne zjawiska (jedno lub kilka) ze sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej można wyznaczyć jako obszar zdegradowany.

2. Metodologia opracowania dokumentu

2.1 Słowniczek pojęć

Rewitalizacja

Proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Interesariusze

Interesariuszami rewitalizacji są w szczególności:

- 1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, społeczne inicjatywy mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
- 2) mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt 1;
- 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- 5) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- 6) organy władzy publicznej;
- 7) podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Stan kryzysowy

Stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami, w co najmniej jednej z następujących sfer:

- 1) gospodarczej – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- 2) środowiskowej – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- 3) przestrzenno-funkcjonalnej – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- 4) technicznej – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Obszar zdegradowany

Obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia stanu kryzysowego na każdym z podobszarów.

Obszar rewitalizacji

Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic. Niezamieszkałe tereny przemysłowe, w tym portowe i wydobywcze, tereny powojenne albo pokolejowe, na których występują negatywne zjawiska, mogą wejść w skład obszaru rewitalizacji wyłącznie w przypadku, gdy działania możliwe do przeprowadzenia na tych terenach przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym.

2.2 Objaśnienia metodyczne

Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r., celem niniejszej diagnozy jest przeanalizowanie przestrzenne wskazanych w ustawie negatywnych zjawisk społecznych na terenie gminy oraz współwystępowania w obszarach ich koncentracji pozostałych negatywnych zjawisk określonych w ustawie, a w rezultacie zidentyfikowanie obszaru zdegradowanego i w jego ramach obszaru rewitalizacji.

Ustawa wprowadza obowiązkowy tryb uchwalania gminnego programu rewitalizacji, na który składają się następujące etapy:

- 1) Wyznaczenie obszarów zdegradowanego i rewitalizacji, co następuje uchwałą Rady Gminy na wniosek Wójta, Niniejsza diagnoza stanowi załącznik do wniosku;
- 2) Sporządzenie dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji – Gminnego Programu Rewitalizacji. Etap ten zaczyna się uchwałą Rady Gminy o przystąpieniu do sporządzenia Programu Rewitalizacji, a kończy uchwałą o jego przyjęciu.
- 3) Ewentualne przyjęcie uchwał będących aktami prawa miejscowego, które są następstwem przyjęcia programu: (np. o wyznaczeniu Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o zmianie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego lub Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego, o zmianie uchwał definiujących politykę mieszkaniową gminy).

Przyjęta w niniejszej diagnozie procedura delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji składa się z następujących etapów:

- 1) podział gminy na jednostki analityczne - referencyjne, które należy rozumieć jako najmniejsze, niepodzielne na kolejnych etapach procedury, obszary gminy, dla których możliwe jest pozyskanie danych niezbędnych do przeprowadzenia analiz w określonych ustawowo sferach zagadnień;
- 2) określenie listy weryfikowalnych i obiektywnych wskaźników dostosowanych do lokalnych uwarunkowań i obrazujących zjawiska kryzysowe w poszczególnych sferach;
- 3) zgromadzenie i przygotowanie danych do analiz wskaźnikowych;
- 4) przeprowadzenie analiz wskaźnikowych obszaru gminy w układzie jednostek analitycznych i poszczególnych sfer zagadnień;
- 5) określenie obszarów z kumulacją zjawisk kryzysowych, w których zidentyfikowane nagromadzenie negatywnych zjawisk społecznych;
- 6) delimitacja obszaru zdegradowanego, w którym zidentyfikowano, obok nagromadzenia negatywnych zjawisk społecznych, występowanie negatywnych zjawisk w sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej;

- 7) delimitacja obszaru rewitalizacji cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, o powierzchni nie większej niż 20% powierzchni gminy i zamieszkałego przez nie więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy;
- 8) podjęcie uchwały o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji przez Radę Gminy.

Rysunek 1 Etapy wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

2.3 Struktura dokumentu

Zakres diagnozy służącej delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji został określony wprost w art. 9. ustawie o rewitalizacji¹. Przedmiotowy artykuł w sposób jednoznaczny wskazuje jakie elementy należy poddać weryfikacji w celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji.

Zakres niniejszego opracowania obejmuje zagadnienia odnoszące się do pięciu obowiązkowych sfer:

- a) społecznej;
- b) gospodarczej;
- c) środowiskowej;
- d) technicznej;
- e) przestrzenno-funkcjonalnej.

W ramach ww. sfer wykonano szczegółową, wieloaspektową diagnozę obszaru Gminy Adamów pod kątem występowania zjawisk kryzysowych.

¹ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U.2021 poz. 485)

2.4 Zakres terytorialny i merytoryczny

Jedną z głównych zasad procesu rewitalizacji jest konieczność koncentracji terytorialnej podejmowanych działań. Ustawa o rewitalizacji² jednoznacznie wskazuje na terytorialny wymiar rewitalizacji, tj. konieczność realizacji projektów na ściśle wskazanym obszarze. Terytorialne ograniczenie zakresu rewitalizacji związane jest z koniecznością zapewnienia przemyślanego i kompleksowego procesu skupiającego zakres interwencji na obszarze najbardziej tego potrzebującym. Wpływa również na ograniczenie rozproszenia działań rewitalizacyjnych, których realizacji w efekcie nie przynosiłaby oczekiwanych rezultatów. Wobec tego, o wyborze obszaru rewitalizacji decydować ma zdiagnozowana koncentracja negatywnych zjawisk przy jednoczesnym istotnym znaczeniu tego obszaru dla rozwoju lokalnego.

Zakres terenowy opracowania obejmuje obszar gminy Adamów o powierzchni ok 98km². Analizę mającą na celu ustalenie zasięgu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji przeprowadzono dla obszaru całej gminy. Na terenie gminy znajduje się 17 sołectw.

Niezwykle istotnym elementem procesu rewitalizacji jest włączenie lokalnej społeczności, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów zarówno w sam etap diagnozowania obszaru gminy, jak również późniejszego przygotowania działań rewitalizacyjnych. Takie podejście wpływa na zapewnienie dogłębnej analizy oraz jej trafność, jak również zapewnienie akceptacji planowanych przedsięwzięć. Rewitalizacja stanowi odpowiedź na wieloaspektowy kryzys w konkretnej społeczności zajmującej zdefiniowany obszar.

---

²ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U.2021 poz. 485)

3. Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

3.1 Wyznaczenie jednostek analitycznych -referencyjnych

Pierwszy etap prac w ramach niniejszej diagnozy obejmował wyznaczenie podstawowych jednostek analitycznych - referencyjnych, tj. przestrzennych jednostek, do których odnoszone były wszystkie zbierane dane. W obrębie wyznaczonych pól przeprowadzono następnie szczegółową analizę wskaźnikową w zakresie poszczególnych sfer mającą na celu wskazanie obszarów wymagających podjęcia działań rewitalizacyjnych. Przeprowadzona diagnoza objęła swoim zasięgiem teren gminy Adamów przy uwzględnieniu podziału na wyznaczone jednostki referencyjne. Diagnoza została przeprowadzona w oparciu o obiektywne i weryfikowalne mierniki oraz metody badawcze, które odpowiednio dostosowano do lokalnych uwarunkowań. Analiza wskaźnikowa uzupełniona została o analizę jakościową.

Zgodnie z rekomendacjami³ analizie poddano dwa rodzaje pól podstawowych – jednostki modularne (sztuczne) oraz jednostki pseudonaturalne (istniejące oraz wyznaczone na potrzeby rewitalizacji). Ze względu na liczne problemy związane z pozyskaniem danych (m.in. niezgodność z działkami ewidencyjnymi, konieczność przyporządkowania danych z jednej ulicy do kilku pól, kwestie ochrony danych osobowych), które odzwierciedliłyby aktualny stan, zrezygnowano z analizy prowadzonej na poziomie jednostek modularnych. Analizie poddano jednostki pseudonaturalne.

Na podkreślenie zasługuje fakt, iż jednostki analityczne stanowią obszary spójne, dające się wyodrębnić jako pewne całości pod względem społecznym, morfologicznym, funkcjonalnym i przestrzennym. Ponadto, podział gminy na jednostki analityczne powinien uwzględniać strukturę funkcjonalno-przestrzenną i sytuację demograficzną gminy. Dodatkowo wymogi ustawowe nakazują, iż granice jednostek powinny być poprowadzone zgodnie z granicami ewidencyjnymi działek, za wyjątkiem sytuacji, w których granice jednostek dzielą działki, przez które np. przepływają rzeki. Ustawa umożliwia zastosowanie specjalnych narzędzi wspierających proces rewitalizacji, np. Specjalną Strefę Rewitalizacji, które muszą być przypisane ściśle do określonych działek ewidencyjnych.

Finalny podział gminy na jednostki analityczne został skonsultowany i zatwierdzony przez władze Gminy Adamów.

Przyjęte na wstępie prac założenie zachowania ciągłości procesów rewitalizacyjnych było podstawą podjęcia decyzji, że punktem wyjścia do podziału gminy na jednostki referencyjne, będzie

---

³ „Delimitacja krok po kroku. Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na potrzeby Gminnych Programów Rewitalizacji”

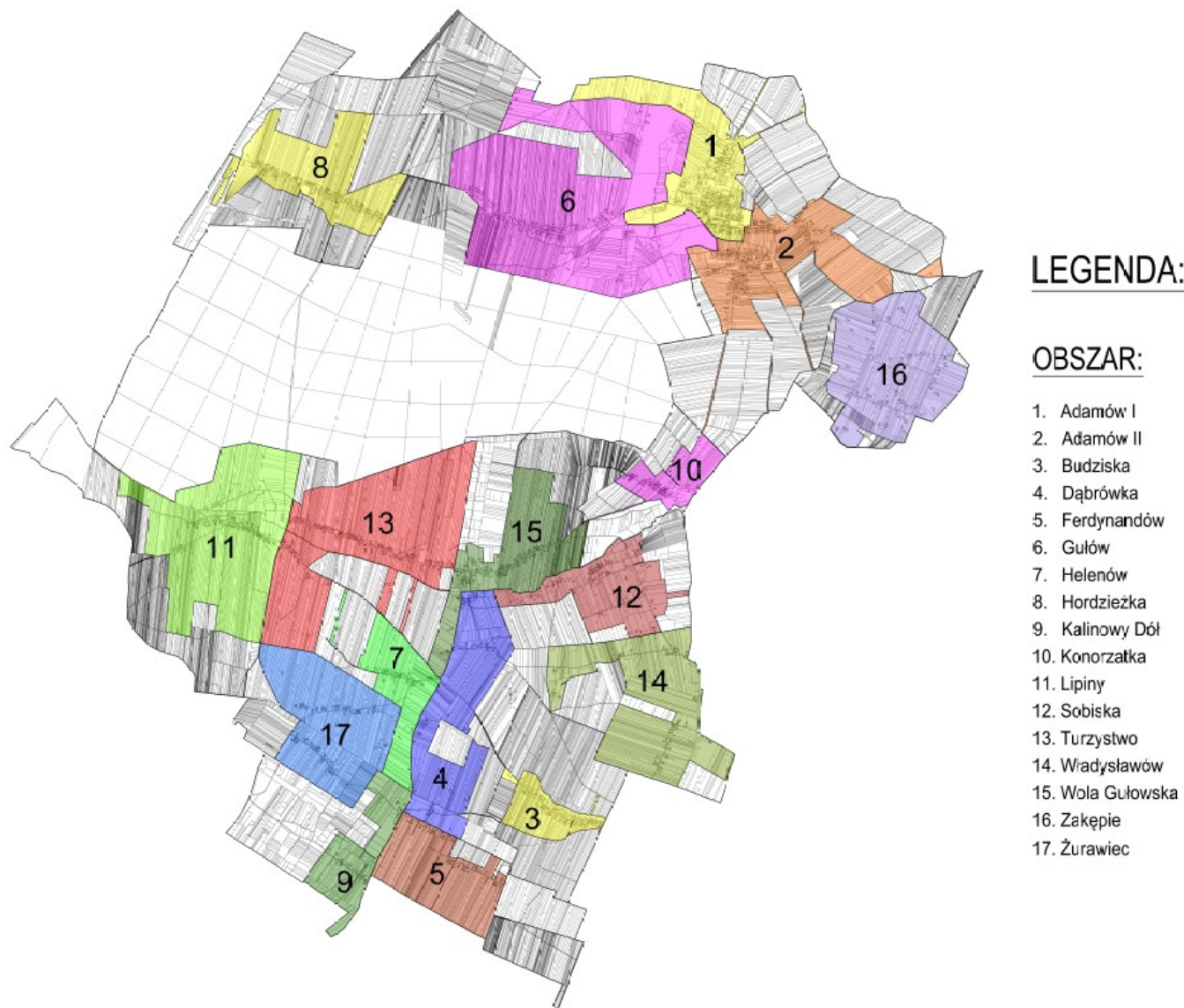
podział zastosowany w obowiązującym do końca 2023 r. Lokalnym Programie Rewitalizacji. W dokumencie tym, obszar gminy Adamów został podzielony na 17 obszarów analitycznych, zgodnie z granicami poszczególnych sołectw gminy. Sołectwa, będące jednostkami pomocniczymi gminy, w sposób najbardziej adekwatny odzwierciedlają podział terytorialny gminy wynikający z uwarunkowań historycznych, przestrzennych i społecznych. Od strony praktycznej uzasadnieniem dla takiej metodologii był również fakt, iż zbieranie danych na potrzeby gminnych statystyk od lat opiera się właśnie na podziale na jednostki pomocnicze. Wyodrębniono następujące jednostki referencyjne:

Wyodrębniono następujące jednostki referencyjne- sołectwa:

- 1) Adamów I,
- 2) Adamów II,
- 3) Budziska,
- 4) Dąbrówka,
- 5) Ferdynandów,
- 6) Gułów,
- 7) Helenów,
- 8) Hordzieżka,
- 9) Kalinowy Dół,
- 10) Konorzatka,
- 11) Lipiny,
- 12) Sobiska,
- 13) Turzystwo,
- 14) Władysławów,
- 15) Wola Gułowska,
- 16) Zakępie,
- 17) Żurawiec.

Z zakresu opracowania, tj. wyznaczonych jednostek referencyjnych, wyłączono fragmenty gminy, które zgodnie z metodologią przyjętą przez ustawę o rewitalizacji nie powinny być brane pod uwagę na etapie delimitacji obszaru zdegradowanego. Wyłączenia te wynikają z charakterystyki tychże terenów – są to tereny (niezurbanizowane), rolne, przeznaczone dla potrzeb prowadzenia działalności rolniczej oraz leśne. Granice wyznaczonych jednostek referencyjnych prowadzone były zgodnie z działkami ewidencyjnymi.

Mapa 1 Podział gminy Adamów na wyznaczone jednostki analityczne (referencyjne)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG w Adamów (mapa zasadnicza gminy)

W ramach niniejszego opracowania analizie poddano 17 wyznaczonych jednostek analitycznych (referencyjnych). Ich szczegółową charakterystykę przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 1 Wyznaczone obszary referencyjne (analityczne) na terenie miny gminy Adamów

Lp.	Nazwa obszaru analitycznego – sołectwo	Miejscowości i ulice	Powierzchnia sołectwa [ha]	Powierzchnia jednostki analitycznej [ha]	Liczba ludności w 2021 r. [osoby]
1.	Adamów I	Adamów- ulice: Batalionów Chłopskich, Cicha, Cmentarna , Ks. Kanonika Szymona Grzymały, Gen. Franciszka Kleeberga, Łąkowa, Malinowa, Męczenników, Katynia, Ogrodowa, Polna, SGO „Polesie", Słoneczna, Spacerowa, Spokojna, Spółdzielcza, Szkolna, Plac Śniegockich, Targowa, Osiedle Tęczą, Wrzosowa, Kardynała S. Wyszyńskiego, Onufrego Zagłoby	397,5609	221,6088	900
2.	Adamów II	Adamów- ulice: Jarosława Dąbrowskiego, Ks. Józefa Gozdalskiego, Ks. Marka Jandołowicza, Jana Kilińskiego, Janusza Korczaka, Kościelna, Tadeusza Kościuszki, Leśna, Stanisława Majewskiego, Nowa, Ks. Konstantego Pabisiewicza, Ks. J. Popiełuszki, Kazimierza Pułaskiego, Adama i Hieronima Rusieckich, Henryka Sienkiewicza, Antoniego Trzaskowskiego, Wincentego Witosa	806,0931	276,6994	1 130
3.	Budziska	Budziska	337,8163	69,6641	216
4.	Dąbrówka	Dąbrówka	389,7853	237,2186	137
5.	Ferdynandów	Ferdynandów	266,1684	171,3943	151
6.	Gułów	Gułów	3 172,9016	698,9716	472

Lp.	Nazwa obszaru analitycznego – sołectwo	Miejscowości i ulice	Powierzchnia sołectwa [ha]	Powierzchnia jednostki analitycznej [ha]	Liczba ludności w 2021 r. [osoby]
7.	Helenów	Helenów	196,9072	123,0213	71
8.	Hordzieżka	Hordzieżka	631,8204	215,9169	354
9.	Kalinowy Dół	Kalinowy Dół	302,4442	112,0013	56
10.	Konorzatka	Konorzatka	225,4600	73,7176	142
11.	Lipiny	Lipiny	692,2566	405,8467	259
12.	Sobiska	Sobiska	391,5344	163,4056	231
13.	Turzystwo	Turzystwo	573,9179	436,9898	356
14.	Władysławów	Władysławów	384,3621	286,1478	161
15.	Wola Gułowska	Wola Gułowska	389,9827	204,9669	301
16.	Zakępie	Zakępie	384,6772	295,4207	354
17.	Żurawiec	Żurawiec, Natalin	325,1072	264,0105	223
SUMA:			9 868,7955	4 257,0021	5 514

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Adamów

3.2 Metodologia delimitacji obszaru zdegradowanego

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego na terenie gminy Adamów zostało przeprowadzone przy pomocy analizy wskaźnikowej wspartej analizą jakościową. Kluczową metodą prowadzącą do wyznaczenia obszaru zdegradowanego była analiza wskaźnikowa (wielokryterialna), obejmująca obszar gminy i prowadzona w podziale na wyznaczone jednostki referencyjne.

Analiza jakościowa obejmowała interpretację wyników otrzymanych w poszczególnych obszarach analizy wielokryterialnej i formułowania na tej bazie wniosków w analizowanych sferach społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej, a także w formie wniosków z badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców gminy Adamów.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji kryzys w sferze społecznej związany jest z koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, szczególnie zaś bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji i kapitału społecznego oraz niskiej aktywności w życiu publicznym i kulturalnym (art. 9 ust. 1). Analizę w sferze społecznej przeprowadzono w oparciu o budowanie wskaźnika syntetycznego. W tym celu przeanalizowano 25 wskaźników obrazujące w najpełniejszy sposób natężenie problemów w sferze społecznej z zakresu bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, edukacji lub kapitału społecznego, a także aktywności społecznej i obywatelskiej. Wykorzystanie większej liczby wskaźników pozwoliło na zdiagnozowanie w sposób bardziej precyzyjny. Wskaźniki budowano na podstawie zgromadzonych

danych ilościowych. Dane liczbowe gromadzono przy założeniu, że udostępniane przez współpracujące instytucje i komórki organizacyjne Urzędu Gminy Adamów dane, powinny odzwierciedlać najaktualniejszy stan danego zjawiska i przedstawiać jego wartość liczbową na dzień udostępnienia danych (o ile rejestr, w którym te dane są gromadzone to umożliwił).

Tabela 2 Lista wskaźników delimitacyjnych w sferze społecznej

Nr wskaźnika	Badane zjawisko	Nazwa wskaźnika	
1.	Trendy demograficzne	Zmiana liczby mieszkańców w latach 2017-2021	
2.		Liczba zgonów przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.	
3.		Liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.	
4.		Zmian liczby osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.	
5.	Bezrobocie	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021r.	
6.		Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r.	
7.		Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r	
8.	Ubóstwo, wykluczenie społeczne, uzależnienia	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy GOPS przypadających na 100 mieszkańców w 2021 r.	
9.		Liczba osób korzystających ze świadczeń GOPS z tytułu ubóstwa na przypadających 100 mieszkańców w 2021 r.	
10.		Liczba osób korzystających ze świadczeń GOPS z tytułu bezrobocia przypadających na 100 mieszkańców w 2021 r.	
11.		Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy GOPS z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego na 100 mieszkańców na 100 mieszkańców w 2021 r.	
12.		Liczba osób, które posiadały założoną Niebieską Kartę przypadających na 100 mieszkańców w 2021 r.	
13.		Liczba dzieci i młodzieży korzystającej z dożywiania przypadającej na 100 mieszkańców do 17 roku życia w 2021 r.	
14.		Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy GOPS z tytułu alkoholizmu na 100 mieszkańców 2021 r.	
15.		Liczba osób zgłoszonych do GKRPA przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.	
16.		Stan zdrowia mieszkańców i niepełnosprawność	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy GOPS z tytułu niepełnosprawności przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.
17.			Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy GOPS z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.
18.		Poziom edukacji	Udział dzieci posiadających specjalne potrzeby edukacyjne w roku szkolnym 2019/2020 w ogólnej liczbie uczniów
19.			Udział dzieci posiadających specjalne potrzeby edukacyjne w roku szkolnym 2020/2021 w ogólnej liczbie uczniów
20.		Poziom uczestnictwa w życiu publicznym i obywatelskim	Liczba funkcjonujących organizacji społecznych przypadających na 100 mieszkańców w 2021r.
21.			Liczba mieszkańców korzystających z biblioteki przypadająca na 100

Nr wskaźnika	Badane zjawisko	Nazwa wskaźnika
		mieszkańców w 2021 r.
22.		Frekwencja wyborach prezydenckich w 2020 r.
23.	Poziom bezpieczeństwa	Liczba odnotowanych przestępstw przypadających na 100 mieszkańców w 2021r.
24.		Liczba odnotowanych wykroczeń przypadających na 100 mieszkańców w 2021r.
25.		Liczba przeprowadzonych przez Policję interwencji przypadających na 100 mieszkańców w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne

Dla porównania stopnia natężenia zjawisk kryzysowych w wyznaczonych jednostkach referencyjnych (analitycznych) konieczne było opracowanie porównywalnego wskaźnika syntetycznego dla wszystkich jednostek. Wyznaczenia wskaźnika syntetycznego dokonano zgodnie z metodą Perkala.

Kolejnym krokiem w procedurze delimitacji była analiza negatywnych zjawisk w pozostałych sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej (art. 9 ust. 1 pkt 1-4). Obszar zdegradowany klasyfikowany jest jako teren cechujący się występowaniem negatywnych zjawisk sfery społecznej oraz przynajmniej jednego z negatywnych zjawisk określających pozostałe sfery. Analizę wskaźnikową dla tych czterech sfer przeprowadzono dla wszystkich wyznaczonych obszarów referencyjnych. Analiza zjawisk kryzysowych w pozostałych 4 sferach przeprowadzona była zarówno na metodach ilościowych, jak i jakościowych, mierzalnych oraz opisowych.

Tabela 3 Lista wskaźników delimitacyjnych w pozostałych sferach

Nr wskaźnika	Sfera	Nazwa wskaźnika
1.	Gospodarcza	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r.
2.		Zmiana liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2017-2021
3.		Powierzchnia terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą (m ²) przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.
4.	Środowiskowa	Udział powierzchni, na której odnotowano przekroczenie jakości powietrza w 2020 r.
5.		Udział budynków mieszkalnych pokrytych azbestem na 100 mieszkańców w 2021 r.
6.	Techniczna	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w 2021 r.

Nr wskaźnika	Sfera	Nazwa wskaźnika
7.	Przestrzenno-funkcjonalna	Udział budynków mieszkalnych korzystających z systemu oczyszczania ścieków w 2021 r.
8.		Udział budynków mieszkalnych korzystających z odnawialnych źródeł energii w 2021 r.
9.		Udział budynków mieszkalnych wykorzystujących przestarzałe źródła ciepła w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w 2021 r.
10.		Udział budynków użyteczności publicznej wymagających prac termomodernizacyjnych w 2021 r.
11.		Udział budynków użyteczności publicznej wymagających dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami w 2021 r.
12.		Udział dróg lokalnych (gminnych i powiatowych) wymagających interwencji w 2021 r.
13.		Liczba zdarzeń drogowych przypadających na 100 mieszkańców w 2021 r.
14.		Udział punktów świetlnych wymagających modernizacji i wymiany na energooszczędne w 2021 r.
15.	Udział powierzchni terenów publicznych wymagających podjęcia interwencji w 2021 r.	

Źródło: Opracowanie własne

W celu przeprowadzenia analiz pozyskano szereg danych udostępnionych przez: Urząd Gminy Adamów, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Adamowie, Powiatowy Urząd Pracy w Łukowie, Posterunek Policji w Adamowie, placówki oświatowe z terenu gminy, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie. Wykorzystano również dane statystyczne Banku Danych Lokalnych GUS.

Niezwykle istotnym elementem delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji były konsultacje społeczne z mieszkańcami gminy Adamów. Konsultacje prowadzone były dwuetapowo. W pierwszej kolejności zaangażowano mieszkańców w przeprowadzoną w ramach procesu delimitacji analizę jakościową - poproszono ich o wypełnienie ankiety, w której wypowiedzieli się na temat zauważanych przez siebie problemów w sferach społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej. W drugim etapie mieszkańców zaproszono do konsultacji społecznych niniejszego dokumentu. Ankietyzacja prowadzona była w dniach 09.01.2023r.-18.01.23 r. Badanie ankietowe zostało przeprowadzone w formie elektronicznej za pośrednictwem strony internetowej gminy Adamów.

Rysunek 2 Informacja na stronie internetowej gminy Adamów w zakresie prowadzonej ankietyzacji

Czytaj artykuł (lektor) Drukuj stronę Wyświetl stronę w formacie PDF

ANKIETYZACJA W RAMACH WYZNACZANIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI NA TERENIE GMINY ADAMÓW. BADANIE ANKIETOWE PROWADZONE BĘDZIE W DNIACH 09.01.2023 R. DO 18.01.2023 R.

9 stycznia 2023

Serdecznie zapraszamy Państwa do udziału w badaniu ankietowym stanowiącym jeden z istotnych elementów służący wyznaczeniu obszarów kryzysowych (zdegradowanych i rewitalizacji) na terenie naszej gminy. Wyznaczenie tychże obszarów pozwoli na wdrożenie niezbędnych działań rewitalizacyjnych prowadzonych na podstawie opracowanego Gminnego Programu Rewitalizacji. Program ten obejmie działania mające na celu ożywienie zdegradowanych obszarów gminy, poprawę jakości życia ich mieszkańców, przywrócenie ład przestrzennego, gospodarczego i aktywizację środowisk lokalnych. Obszar rewitalizacji wytypowany zostanie spośród obszarów cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych, przy uwzględnieniu endogenicznego potencjału i znaczenia dla rozwoju lokalnego. Gminny Program Rewitalizacji stanowić będzie również formalną podstawę do ubiegania się o środki europejskie na działania związane z rewitalizacją. Dlatego zwracamy się do Państwa z prośbą o aktywne wzięcie udziału w pracach nad przygotowaniem diagnozy służącej wyznaczeniu obszarów kryzysowych. Prace nad dokumentem zaczynamy od badania sondażowego i tą drogą zwracamy się do Państwa z prośbą o wyrażenie opinii na temat warunków życia oraz miejsc wymagających rewitalizacji. Badanie ma charakter anonimowy.

Poznanie Państwa zdania w kwestii rewitalizacji gminy pozwoli na sformułowanie założeń programu możliwie bliskiego oczekiwaniom mieszkańców.

Liczymy na Państwa głos w dyskusji na temat rewitalizacji naszej gminy i dziękujemy za czas poświęcony w związku z wypełnieniem ankiety.

Link do ankiety ... [https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSf1G3qvQripRR0A8x5FBxzlLEqLlvQCifqbTDRQMs-sy5nO7A/viewform?](https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSf1G3qvQripRR0A8x5FBxzlLEqLlvQCifqbTDRQMs-sy5nO7A/viewform?usp=share_link)

[usp=share_link](#)

Źródło: <http://adamow.pl/ankietyzacja-w-ramach-wyznaczania-obszaru-zdegradowanego-i-obszaru-rewitalizacji-na-terenie-gminy-adamow-badanie-ankietowe-prowadzone-bedzie-w-dniach-09-01-2023-r-do-18-01-2023-r/>

Gminna Ewidencja Zabytków

Realizacja zadań z zakresu Prawa Łowieckiego

Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg

URZĄD

Wójt Gminy Adamów Karol Ponikowski

Rada Gminy

Sesje Rady Gminy Adamów

Patronat Wójta Gminy Adamów

Projekty

Programy

Polityka Prywatności i Ochrony Danych Osobowych

Petycje

Nieodpłatna pomoc prawna

JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE

Przedszkola

Szkoły Podstawowe

Żłobki

Ankietyzacja w ramach wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Adamów. Badanie ankietowe prowadzone będzie w dniach 09.01.2023 r. do 18.01.2023 r.

Serdecznie zapraszamy Państwa do udziału w badaniu ankietowym stanowiącym jeden z istotnych elementów służący wyznaczeniu obszarów kryzysowych (zdegradowanych i rewitalizacji) na terenie naszej gminy. Wyznaczenie tychże obszarów pozwoli na wdrożenie niezbędnych działań rewitalizacyjnych prowadzonych na podstawie opracowanego Gminnego Programu Rewitalizacji. Program ten obejmie działania mające na celu ożywienie zdegradowanych obszarów gminy, poprawę jakości życia ich mieszkańców, przywrócenie ładu przestrzennego, gospodarczego i aktywizację środowisk lokalnych. Obszar rewitalizacji wytypowany zostanie spośród obszarów cechujący się szczególnie koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych, przy uwzględnieniu endogenicznego potencjału i znaczenia dla rozwoju lokalnego. Gminny Program Rewitalizacji stanowić będzie również formalną podstawę do ubiegania się o środki europejskie na działania związane z rewitalizacją. Dlatego zwracamy się do Państwa z prośbą o aktywne wzięcie udziału w pracach nad przygotowaniem diagnozy służącej wyznaczeniu obszarów kryzysowych. Prace nad dokumentem zaczynamy od badania sondażowego i tą drogą zwracamy się do Państwa z prośbą o wyrażenie opinii na temat warunków życia oraz miejsc wymagających rewitalizacji. Badanie ma charakter anonimowy. Poznanie Państwa zdania w kwestii rewitalizacji gminy pozwoli na sformułowanie założeń programu możliwie bliskiego oczekiwaniom mieszkańców.

Liczymy na Państwa głos w dyskusji na temat rewitalizacji naszej gminy i dziękujemy za czas poświęcony w związku z wypełnieniem ankiety.

[Zaloguj się w Google](#), aby zapisać postępy. [Więcej informacji](#)

Źródło: <https://www.adamow.gmina.pl/art,1171,gminny-program-rewitalizacji-dla-gminy-adamow.html>

Drugi etap obejmować będzie konsultacje społeczne uchwały o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Obszar kwalifikujący się jak zdegradowany i rewitalizacji został wyznaczony na podstawie analiz prowadzonych w ramach niniejszego dokumentu.

4. Diagnoza stanu istniejącego

4.1 Położenie administracyjne i geograficzne gminy

Gmina Adamów jest jedną ze 170 gmin wiejskich położonych na terenie województwa lubelskiego, w powiecie łukowskim. Znajduje się w północno - zachodniej części województwa lubelskiego. Z gminą Adamów bezpośrednio sąsiadują:

- gmina Wojcieszków – od strony północnej
- gmina Krzywda – od strony północnej
- gmina Serokomla – od strony wschodniej
- gmina Ułęż – od strony południowej
- gmina Jeziorzany - od strony południowej
- gmina Nowodwór– od strony zachodniej

W skład gminy Adamów wchodzi 17 miejscowości zgrupowanych w 17 sołectwach: Adamów I, Adamów II, Budziska, Dąbrówka, Ferdynandów, Gułów, Helenów, Hordzieżka, Kalinowy Dół, Konorzatka, Lipiny, Sobiska, Turzystwo, Wola Gułowska, Władysławów, Zakępie, Żurawiec. Sołectwa gminy Adamów cechuje duże zróżnicowanie. Do najliczniejszych miejscowości należą Adamów II (1 130 mieszkańców w 2021 r.) oraz Adamów I (900 mieszkańców w 2021 r.). Najmniej liczna miejscowość to Kalinowy Dół, z 56 mieszkańcami w 2021r.

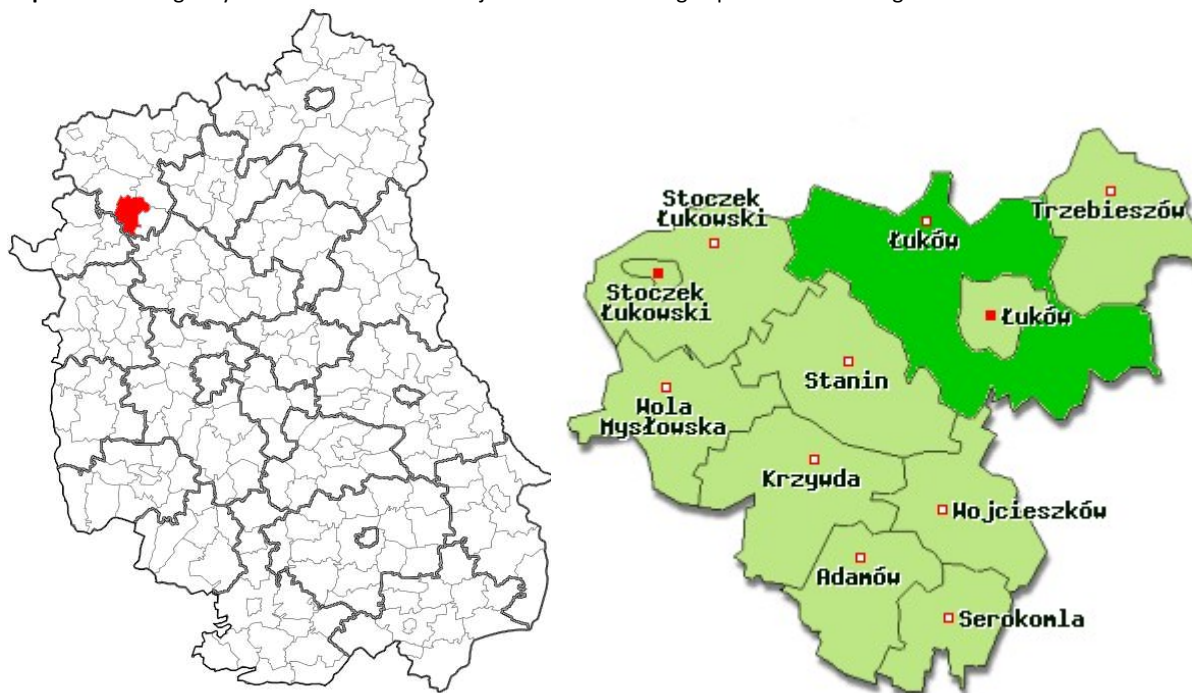
Gmina Adamów zajmuje około 98 km², co stanowi około 7,08% powierzchni całego powiatu łukowskiego oraz 0,39% powierzchni województwa lubelskiego. Powierzchnia gminy jest mniejsza niż przeciętna powierzchnia gminy wiejskiej w województwie lubelskim, która wynosi 127 km².⁴ Gmina Adamów jest jedną z 9 gmin wiejskich (Adamów, Krzywda, Łuków, Serokomla, Stanin, Stoczek Łukowski, Trzebieszów, Wojcieszków, Wola Mysłowska), które łącznie z dwiema gminami miejskimi (Łuków i Stoczek Łukowski), wchodzi w skład powiatu łukowskiego.

---

⁴ „Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2014 roku” GUS

Mapa 2 Położenie gminy Adamów na obszarze województwa lubelskiego i powiatu łukowskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: www.lukow.ug.gov.pl oraz <https://pl.wikipedia.org/>

Siedzibą gminy jest miejscowość Adamów, oddalona o 25 km od Łukowa – siedziby powiatu, 75 km od stolicy województwa lubelskiego oraz o 120 km od Warszawy. Najbliżej zlokalizowanymi portami lotniczymi są: port Lublin-Świdnik - 85 km oraz port Warszawa – Okęcie – 127 km. Adamów położony jest w odległości 100 km od polsko-białoruskiego przejścia w Sławatyczach oraz 118 km w Terespolu (Barwinek – 316 km, Cieszyń – 424 km).

4.2 Sfera społeczna

4.2.1 Zmiana liczby mieszkańców i ruchy naturalne

Na koniec 2021 roku teren gminy Adamów zamieszkiwało łącznie 5 514 osób (około 5,23% ludności powiatu łukowskiego). Wśród ogólnej liczby mieszkańców kobiety stanowiły 50,27% (wskaźnik procentowego udziału kobiet dla województwa lubelskiego wynosi 51,6%, dla Polski 51,7%), mężczyźni zaś 49,73%

W 2021 r. wskaźnik gęstości zaludnienia w gminie Adamów kształtował się na stosunkowo wysokim poziomie i wyniósł 58 osoby/km². Dla porównania średnia wartość tego wskaźnika

dla gmin wiejskich z terenu województwa lubelskiego wynosiła: 47 osób/km², a dla powiatu łukowskiego 76 osób na km².

Przeprowadzona diagnoza wykazała szereg niekorzystnych procesów demograficznych zachodzących na obszarze gminy Adamów. Jednym z nich jest zjawisko systematycznego wyludniania się obszaru. W analizowanym okresie (lata 2017-2021) z terenu gminy Adamów ubyło łącznie 247 osób. Ogólna liczba mieszkańców w analizowanym okresie spadła więc o 4,29% (średnia dla całej gminy). Uwzględniając populację poszczególnych jednostek referencyjnych możemy zaobserwować, że w większości jednostek analitycznych odnotowano spadek liczby ludności w latach 2017-2021. Najwyższy w Adamowie II (spadek o 49 mieszkańców), Turzystwie (spadek o 33 mieszkańców) Hordzieźce (spadek o 32 mieszkańców) oraz Gułowie (spadek o 29 mieszkańców). Jedynie w Budziskach liczba mieszkańców na koniec 2021 roku była analogiczna do danych za rok 2017. Pozytywny trend wzrostu liczby mieszkańców w latach 2017 – 2021 zanotowano jedynie w sołectwie Sobiska – liczba mieszkańców wzrosła tam o 4 osoby.

Tabela 4 Liczba ludności gminy Adamów w latach 2017 – 2021 wg podziału na jednostki referencyjne

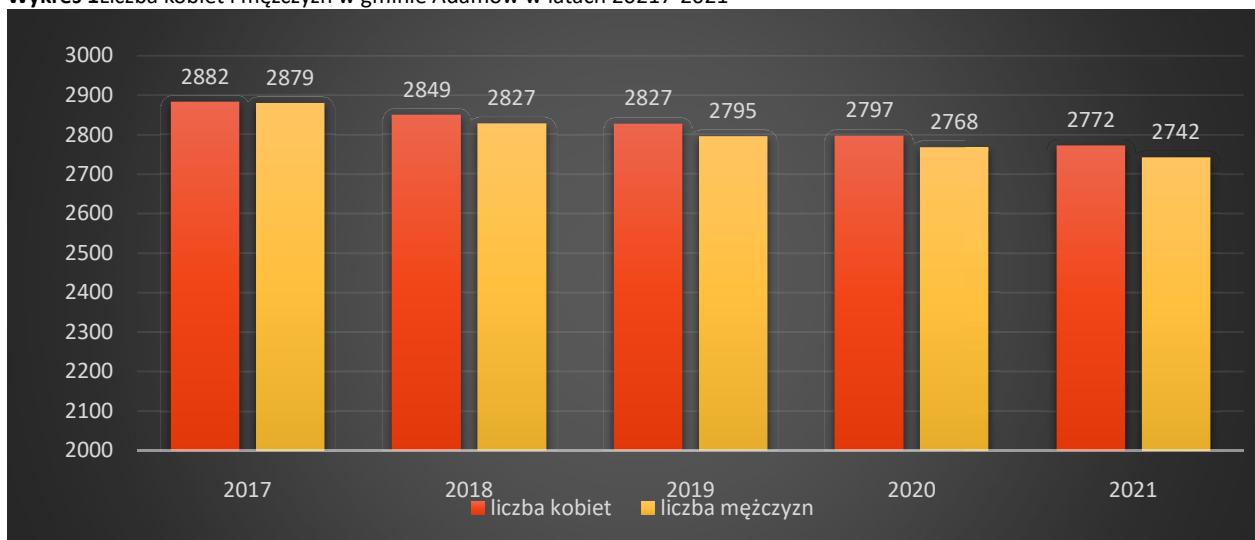
Jednostka referencyjna	Liczba ludności				
	2017	2018	2019	2020	2021
Adamów I	918	909	921	914	900
Adamów II	1179	1163	1148	1135	1130
Budziska	216	218	220	214	216
Dąbrówka	148	147	145	141	137
Ferdynandów	156	158	155	157	151
Gułów	501	478	474	476	472
Helenów	85	81	74	74	71
Hordzieźka	386	380	367	363	354
Kalinowy Dół	57	57	58	58	56
Konorzatka	144	144	146	142	142
Lipiny	269	263	263	262	259
Sobiska	227	229	227	226	231
Turzystwo	389	377	379	368	356
Władysławów	166	167	165	163	161
Wola Gułowska	312	300	295	294	301
Zakępie	379	375	367	362	354
Żurawiec	229	230	218	216	223
SUMA	5761	5676	5622	5565	5514

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Adamów

Współczynnik feminizacji na terenie gminy w ciągu ostatnich pięciu lat utrzymywał się na zbliżonym poziomie. W 2017 roku kobiety stanowiły 50,03% populacji, w 2018 roku 50,19%, w 2019 roku 50,28%, w 2020 roku 50,26%, natomiast w 2021 roku kobiety stanowiły 50,27% ogólnej liczby mieszkańców gminy.

Wykres 1 Liczba kobiet i mężczyzn w gminie Adamów w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Adamów

Na przestrzeni lat 2017-2021 zanotowano spadek urodzeń w gminie Adamów. W 2017 roku liczba urodzeń wyniosła 58, zaś w roku 2021 – 53. Jest to spadek o 8,62%. Najwyższy spadek odnotowano na terenie jednostek: Adamów II oraz Zakępie (o 3 urodzenia). W jednostkach Dąbrówka, Kalinowy Dół oraz Wola Gułowska w roku 2021 nie odnotowano żadnego urodzenia.

Wzrost liczby urodzeń w latach 2017 – 2021 odnotowano w jednostkach: Adamów I (o 4 urodzenia), Budziska (o 2 urodzenia) oraz Ferdynandów, Konorzatka, Władysławów oraz Żurawiec (o 1 urodzenie). W sołectwach Helenów oraz Sobiska na przestrzeni omawianego okresu liczba urodzeń nie ulegał zmianie.

Tabela 5 Liczba urodzeń na terenie gminy Adamów w latach 2017-2021

Jednostka referencyjna	Liczba urodzeń				
	2017	2018	2019	2020	2021
Adamów I	7	13	14	13	11
Adamów II	11	13	9	9	8
Budziska	3	5	5	1	5
Dąbrówka	1	1	2	1	0
Ferdynandów	1	3	1	3	2

Jednostka referencyjna	Liczba urodzeń				
	2017	2018	2019	2020	2021
Gułów	5	1	5	9	4
Helenów	1	1	1	0	1
Hordzieżka	2	3	2	3	1
Kalinowy Dół	1	1	0	1	0
Konorzatka	0	3	3	0	1
Lipiny	4	1	5	2	3
Sobiska	3	3	3	2	3
Turzystwo	6	1	5	2	4
Władysławów	1	2	1	3	2
Woła Gułowska	2	2	2	2	0
Zakępie	7	6	4	3	4
Żurawiec	3	4	2	2	4
SUMA	58	63	64	56	53

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Adamów

W badanym okresie zanotowano stosunkowo niewielki jak na występujące okoliczności wzrost liczby zgonów. W 2017 roku wyniosła ona 69, w 2021 natomiast 71. Jest to wzrost o 2,9%. Niewątpliwie na taki stan rzeczy miała również wpływ panująca od marca 2020 r. pandemia COVID-19 – nie tylko przez wzrost zgonów spowodowanych jedynie zachorowalnością w efekcie wirusa SARS-CoV-2, ale również powodując znaczne zmniejszenie dostępności usług medycznych. W świetle danych GUS w latach 2020 i 2021 według struktury wieku zanotowano wzrost niemal we wszystkich grupach wieku. Największe zwwyżki (11%) odnotowano wśród osób w grupie 65-74 lata. Zmiany w umieralności pozostają w ścisłym związku ze zmianami w strukturze przyczyn zgonów. Według wstępnych danych o zgonach za 2021 rok – podobnie jak w latach ubiegłych – głównymi przyczynami zgonów były choroby układu krążenia i choroby nowotworowe, ale obie grupy odpowiadały już jedynie za nieco ponad połowę wszystkich zgonów. W stosunku do 2020 r. udział ten obniżył się o prawie 6%. Spadki obserwujemy niemal we wszystkich klasach przyczyn zgonów. Zmiany te są pochodną pandemii, w wyniku której w 2021 r. zmarło w Polsce ponad 91 tys. osób, co oznacza, że zgony z powodu COVID-19 stanowiły blisko 18% wszystkich zgonów. Zwiększona w 2021 r. umieralność miała bez wątpienia związek z pojawieniem się kolejnych fal pandemii wywołanej wirusem SARS-CoV2. Udział bezpośrednich

ofiar COVID-19 w ogólnej liczbie zgonów był jedynie o 1% niższy niż zgonów z powodu chorób nowotworowych.⁵

Najwyższy wzrost liczby zgonów zauważamy w jednostkach Adamów I oraz Adamów II (o 3 zgony). Spadek liczby zgonów zanotowano w sołectwach Konorzatka (o 4 zgony), Wola Gułowska i Dąbrówka (o 3 zgony), Budziska, Ferdynandów, Gułów oraz Sobiska (o 1 zgon). W Helenowie liczby te w latach 2017 i 2021 są równe (po 1 zgonie), w Kalinowym Dole również, przy czym w latach 2017, 2019 i 2021 nie zanotowano tu żadnego zgonu.

Tabela 6 Liczba zgonów w gminie Adamów w latach 2017-2021

Jednostka referencyjna	Liczba zgonów				
	2017	2018	2019	2020	2021
Adamów I	9	11	9	7	12
Adamów II	11	14	13	8	14
Budziska	3	1	5	1	2
Dąbrówka	4	2	3	5	1
Ferdynandów	3	0	4	1	2
Gułów	7	9	3	5	6
Helenów	1	1	0	1	1
Hordzieżka	5	2	9	3	6
Kalinowy Dół	0	2	0	1	0
Konorzatka	5	3	2	0	1
Lipiny	2	3	1	3	5
Sobiska	2	1	2	6	1
Turzystwo	5	6	5	6	6
Władysławów	1	3	0	0	2
Wola Gułowska	6	8	8	4	3
Zakępie	4	6	6	7	6
Żurawiec	1	0	4	2	3
SUMA	69	72	74	60	71

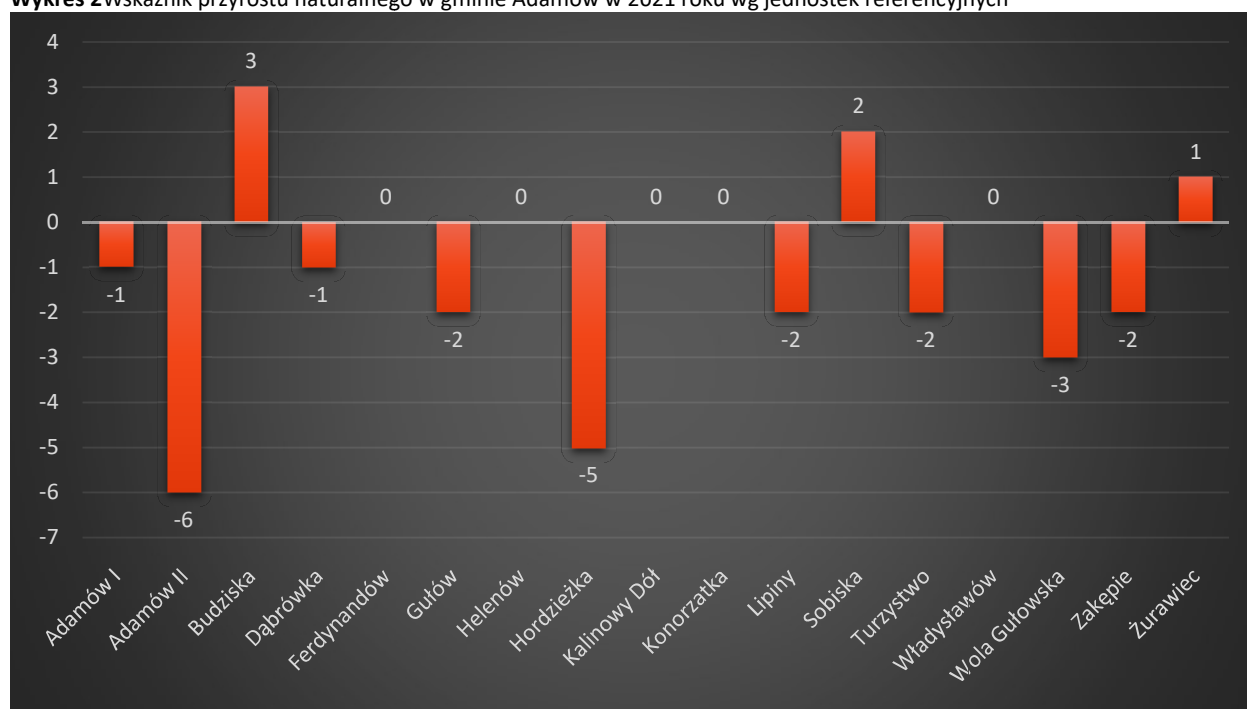
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Adamów

Najważniejszym czynnikiem wpływającym na zmiany liczby ludności jest przyrost naturalny. W Gminie Adamów w 2021 roku zanotowano ujemny przyrost naturalny równy – 18.

⁵ Źródło danych GUS - Umieralność w 2021 roku - Zgony według przyczyn – dane wstępne

Odpowiada to przyrostowi naturalnemu równemu -4,20 na 1000 mieszkańców gminy Adamów. Dla porównania w 2017 roku przyrost naturalny wyniósł -11. Na przestrzeni lat 2017 – 2021 obserwujemy utrzymywanie się ujemnego przyrostu naturalnego. Najniższy wskaźnik przyrostu naturalnego w 2021 roku zanotowały jednostki referencyjne Adamów II (-6) oraz Hordzieżka (-5). Dodatni przyrost naturalny stwierdzono w sołectwie Budziska (3), Sobiska (2) oraz Żurawiec (1). W Sołectwach Ferdynandów, Helenów, Kalinowy Dół, Konorzatka oraz Władysławów wyniósł 0.

Wykres 2 Wskaźnik przyrostu naturalnego w gminie Adamów w 2021 roku wg jednostek referencyjnych

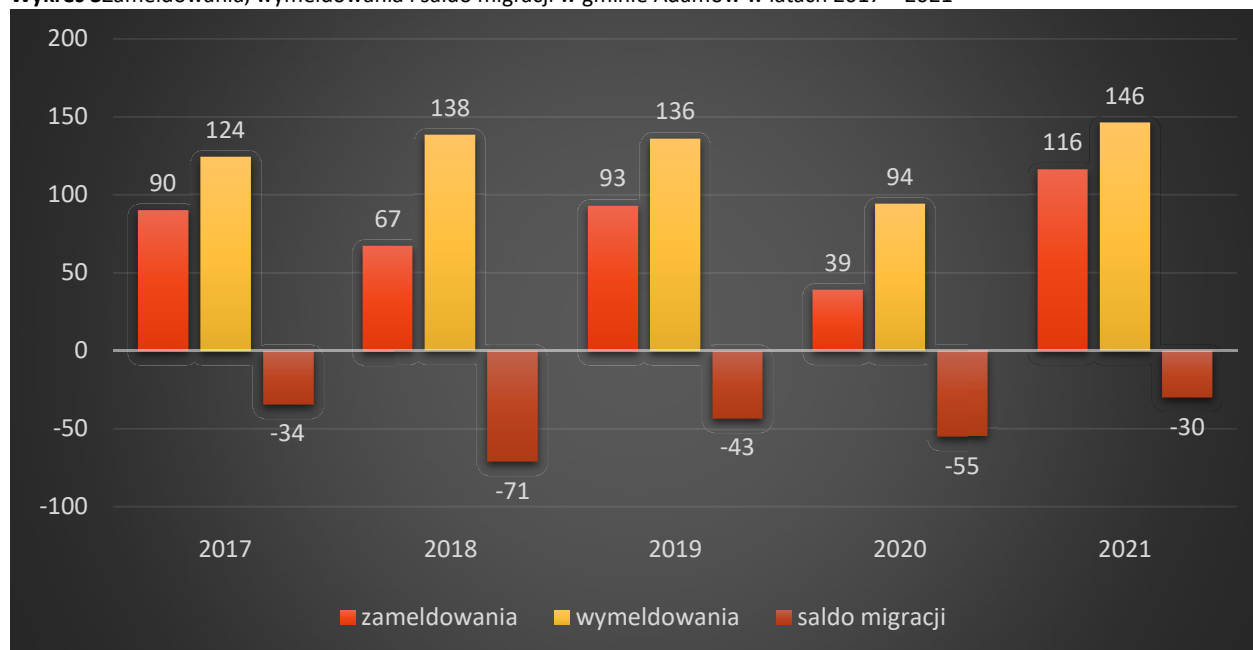

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Adamów

Kolejny element wpływający na ludność obszaru to saldo migracji. Procesy migracyjne odgrywają decydującą rolę nie tylko w zakresie ogólnej liczby mieszkańców, lecz również wpływają na przemiany struktury wiekowej ludności. Na obszarze gminy Adamów w latach 2017-2021 notuje się tendencję spadkową w zakresie salda migracji. Rokrocznie obserwuje się tu ujemne saldo migracji. W 2018 roku wskaźnik ten osiągnął najniższą wartość w analizowanym okresie – wyniósł -71. Porównując saldo migracji w powiecie łukowskim (w 2021 r. wskaźnik wyniósł -501), w gminie Adamów pomimo wartości ujemnych obserwuje się jednak stosunkowo niewielkie wartości salda migracji w analizowanym okresie. Najniższy poziom wskaźnika osiągnął w 2021 r. w sołectwach: Adamów I, gdzie wartość wskaźnika wyniosła -12, Turzystwo, gdzie wyniosła ona -10 oraz Zakępie z wartością wskaźnika -7. Najkorzystniejsza pod omawianym

względem sytuacji jest w czterech sołectwach: Adamów II, Sobiska, Wola Gułowska oraz Żurawiec. Tam wskaźnik salda migracji przyjmuje wartości dodatnie, wynoszą one odpowiednio: 2, 3, 9 oraz 5.

Wykres 3 Zameldowania, wymeldowania i saldo migracji w gminie Adamów w latach 2017 – 2021

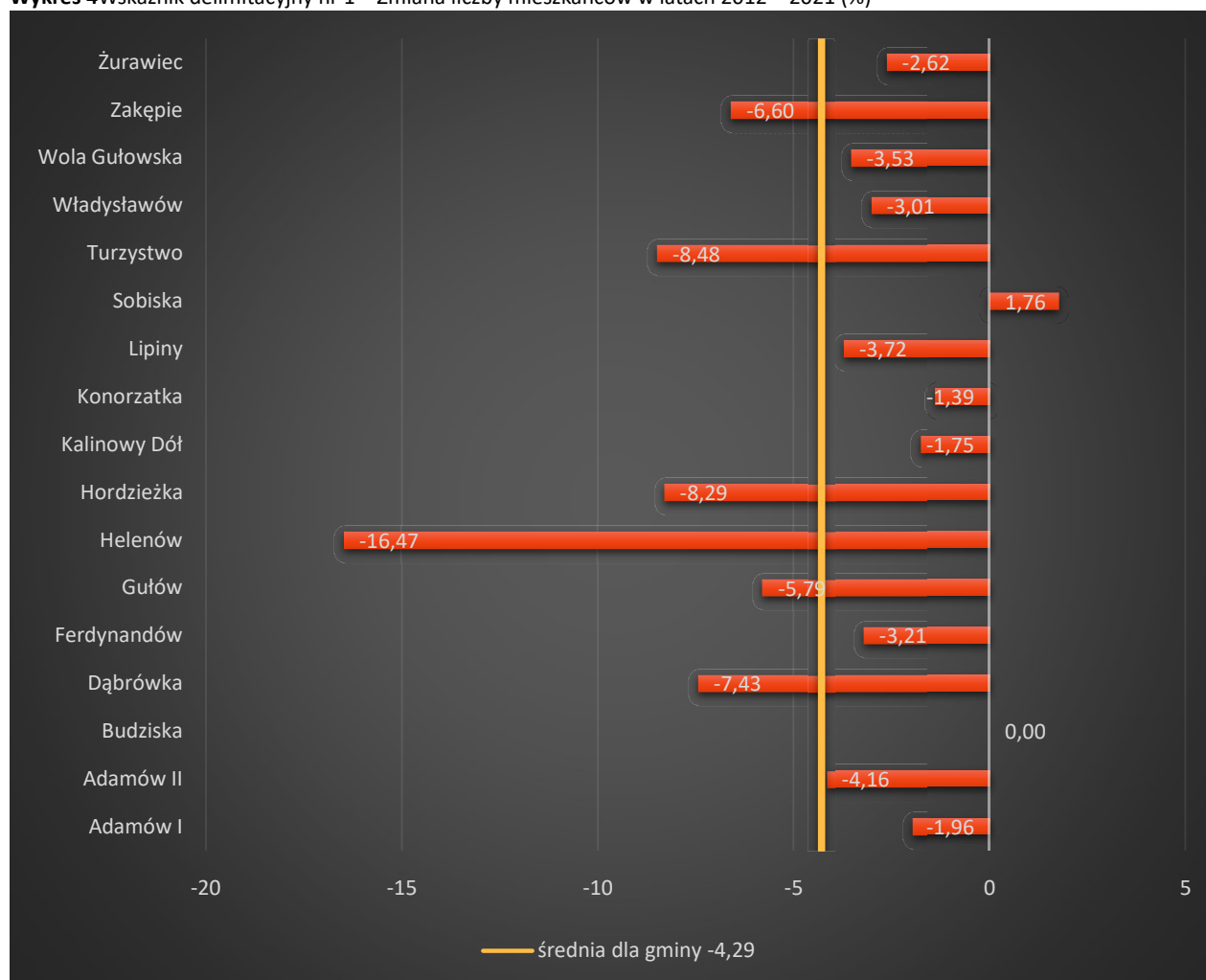
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Adamów

W celu zbudowania syntetycznego wskaźnika problemów społecznych, w pierwszej kolejności badaniu poddano kwestie negatywnych trendów demograficznych. Wzięto pod uwagę zagadnienia dotyczące zmiany liczby mieszkańców i czynników wpływających na te zmiany. Analizie poddano dwa zagadnienia: zmianę liczby ludności gminy na przestrzeni lat 2017-2021 oraz liczbę zgonów przypadającą na 100 mieszkańców w 2021 r. Uznano, iż ww. kwestie stanowią najistotniejsze wyznaczniki pozwalające na zdiagnozowanie obszarów charakteryzujących się największą koncentracją negatywnych zjawisk społecznych.

Pierwszy z badanych wskaźników obrazuje procentową zmianę liczby mieszkańców w latach 2017-2021. Na przestrzeni badanego okresu zauważalny jest systematyczny ubytek liczby mieszkańców (w 2017 r. liczba mieszkańców gminy wynosiła 5 761 osoby, w 2021 liczba ta zmalała do 5 514). Przedmiotowy wskaźnik obrazuje w sposób najbardziej trafny niekorzystne trendy demograficzne zauważalne w większości jednostek analitycznych wchodzących w skład gminy. Na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Gminy Adamów oszacowano, iż

średnia wartość wskaźnika (dot. całej gminy) kształtuje się na poziomie -4,29. W sołectwie Budziska wskaźnik ten wyniósł 0,00, gdyż liczba mieszkańców w 2017 i 2021 roku była tak sama (216 mieszkańców). W piętnastu jednostkach badany wskaźnik przyjął wartości ujemne. W jednym sołectwie przyjął wartość dodatnią – w Sobisce wskaźnik wyniósł 1,76. Najgorzej sytuacja prezentuje się w analizowanym okresie w sołectwie Helenów, gdzie nastąpił największy spadek liczby ludności w porównaniu z pozostałymi jednostkami w gminie -16,47 oraz Turzystwo – tam wskaźnik wyniósł -8,48 i Hordzieżka z wartością wskaźnika -8,29.

Wykres 4 Wskaźnik delimitacyjny nr 1 – Zmiana liczby mieszkańców w latach 2012 – 2021 (%)

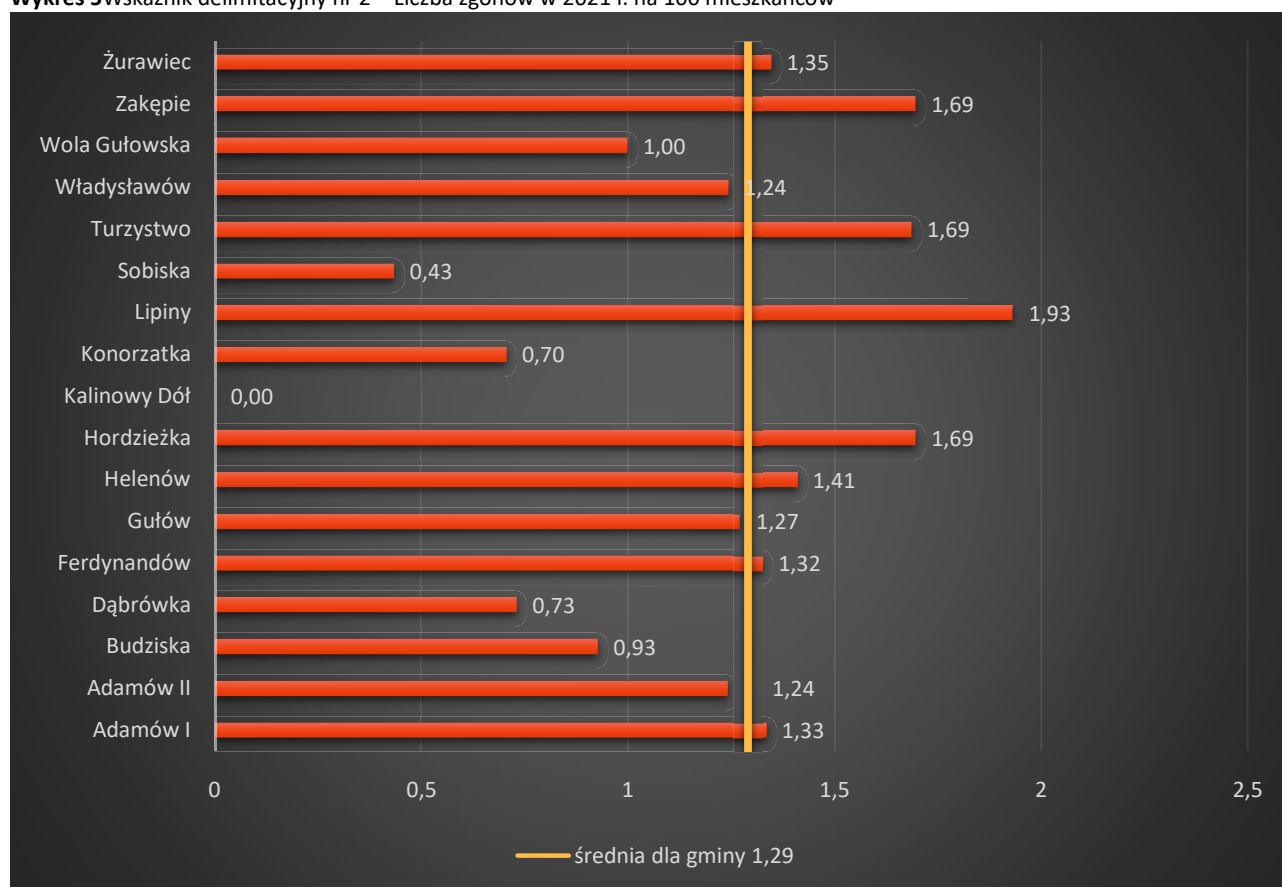
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Adamów

Drugim wskaźnikiem w obrębie zmiany liczby mieszkańców gminy, który wzięto pod uwagę na potrzeby niniejszego opracowania, była liczba zgonów w 2021 r. w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Średnia wartość wskaźnika dla gminy wyniosła w 2021 r. 1,29. W ośmiu sołectwach (Żurawiec, Zakępie, Turzystwo, Lipiny, Hordzieżka, Helenów, Ferdynandów, Adamów I) wskaźnik ten kształtował się na poziomie wyższym niż średnia gminna, z najwyższą wartością

w jednostce Lipiny (1,93). Pozostałe sołectwa osiągnęły wartość poniżej średniej gminnej, najniższa to 0,43 w Sobisce. Ponadto w jednej z jednostek – Kalinowy Dół, wartość wskaźnika była równa 0.

Wykres 5 Wskaźnik delimitacyjny nr 2 – Liczba zgonów w 2021 r. na 100 mieszkańców

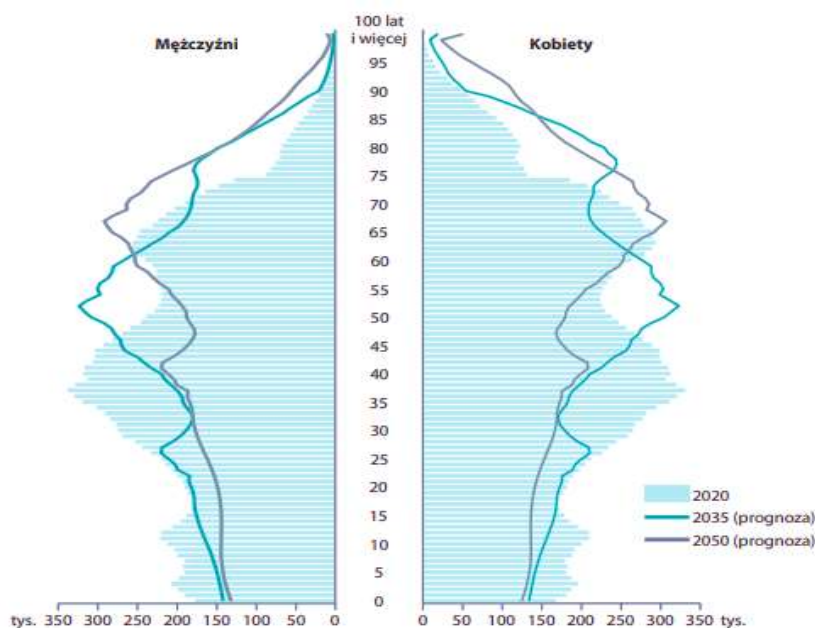
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Adamów

4.2.2 Struktura wieku mieszkańców

Struktura wieku mieszkańców stanowi istotny element decydujący zarówno o możliwościach rozwojowych danej jednostki, jak również wpływający na kształtowanie systemu polityki społecznej. Liczne opracowania i prognozy demograficzne (w tym m.in. GUS) wskazują, iż zjawisko starzenia się społeczeństwa będzie przybierać na sile. Jak wskazują publikacje, w ostatnich latach obserwowany jest w Polsce nasilający się proces starzenia się populacji mieszkańców. Udział osób starszych w populacji mieszkańców Polski systematycznie

rośnie. Na koniec 2020 r. liczba osób w wieku 60 lat i więcej wyniosła 9,8 mln i w stosunku do roku poprzedniego zwiększyła się o 1,0%. Odsetek osób starszych w populacji Polski osiągnął poziom 25,6%. Według prognozy GUS liczba ludności w wieku 60 lat i więcej w Polsce w roku 2030 ma wzrosnąć do poziomu 10,8 mln, a w 2050 r. wyniesie 13,7 mln. Osoby te będą stanowiły około 40% ogółu ludności Polski. W 2020 r. wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi wzrósł do poziomu 28,2 (z 27,2 w roku 2019). Wskaźnik ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym ukształtował się na poziomie 37,5, podczas gdy rok wcześniej wynosił 36,5. Według prognozy demograficznej w perspektywie do roku 2050 populacja Polski będzie stawała się coraz starsza. Równoległe do przewidywanego spadku liczby ludności o 4,3 mln osób do roku 2050, spodziewany jest stały wzrost liczby ludności w wieku senioralnym.⁶

Wykres 6 Ludność wg płci i wieku. Stan w dniu 31 grudnia 2020 r., 2035 r. i 2050 r.

Źródło: „Sytuacja osób starszych w Polsce w 2020 r.” GUS, Warszawa, Białystok 2021

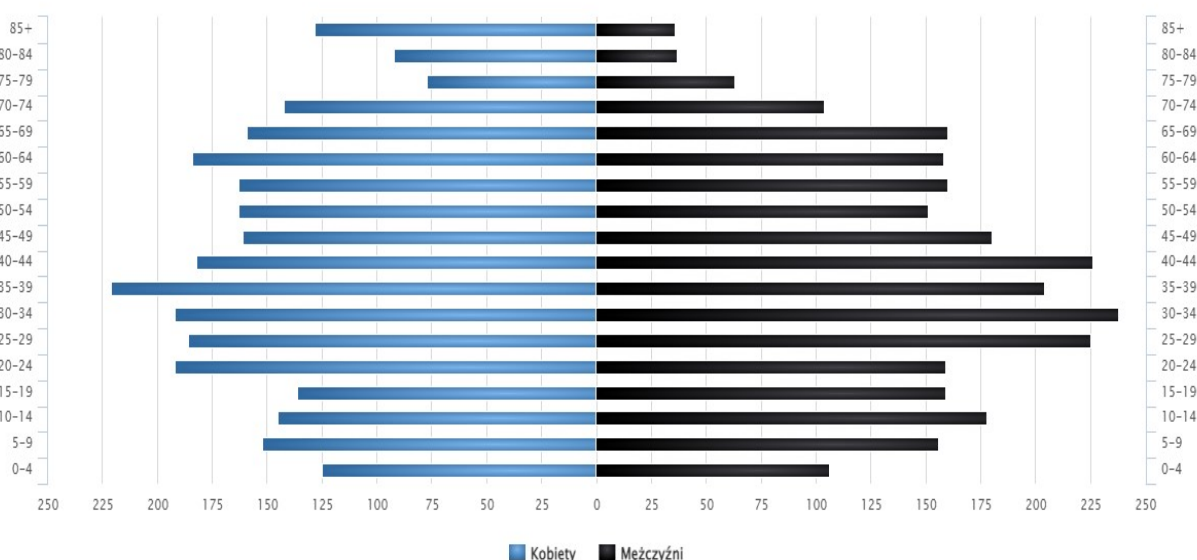
Stopniowe starzenie się społeczeństwa generuje szereg problemów (m.in. zmniejszanie zasobu siły roboczej, osłabienie lokalnego kapitału ludzkiego czy pogarszanie struktury rynku pracy). Zjawisko starzenia się populacji ma również skutki ekonomiczne dla systemu finansów publicznych w postaci wzrostu kosztów opieki zdrowotnej i opieki nad ludźmi starszymi.

Analiza danych dotyczących wieku mieszkańców gminy Adamów wskazuje także na występowanie negatywnych zjawisk, charakterystycznych dla całej Polski. Zauważalny jest trend

⁶Zaczerpnięte z: „Sytuacja osób starszych w Polsce w 2020 r.” GUS, Warszawa, Białystok 2021

stopniowego starzenia się populacji ludności gminy. Wskazuje na to poniższa piramida wieku i płci (dane GUS 2021 r.; portal: Polska w liczbach), której kształt ma charakter regresywny (zbliżony do kształtu piramidy dla mieszkańców całego kraju w 2020 r.). Zgodnie z danymi GUS średni wiek mieszkańców gminy Adamów w 2021 r. wynosi: 40,8 lat (dla kobiet 42,6, a dla mężczyzn 38,9). Jest to wartość niższa od średniej wojewódzkiej, która kształtowała się na poziomie 42,6 lata i średniej krajowej – 42,2 lata. Jednocześnie zaznaczyć należy, iż spora część młodych mieszkańców gminy przebywa na stałe poza jej obszarem. Jednocześnie osoby te, nie decydują na zmianę adresu zameldowania. Stąd figurują one ciągle w ewidencji gminy i wpływają na wartość wskaźnika obrazującego średni wiek mieszkańców gminy.

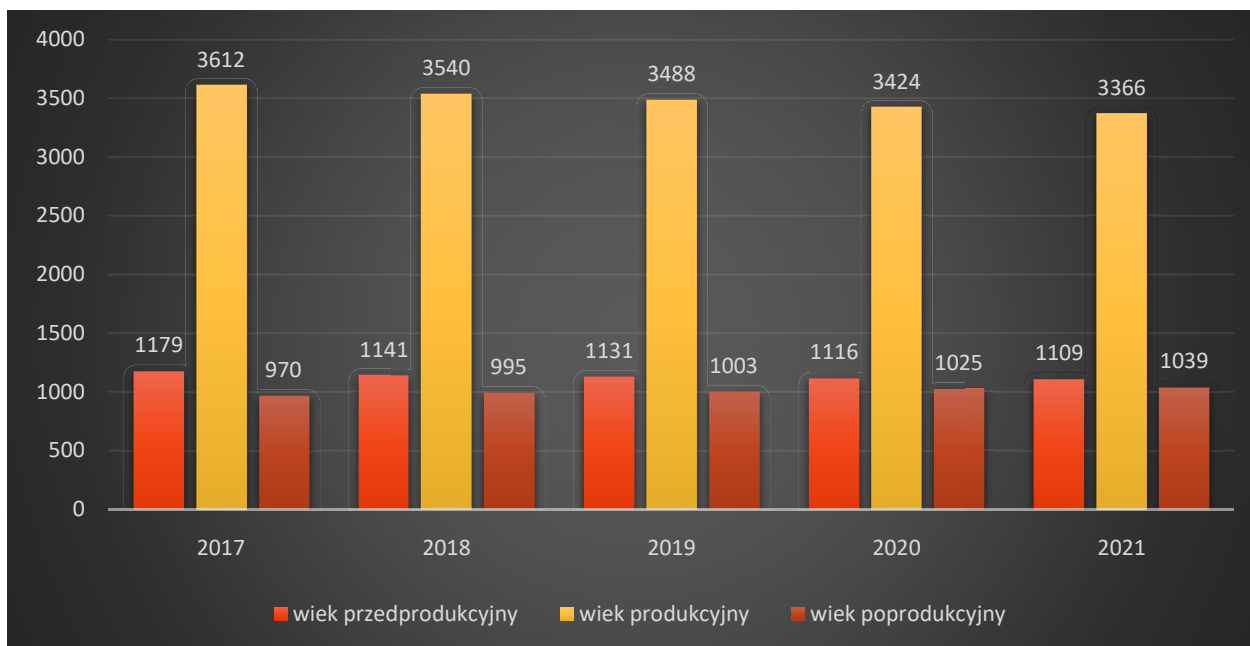
Wykres 7 Piramida wieku i płci mieszkańców gminy Adamów w 2021 r.

Źródło: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Adamów

Na kolejnym wykresie zaprezentowano liczbę mieszkańców gminy Adamów w latach 2017-2021 w podziale według ekonomicznych grup wieku.

Wykres 8 Liczba ludności wg. poszczególnych grup ekonomicznych w latach 2017-2021

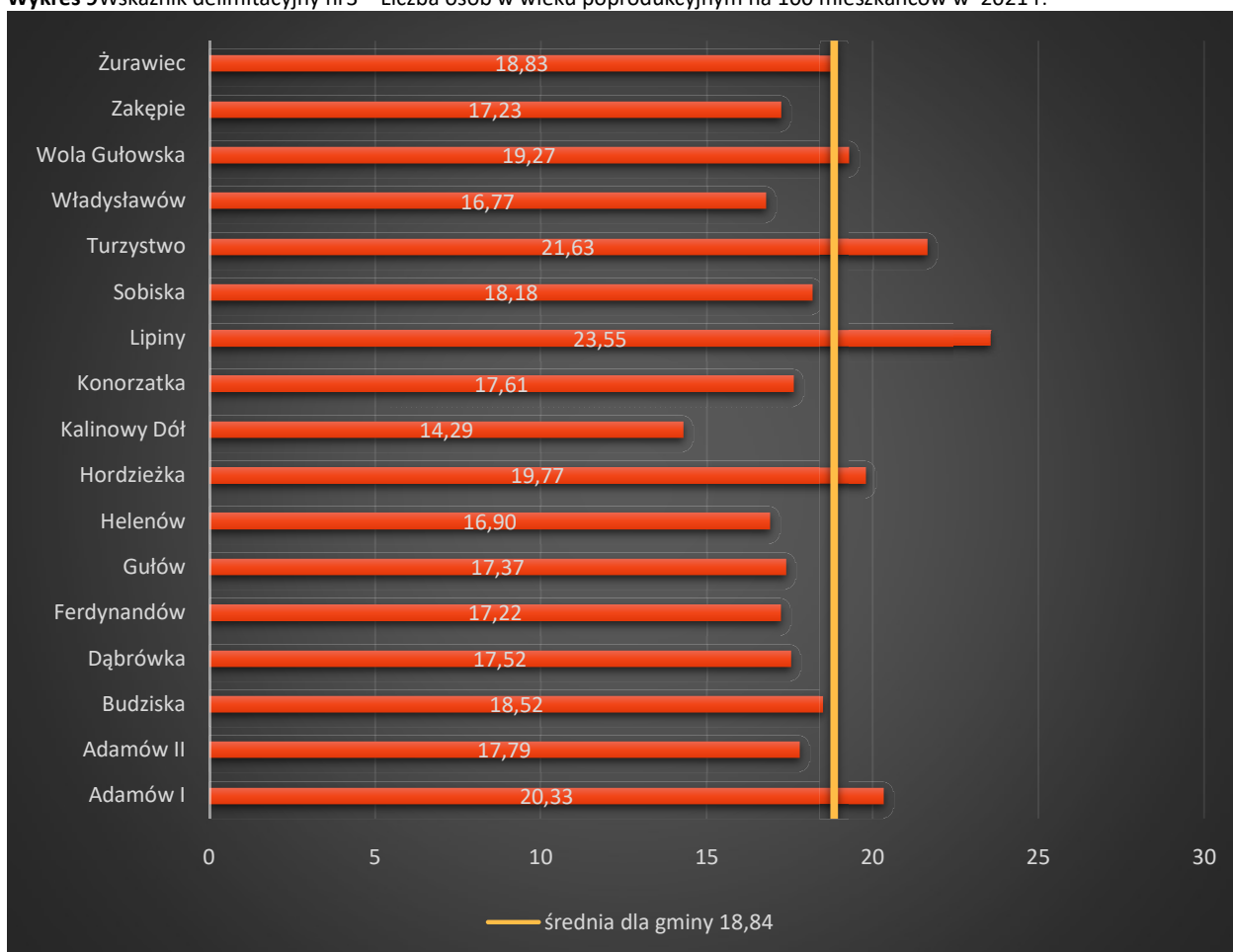
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Adamów

Na koniec 2021 r. udział osób wg poszczególnych ekonomicznych grup na terenie gminy kształtował się w następujący sposób: osoby w wieku przedprodukcyjnym –20,11%, osoby w wieku produkcyjnym –61,04%, osoby w wieku poprodukcyjnym –18,84%. Dane te są zbliżone do średnich wartości dla powiatu łukowskiego. W 2021 r. 20,60% mieszkańców powiatu stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym, 59,20% mieszkańców to osoby w wieku produkcyjnym, zaś mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym stanowili 20,30% ogółu. Dostępne dane pozwalają zaobserwować, iż w gminie Adamów na przestrzeni lat 2017-2021 nieznacznie zmalał odsetek ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców, z 62,70% w 2017 r. do 61,04% w 2021r. Wzrósł procentowy udział osób w wieku poprodukcyjnym z 16,84%, w 2017 r. do 18,84% w 2021 r. Nieznacznie zmalał natomiast odsetek mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, z 20,46% w 2017 r. do 20,11% w 2021r.

W zakresie kwestii dotyczących struktury wiekowej mieszkańców, tworząc syntetyczny wskaźnik problemów społecznych, analizie poddano zagadnienie liczby osób w wieku poprodukcyjnym przypadającą na 100 mieszkańców gminy Adamów w 2021 r. oraz zagadnienie zmiany liczby osób w wieku poprodukcyjnym przypadającą na 100 mieszkańców gminy Adamów w 2021r. Biorąc pod uwagę liczbę ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców gminy w pięciu sołectwach zaobserwować można wartości powyżej średniej dla gminy (18,84). Są to Wola Gułowska (19,27), Turzystwo (21,63), Lipiny (z najwyższą wartością wskaźnika 23,55), Hordziezka (19,77) oraz Adamów I (20,33). W pozostałych 12 jednostkach omawiany wskaźnik

przyjął wartości nieznacznie niższe niż średnia dla gminy. Najniższą wartość zanotowano w sołectwie Kalinowy Dół, tj.14,29.

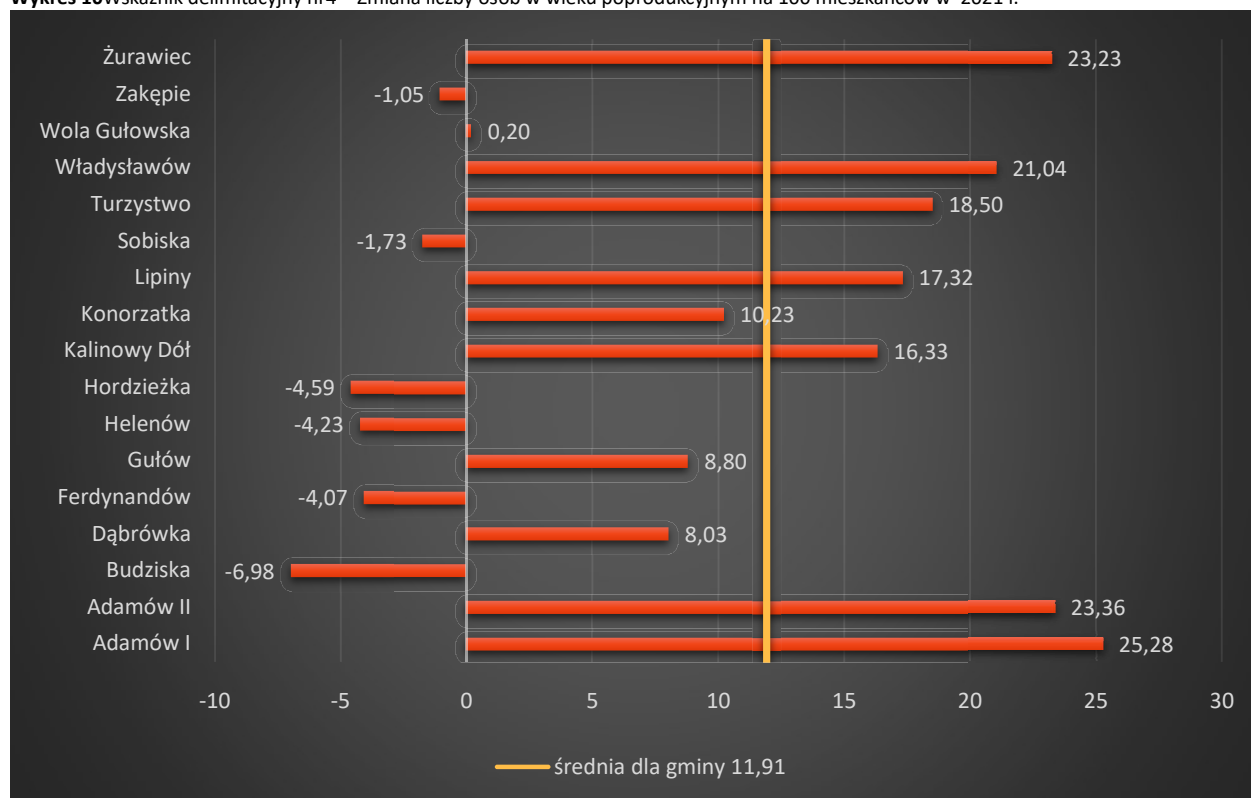
Wykres 9 Wskaźnik delimitacyjny nr3 – Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Adamów

W zakresie drugiego omawianego wskaźnika średnia dla gminy wyniosła 11,91. W siedmiu sołectwach zanotowano wartości wyższe niż średnia, co świadczy o wzroście udziału osób w wieku poprodukcyjnym i pogłębianiu się niekorzystnych zjawisk społecznych. Dodatkowo ma również wpływ na pogorszenie sytuacji w sferze gospodarczej (brak osób chętnych do zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej). W sołectwie Adamów I wskaźnik osiągnął najwyższą wartość 25,28. Następne w kolejności plasują się jednostki: Adamów II (23,36), Kalinowy Dół (16,33), Lipiny (17,32), Turzystwo (18,50), Władysławów (21,04) oraz Żurawiec (23,23). W czterech jednostkach wskaźnik przyjął wartości niższe niż średnia dla gminy, jednak dodatnie. Są to jednostki: Dąbrówka 8,03, Gułów 8,80, Konorzatka 10,23 oraz Wola Gułowska 0,20. W pozostałych sześciu sołectwach wartości wskaźnika plasują się poniżej zera, co oznacza spadek liczby osób w wieku poprodukcyjnym. W Budziskach wskaźnik wyniósł -6,98, w Ferdynandowie -4,07, w Helenowie -4,23, w Hordzieźce -4,59, w Sobisce -1,73 oraz w Zakępiu -1,05.

Wykres 10 Wskaźnik delimitacyjny nr4 – Zmiana liczby osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Adamów

4.2.3 Bezrobocie

Bezrobocie jest zjawiskiem złożonym o wymiarze ekonomicznym i społecznym, a jego konsekwencje są odczuwane przez jednostki, ich rodziny i całe społeczeństwo. Poziom bezrobocia jest jednym z najważniejszych wskaźników, który pozwala ocenić sytuację społeczną w danej jednostce. Bezrobocie stanowi bowiem jedno z głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej, które dodatkowo jest silnie skorelowane z innymi negatywnymi procesami zachodzącymi na obszarze danej jednostki (np. długotrwałe bezrobocie zwiększa ryzyko ubóstwa, wykluczenia społecznego).

Zjawisko bezrobocia, w szczególności długotrwałego (przekraczającego 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu, przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które odczuwając własną sytuację materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym.

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Powiatowy Urząd Pracy w Łukowie na przestrzeni lat 2017-2021 zauważalne są wahania liczby osób bezrobotnych z terenu gminy Adamów, jednak porównując lata 2017 i 2021 widoczny jest spadek tej liczby. W kolejnych latach liczba ta wynosiła: 2017 r. - 131, 2018 r. – 106, 2019 r. – 109, 2020 r. – 122, 2021 r. – 99 (spadek o 24,43%). Sytuacja ta nie świadczy niestety o znacznej poprawie sytuacji na lokalnym rynku pracy. Biorąc pod uwagę wysokość wypłacanych świadczeń, część z osób rezygnuje z rejestracji w PUP.

Tabela 7 Charakterystyka osób bezrobotnych z terenu gminy Adamów w 2021 r. wg poszczególnych kategorii

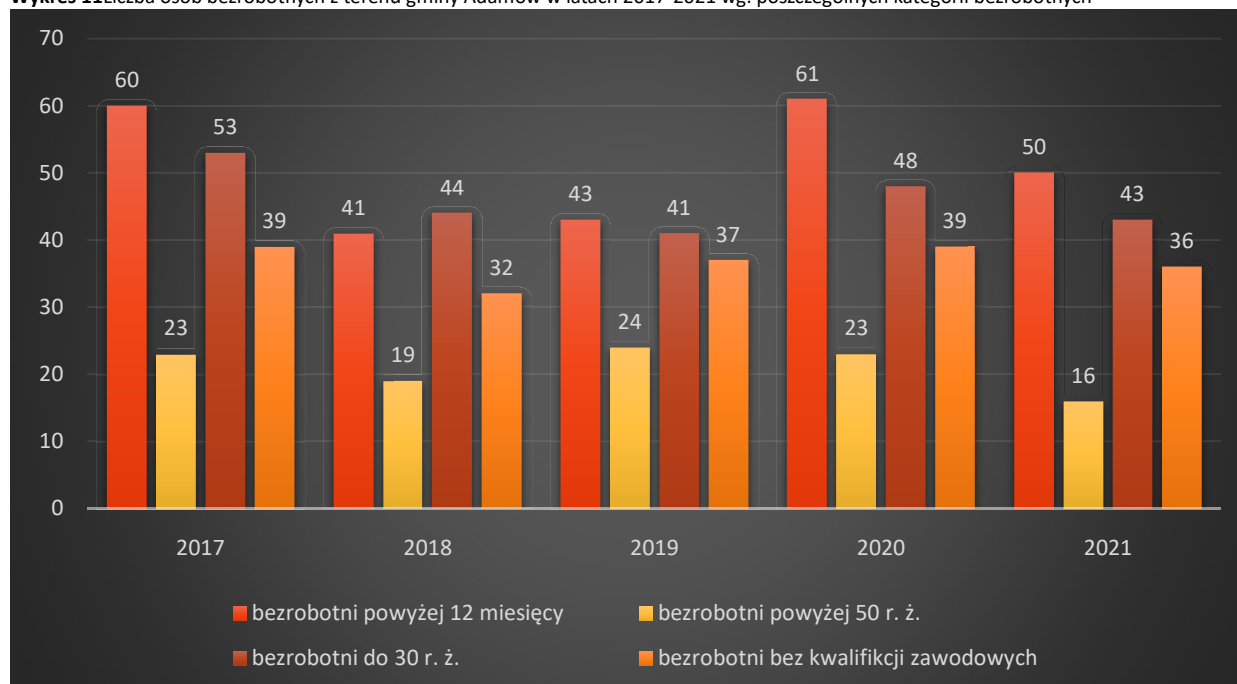
Kategoria bezrobotnych zarejestrowanych w PUP	Liczba osób
---	-------------

	2017	2021
Liczba osób bezrobotnych ogółem	131	99
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	60	50
Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych	39	36
Liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia	53	43
Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia	23	16

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Zamościu

W analizowanym okresie zmalała liczba osób długotrwale bezrobotnych, czyli takich, które pozostają bez zatrudnienia powyżej 12 miesięcy. W 2017 wyniosła ona 60, a w 2021 już 50 (spadek o 16,67%). Spadła także liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych (z 39 osób w 2017 r. do 36 w 2021 r., a więc o 7,69%), bezrobotnych powyżej 50 roku życia (spadek o 7 – 30,43%) oraz bezrobotnych do 30 roku życia (spadek o 10 osób, czyli o 18,87%). Na przestrzeni analizowanego okresu (lata 2017-2021) największą grupę mieszkańców zarejestrowanych w PUP stanowiły osoby długotrwale bezrobotne, odpowiednio: 45,80%, 38,68%, 39,45%, 50% i 50,50%.

Wykres 11 Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Adamów w latach 2017-2021 wg. poszczególnych kategorii bezrobotnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łukowie

W analizowanym okresie największą liczbę osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP stanowili mieszkańcy sołectwa Adamów II, gdzie w latach 2017-2021 ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych mieszkańców całej gminy kształtował się odpowiednio na poziomie: 21,37%, 22,77%, 24,30%, 22,69% oraz 20,61%. Na drugim miejscu pod względem liczebności osób bezrobotnych plasuje się jednostka Adamów I (w latach 2017-2021 udział na poziomie: 13,74%, 10,89%, 13,08%, 11,76%, 11,34%). Najmniejszą liczbę osób bezrobotnych w porównaniu z ogólną liczbą bezrobotnych z terenu gminy odnotowuje się w jednostce Kalinowy Dół. Procentowy udział w 2017 r. wynosi 1,52%, w 2018 r. 0,99%, natomiast w latach 2019, 2020 oraz 2021 nie odnotowano tu osób bezrobotnych. W jednostkach: Adamów I, Adamów II, Ferdynandów, Gułów, Helenów, Hordzieżka, Kalinowy Dół, Władysławów, Wola Gułowska oraz Zakępie i Żurawiec w latach 2017 – 2021 zmniejsza się liczbą osób bezrobotnych. W Dąbrówce, Konorzatce, Lipinach, Turzystwie liczba ta rośnie.

Tabela 8 Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Adamów w latach 2017-2021 wg jednostek referencyjnych

SOŁECTWO	Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP				
	2017	2018	2019	2020	2021
Adamów I	18	11	14	14	11
Adamów II	28	23	26	27	20
Budziska	5	5	4	6	5
Dąbrówka	2	3	4	4	4
Ferdynandów	5	5	5	8	2
Gułów	16	13	9	8	8
Helenów	2	0	0	1	1
Hordzieżka	10	6	6	7	9
Kalinowy Dół	2	1	0	0	0
Konorzatka	1	3	4	4	2
Lipiny	3	1	5	5	5
Sobiska	4	6	4	5	4
Turzystwo	4	6	7	7	7
Władysławów	2	2	1	1	0
Wola Gułowska	7	5	6	8	5
Zakępie	17	9	9	12	10
Żurawiec	5	2	3	2	4
SUMA	131	101	107	119	97

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łukowie

Niepokojący jest fakt, iż w pięciu analizowanych latach notowany jest bardzo duży udział długotrwale bezrobotnych (tj. pozostających bez zatrudnienia powyżej 12 m-cy) w ogólnej liczbie zarejestrowanych osób bezrobotnych – kształtuje się on na poziomie: 2017 r. – 45,80%, 2018 r.

– 40,59%, 2019 r. – 40,19%, 2020 r. – 51,26%, 2021r. – 51,55%. Najliczniejsza grupa ww. osób zamieszkuje obszar jednostki Adamów II. Następne w kolejności są Gułów oraz Adamów I. Możemy zaobserwować, że w analizowanym okresie w dziesięciu jednostkach odnotowano tendencję spadkową liczby osób długotrwale bezrobotnych: Adamów I, Adamów II, Ferdynandów, Gułów, Helenów, Kalinowy Dół, Konorzatka, Sobiska, Władysławów oraz Zakępie. W pięciu jednostkach zanotowano wzrost liczby długotrwale bezrobotnych: Dąbrówka, Hordzieżka, Turzystwo, Wola Gułowska, Żurawiec. Dwie jednostki na przestrzeni lat 2017 – 2021 utrzymały ten samo poziom liczebności osób długotrwale bezrobotnych: Budziska oraz Lipiny.

Tabela 9 Liczba osób długotrwale bezrobotnych (powyżej 12 m-cy) z terenu gminy Adamów w latach 2017-2021 wg jednostek referencyjnych

SOŁĘCTWO	Liczba osób długotrwale bezrobotnych zarejestrowanych w PUP				
	2017	2018	2019	2020	2021
Adamów I	8	2	3	4	3
Adamów II	14	7	7	13	12
Budziska	3	4	3	3	3
Dąbrówka	1	1	2	5	4
Ferdynandów	3	3	3	4	2
Gułów	9	6	6	6	5
Helenów	3	0	0	0	0
Hordzieżka	1	5	4	4	3
Kalinowy Dół	1	1	0	0	0
Konorzatka	2	1	1	2	1
Lipiny	2	0	1	2	2
Sobiska	2	2	2	3	1
Turzystwo	1	2	3	2	3
Władysławów	1	0	0	0	0
Wola Gułowska	2	2	2	4	4
Zakępie	6	3	4	7	5
Żurawiec	1	2	2	2	2
SUMA	60	41	43	61	50

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łukowie

Wśród szczególnych kategorii bezrobotnych znajdują się osoby w określonym przedziale wiekowym, tj. do 30 roku życia oraz osoby powyżej 50 roku życia. W zakresie pierwszej z analizowanych grup liczba osób bezrobotnych spadła z 53 osób w 2017 r. do 43 osób w 2021 r., czyli o 18,87%. Jednocześnie zanotowano wzrost udziału tej grupy bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych (z 40,45% do 44,32%). W latach 2017-2021 największa liczba osób bezrobotnych poniżej 30 roku życia zamieszkiwała jednostkę Zakępie (2017 r.: 16,98%, 2018 r.: 15,91%, 2019 r.: 14,63%, 2020 r.: 12,50%, 2021 r.: 13,95%). W następnej kolejności plasuje się

Adamów II (2017 r.: 11,32%, 2018 r.: 13,64%, 2019 r.: 7,32%, 2020 r.: 6,25%, 2021 r.: 16,28%) oraz Turzystwo (2017 r.: 5,66%, 2018 r.: 13,64%, 2019 r.: 14,63%, 2020 r.: 12,50%, 2021 r.: 11,63%).

Tabela 10 Liczba osób bezrobotnych poniżej 30 roku życia z terenu gminy Adamów w latach 2017-2021 wg jednostek referencyjnych

SOŁECTWO	Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP do 30 roku życia				
	2017	2018	2019	2020	2021
Adamów I	3	4	3	7	4
Adamów II	6	6	3	3	7
Budziska	4	4	2	2	3
Dąbrówka	2	0	3	4	3
Ferdynandów	3	3	4	6	0
Gułów	6	4	2	1	2
Helenów	0	0	0	0	0
Hordzieżka	5	2	3	3	6
Kalinowy Dół	1	1	0	0	0
Konorzatka	0	1	1	3	1
Lipiny	2	1	3	4	2
Sobiska	0	2	1	0	1
Turzystwo	3	6	6	6	5
Władysławów	2	0	0	0	0
Wola Gułowska	4	3	3	2	0
Zakępie	9	7	6	6	6
Żurawiec	3	0	1	1	3
SUMA	53	44	41	48	43

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łukowie

Analogicznie sytuacja kształtuje się w zakresie bezrobotnych powyżej 50 roku życia, gdzie zanotowano spadek z 23 osób w 2017 r. do 16 osób w 2021 r., czyli o 30,43%. Zauważalny jest również spadek udziału tej grupy w ogólnej liczbie osób bezrobotnych na terenie gminy (z 17,56% do 16,49%). Zdecydowanie największa liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia zamieszkuje sołectwo Adamów II. W kolejnych latach badania udział analizowanej grupy bezrobotnych zamieszkujących Adamów II w ogólnej liczbie bezrobotnych kształtował się w następujący sposób: 2017 r.: 34,78%, 2018 r.: 36,84%, 2019 r.: 29,16%, 2020 r.: 39,13%, 2021 r.: 31,25%. Stosunkowo wysoki, w porównaniu z pozostałymi jednostkami, udział zanotowano również w sołectwie Adamów I: 2017 r.: 26,09%, 2018 r.: 15,79%, 2019 r.: 25%, 2020 r.: 13,04%, 2021 r.: 18,75%.

Tabela 11 Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia z terenu gminy Adamów w latach 2017-2021 wg jednostek referencyjnych

SOŁĘCTWO	Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP powyżej 50 roku życia				
	2017	2018	2019	2020	2021
Adamów I	6	3	6	3	3
Adamów II	8	7	7	9	5
Budziska	0	0	0	1	0
Dąbrówka	0	0	1	1	0
Ferdynandów	1	1	1	1	0
Gułów	2	3	4	4	2
Helenów	0	0	0	0	0
Hordzieżka	1	1	0	1	1
Kalinowy Dół	0	0	0	0	0
Konorzatka	1	1	2	1	1
Lipiny	0	0	0	0	1
Sobiska	1	1	1	1	0
Turzystwo	0	0	1	0	0
Władysławów	0	1	0	0	0
Wola Gułowska	0	0	0	1	1
Zakępie	2	0	0	0	2
Żurawiec	1	1	1	0	0
SUMA	23	19	24	23	16

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łukowie

Ostatnią ze szczególnych grup bezrobotnych stanowią osoby bez kwalifikacji zawodowych. Ich liczba w latach 2017-2021 kształtowała się odpowiednio na poziomie: 39, 32, 37, 39 oraz 36. W tym okresie zanotowano nieznaczny wzrost udziału tejże grupy bezrobotnych (z 29,77% w 2017 r. do 37,11% w 2021 r.) w ogólnej liczbie bezrobotnych z terenu gminy, zarejestrowanych w PUP. Dane te dodatkowo wskazują, iż większość mieszkańców gminy (mniej więcej 2/3), pozostających bez pracy, posiada kwalifikacje zawodowe. Jednakże należy mieć na uwadze, że nie zawsze charakter i rodzaj posiadanych kwalifikacji jest zgodny z potrzebami rynku pracy. Podobnie, jak w zakresie wyżej analizowanych danych, w przypadku osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych pochodzących z terenu gminy Adamów najczęściej zamieszkiwało w latach 2017-2021 jednostki: Adamów II, Adamów I oraz Zakępie. W Helenowie w badanym okresie nie odnotowano ani jednej osoby bezrobotnej bez kwalifikacji zawodowych.

Tabela 12 Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych z terenu gminy Adamów w latach 2017-2021 wg jednostek referencyjnych

SOŁĘCTWO	Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP bez kwalifikacji zawodowych
----------	---

	2017	2018	2019	2020	2021
Adamów I	5	5	4	8	6
Adamów II	4	8	4	5	7
Budziska	1	1	2	1	2
Dąbrówka	1	1	2	1	0
Ferdynandów	4	3	2	2	1
Gułów	3	4	3	2	3
Helenów	0	0	0	0	0
Hordzieżka	4	2	2	1	5
Kalinowy Dół	2	1	0	0	0
Konorzatka	0	0	3	2	0
Lipiny	0	0	1	1	1
Sobiska	2	1	2	2	1
Turzystwo	1	1	3	2	1
Władysławów	1	0	0	1	0
Wola Gułowska	2	0	3	4	3
Zakępie	8	2	6	7	5
Żurawiec	1	3	0	0	1
SUMA	39	32	37	39	36

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łukowie

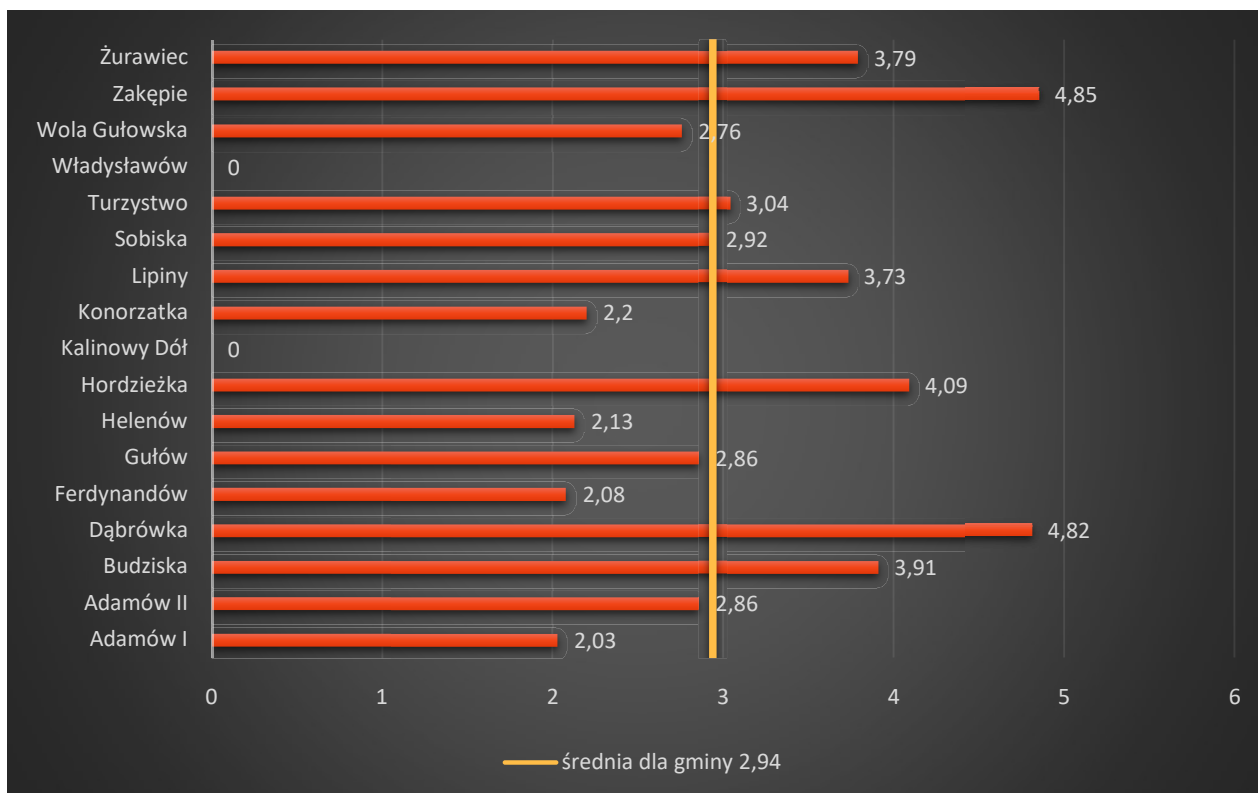
W trakcie prowadzonych badań przeanalizowano poszczególne grupy bezrobotnych mieszkańców w ramach wyodrębnionych jednostek analitycznych przy uwzględnieniu ich potencjału ludnościowego. Ze względu na specyfikę analizowanego zagadnienia dokonano porównania w stosunku do grupy mieszkańców zaliczanych do osób w wieku produkcyjnym (tj. kobiety w wieku 18-54 oraz mężczyźni w wieku 18-64). Podkreślenia wymaga fakt, iż analiza zjawiska bezrobocia za sprawą wyłącznie jednego wskaźnika obrazującego udział zarejestrowanych bezrobotnych wśród mieszkańców w wieku produkcyjnym byłaby niewystarczająca. Ze względu na fakt, że zjawisko bezrobocia jest dość zróżnicowane wewnętrznie, przydatność ww. wskaźnika bywa niejednokrotnie ograniczona. Nie pozwala on bowiem na odpowiednio precyzyjną identyfikację obszarów szczególnie dotkniętych pewnymi specyficznymi typami bezrobocia i wskazanie, gdzie bezrobocie ma charakter incydentalny (tj. krótkookresowy) czy ciągły. Dopiero korelacja różnych wskaźników (dotyczących m.in. okresu bezrobocia czy ich kwalifikacji zawodowych) pozwala na zdiagnozowanie problemów w sposób bardziej precyzyjny.

W związku z tym, że zjawisko bezrobocia jest niezwykle istotne, przy dokonywaniu oceny analizę przeprowadzono w ramach wyznaczonych jednostek referencyjnych w oparciu o następujące wskaźniki:

- Liczba osób bezrobotnych przypadająca na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021r.;
- Liczba osób długotrwale bezrobotnych przypadająca na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r.;
- Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych przypadająca na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r.

W zakresie pierwszego z analizowanych wskaźników dotyczącego liczby osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r. średnia wartość wskaźnika dla gminy wyniosła 2,94. Wartość ww. wskaźnika została przekroczona w siedmiu jednostkach: Budziska (3,91), Dąbrówka (4,81), Hordzieżka (4,09), Lipiny (3,73), Turzystwo (3,04), Zakępie (z najwyższą wartością wskaźnika 4,85) oraz Żurawiec (3,79). W dwóch sołectwach (Kalinowy Dół i Władysławów) wskaźnik przyjął wartość 0. W pozostałych jednostkach znajduje się poniżej średniej dla gminy.

Wykres 12 Wskaźnik delimitacyjny nr 5 - Liczba osób bezrobotnych przypadająca na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r.

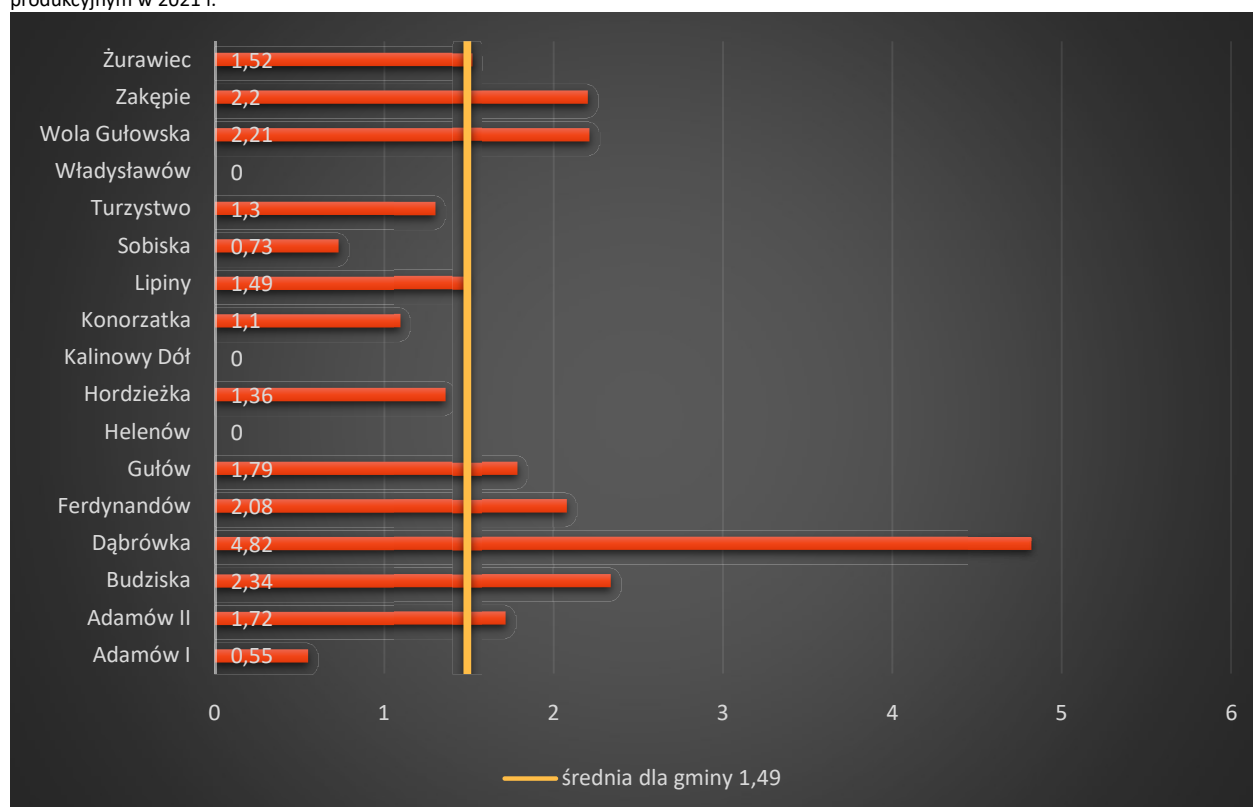
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łukowie

Kolejny ze wskaźników dotyczy kwestii długotrwałego (powyżej 12 m-cy) bezrobocia. Pozostawanie bez pracy to szczególnie trudny czas, nie tylko z uwagi na aspekt finansowy, ale także psychologiczny i społeczny. Im dłuższy jest ten okres, tym cięższy jest powrót i adaptacja do wymagań rynku pracy. Przedłużenie okresu pozostawania bez stałych środków finansowych ogranicza w sposób znaczny możliwości włączenia się w życie społeczne. Brak dochodów, inna organizacja czasu wolnego, czy też większa dyspozycyjność wpływa na zwiększenie polaryzacji dwóch grup - bezrobotnych oraz pracujących. Osoby pozostające bez zatrudnienia nie mogą aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym. Odczuwają też niechęć i silną presję ze strony osób, które podejmują aktywnie pracę zawodową. Poza tym w ich otoczeniu zaczynają dominować inni bezrobotni, co dodatkowo zmniejsza szansę znalezienia pracy i powoduje izolację społeczną. Po pewnym okresie nieudanych prób znalezienia zatrudnienia następuje adaptacja do zaistniałej sytuacji. Uznaje się, że po 12 m-cach bezskutecznych poszukiwań pracy następuje już tylko pogłębienie i stabilizacja negatywnych konsekwencji. Współistnieje postępujący proces dezaktywacji, obniżenia aktywności życiowej, pogarszających się problemów psychicznych (depresja, rezygnacja, apatia) i fizycznych. Konsekwencje przedłużającego się bezrobocia prowadzą do kolejnych problemów i niepowodzeń w poszukiwaniu pracy, następuje osłabienie motywacji, zmniejszenie intensywności poszukiwań, a zarazem zwiększa się poczucie

bezczelowości. W konsekwencji niepowodzenia osłabiają poczucie sprawstwa, co przyczynia się do zjawiska wyuczonej bezradności, które osłabia szukanie lub gotowość podjęcia zatrudnienia, aż w końcu prowadzi do akceptacji stanu bezrobocia.

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Powiatowy Urząd Pracy w Łukowie w 2021 r. liczba osób długotrwale bezrobotnych wynosiła 50 osób. W związku z tym, wartość wskaźnika obrazującego liczbę osób długotrwale bezrobotnych przypadająca na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym, dla obszaru całej gminy, kształtuje się na poziomie 1,49. Wartość powyżej średniej dla gminy odnotowano w ośmiu obszarach referencyjnych: Adamów II (1,72), Budziska (2,34), Dąbrówka (4,82), Ferdynandów (2,08), Gułów (1,79), Wola Gułowska (2,21) oraz Zakępie (2,20) i Żurawiec (1,52). W sołectwie Lipiny wskaźnik jest na poziomie średniej dla gminy. We Władysławowie, Kalinowym Dole i Helenowie wartość plasuje się na poziomie 0 (przy czym w dwóch pierwszych jednostkach w roku 2021 nie odnotowano żadnej kategorii bezrobotnych, w trzeciej brak jest bezrobotnych tej kategorii). W pozostałych jednostkach jest na poziomie poniżej średniej dla gminy.

Wykres 13 Wskaźnik delimitacyjny nr 6 - Liczba osób długotrwale bezrobotnych (powyżej 12 m-cy) przypadająca na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r.

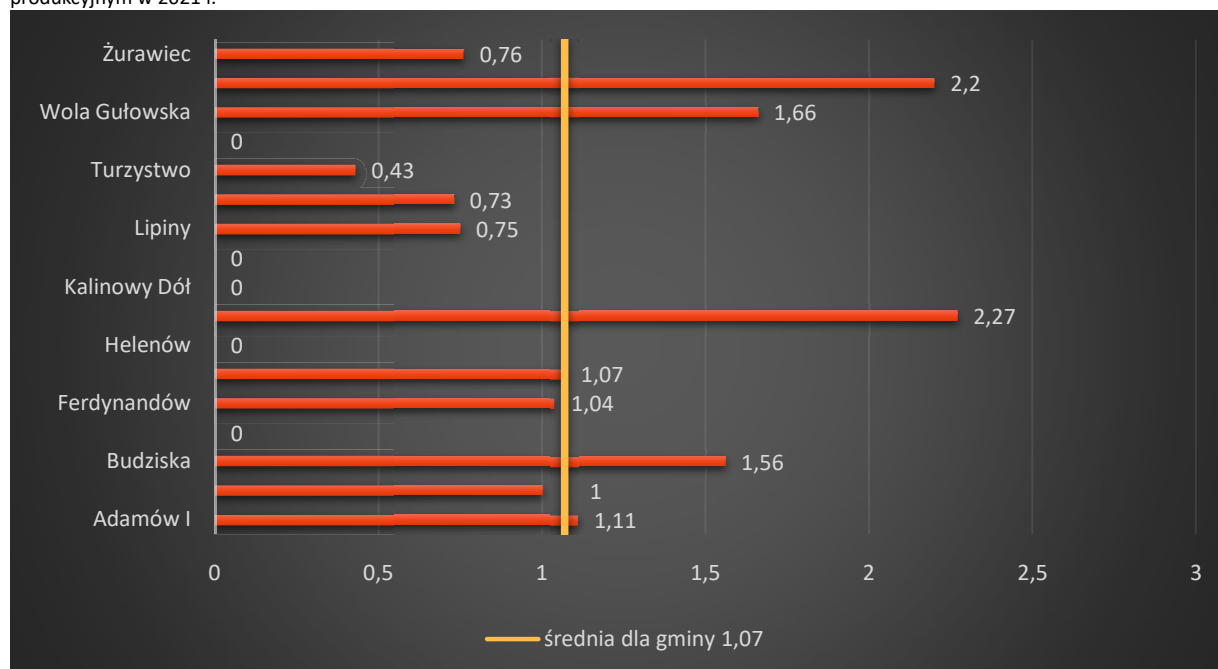

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łukowie

Ostatnim z badanych zagadnień jest silna korelacja pomiędzy bezrobociem a brakiem odpowiednich kwalifikacji i wykształcenia. Na ogół im wyższe wykształcenie, tym więcej

uniwersalnych umiejętności, większy wybór ról zawodowych, możliwości przystosowania się do nowych warunków. Poza tym obserwowana jest duża gotowość do podjęcia zatrudnienia i szerszy repertuar metod poszukiwań. Dobre wykształcenie to również większy wachlarz ofert pracy, proporcjonalnie lepsze możliwości finansowe, krótszy czas poszukiwań i mniejsze koszty starania się o zatrudnienie. Wobec powyższego, kolejny ze wskaźników obrazował liczbę osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym. W 2021 r. średnia tego wskaźnika dla gminy Adamów wynosi 1,07. Poniższy wykres pokazuje, że obszarem, w którym odnotowano najwyższą wartość wskaźnika, są jednostki Hordzieżka ze wskaźnikiem na poziomie 2,27 oraz Zakępie – 2,20, czyli ponad dwukrotnie wyższymi niż średnia w gminie. Pozostałymi obszarami, w których badany wskaźnik przekroczył średnią dla gminy są: Wola Gułowska (1,66), Budziska (1,56) oraz Adamów I (1,11). W Gułowie wskaźnik jest na poziomie średniej. W jednostkach: Dąbrówka, Helenów, Kalinowy Dół, Hordzieżka, Konorzatka i Władysławów wskaźnik ten jest równy 0,00, czyli nie mieszkają w nich osoby bezrobotne zaliczane do kategorii bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych (we Władysławowie i Kalinowym Dole ogólna liczba bezrobotnych w 2021 roku jest równa 0). Pozostałe sołectwa plasują się poniżej średniej dla gminy.

Wykres 14 Wskaźnik delimitacyjny nr 7 - Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych przypadająca na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łukowie

4.2.4 Ubóstwo, wykluczenie społeczne i uzależnienia

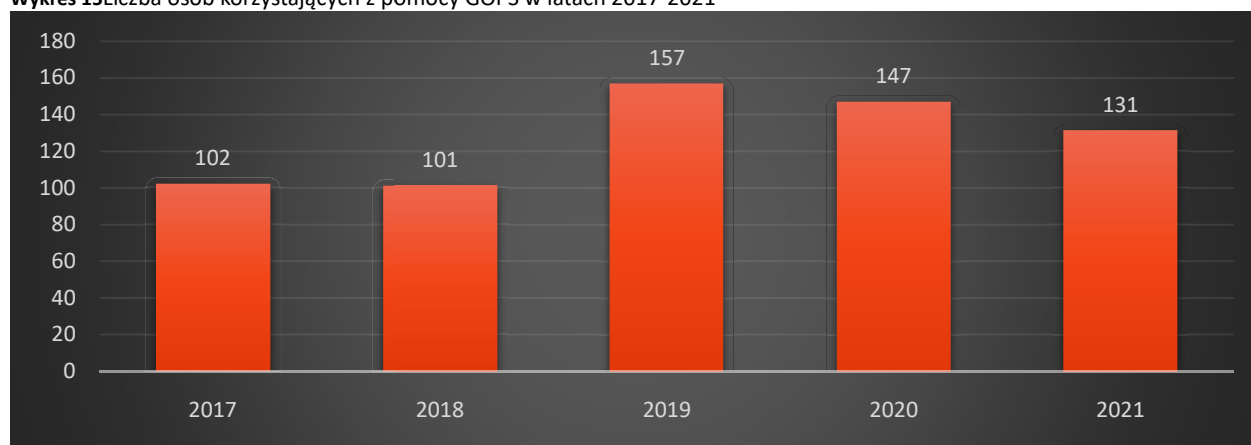
Następne z obszarów zainteresowań dotyczyły kwestii: ubóstwa, wykluczenia społecznego oraz różnego rodzaju uzależnień. Uznano, że najbardziej praktyczną i właściwą metodą, za pomocą której można zbadać ww. zjawiska, jest analiza zapotrzebowania mieszkańców gminy oraz poszczególnych jednostek referencyjnych na różne formy pomocy społecznej. W tym celu zbadano udział osób zamieszkujących teren poszczególnych jednostek referencyjnych, które z powodu indywidualnej sytuacji życiowej są uprawnione do korzystania z dostępnych form pomocy społecznej. Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz stanu uzależnień mieszkańców na obszarze gminy dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz powodów przyznania pomocy społecznej, udostępnionych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Adamowie. Ich zakres umożliwił opis stanu najbardziej aktualnego (status quo), odpowiadającego stanowi na koniec 2021 roku. Prowadzone rozważania rozszerzono również o wskazanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian w latach 2017-2021. W pierwszej kolejności zweryfikowano powody przyznawania świadczeń przez GOPS oraz wyselekcjonowano te, które stanowią najczęstszą przyczynę udzielanego wsparcia i jednocześnie są największym problemem dla mieszkańców. Na tej podstawie wybrano zagadnienia dotyczące: ubóstwa, bezrobocia oraz problemu niedożywienia dzieci i młodzieży. Kolejny blok tematyczny dotyczył kwestii uzależnień mieszkańców. Dostępne dane świadczą o tym, iż głównym problemem w tym zakresie jest alkoholizm. Brak jest dostępnych danych dotyczących kwestii narkomanii w gminie Adamów. Ostatni blok tematyczny obejmował kwestię dotyczącą przemocy w rodzinie. Z uwagi na fakt, iż w świetle danych GOPS, liczba mieszkańców pobierających świadczenia z tytułu przemocy w rodzinie w 2021 r. była znikoma (3 osoby), zdecydowano się na zbadanie analizowanej kwestii przez pryzmat osób, które posiadały założoną Niebieską Kartę. Taka szeroka i wielowątkowa analiza zjawisk pozwoliła na dokonanie obserwacji zarówno w wymiarze terytorialnym, jak i jakościowym. Dzięki temu możliwe było określenie zjawisk stanowiących największy problem w skali całej gminy Adamów, jak i wyznaczonych jednostek analitycznych.

Dane źródłowe, które zostały przekazane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Adamowie pokazują, że ogólna liczba mieszkańców wymagających wsparcia organizowanego w ramach pomocy społecznej wzrastała na przestrzeni lat 2017-2021. Liczba mieszkańców

korzystających z różnych form pomocy społecznej w gminie Adamów wzrasta pomiędzy rokiem 2017a 2021 o 29 (z 102 do 131 osób), co oznacza wzrost na poziomie 28,43%.

Wykres 15 Liczba osób korzystających z pomocy GOPS w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Adamowie

Tendencja dla gminy Adamów jest nieco odmienna od tych zauważalnych dla terenu powiatu łukowskiego (spadek z 5 306 osób w 2017 r. do 3 027 osób w 2021 r.), regionu (spadek z 140 211 osób w 2017 r. do 84 755 osób do 2021 r.) i całego kraju (spadek z 2 180 599 osób w 2017 r. do 1 415 615 osób w 2021 r.). Zgodnie z informacjami Najwyższej Izby Kontroli w ostatnich latach w Polsce systematycznie ubywało osób korzystających z pomocy społecznej - w 2015 r. państwo wspierało ok. 3,2 mln osób, w 2018 r. - ok. 2,4 mln, to spadek o 25%. W jeszcze większym stopniu zmniejszała się liczba tych, którzy otrzymywali wsparcie z powodu ubóstwa (spełniających kryteria dochodowe) - z niemal 1,8 mln osób w 2015 r. do ponad 1 mln w 2018 r. - to mniej o prawie 39%. Na spadek liczby osób będących pod opieką państwa niewątpliwie miały wpływ korzystne w tym okresie zmiany warunków ekonomiczno-społecznych - między 2015 a 2018 rokiem o 50% spadło w Polsce bezrobocie, przeciętne oraz minimalne wynagrodzenie wzrosło o ponad 15%, a dzięki obniżeniu wieku emerytalnego część osób korzystających wcześniej ze wsparcia uzyskiwała świadczenia emerytalne. Na poprawę sytuacji rodzin miało także wpływ uruchomienie programu Rodzina 500 plus.⁷

Tabela 13 Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w latach 2017-2021

	2017	2018	2019	2020	2021
powiat łukowski	5306	4819	4261	3504	3027
województwo lubelskie	140 211	125567	113282	97894	84755
Polska	2 180599	1 970385	1 775761	1 589337	1 415 615

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GU

⁷<https://www.nik.gov.pl/>

Na przestrzeni lat 2017-2021 największą liczbę mieszkańców korzystających ze wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Adamowie odnotowano w jednostkach: Wola Gułowska (19 osób w 2021 r., wzrost o 2), Adamów I (20 osób w 2021 r., wzrost o 12), Adamów II (15 osób w 2021 r., wzrost o 4). W tych jednostkach referencyjnych obserwujemy największą liczbę osób korzystających z GOPS, porównując do innych jednostek, ponadto większości sołectw również obserwujemy wzrost liczby beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni lat 2017-2021. W jednostce Budziska liczba osób korzystających z pomocy GOPS wzrosła o 5 osób, w Gułowie o 6, w Hordzieźce o 3, w sołectwach Konorzatka, Zakępie oraz Żurawiec o 2, natomiast w Sobisce o 4. Spadek odnotowano w jednostkach: Dąbrówka i Helenów (o 2), Ferdynandów (o 3), Lipiny (o 6). W jednostkach Kalinowy Dół, Turzystwo oraz Władysławów liczba pozostała bez zmian.

Tabela 14 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej wg poszczególnych jednostek referencyjnych w latach 2017-2021

SOŁECTWO	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej				
	2017	2018	2019	2020	2021
Adamów I	8	10	23	20	20
Adamów II	11	9	20	18	15
Budziska	4	6	15	10	9
Dąbrówka	6	4	9	7	4
Ferdynandów	10	6	9	9	7
Gułów	1	3	6	8	7
Helenów	7	0	8	7	5
Hordzieżka	5	4	9	10	8
Kalinowy Dół	3	4	4	4	3
Konorzatka	1	2	8	3	3
Lipiny	12	10	10	8	6
Sobiska	2	4	7	9	6
Turzystwo	6	6	4	7	6
Władysławów	4	4	0	0	4
Wola Gułowska	17	21	21	17	19
Zakępie	5	6	4	5	7
Żurawiec	0	2	0	5	2
SUMA	102	101	157	147	131

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Adamowie

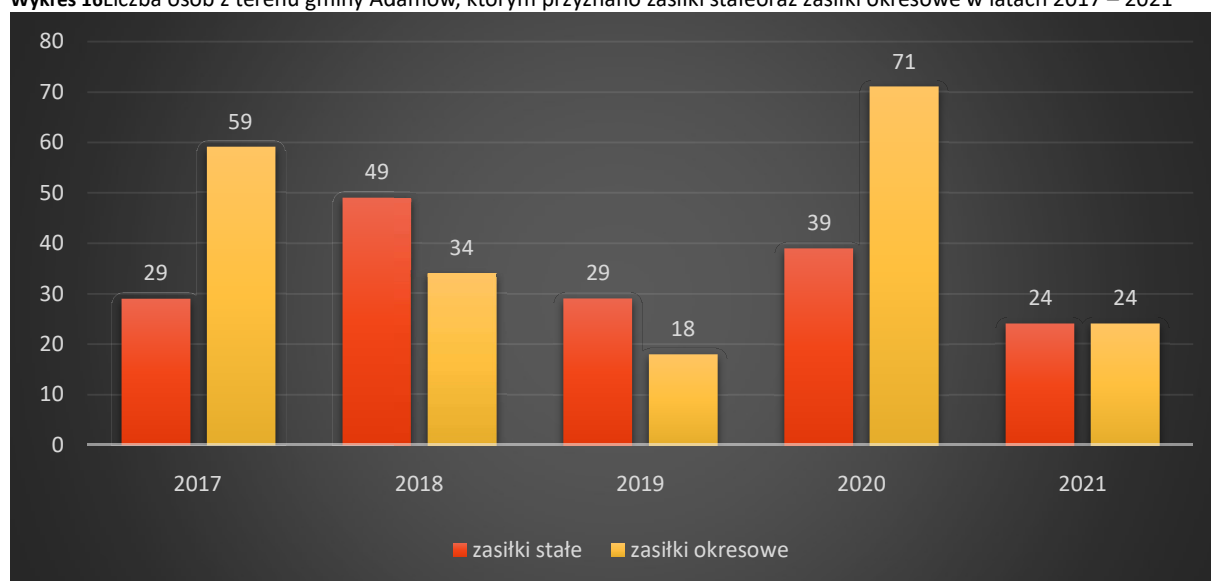
Na przestrzeni lat 2017-2021 liczba osób, którym przyznano zasiłki stałe ulegała wahaniom. Ten rodzaj świadczenia przyznawany jest:

- pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej,

- pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Podobnym wahaniom uległa liczba osób, którym przyznawano zasiłki okresowe. Zasiłek okresowy nie jest świadczeniem przyznawanym na stałe (jak w przypadku zasiłku stałego). Może być przyznany osobom i rodzinom ze względu na np. długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie. Zasiłek okresowy jest przyznawany jeśli osoba lub rodzina nie przekracza kryterium dochodowego. Największą liczbę osób pobierających tego rodzaju zasiłki odnotowano w 2020 r.

Wykres 16 Liczba osób z terenu gminy Adamów, którym przyznano zasiłki stałe oraz zasiłki okresowe w latach 2017 – 2021

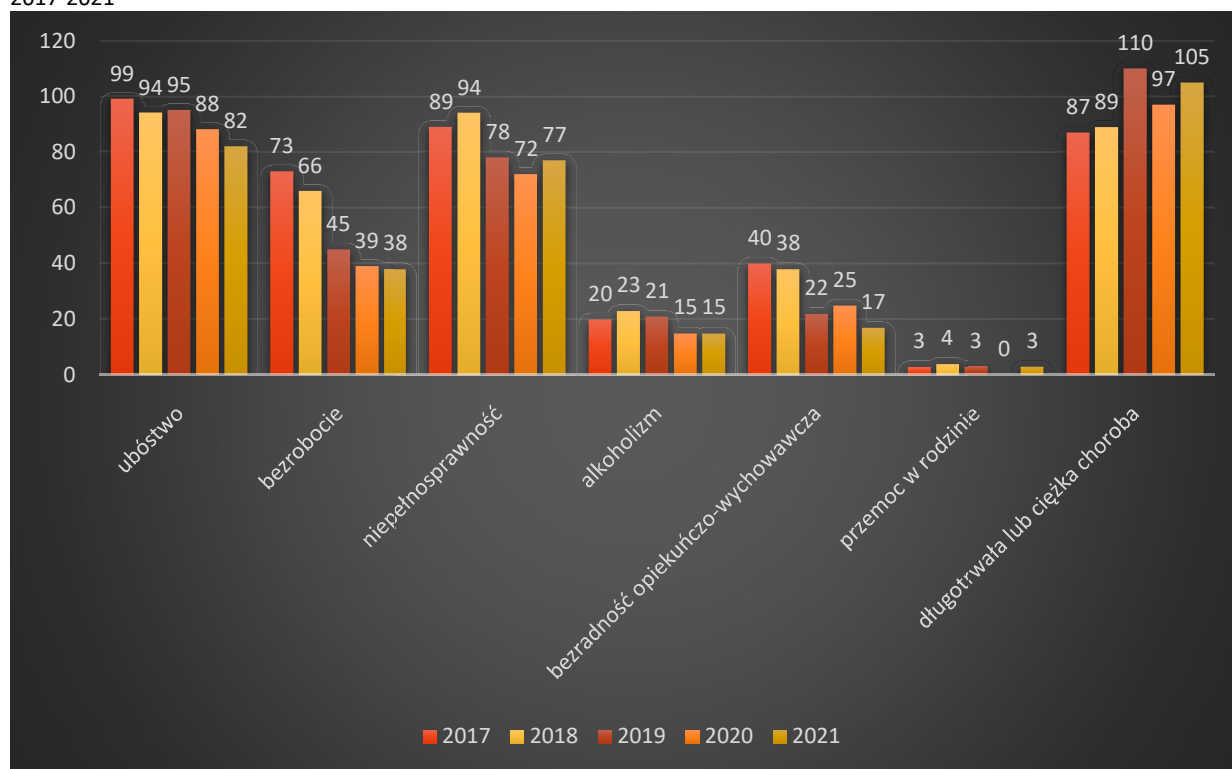

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MPiPS

Analiza przyczyn przyznawania pomocy społecznej osobom zamieszkałym na terenie gminy Adamów wskazuje, że na przestrzeni lat 2017-2021 głównym powodem trudnej sytuacji mieszkańców gminy korzystających ze świadczeń GOPS było ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność oraz bezrobocie. Badając powody korzystania mieszkańców gminy ze świadczeń pomocy społecznej należy mieć na uwadze, że wśród osób objętych pomocą nie występuje tylko jeden rodzaj dysfunkcji. Najczęściej jest ich kilka i są ze sobą skorelowane, np. istnieje wyraźna zależność pomiędzy bezrobociem a zagrożeniem ubóstwem. Ubóstwo i wykluczenie społeczne bardzo często współwystępują z innymi problemami społecznymi, takimi jak: niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, problemy opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach, brak wspierania wysiłków edukacyjnych dzieci przez rodziców,

wypadanie dzieci i młodzieży z systemu kształcenia oraz uzależnienia. W związku z powyższym przeważająca większość beneficjentów pomocy społecznej występuje o kilka rodzajów świadczeń, podając różne przyczyny uprawniające do przyznania konkretnego świadczenia.

Wykres 17 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej wg powodów przyznawania świadczeń w gminie Adamów w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Adamowie

Zarówno w latach ubiegłych, tak również w 2021 r., wśród wiodących powodów przyznawania świadczeń pomocy społecznej w gminie Adamów znajduje się ubóstwo. Pojęcie to z jednej strony określa warunki życia jednostki, a z drugiej strony wskazuje na nierówności i sprzeczności występujące w społeczeństwie. Z uwagi na swoje socjologiczne czy psychologiczne aspekty, zjawisko ubóstwa stanowi niezwykle złożony problem społeczny związany nie tylko z kwestiami ekonomicznymi. Zgodnie z dostępnymi publikacjami w 2021 roku 1,6 mln osób żyło w Polsce poniżej minimum egzystencji, czyli w skrajnym ubóstwie, w tym 333 tys. dzieci i 246 tys. seniorów. Bez wątplenia jedną z grup w największym stopniu zagrożoną ubóstwem są mieszkańcy wsi. Niemal co dwunasty żyje poniżej progu ubóstwa skrajnego. Jest to o tyle niepokojące, że wieś zamieszkuje 15,3 mln mieszkańców Polski. Samo ubóstwo wiejskie jest zróżnicowane, a mieszkańcy wsi borykają się z innymi problemami w zależności od województwa (na wschodzie Polski główną bolączką jest starzenie się społeczeństwa oraz

ucieczka młodych osób do miast, na północy – wciąż trudna sytuacja po likwidacji PGR-ów) czy też stopnia oddalenia od dużych aglomeracji. Ubóstwo na terenach wiejskich ma inny charakter niż na obszarach miejskich – wiąże się zwykle z ograniczonym zaspokojeniem potrzeb kulturalnych i oświatowych, czy z ograniczonymi możliwościami komunikacyjnymi. Starsi mieszkańcy wsi, ze względu na wykluczenie komunikacyjne mają utrudnioną możliwość korzystania ze służby zdrowia, młodszy utrudniony dostęp do wyższej jakości usług edukacyjnych, a to ogranicza ich szanse rozwoju. Likwidacja połączeń komunikacji autobusowej zredukowała również dostęp do rynków pracy. Do tego dochodzi wykluczenie cyfrowe, szczególnie widoczne podczas pandemii COVID-19. Wpływ biedy na zdrowie może mieć charakter bezpośredni, związany niejednokrotnie z gorszym stanem zdrowia w wyniku wadliwego odżywiania, braku aktywności fizycznej, złych warunków mieszkaniowych, braku dbałości, złego stanu higieny itp., ale też pośredni, przejawiający się barierą dostępności do opieki medycznej, wykupu leków, dostępności pewnych procedur leczniczych.⁸

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Adamów z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2017-2021 zmalała z 99 do 82, czyli o 17,17%. Jednostkami referencyjnymi, w których odnotowano największą liczbę beneficjentów GOPS z tytułu ubóstwa w badanym okresie są: Adamów I, Adamów II oraz Wola Gułowska. Najmniejsza liczba osób korzystających ze świadczeń GOPS z tytułu ubóstwa zamieszkuje sołectwa Żurawiec i Konorzatka. Zanotowany spadek w mniejszym stopniu jest wynikiem polepszenia sytuacji życiowej beneficjentów GOPS. Przyczyn należy również upatrywać w zmianach zachodzących w rodzajach oraz wysokości świadczeń udzielanych przez instytucje pomocy społecznej (pojawienie się programów społecznych, m.in. 500+, Dobry Start, różnego rodzaju dodatków np. osłonowych, itd.).

Tabela 15 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Adamów z powodu ubóstwa wg obszarów referencyjnych w latach 2017-2021

SOŁECTWO	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa				
	2017	2018	2019	2020	2021
Adamów I	8	8	17	13	18
Adamów II	11	9	12	13	15
Budziska	4	6	4	4	3
Dąbrówka	6	4	3	3	0
Ferdynandów	7	6	4	2	3
Gułów	1	3	4	5	4
Helenów	7	0	7	2	1

⁸ „Raport o Biedzie 2022”; szlachetnapaczka.pl

SOŁECTWO	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa				
	2017	2018	2019	2020	2021
Hordzieżka	5	4	8	2	0
Kalinowy Dół	3	4	4	4	2
Konorzatka	1	2	2	1	2
Lipiny	12	10	4	4	3
Sobiska	2	4	4	4	3
Turzystwo	6	5	3	7	3
Władysławów	4	4	0	0	4
Wola Gułowska	17	17	15	17	17
Zakępie	5	6	4	5	4
Żurawiec	0	2	0	2	0
SUMA	99	94	95	88	82

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Adamowie

Wśród głównych powodów przyznawania świadczeń społecznych w gminie znajduje się również bezrobocie. W latach 2017-2021, podobnie jak w przypadku ubóstwa, odnotowano istotny spadek liczby mieszkańców korzystających ze świadczeń z tytułu bezrobocia. W 2017 r. 73 mieszkańców korzystało z pomocy w związku z analizowaną przyczyną. Natomiast w 2021 r. liczba ta wynosiła 38 osób, co oznacza spadek na poziomie 47,95%. Największy odsetek beneficjentów GOPS z korzystających ze świadczeń z tytułu bezrobocia zamieszkiwała jednostkę Wola Gułowska, Adamów I oraz Adamów II (2021 r.). Z najlepszą sytuacją mamy do czynienia w jednostkach Władysławów oraz Żurawiec, w latach 2019 - 2021 nie odnotowano tam ani jednej osoby bezrobotnej danej kategorii.

Tabela 16 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Adamów z powodu bezrobocia wg obszarów referencyjnych w latach 2017-2021

SOŁECTWO	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia				
	2017	2018	2019	2020	2021
Adamów I	6	8	6	4	9
Adamów II	9	7	4	0	10
Budziska	3	3	4	4	1
Dąbrówka	5	4	3	0	1
Ferdynandów	6	4	2	2	1
Gułów	1	3	4	4	1
Helenów	6	0	4	4	1
Hordzieżka	5	4	2	3	2
Kalinowy Dół	3	3	4	4	1
Konorzatka	1	2	0	1	0
Lipiny	6	7	3	2	0
Sobiska	2	4	4	2	2
Turzystwo	4	0	3	3	1

SOŁECTWO	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia				
	2017	2018	2019	2020	2021
Władysławów	3	0	0	0	0
Wola Gułowska	11	14	2	5	8
Zakępie	2	2	0	1	0
Żurawiec	0	1	0	0	0
SUMA	73	66	45	39	38

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Adamowie

W okresie 2017-2021 r. na terenie gminy nie odnotowano żadnego mieszkańca pobierającego świadczenia z tytułu narkomanii. Zgodnie z danymi zawartymi w *Strategii rozwiązywania problemów społecznych Powiatu Łukowskiego na lata 2021-2030* liczba osób pobierających świadczenia z tego powodu na terenie całego powiatu była niewielka: 2017 r. – 2 osoby, 2018 r.- 1 osoba, 2019 r. – 3 osoby. Nie można jednak uznać, iż problemy związane z różnego rodzaju uzależnieniami nie dotyczą mieszkańców gminy Adamów. Problem, tak jak w przypadku całego kraju, występuje w różnym nasileniu. Jest on jednak bardzo trudny do zmierzania za pomocą konkretnych danych. Pomimo tego, iż mieszkańcy obszarów wiejskich mają mniejszy dostęp do różnego rodzaju używek, nie oznacza to, że nie mają go wcale. Używki stają się, głównie wśród młodzieży, czymś coraz bardziej dostępnym i atrakcyjnym. Często osoby borykające się z uzależnieniami nie są kierowane na żadne leczenie stąd brak danych na ich temat. Ze względu na bariery mentalne (głównie strach członków rodzin przed stygmatyzacją) czy utarte schematy i zachowania, otaczające społeczeństwo daje ciche przyzwolenie na kontynuowanie uzależnień.

Z informacji przedstawionych przez GOPS w Adamowie wynika, iż na terenie analizowanej gminy, bardziej niż narkomania, rozpowszechniony jest problem uzależniania od alkoholu. Problem spożywania alkoholu wśród dorosłych mieszkańców jest spory. Ze względu na tradycje i obyczaje odmowa wypicia skutkuje ostracyzmem. Oprócz tego ważnym czynnikiem spowszednienia picia, decydującym o sięganiu po alkohol jest nuda. Brakuje również świadomości w zakresie skutków nadmiernego spożywania alkoholu. W efekcie dla sporej części mieszkańców spożywanie alkoholu jest zupełnie normalnym elementem ich codziennego życia. Problem choroby alkoholowej jest bagatelizowany. Dorośli, nie widząc problemu w częstym jego spożywaniu, przekazują negatywne wzorce kolejnym pokoleniom. Szczególnie niepokoi fakt, że z roku na rok wzrasta liczba młodzieży sięgającej często po alkohol przed uzyskaniem pełnoletniości. Dodatkowo „inicjacja alkoholowa” wśród młodych osób zaczyna się coraz

wcześniej. Sięganie po alkohol jest silnie związane z procesem dojrzewania, kiedy nastolatki przechodzą intensywne przemiany fizyczne, psychiczne i społeczne. To okres w życiu młodego człowieka sprzyjający eksperymentowaniu i poszukiwaniu nowych doświadczeń. Młodzież ujawnia wtedy różne zachowania problemowe, tj. picie alkoholu, palenie papierosów, wczesne podejmowanie współżycia, wchodzenie w konflikty z prawem, niekiedy stosowanie narkotyków oraz wiele innych. Mimo że u młodych ludzi bardzo rzadko można zdiagnozować chorobę alkoholową, to samo spożywanie alkoholu stwarza ryzyko uzależnienia od alkoholu w przyszłości. Poza tym wśród młodzieży zauważalny jest problem tzw. picia obyczajowego („dla towarzystwa”).

Zgodnie z danymi GOPS na przestrzeni lat 2017-2021 spadła liczba mieszkańców gminy pobierających świadczenia z powodu alkoholizmu. W 2017 r. wyniosła ona 20 osób, w 2018 – 23, w 2019 – 21, w 2020 – 15, w 2021 również 15. Spadek ten był dość znaczący, wyniósł ok 25%. W dwunastu jednostkach, w 2021 r., ani jeden beneficjent GOPS nie pobierał świadczeń z tego tytułu. Największą liczbę świadczeń z powodu alkoholizmu przyznano w Adamowie I (9), następnie w Adamowie II (3). Po jednej osobie zasiłek z tytułu alkoholizmu pobiera w trzech jednostkach (Ferdynandów, Gułów oraz Żurawiec).

Powyższą analizę dopełnić mogą dane dotyczące osób zgłoszonych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Liczba tych mieszkańców w latach 2017-2021 kształtowała się w następujący sposób: 7, 8, 11, 8 oraz 4 osoby. W całym omawianym okresie największa liczba osób zgłoszonych do GKRPA zamieszkiwała tereny sołectw Adamów I, Adamów II oraz Wola Gułowska. W pozostałych jednostkach nie odnotowano takich osób w 2021 roku. Zaznaczyć należy tu również tendencję spadkową.

Tabela 17 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Adamów z tytułu alkoholizmu wg obszarów referencyjnych w latach 2017-2021

SOŁECTWO	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu				
	2017	2018	2019	2020	2021
Adamów I	4	8	6	6	9
Adamów II	4	5	4	3	3
Budziska	0	0	0	0	0
Dąbrówka	2	2	1	2	0
Ferdynandów	1	0	1	0	1
Gułów	1	1	1	1	1
Helenów	0	0	0	0	0
Hordzieżka	2	1	2	0	0
Kalinowy Dół	0	0	0	0	0
Konorzatka	1	0	0	0	0

SOŁECTWO	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu				
	2017	2018	2019	2020	2021
Lipiny	0	0	0	0	0
Sobiska	0	2	2	0	0
Turzystwo	0	0	0	0	0
Władysławów	0	0	0	0	0
Wola Gułowska	3	3	2	0	0
Zakępie	2	1	2	3	0
Żurawiec	0	0	0	0	1
SUMA	20	23	21	15	15

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Adamowie

W okresie pięciu analizowanych lat liczba mieszkańców gminy Adamów korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie była marginalna i kształtowała się w następujący sposób: 2017 r. – 3, 2018 r. – 4, 2019 r. – 3, 2020 r. – 0, 2021 r. – 3. Sytuacja ta jest podobna do stanu zauważalnego w całym powiecie łukowskim, gdzie liczba osób pobierających świadczenia z powodu przemocy w rodzinie kształtowała się także na stosunkowo niskim poziomie: 2017 r. – 60 osób; 2018 r. – 66 osób, 2019 r. – 59 osób⁹. Należy tu jednak zaznaczyć, że podobnie jak uzależnienia, zagadnienie przemocy w rodzinie stanowi temat tabu. Stąd niełatwo jest pozyskać dane umożliwiające zbadanie pełnego natężenia tego zjawiska. Mając na względzie jego złożoność i wieloaspektowość, bardzo trudno jest oszacować faktyczną skalę osób, których to zjawisko dotyka. Jest to związane z faktem, że bardzo często przemoc domowa jest ukrywana i spora część osób, które jej doświadczają, nie decyduje się na ujawnienie i zwrócenie się o pomoc do instytucji działających w ramach lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy. Zdecydowanie najpoważniejszą trudnością w diagnozowaniu wielkości zjawiska przemocy w rodzinie jest uzyskanie wiarygodnych i rzeczywistych danych, charakteryzujących rozmiar przemocy, bowiem z wielu przyczyn przemoc w rodzinie jest problemem ukrytym.

W celu przeanalizowania natężenia zjawisk pozyskano informacje w zakresie wydanych na terenie gminy Adamów Niebieskich Kart. Liczba tychże kart w latach 2017-2021 wynosiła odpowiednio: 33, 26, 22, 15, i 18 (są to łączne dane pozyskane z GOPS w Adamowie oraz Komisariatu Policji w Adamowie). Zatem na przestrzeni omawianego okresu skala zjawiska zmalała o 45,45%. Największą liczbę założonych Niebieskich Kart odnotowano w sołectwie Adamów II (7 w 2021 r.), następnie w Adamowie I – 3, w jednostkach Budziska,

⁹Na podstawie: „Strategii rozwiązywania problemów społecznych Powiatu łukowskiego na lata 2021-2030”.

Ferdynandów oraz Zakępie po 2, w Hordzieźce i Turzystwie po 1. W pozostałych jednostkach nie odnotowuje się danego zjawiska.

Tabela 18 Liczba osób, które w gminie Adamów miały założoną Niebieską Kartę wg obszarów referencyjnych w latach 2017-2021

SOŁECTWO	Liczba osób, które miały założoną Niebieską Kartę				
	2017	2018	2019	2020	2021
Adamów I	3	2	0	2	3
Adamów II	9	5	6	1	7
Budziska	2	4	4	3	2
Dąbrówka	2	1	1	0	0
Ferdynandów	1	1	1	1	2
Gułów	0	1	1	0	0
Helenów	0	0	0	0	0
Hordzieżka	3	2	3	1	1
Kalinowy Dół	2	1	1	0	0
Konorzatka	1	1	1	0	0
Lipiny	0	1	0	0	0
Sobiska	0	0	0	0	0
Turzystwo	1	1	0	1	1
Władysławów	2	2	1	1	0
Wola Gułowska	0	1	0	2	0
Zakępie	4	1	1	1	2
Żurawiec	3	2	2	2	0
SUMA	33	26	22	15	18

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Adamowie

W świetle danych GOPS w Adamowie stosunkowo wyraźnie zaznaczają się problemy związane ze sprawowaniem opieki rodzicielskiej i prowadzenia gospodarstwa domowego. Bezradność występować może także w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób. Bezradność jako nieumiejętność radzenia sobie z codziennymi problemami może być konsekwencją takich problemów jak:

niepełnosprawność, uzależnienia, bezrobocie, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego. Należy jednak zauważyć, że bezradność może stanowić również przyczynę wymienionych powyżej dysfunkcji. Niejednokrotnie problemy te przenikają się, współistnieją, dlatego też niezwykle trudno jest wskazać problem pierwotny. Skala analizowanego zjawiska jest porównywalna do poważnego zagadnienia dot. liczby mieszkańców posiadających założone Niebieskie Karty. W roku 2017 beneficjenci pomocy GOPS z tej kategorii to 40 osób, w roku 2018 – 38 osób, w 2019 - 22 osoby, w 2020 – 25 osób oraz w 2021 – 17 osób. W omawianym okresie nastąpił więc spadek o 57,5%

Tabela 19 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Adamów z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego wg obszarów referencyjnych w latach 2017-2021

SOŁĘCTWO	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego				
	2017	2018	2019	2020	2021
Adamów I	2	3	0	0	1
Adamów II	6	4	1	3	8
Budziska	2	2	2	1	0
Dąbrówka	6	2	5	3	0
Ferdynandów	0	1	0	0	0
Gułów	1	2	6	4	2
Helenów	0	0	0	1	0
Hordzieżka	5	2	5	4	0
Kalinowy Dół	0	0	0	0	0
Konorzatka	0	0	0	2	0
Lipiny	3	2	0	0	0
Sobiska	2	4	1	0	0
Turzystwo	2	1	0	1	1
Władysławów	0	1	0	0	1
Wola Gułowska	8	12	2	6	4
Zakępie	3	2	0	0	0
Żurawiec	0	0	0	0	0
SUMA	40	38	22	25	17

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Adamowie

Kolejny z elementów świadczących o problemach społecznych występujących na terenie gminy to liczba dzieci do 17 r. ż., korzystających z dożywiania. W latach 2017-2021 liczba tych osób kształtowała się na następującym poziomie: 17, 17, 13, 10 oraz 9. W omawianym okresie zanotowano więc spadek o 47,06%.

Tabela 20 Liczba dzieci (do 17 r.ż. włącznie) korzystających z dożywiania

SOŁĘCTWO	Liczba dzieci (do 17 r.ż. włącznie) korzystających z dożywiania				
	2017	2018	2019	2020	2021

SOŁECTWO	Liczba dzieci (do 17 r.ż. włącznie) korzystających z dożywiania				
	2017	2018	2019	2020	2021
Adamów I	2	3	3	3	3
Adamów II	4	3	1	1	2
Budziska	1	4	3	2	1
Dąbrówka	0	0	0	0	0
Ferdynandów	0	0	0	0	0
Gułów	2	2	1	0	1
Helenów	0	0	0	0	0
Hordzieżka	3	2	1	1	1
Kalinowy Dół	0	0	0	0	0
Konorzatka	0	0	0	0	0
Lipiny	1	1	0	0	0
Sobiska	0	0	0	0	0
Turzystwo	1	0	0	0	0
Władysławów	0	0	1	1	0
Wola Gułowska	3	2	3	2	1
Zakępie	0	0	0	0	0
Żurawiec	0	0	0	0	0
SUMA	17	17	13	10	9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Adamowie

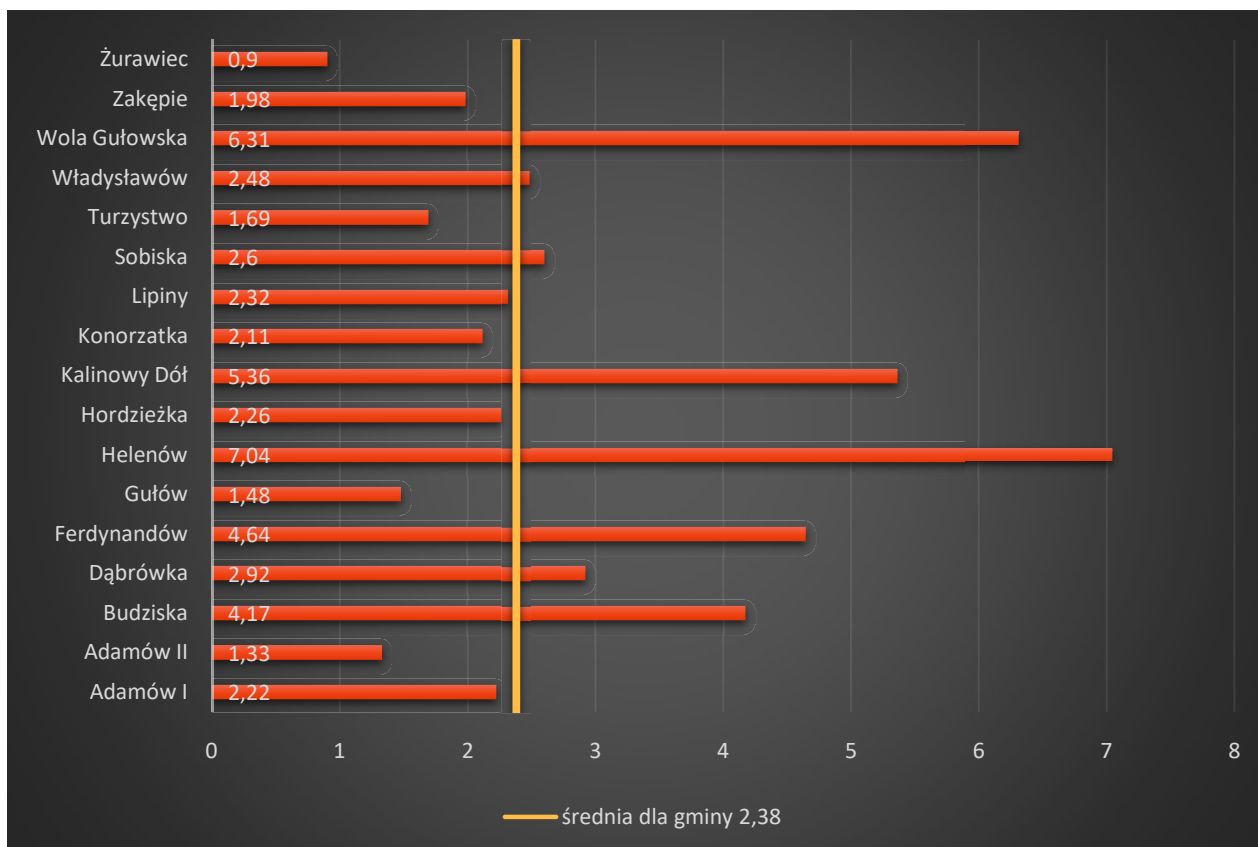
Przedstawione powyżej dane nie pozwalają jednak w sposób wyczerpujący na identyfikację obszarów, w których następuje szczególne natężenie zjawisk kryzysowych. Do przeprowadzenia precyzyjnej identyfikacji tychże obszarów, konieczne jest zastosowanie kryterium uwzględniającego potencjał ludnościowy poszczególnej badanej jednostki analitycznej. Metodą, którą zastosowano, aby określić natężenie problemów ubóstwa i wykluczenia społecznego była analiza zapotrzebowania mieszkańców jednostek referencyjnych na poszczególne formy pomocy społecznej. Przeanalizowano ogólne natężenie terytorialne osób pobierających świadczenia GOPS oraz natężenie obszarowe pod względem problemów, które są najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy przez GOPS w Adamowie. Następnie, w poszczególnych jednostkach referencyjnych, zweryfikowano natężenie innych niekorzystnych zjawisk społecznych takich jak: przemoc w rodzinie, niedożywienie czy uzależnienia. W ramach badanych zagadnień analizie poddano łącznie siedem wskaźników:

- Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy GOPS przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.;
- Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy GOPS z tytułu ubóstwa przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.;

- Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy GOPS z tytułu bezrobocia przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.;
- Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy GOPS z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.;
- Liczba osób, które miały założoną Niebieską Kartę przypalająca na 100 mieszkańców w 2021r.;
- Liczba dzieci i młodzieży korzystających z dożywiania przypadająca na 100 mieszkańców do 17 r. ż.;
- Liczba osób zgłoszonych do GKRPA przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.
- Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy GOPS z tytułu alkoholizmu przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.

Pierwszym wskaźnikiem jest liczba osób korzystających z różnego rodzaju świadczeń pomocy GOPS przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r. Średnia dla gminy w zakresie tego wskaźnika wyniosła 2,38. Przy uwzględnieniu potencjału ludnościowego poszczególnych jednostek referencyjnych, w 2021 r. najgorzej sytuacja prezentowała się w obszarach: Helenów, gdzie wartość została przekroczona ponad dwukrotnie (7,04), Wola Gułowska (6,31), Kalinowy Dół (5,36), Ferdynandów (4,64), Budziska (4,17) oraz Dąbrówka (2,92), Sobiska (2,60) i Władysławów (2,48). W pozostałych dziewięciu jednostkach analizowany wskaźnik przyjął wartości poniżej średniej gminnej. Najlepiej sytuacja przedstawia się w Żurawcu (0,90). W żadnym z sołectw wskaźnik nie wyniósł 0.

Wykres 18 Wskaźnik delimitacyjny nr 8- Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.

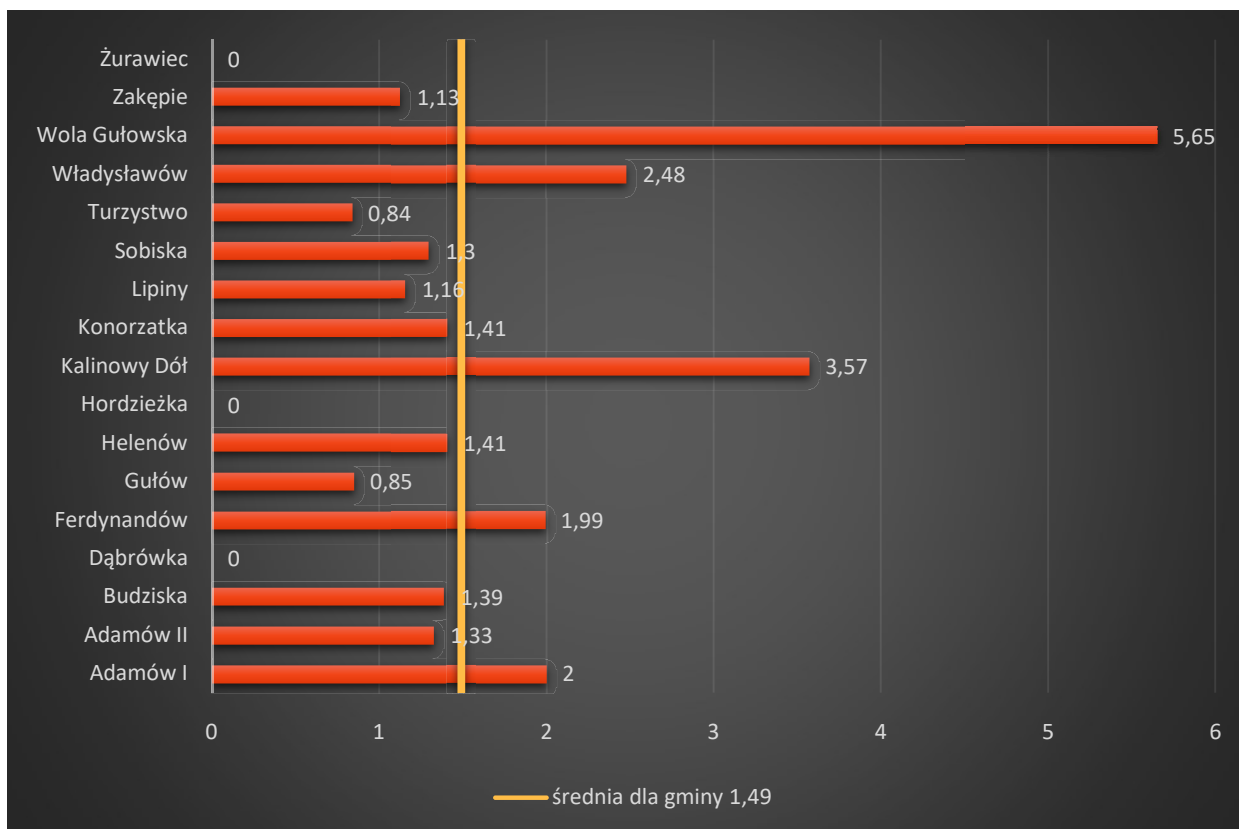

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Adamowie

Kolejny ze wskaźników delimitacyjnych, dotyczący liczby osób korzystających ze świadczeń GOPS z tytułu ubóstwa przypadającej na 100 mieszkańców w 2021 r., dla obszaru całej gminy osiąga wartość 1,49. Wartość wskaźnika w zakresie pięciu obszarów referencyjnych kształtuje się na poziomie wyższym niż średnia gmina. Mowa tutaj o jednostkach: Wola Gułowska z najwyższą wartością wskaźnika – 5,65, Władysławów – 2,48, Kalinowy Dół – 3,57, Ferdynandów – 1,99 oraz Adamów I – 2,00. W sołectwach Żurawiec, Hordzieżka oraz Dąbrówka wskaźnik ten wyniósł w 2021 r. 0,00, ponieważ na tym obszarze nie odnotowano żadnych mieszkańców korzystających z pomocy społecznej z tytułu omawianego wskaźnika. W pozostałych jednostkach wskaźnik plasuje się poniżej średniej dla gminy, najniższy jest w Turzystwie (0,84).

Wykres 19 Wskaźnik delimitacyjny nr 9 - Liczba mieszkańców korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.

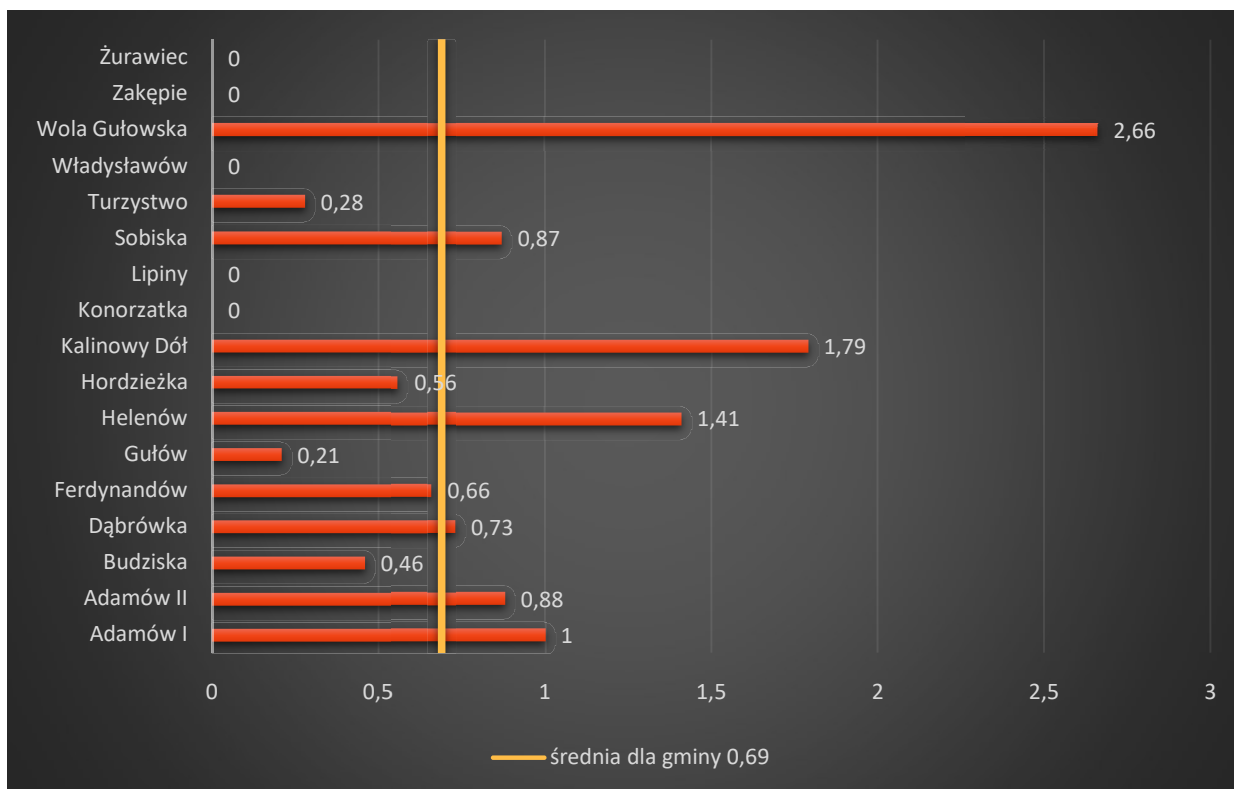

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Adamowie

Wśród wskaźników delimitacyjnych tworzących syntetyczny wskaźnik problemów społecznych znajduje się również ten dotyczący liczby osób korzystających ze świadczeń GOSP z tytułu bezrobocia przypadającej na 100 mieszkańców w 2021 r. W badanym okresie średnia wartość wskaźnika dla całej gminy wyniosła: 0,69. Przy uwzględnieniu potencjału ludnościowego poszczególnych jednostek referencyjnych, w 2021 r. najgorzej sytuacja prezentowała się w obszarach referencyjnych, dla których wskaźnik przyjmował wartości powyżej ww. średniej dla gminy. W gronie tym znalazły się następujące jednostki: Wola Gułowska (2,66), Sobiska (0,87), Kalinowy Dół (1,79), Helenów (1,41), Dąbrówka (0,73), Adamów I (1,00) oraz Adamów II (0,88). W sołectwach Turzystwo, Hordzieżka, Gułów (najniższa wartość 0,21) oraz Budziska wskaźnik przyjął wartości poniżej średniej gminnej. W Żurawcu, Zakępie, Władysławowie, Lipinach oraz Konorzatce przyjął wartość 0,00 gdyż brak tam osób bezrobotnych danej kategorii.

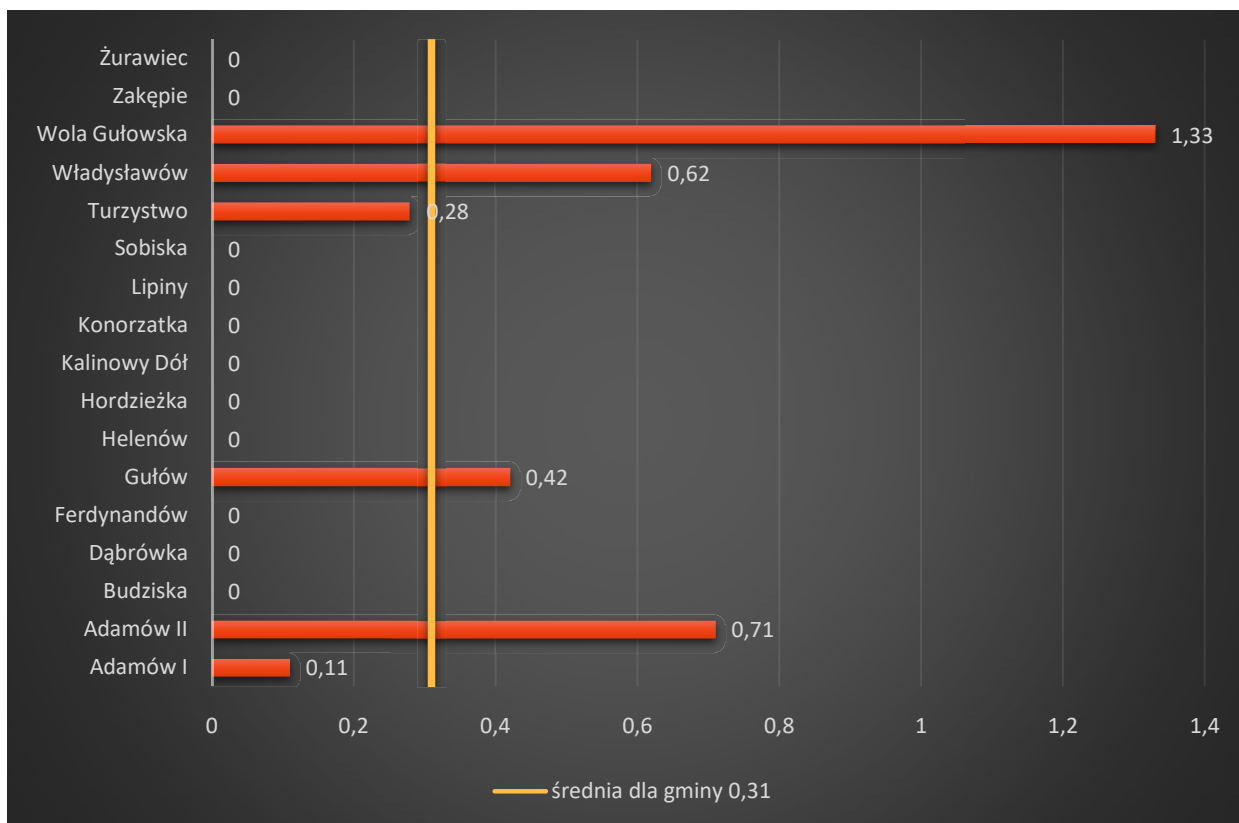
Wykres 20 Wskaźnik delimitacyjny nr 10 - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Adamowie

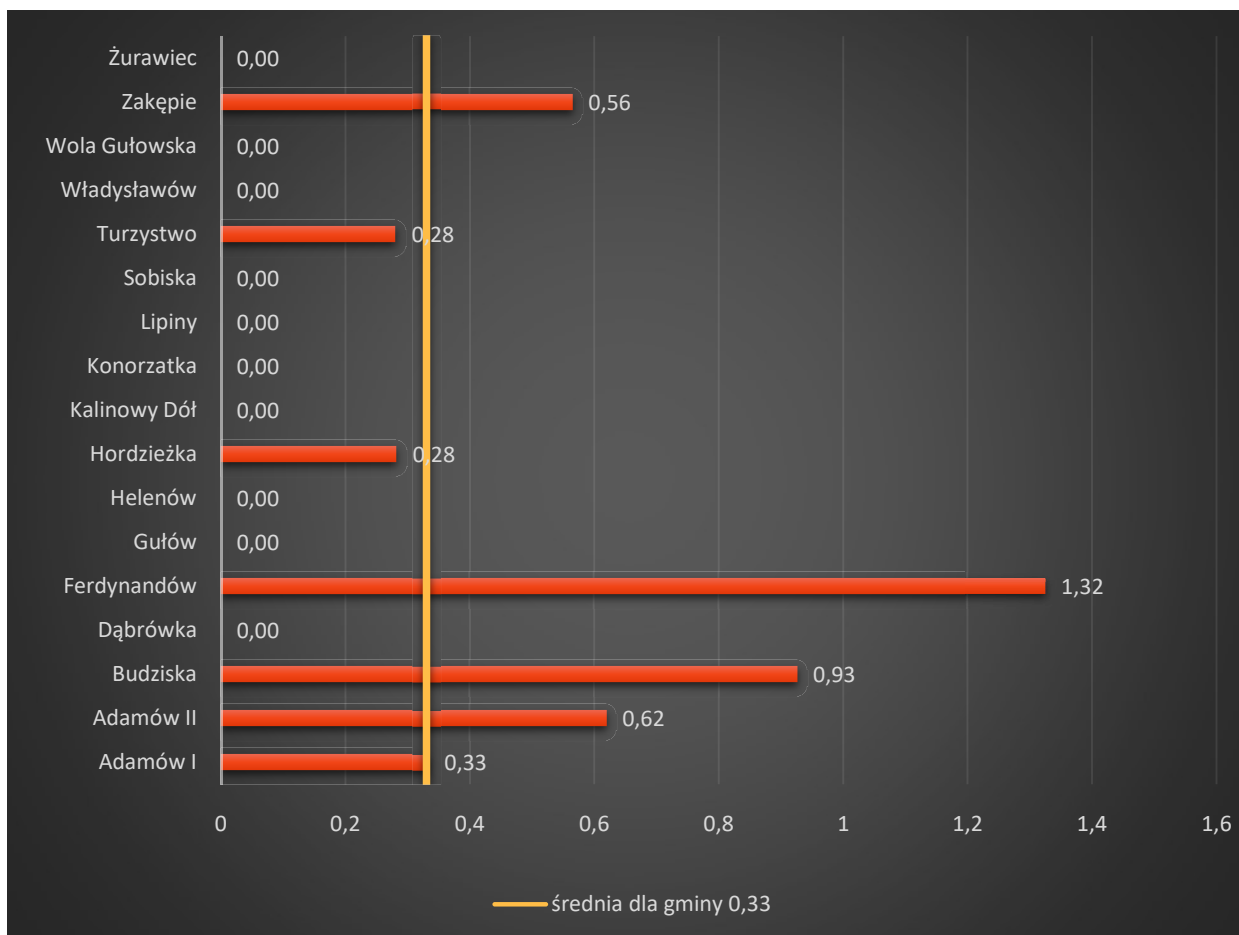
Kolejnym analizowanym wskaźnikiem jest liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego przypadająca na 100 mieszkańców gminy w 2021 r. biorąc pod uwagę lata 2017 – 2021 średnia dla gminy w zakresie tego wskaźnika wyniosła 0,31. W jedenastu jednostkach wartość wskaźnika wyniosła 0. Jednak w czterech przyjął wartość powyżej średniej dla gminy, w Woli Gułowskiej ponad czterokrotnie wyższą, tj. 1,33. W Adamowie II 0,71, we Władysławowie 0,6, natomiast w Gułowie 0,42. W sołectwach Turzystwo i Adamów I wskaźnik plasuje się poniżej średniej i wynosi odpowiednio 0,28 i 0,11.

Wykres 21 Wskaźnik delimitacyjny nr 11 - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Adamowie

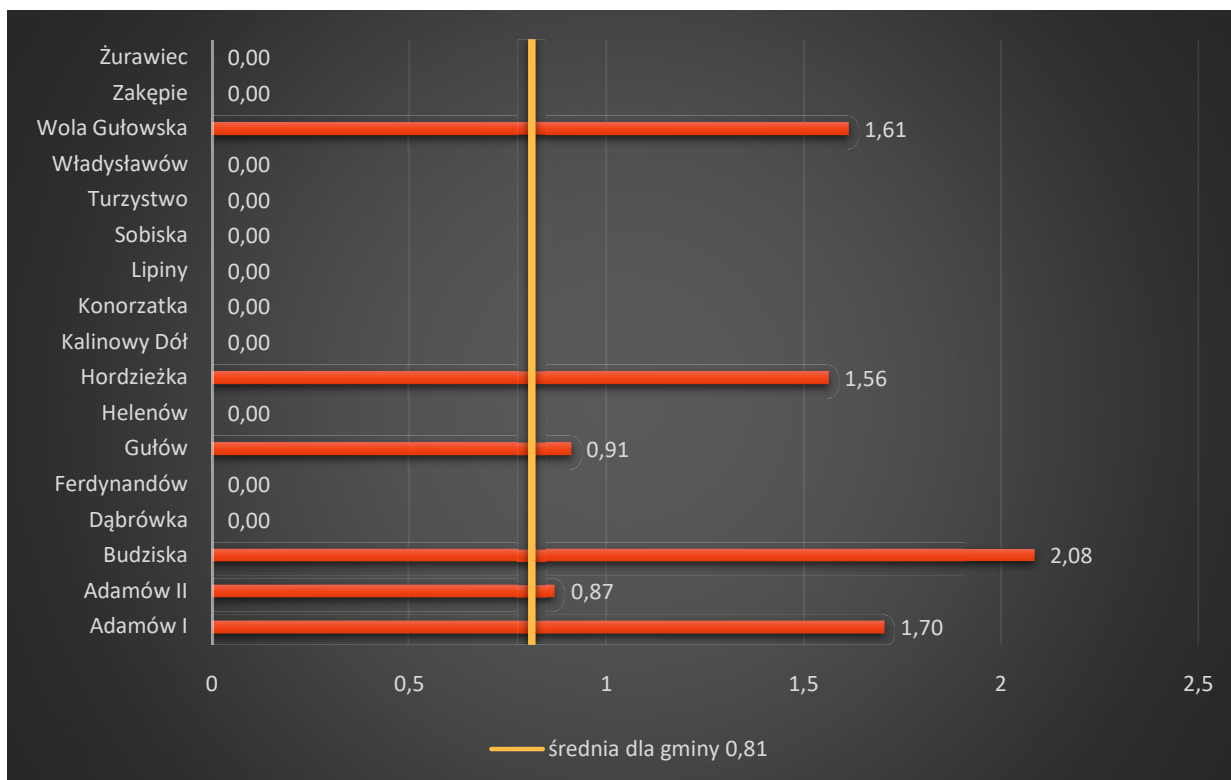
W dalszej kolejności analizie poddano występujący na terenie gminy Adamów problem przemocy. W tym celu zbadano rozkład terytorialny wskaźnika: liczba mieszkańców, którzy mają założoną Niebieską Kartę przypadająca na 100 mieszkańców w 2021r. Uwzględniono tutaj dane pozyskane z GOPS oraz Komisarjatu Policji w Adamowie. Średnia wartość wskaźnika dla gminy ukształtowała się na poziomie: 0,33. Problem zdiagnozowano w siedmiu sołectwach. Najgorszą sytuację odnotowano w jednostce Ferdynandów, gdzie wskaźnik osiągnął wartość 1,32, czyli prawie 4 krotnie wyższą od średniej gminnej. W kolejnych trzech jednostkach: Adamów II, Budziska oraz Zakępie wskaźnik również przyjął wartości wyższe od średniej gminnej (odpowiednio 0,62, 0,93 i 0,56). W jednostce Adamów I wskaźnik miał wartości na poziomie średniej gminnej. W Hordzieżce i Turzystwie wartość wyniosła 0,28. W pozostałych jednostkach żaden z mieszkańców nie miał założonej Niebieskiej Karty, stąd wskaźnik przyjął w nich wartości 0,00.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Adamowie

Następnym omawianym zagadnieniem jest liczba dzieci i młodzieży do 17 r. ż. korzystających z dożywiania. Tu średni wskaźnik dla gminy przyjął wartość 0,81. W większości jednostek (11) nie odnotowuje się tej kategorii beneficjentów pomocy. W pozostałych sześciu wartość wskaźnika znajduje się powyżej średniej. W Adamowie I, Budziskach, Hordzieżce oraz Woli Gułowskiej znacznie przekracza średnią dla gminy i wynosi odpowiednio: 1,70, 2,08, 1,56 oraz 1,61. W Adamowie II wskaźnik wyniósł 0,87, w Gułowie 0,91.

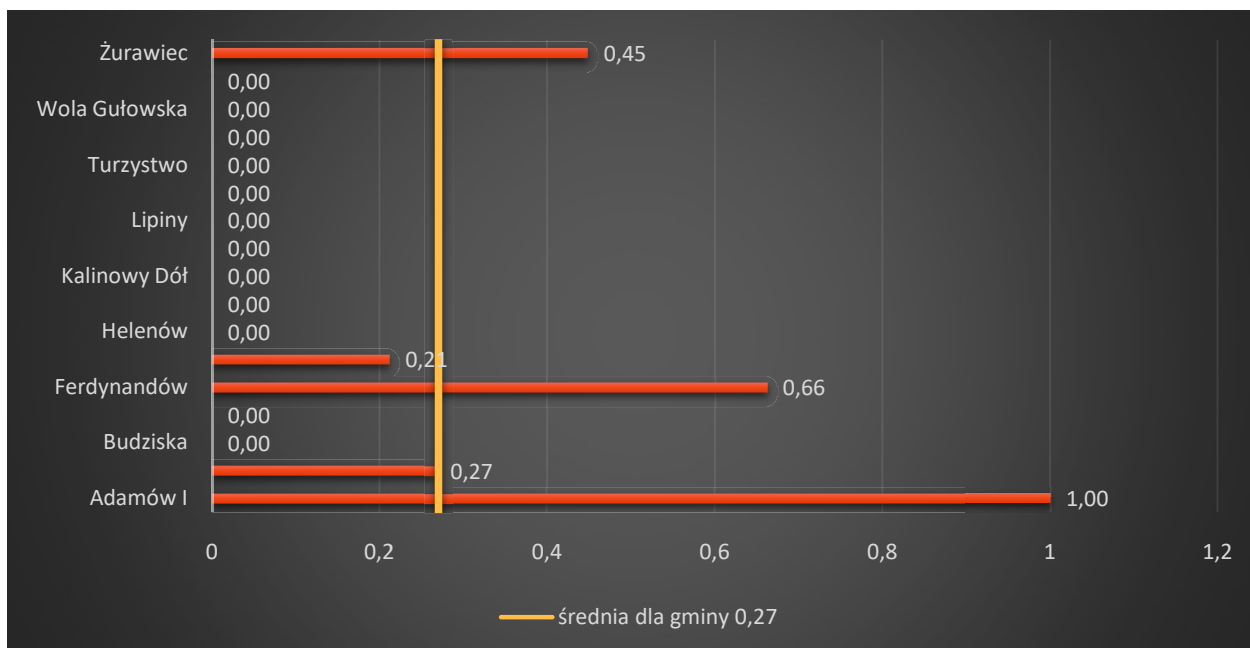
Wykres 23 Wskaźnik delimitacyjny nr 13 – Liczba dzieci i młodzieży korzystających z dożywiania przypadająca na 100 mieszkańców do 17 r. ż. w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Adamowie

Kolejny wskaźnik zbadany w ramach przedmiotowej części opracowania to liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r. Średnia dla gminy wynosi tu 0,27. Problem pojawia w pięciu jednostkach, w trzech wartość omawianego wskaźnika przewyższa średnią gminy: w sołectwie Adamów I wynosi 1,00, w sołectwie Ferdynandów 0,66 oraz w sołectwie Żurawiec 0,45. W kolejnych przyjął wartość poniżej średniej dla gminy – Adamów II (0,27) oraz Gułów (0,21). Informacji o skali zjawiska dopełnia ostatni z analizowanych wskaźników – ilość osób zgłoszonych do GKRPA na 100 osób w 2021 r. Jednak jego wartości są marginalne i pojawiają się w zaledwie trzech miejscowościach. W Adamowie I, Adamowie II oraz Woli Gułowskiej. Wartość wskaźnika wynosi odpowiednio 0,11, 0,18 i 0,33 przy średniej wartości dla gminy na poziomie 0,07.

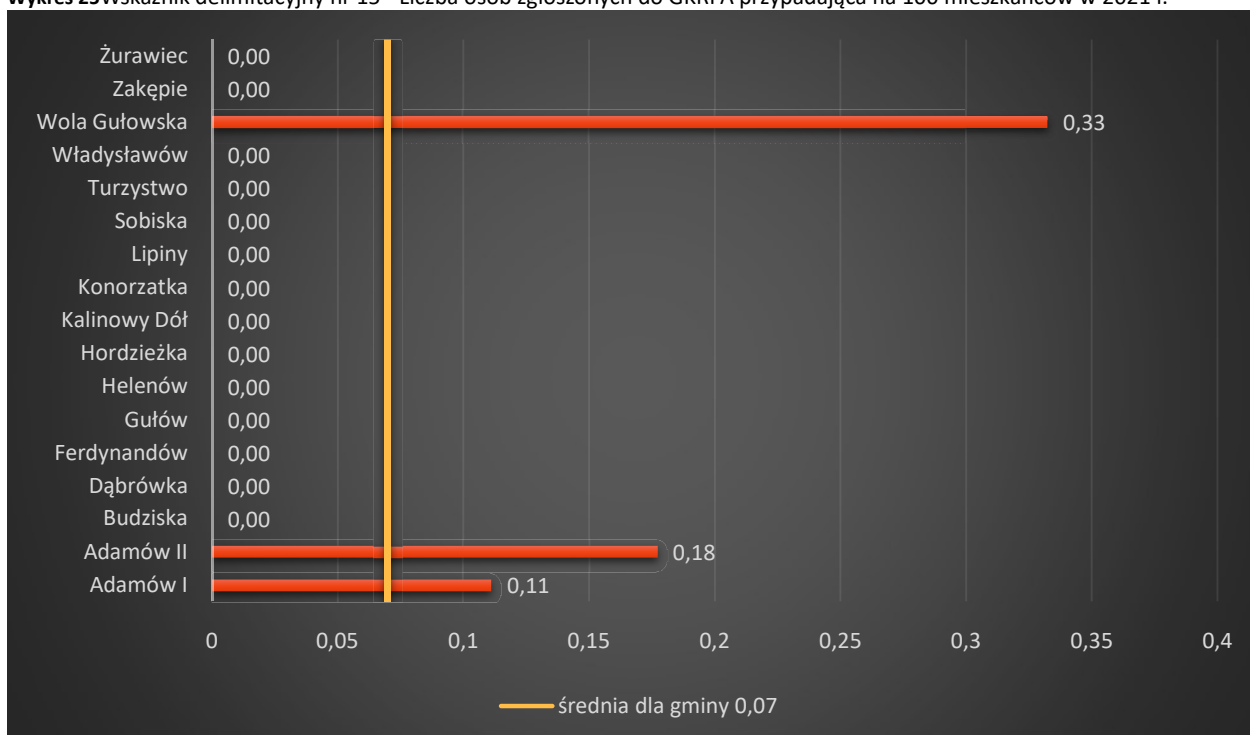
Wykres 24 Wskaźnik delimitacyjny nr 14 - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Adamowie

Ostatni wskaźnik zbadany w ramach przedmiotowej części opracowania to liczba osób zgłoszonych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 100 mieszkańców w 2021 r. Średnia dla gminy wynosi tu 0,07. Problem został zdiagnozowany w trzech jednostkach referencyjnych: Adamów I (0,11), Adamów II (0,18) oraz Wola Gułowska (0,33).

Wykres 25 Wskaźnik delimitacyjny nr 15 - Liczba osób zgłoszonych do GKRPA przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Adamowie

4.2.5 Zły stan zdrowia mieszkańców i niepełnosprawność

W gronie negatywnych zjawisk w sferze społecznej znajdują się także problemy zdrowotne ludności. Niewątpliwie o istotności tego problemu świadczy fakt, że kłopoty ze zdrowiem odciskają swoje piętno nie tylko na pojedynczych osobach dotkniętych chorobą, ale również na ich rodzinach, otoczeniu, a co za tym idzie, całej społeczności lokalnej. Kwestie stanu zdrowia mieszkańców są nierozzerwalnie związane również z zagadnieniem niepełnosprawności.

Specjalistyczne wsparcie z zakresu ochrony zdrowia na terenie gminy Adamów realizuje Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w swoich dwóch placówkach: Ośrodek Zdrowia w Adamowie oraz Ośrodek Zdrowia w Woli Gułowskiej. SPZOZ świadczy usługi w ramach podstawowej opieki zdrowotnej; znajdują się tam gabinety lekarzy rodzinnych. Najbliżej usytuowanymi względem gminy szpitalami są: Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Łukowie Szpital Św. Tadeusza oraz Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Radzynie Podlaskim.

Kwestia zebrania danych dotyczących stanu zdrowia mieszkańców, ze względu na ochronę danych osobowych oraz rozproszenie informacji o stanie pacjentów (nie tylko w wyżej wymienionych placówkach ochrony zdrowia, lecz również w placówkach prywatnych - część mieszkańców korzysta z usług ochrony zdrowia w prywatnych gabinetach lekarskich ulokowanych głównie w Łukowie czy Radzynie Podlaskim), jest bardzo trudna. W ramach prowadzonej analizy nie udało pozyskać się z ww. podmiotów leczniczych wiarygodnych danych dotyczących stanu zdrowia mieszkańców. W związku z tym, analizę w zakresie badanego obszaru tematycznego przeprowadzono w oparciu o dane, które były możliwe do uzyskania. Są to dane udostępnione przez GOPS w Adamowie, który jako placówki pomocowa dysponuje pewnymi danymi w zakresie stanu zdrowia mieszkańców.

Wśród wszystkich omawianych przyczyn korzystania ze świadczeń GOPS w gminie Adamów najliczniejsza grupa beneficjentów pobiera świadczenia z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby.

Na przestrzeni lat 2017 – 2021 liczebność tej kategorii beneficjentów wzrosła, w przeciwieństwie do tendencji panującej wśród pozostałych kategorii bezrobotnych. W 2017 r. liczebność tej grupy wynosiła 87, w 2021 r. zaś 105. Zanotowano więc wzrost na poziomie 20,69%. Trend ten świadczy o pogarszającym się stanie zdrowia mieszkańców gminy Adamów. Wg stanu na rok 2021 najgorzej sytuacja kształtuje się w sołectwach Wola Gułowska (17 osób), Adamów I (16

osób) oraz Adamów II (15 osób). Najmniej beneficjentów GOPS tej kategorii zamieszkuje sołectwa Żurawiec (1) oraz Dąbrówka, Helenów i Kalinowy Dół (po 2 osoby). Aż w dziesięciu sołectwach na przestrzeni lat 2017 – 2021 odnotowuje się wzrost liczebności osób pobierających zasiłek GOPS z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Te sołectwa to Adamów I (wzrost o 8), Adamów II (6), Budziska (2), Gułów (4), Hordzieżka(2), Konorzatka (2), Sobiska (3), Wola Gułowska (2), Zakępie (2) oraz Żurawiec (1). W Dąbrówce, Ferdynandowie, Helenowie, Kalinowym Dole, Lipinach oraz Turzystwie zanotowano spadek odpowiednio o 4, 4, 3, 1, 1,1. We Władysławowie liczba pozostaje bez zmian.

Z zagadnieniem stanu zdrowia mieszkańców związana jest nierozzerwalnie kwestia niepełnosprawności, która to stanowi istotny czynnik negatywnie wpływający na stopień aktywności, położenie społeczno-ekonomiczne oraz wynikającą z tego sytuację życiową jednostek. Jednocześnie stanowi „zjawisko”, które nabiera coraz większego znaczenia dla funkcjonowania współczesnych społeczeństw. Zgodnie z badaniami, udział osób niepełnosprawnych w ogólnej populacji ludności poszczególnych krajów, w zależności od zastosowanej definicji terminu „niepełnosprawność”, sięga od kilkunastu procent do jednej piątej ogółu ludności.¹⁰ W skali globalnej widać wyraźną tendencję wzrostu liczby osób niepełnosprawnych. Wpływ na to mają przede wszystkim zmiany cywilizacyjne, tj. postęp wiedzy i technologii medycznych, systematyczne wydłużanie się ludzkiego życia wskutek wdrożenia mechanizmów zarządzania zdrowiem publicznym i ogólnego wzrostu dobrobytu, a także zmiany kulturowe, odnoszące się do kwestii zdrowia, sprawności fizycznej i intelektualnej oraz wzorów pełnienia ról społecznych. Nie trendy demograficzne czy zjawiska statystyczne, związane z systematycznie zwiększającą się liczbą osób niepełnosprawnych, stanowią najistotniejszy aspekt znaczenia tego procesu dla współczesnych społeczeństw. Równie ważny jest jej społeczny czy kulturowy wymiar. W konsekwencji niepełnosprawni, którzy nie dostosują się w wystarczający sposób do funkcjonowania w otoczeniu ogółu społeczeństwa, nie mogą uczestniczyć w zwykłych aktywnościach społecznych i w związku z tym znajdują się poza głównym nurtem aktywności społeczeństwa, wobec czego kompensowane jest to im wyłącznie poprzez świadczenia finansowe i zinstytucjonalizowane formy opieki na rzecz nowego modelu społecznego niepełnosprawności. W kontekście tym niepełnosprawność jest rodzajem

---

¹⁰Polscy niepełnosprawni – od kompleksowej diagnozy do nowego modelu polityki społecznej”, pod red. Barbary Gąciarz i Seweryna Runickiego; Wydawnictwa AGH; Kraków 2014

dyskryminacji, której przewyciężenie wymaga przede wszystkim działania społecznego, wysiłku zbiorowego, dokonania zmiany społecznej.

GOPS w Adamowie nie dysponuje dokładnymi danymi dotyczący liczby osób niepełnosprawnych zamieszkujących na terenie gminy. Wobec tego, posłużono się danymi dotyczącymi liczby osób pobierających świadczenia z tytułu niepełnosprawności. Zgodnie z tymi danymi w roku 2021 rzeczywista liczba mieszkańców pobierających świadczenia z ww. tytułu uległa zmniejszeniu z 89 osób w 2017 r. do 77 osób w 2021 r. (spadek o 13,48%). Jednostkami, w których w 2021 r. odnotowano największą liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności były Adamów I (16), Adamów II (14) oraz Wola Gułowska (10). W sołectwie Żurawiec brak jest tej kategorii podopiecznych GOPS. Po dwie osoby zamieszkują miejscowości Dąbrówka, Ferdynandów, Helenów, Kalinowy Dół, Lipiny oraz Władysławów. W latach 2017 – 2021 w sześciu sołectwach nastąpił wzrost liczby osób pobierających świadczenia GOPS z tytułu niepełnosprawności: Adamów I (o 8 osób), Adamów II (o 4 osoby), Budziska (o 1 osobę), Gułów (o 4 osoby), Konorzatka (o 2 osoby), Sobiska (o 1 osobę). W dziesięciu liczba ta zmalała: Dąbrówka (2), Ferdynandów (5), Helenów (5), Hordzieżka (1), Kalinowy Dół (1), Lipiny (8), Turzystwo (3), Władysławów (1), Wola Gułowska (5) oraz Zakępie (1). W Żurawcu jedynie w 2018 roku zanotowano 2 osoby pobierające zasiłek z powodu niepełnosprawności.

Tabela 21 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Adamów z powodu niepełnosprawności wg obszarów referencyjnych w latach 2017-2021

SOŁECTWO	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności				
	2017	2018	2019	2020	2021
Adamów I	8	9	9	14	16
Adamów II	10	9	15	14	14
Budziska	2	6	9	3	3
Dąbrówka	4	4	5	4	2
Ferdynandów	7	6	2	3	2
Gułów	1	3	6	2	5
Helenów	7	0	1	7	2
Hordzieżka	5	4	4	1	4
Kalinowy Dół	3	4	3	3	2
Konorzatka	1	1	1	3	3
Lipiny	10	10	5	1	2
Sobiska	2	4	3	5	3
Turzystwo	6	5	2	2	3
Władysławów	3	3	0	0	2
Wola Gułowska	15	18	9	5	10
Zakępie	5	6	4	5	4

Żurawiec	0	2	0	0	0
SUMA	89	94	78	72	77

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Adamowie

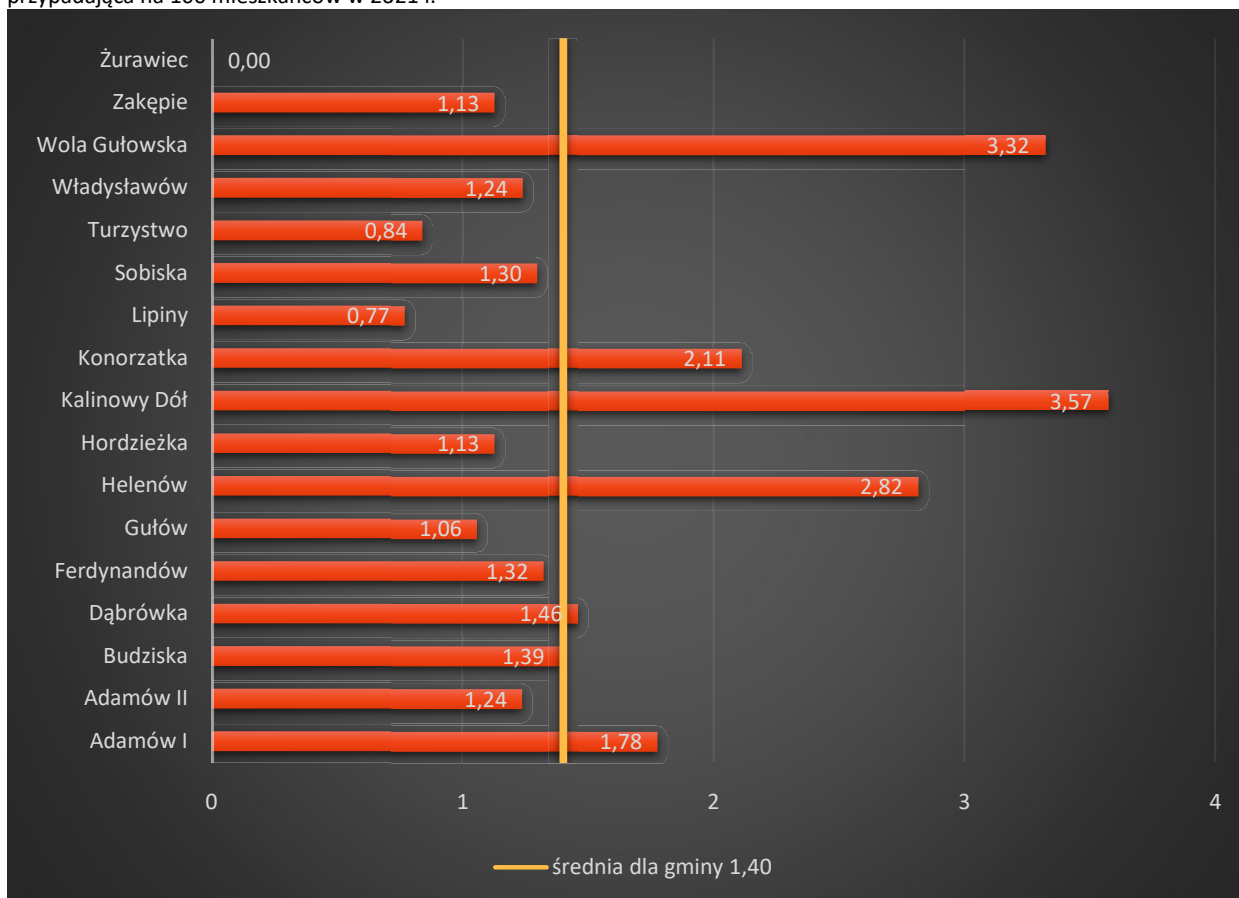
W celu wyselekcjonowania obszarów charakteryzujących się największym natężeniem niekorzystnych zjawisk w zakresie stanu zdrowia mieszkańców oraz problemów związanych z niepełnosprawnością analizie poddano dwa wskaźniki uwzględniające potencjał ludnościowy poszczególnych obszarów referencyjnych. Podobnie jak w przypadku wyżej zaprezentowanych zagadnień, analizę tę przeprowadzono w oparciu o dane dotyczące liczby osób pobierających wytypowane świadczenia z GOPS.

Wobec powyższego, w ramach tworzenia sumarycznego wskaźnika natężenia niekorzystnych zjawisk społecznych w obszarze zdrowia przeanalizowano następujące wskaźniki:

- Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.;
- Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.

Pierwszym wskaźnikiem, który wzięto pod uwagę analizując natężenie negatywnych zjawisk w obszarze zdrowia mieszkańców gminy Adamów, była liczba mieszkańców korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Średnia dla gminy wynosi 1,40. Na wysokim poziomie problem został zdiagnozowany w sześciu jednostkach referencyjnych, tam wartość wskaźnika przewyższa średnią gminy. Są to sołectwa Kalinowy Dół (najwyższa wartość wskaźnika 3,57), Wola Gułowska (3,32), Konorzatka (2,11), Helenów (2,82), Dąbrówka (1,46) oraz Adamów I (1,78). W pozostałych jednostkach wartości plasują się poniżej średniej, najniższa jest w Lipinach (0,77). W sołectwie Żurawiec jest równa 0.

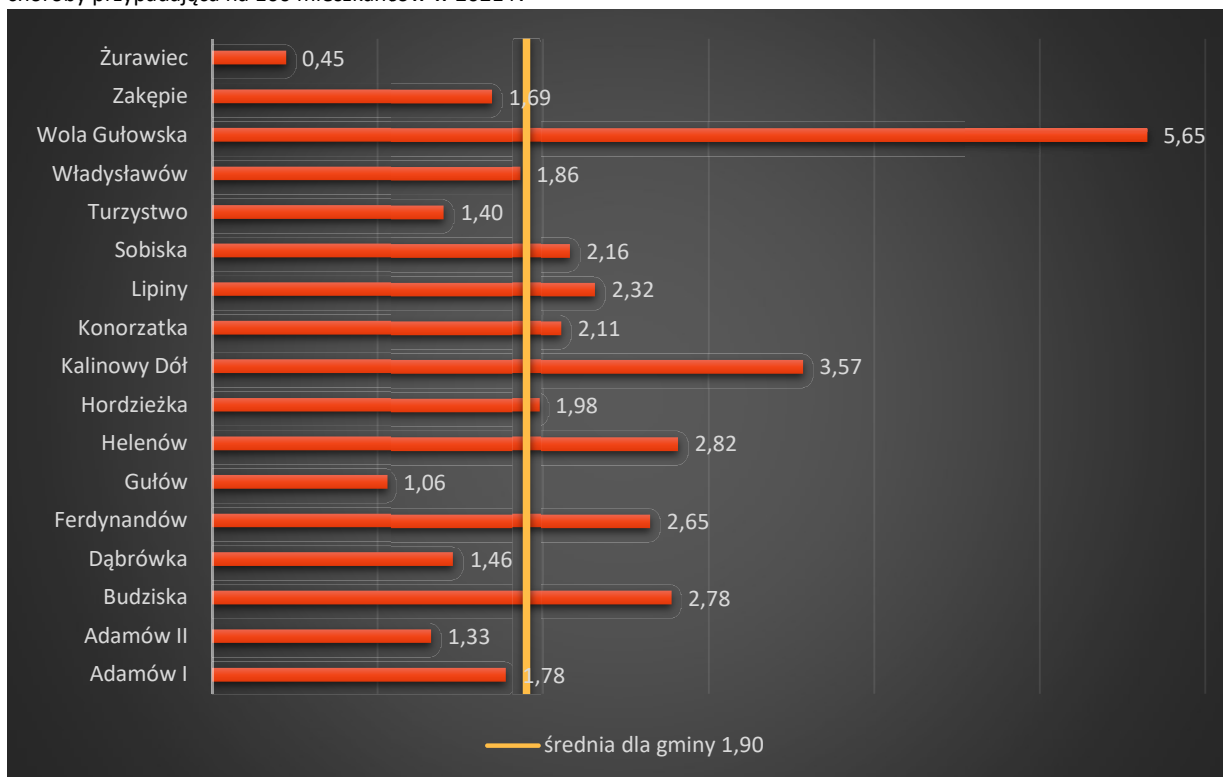
Wykres 26 Wskaźnik delimitacyjny nr 16 - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Adamowie

W ramach tworzenia sumarycznego wskaźnika natężenia negatywnych zjawisk społecznych na terenie gminy Adamów badaniu poddano terytorialny rozkład wartości wskaźnika odnoszącego się do liczby osób korzystających z pomocy GOPS z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 100 mieszkańców. Średnia wartość tego wskaźnika wyniosła 1,90. Z najmniej korzystną sytuacją mamy do czynienia na terenie dziewięciu jednostek. W Woli Gułowskiej wskaźnik jest na poziomie ponad dwukrotnie wyższym niż średnia – 5,65. Następnie plasują się Kalinowy Dół (3,57), Helenów (2,82), Budziska (2,78), Ferdynandów (2,65), Lipiny (2,32), Sobiska (2,16), Konorzatka (2,11) i Hordzieżka (1,98). Wartości zbliżone do średniej występują we Władysławowie (1,86) oraz Adamowie I (1,78). Poniżej znajdują się sołectwa Żurawiec (z najniższą wartością wskaźnika 0,45), Zakępie, Turzystwo, Gułów, Dąbrówka oraz Adamów II.

Wykres 27 Wskaźnik delimitacyjny nr 17 - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Adamowie

4.2.6 Poziom edukacji

Wśród najważniejszych zjawisk sfery społecznej, które zgodnie z zapisami ustawy należy poddać analizie, jest poziom edukacji. Niezwykle trudno jest obiektywnie zmierzyć poziom edukacji i negatywne zjawiska związane z tym zjawiskiem, odnosząc się do poszczególnych części gminy. W związku z ograniczonym zakresem dostępnych danych oraz biorąc pod uwagę cel przeprowadzanego badania, do analizy użyto wskaźniki skonstruowane w oparciu o potencjał ludnościowy dzieci objętych obowiązkiem szkolnym w szkołach podstawowych i posiadających specjalne potrzeby edukacyjne. Pod pojęciem ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi trzeba rozumieć zarówno dzieci, które posiadają orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, jak i te, które mają trudności w realizacji standardów wymagań programowych, wynikające ze specyfiki ich funkcjonowania poznawczo-percepcyjnego (niższe niż przeciętne możliwości intelektualne, a także dysleksja, dysgrafia, dysortografia, dyskalkulia),

zdrowotnego (dzieci przewlekle chore) oraz ograniczeń środowiskowych (dzieci emigrantów, dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo).¹¹

W ramach prowadzonej analizy nie było możliwe wykorzystanie wskaźników dotyczących wyników z egzaminów ośmioklasistów. W badanym okresie nie we wszystkich jednostkach referencyjnych znajdowały się osoby podchodzące do ww. egzaminu. Wobec czego, uzyskanie wiarygodnych danych w tym zakresie nie było możliwe. Przyjęcie do analizy w jednostkach, gdzie brak osób przystępujących do egzaminu, zarówno danych obrazujących 100% uzyskanych punktów, jak również 0% uzyskanych punktów, uzyskanych punktów, byłoby by błędne i wpłynęło na brak możliwości rzetelnej oceny sytuacji.

Wybrano dane dotyczące szkół podstawowych z uwagi na fakt, iż w zakresie edukacji na tymże poziomie, obowiązuje w pierwszej kolejności rejonizacja związana z miejscem zamieszkiwania dziecka. Znikomy udział stanowią dzieci uczęszczające do szkoły na terenie gminy i jednocześnie niebędące jej mieszkańcami. W ramach przedmiotowej analizy nie uwzględniono danych dotyczących dzieci zamieszkujących poza terenem gminy. Zarówno w zakresie edukacji na poziomie przedszkolnym, jak również ponadpodstawowym, tego rodzaju rejonizacja nie występuje. W związku z tym, przydatność wskaźników budowanych na bazie danych dotyczących dwóch ww. poziomów kształcenia, jest bardzo niska. Celem analizy wyżej wymienionego wskaźnika nie jest badanie jakości nauczania w danej placówce, ale weryfikacja tezy, iż dzieci zamieszkujące określony obwód szkolny mogą posiadać gorsze warunki do nauki (np. materialne, rodzinne, mieszkaniowe), które skutkują występowaniem zarówno różnego rodzaju problemów w nauce, jak również osiąganiem gorszych wyników na egzaminach kończących dany etap edukacji. Trudności zauważalne w trakcie prowadzonego procesu nauki mogą wskazywać na to, że istnieją pewne pozaszkolne czynniki, wpływające na efektywność kształcenia (np. czynniki środowiskowe – sytuacja finansowa rodziny, prawidłowość funkcjonowania rodziny, dysfunkcje w rodzinie, warunki do nauki w domu, współpraca rodziców ze szkołą). Potwierdzeniem roli miejsca zamieszkania w procesie edukacyjnym jest korelacja pomiędzy udziałem dzieci posiadających specjalne potrzeby edukacyjne zamieszkujących dany obszar a wskaźnikami dotyczącymi np. ubóstwa i wykluczenia społecznego.

---

¹¹<https://gliwice.znp.edu.pl/%E2%80%A2uczen-ze-specjalnymi-potrzebami-edukacyjnymi-w-polskim-systemie-oswiaty/>

Na sieć placówek oświatowych zlokalizowanych na terenie gminy Adamów, których organem prowadzącym jest gmina, składają się poniższe podmioty:

- Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Adamowie,
- Szkoła Podstawowa im. Gen. F. Kleeberga w Woli Gułowskiej,
- Przedszkole im. Misia Uszatka w Adamowie,
- Przedszkole im. Pszczółki Mai w Woli Gułowskiej,
- Samorządowy Żłobek w Adamowie.

W miejscowości Adamów znajduje się również Zespół Szkół im. generała Franciszka Kamińskiego w Adamowie (Cmentarna 6), w skład zespołu wchodzi: Liceum Ogólnokształcące im. Batalionów Chłopskich, Branżowa Szkoła I stopnia, Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, Branżowa Szkoła II stopnia, Szkoła Policealna dla Dorosłych oraz Technikum (od września 2022 r.). Organem prowadzącym ww. placówki oświatowej jest Powiat Łukowski.

Jak pokazują dane raz ze spadkiem liczby mieszkańców gminy, maleje również liczba uczniów szkół podstawowych z terenu gminy Adamów. Liczba uczniów zmalała z 470 w roku szkolnym 2019/2020 do 451 w roku szkolnym 2020/2021. Jest to spadek na poziomie 4,04%.

Wykres 28 Liczba uczniów szkół podstawowych w gminie Adamów w roku szkolnym 2019/2020 i 2020/2021

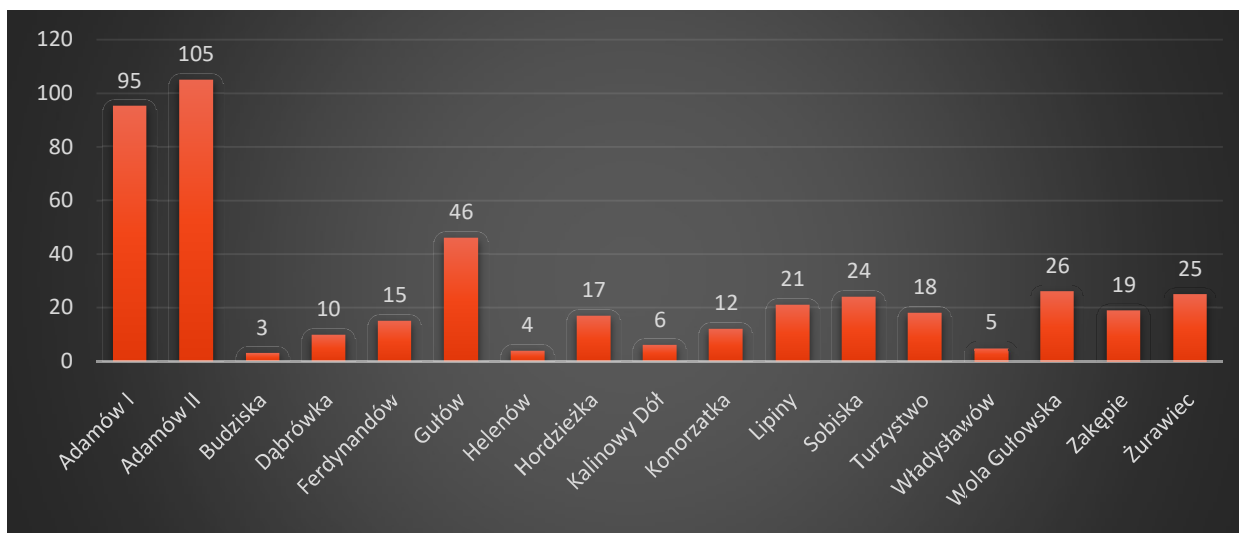

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych placówek oświatowych z terenu gminy Adamów

W roku szkolnym 2020/2021 największa liczba uczniów szkół podstawowych zamieszkiwała w jednostkach: Adamów II (105), Adamów I (95) oraz Gułów(46).

Wykres 29 Liczba uczniów szkół podstawowych w roku szkolnym 2020/2021 w podziale na jednostki referencyjne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych placówek oświatowych z terenu gminy Adamów

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez szkoły podstawowe łączna liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi kształtowała się następująco: w roku szkolnym 2019/2020 wyniosła 67 (14,26% wszystkich uczniów), w roku szkolnym 2020/2021 wyniosła 63 (13,97% wszystkich uczniów). Obserwujemy więc pewien spadek udziału uczniów, którzy potrzebują wsparcia w procesie edukacji. Najwyższa liczba dzieci ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi zamieszkiwała w roku szkolnym 2019/2020 jednostkę Sobiska (11 osób, 16,42% wszystkich uczniów ze specjalnymi potrzebami), Adamów II (9 osób – 13,43%) oraz Adamów I (8 osób, czyli 11,94%). W roku szkolnym 2020/2021 największa liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami zamieszkiwała sołectwa Adamów II (11 osób – 17,46%), Wola Gułowska (10 – 15,87%), Sobiska (9 – 14,29%) oraz Adamów I i Żurawiec (po 8 osób – 12,70%).

Wykres 30 Ogólna liczba uczniów oraz liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w roku szkolnym 2019/2020 oraz roku szkolnym 2020/2021 wg poszczególnych jednostek referencyjnych

SOŁECTWO	Liczba dzieci uczęszczających do szkoły w roku szkolnym 2019-2020	Liczba dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w roku szkolnym 2019/2020	Liczba dzieci uczęszczających do szkoły w roku szkolnym 2020-2021	Liczba dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w roku szkolnym 2020/2021
Adamów I	97	8	95	8
Adamów II	112	9	105	11
Budziska	2	0	3	0
Dąbrówka	11	2	10	1
Ferdynandów	13	1	15	1
Gułów	50	1	46	0
Helenów	4	1	4	1
Hordzieżka	22	0	17	1

SOŁECTWO	Liczba dzieci uczęszczających do szkoły w roku szkolnym 2019-2020	Liczba dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w roku szkolnym 2019/2020	Liczba dzieci uczęszczających do szkoły w roku szkolnym 2020-2021	Liczba dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w roku szkolnym 2020/2021
Kalinowy Dół	5	2	6	1
Konorzatka	12	2	12	1
Lipiny	21	5	21	3
Sobiska	24	11	24	9
Turzystwo	24	5	18	5
Władystawów	5	2	5	2
Wola Gułowska	27	9	26	10
Zakępie	19	1	19	1
Żurawiec	22	8	25	8
SUMA	470	67	451	63

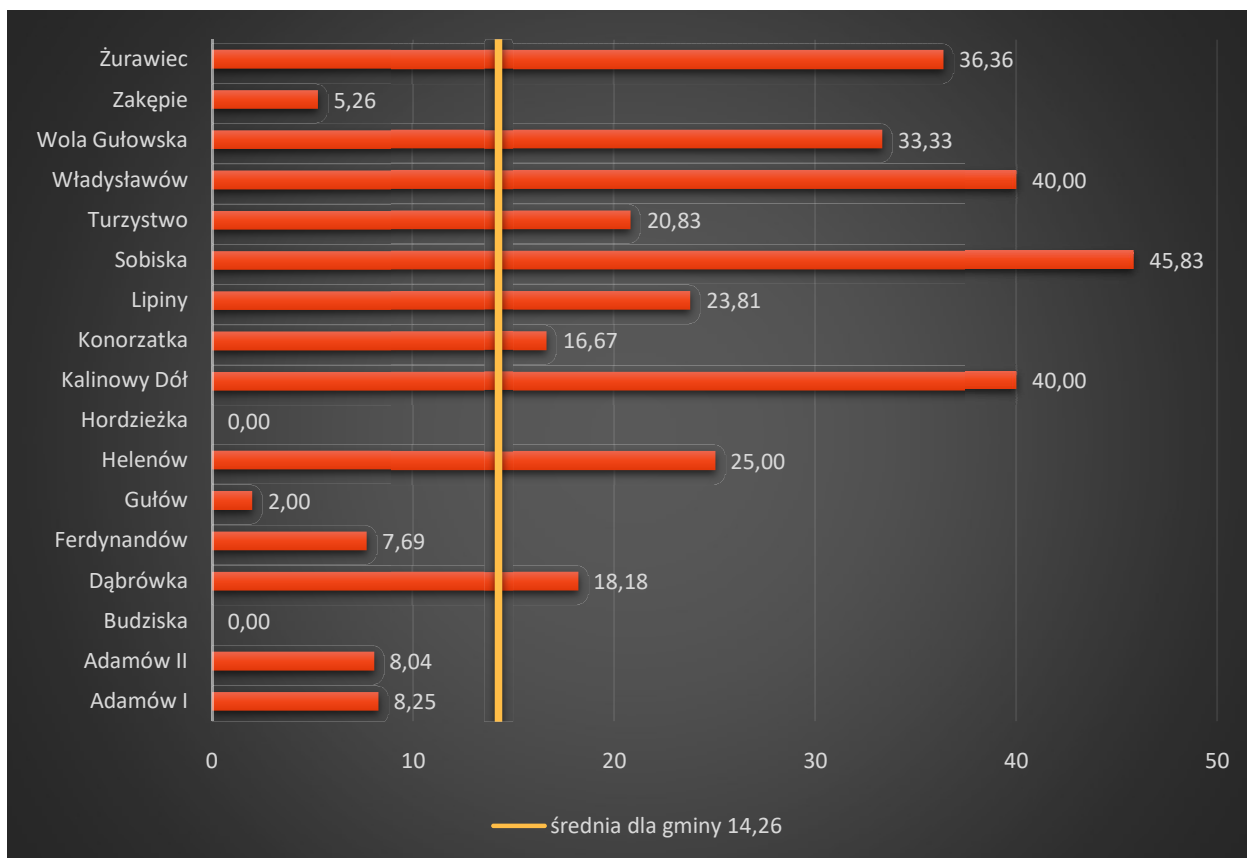
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych placówek oświatowych z terenu gminy Adamów

W celu dokonania analizy sfery edukacyjnej w gminie Adamów wybrano wskaźniki

- Udział dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w roku szkolnym 2019/2020 w ogólnej liczbie uczniów szkół podstawowych;
- Udział dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w roku szkolnym 2020/2021 w ogólnej liczbie uczniów szkół podstawowych.

W latach 2019/2020 analizowany wskaźnik przyjął średnią wartość dla gminy na poziomie 14,26%. Największy procentowy udział dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi odnotowano w Sobisce– 45,83%, w następnej kolejności we Władystawowie oraz Kalinowym Dole (po 40,00%). Ponadto w siedmiu kolejnych jednostkach wartość wskaźnika przekroczyła średnią dla gminy. W pięciu sołectwach wartość ta jest poniżej średniej. Najniższa jest w Gułowie – 2,00%. W jednostkach Hordzieżka i Budziska w roku szkolnym 2019/2020 nie stwierdzono dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

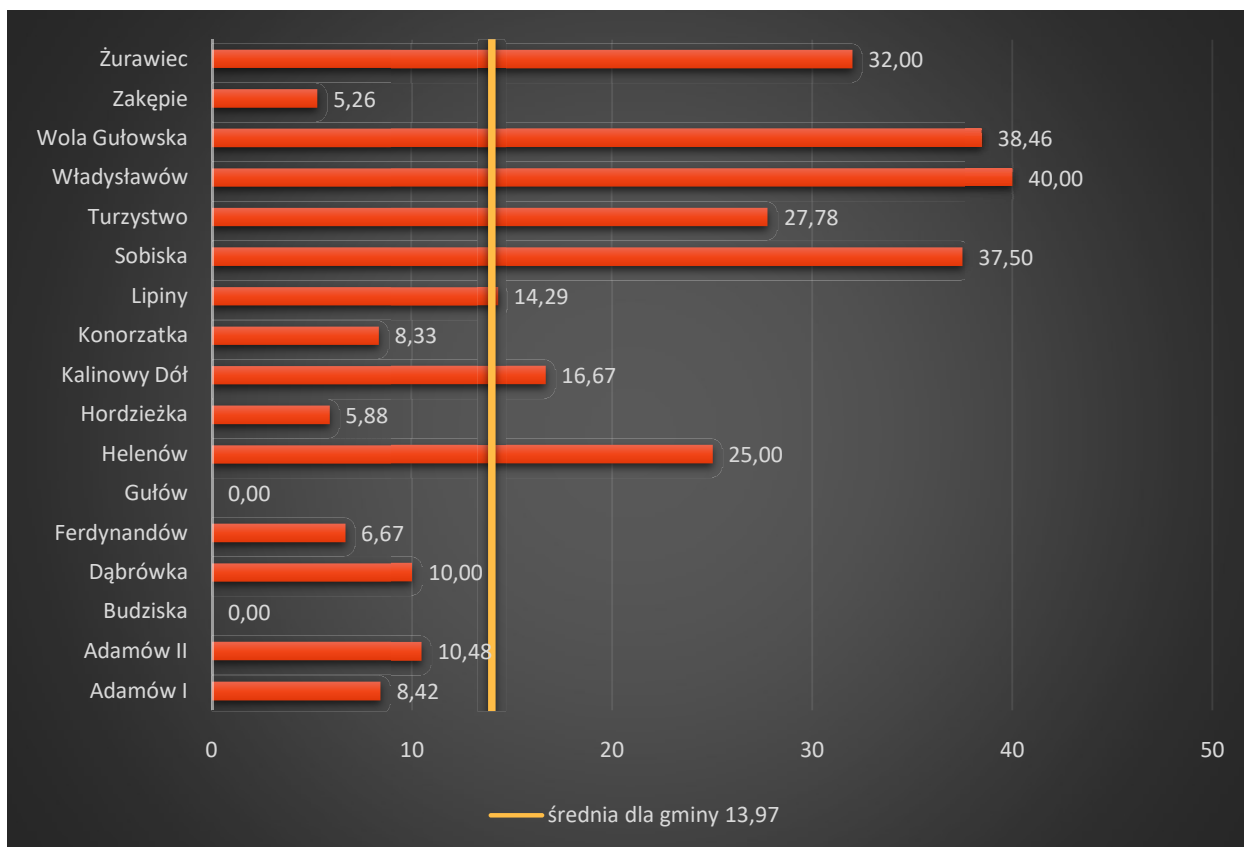
Wykres 31 Wskaźnik delimitacyjny nr 18 -Udział dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w roku szkolnym 2019/2020 w liczbie uczniów szkół podstawowych (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych placówek oświatowych z terenu gminy Adamów

W zakresie analizowanego wskaźnika w latach 2020/2021 średnia jego wartość dla gminy kształtuje się na nieco niższym poziomie -13,97%. Z kryzysową sytuacją mamy do czynienia w ośmiu jednostkach, w których wskaźnik przyjął wartości powyżej średniej gminnej. Najgorzej jest w sołectwach Władysławów (najwyższy poziom wskaźnika – 40,00%), Wola Gułowska (38,46%), Sobiska (37,50%) oraz Żurawiec (32,00%). W siedmiu jednostkach wartość omawianego wskaźnika znajduje się poniżej średniej. Są to sołectwa Zakępie (tu wskaźnik jest najniższy – 5,26), Konorzatka, Hordzieżka, Ferdynandów, Dąbrówka, Adamów I oraz Adamów II. W roku szkolnym 2020/2021 uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi nie odnotowano w jednostkach Gułów oraz Budziska.

Wykres 32 Wskaźnik delimitacyjny nr 17 -Udział dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w roku szkolnym 2020/2021 w liczbie uczniów szkół podstawowych (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych placówek oświatowych z terenu gminy Adamów

4.2.7 Poziom uczestnictwa w życiu społecznym i obywatelskim

Czynnikiem, który wywiera znaczący wpływ na zmiany zachodzące w otoczeniu jest aktywność społeczności lokalnej. W dużej mierze to od niej zależy zakres i tempo wprowadzanych zmian. Analizy przedmiotowej sfery dokonano badając poziom kapitału społecznego (mierzony poprzez intensywność angażowania się mieszkańców w sprawy publiczne) oraz aktywność mieszkańców w zakresie organizowania się w grupy działające w społeczności lokalnej. Na potrzeby niniejszego opracowania przyjęto, że kapitał społeczny to sieć społecznych relacji zaufania, lojalności i solidarności. Wyszczególnić można dwie postaci kapitału społecznego: kapitał spajający (definiowany jako relacje wewnątrz danej społeczności) oraz kapitał pomostowy (rozumiany jako relacje społeczności ze światem zewnętrznym). Najbardziej adekwatnym miernikiem kapitału pomostowego jest analiza frekwencji w wyborach. Frekwencja wyborcza świadczy o intensywności zaangażowania obywatelskiego, mierzy stopień świadomości demokratycznej obywateli, ich uczestnictwo w rządzeniu oraz ocenę wpływu obywateli na procesy decyzyjne w państwie, regionie czy w środowisku lokalnym. Analiza

frekwencji wyborczej przez pryzmat poszczególnych komisji wyborczych pozwala zaobserwować w jakich obszarach może występować problem niskiego kapitału społecznego (pomostowego). Weryfikacji poziomu kapitału spajającego można natomiast dokonać w efekcie badania aktywności mieszkańców w zakresie zrzeszania się i prowadzenia działalności w ramach różnego rodzaju organizacji/stowarzyszeń.

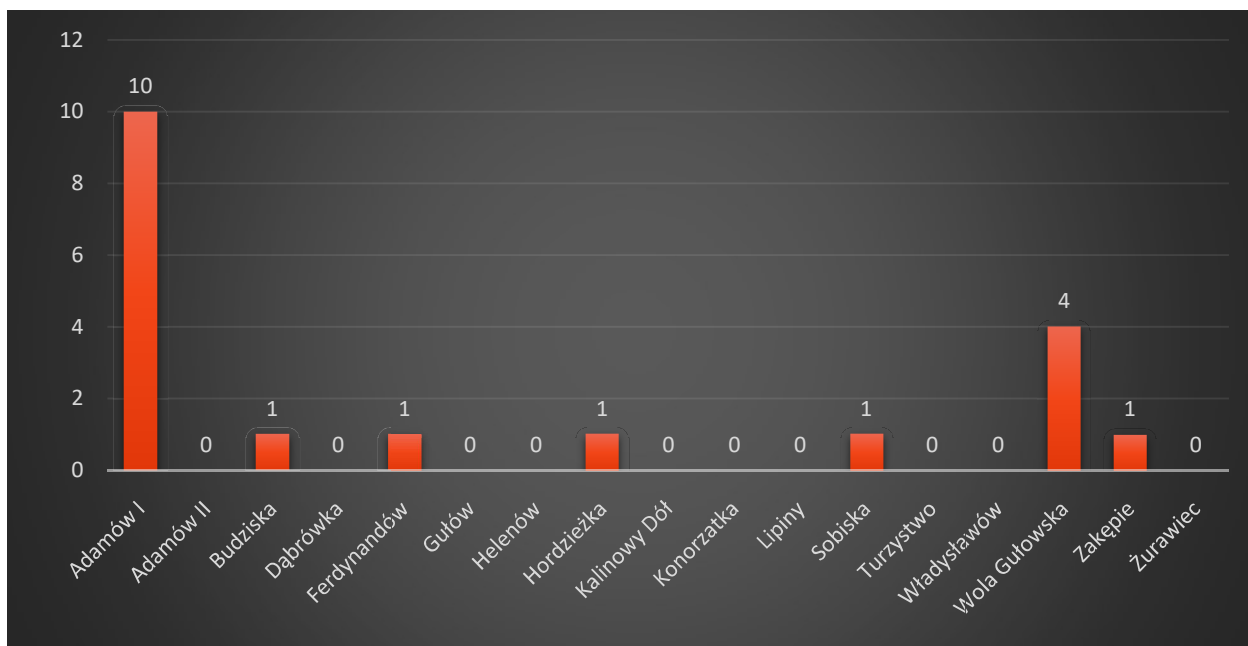
Analizy sytuacji w zakresie jakości kapitału społecznego oraz poziomu uczestnictwa w życiu społecznym i obywatelskim w gminie Adamów dokonano przy wykorzystaniu wskaźników dotyczących następujących zagadnień: liczba organizacji społecznych prowadzących aktywnie działalność na terenie gminy, frekwencja w wyborach na Prezydenta RP w 2020 r. oraz liczba mieszkańców korzystających z biblioteki. Każde z tych zagadnień rozpatrywano w kontekście potencjału ludnościowego poszczególnych obszarów referencyjnych. Zastosowano następujące wskaźniki:

- Liczba funkcjonujących organizacji społecznych przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.
- Liczba osób korzystających z biblioteki przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.;
- frekwencja w wyborach prezydenckich w 2020 r.

Zgodnie z danymi Urzędu Gminy Adamów na terenie gminy funkcjonuje obecnie 19 organizacji społecznych. Są wśród nich: Klub Biegacza V-Max Adamów, Ludowy Klub Sportowy Sokół w Adamowie, Parafialny Ludowy Klub Sportowy Żaki Adamów, Spółdzielnia Socjalna Niedźwiadek w Adamowie, Stowarzyszenie Absolwentów i Sympatyków Zespołu Szkół im. Gen. F. Kamińskiego w Adamowie, Stowarzyszenie Modry Len w Adamowie, Towarzystwo Przyjaciół Adamowa i Okolicy, Uniwersytet Ludowy w Adamowie, Stowarzyszenie Przyjaciół Gminy Adamów Jedność, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Budziska, Stowarzyszenie Pamięci Czynu Bojowego Kleeberczyków, Towarzystwo Przyjaciół Woli Gułowskiej, Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Orły” Wola Gułowska, Stowarzyszenie Oświatowe Kaganek, wśród nich są również ochotnicze straże pożarne w Adamowie, Ferdynandowie, Hordzieźce, Woli Gułowskiej.

Zgodnie z danymi na poniższym wykresie największa liczba organizacji społecznych w 2021 r. funkcjonowała w sołectwie Adamów I:10. Cztery organizacje działały w Woli Gułowskiej, po jednej w Budziskach, Ferdynandowie, Hordzieźce, Sobisce oraz Zakępiu. Aż w dziesięciu sołectwach nie funkcjonuje ani jedna organizacja społeczna, co jest niestety dowodem na bardzo niską aktywność obywatelską społeczności lokalnej.

Wykres 33 Liczba organizacji społecznych w gminie Adamów w 2021 roku wg jednostek referencyjnych

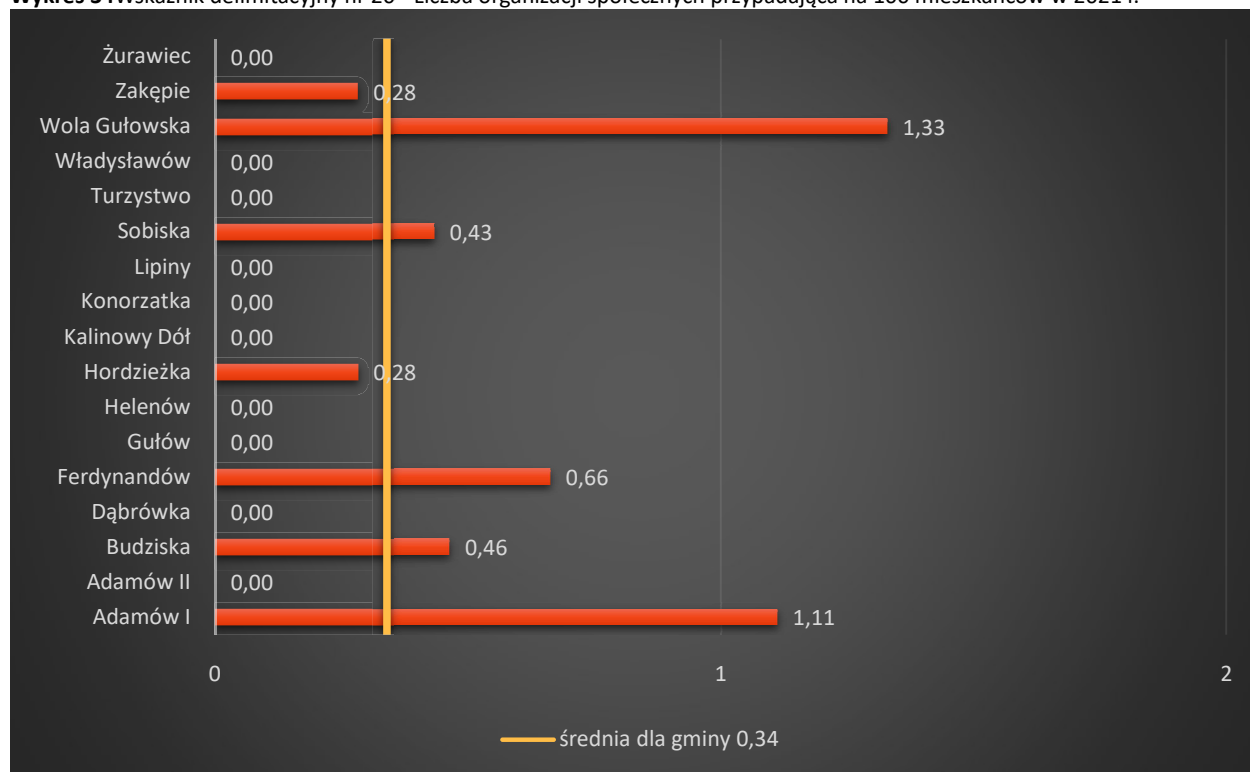
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Adamowie

Liczba działających na terenie gminy organizacji pozarządowych¹² jest istotnym wskaźnikiem informującym o jakości kapitału społecznego. Analizując przedmiotową sferę, warto mieć na uwadze, że trudno jest ocenić zarówno zasięg oddziaływania tych organizacji, jak również efektywność ich działań w skali gminy oraz lokalnej społeczności. W związku z powyższym, wskazanie obszarów, w obrębie których występują deficyty w zakresie aktywności organizacji pozarządowych jest bardzo trudne. Dane odnoszące się do liczby organizacji można jednak przeanalizować przez pryzmat aktywności mieszkańców w zakresie zrzeszania się i prowadzenia różnego rodzaju organizacji społecznych. W tym celu zbadano liczbę organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie gminy przypadającą na 100 mieszkańców. W 2021 r. przedmiotowy wskaźnik dla gminy wyniósł 0,34. Wartość wskaźnika powyżej średniej odnotowano w obszarach: Wola Gułowska (1,33), Sobiska (0,43), Ferdynandów (0,66), Budziska (0,46) oraz Adamów I (1,11). Poniżej średniej gminnej znajdują się Zakępie oraz Hordzieżka z wartością wskaźnika 0,28. Taki stan rzeczy podyktowany jest prawdopodobnie konkretnym

¹²Organizacja pozarządowa (ang. NGO non-governmental-organization) to organizacja obywatelska, założona przez obywateli lub ich organizacje, działająca z własnej inicjatywy w interesie określonego interesu publicznego. Definicja ustawowa organizacji pozarządowej zawarta jest w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 roku, Nr 96, poz. 873), zgodnie z którym: organizacjami pozarządowymi są, nie będące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu przepisów o finansach publicznych, i nie działające w celu osiągnięcia zysku, osoby prawne lub jednostki nieposiadające osobowości prawnej utworzone na podstawie przepisów ustaw, w tym fundacje i stowarzyszenia

umiejscowieniem ww. obszarów referencyjnych oraz posiadaniem zasobów lokalowych przeznaczonych dla potrzeb realizacji różnego rodzaju usług.

Wykres 34 Wskaźnik delimitacyjny nr 20 - Liczba organizacji społecznych przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Adamowie

Kolejna z kwestii poddanych analizie dotyczy poziomu uczestnictwa mieszkańców w działalność społeczno-kulturalnej. Głównym organizatorem życia kulturalnego na terenie gminy Adamów jest Gminna Biblioteka Publiczna w Adamowie. Instytucja nie prowadzi rejestrów osób uczestniczących w realizowanych wydarzeniach. Jednocześnie jednym z mierników udziału w kulturze może być aktywność czytelnicza mieszkańców. W związku z tym, analizie poddano udział mieszkańców poszczególnych jednostek referencyjnych uczestniczących systematycznie w działalności bibliotek. Zgodnie z danymi ww. instytucji kultury na przestrzeni lat 2017-2021 niestety spadła liczba mieszkańców korzystających z biblioteki, z 565 w 2017 r. do 495 w 2021 r., czyli o 12,39%. W analizowanym okresie najwyższa liczba osób korzystających z biblioteki zamieszkiwała sołectwa Adamów I oraz Adamów II. W tym czasie jednocześnie aż w dziesięciu sołectwach spadła liczba osób korzystających z biblioteki. Największy spadek zanotowano w Adamowie - o 48,72%, w Ferdynandowie o 55%, Helenowie 42,86% oraz

Dąbrówce o 31,58%. Wzrost liczby czytelników nastąpił w siedmiu sołectwach, największy w Hordzieżce – 260% oraz Kalinowym Dole – 150%.

Wykres 35 Liczba mieszkańców korzystających z bibliotek w gminie Adamów w latach 2017-2021 wg jednostek referencyjnych

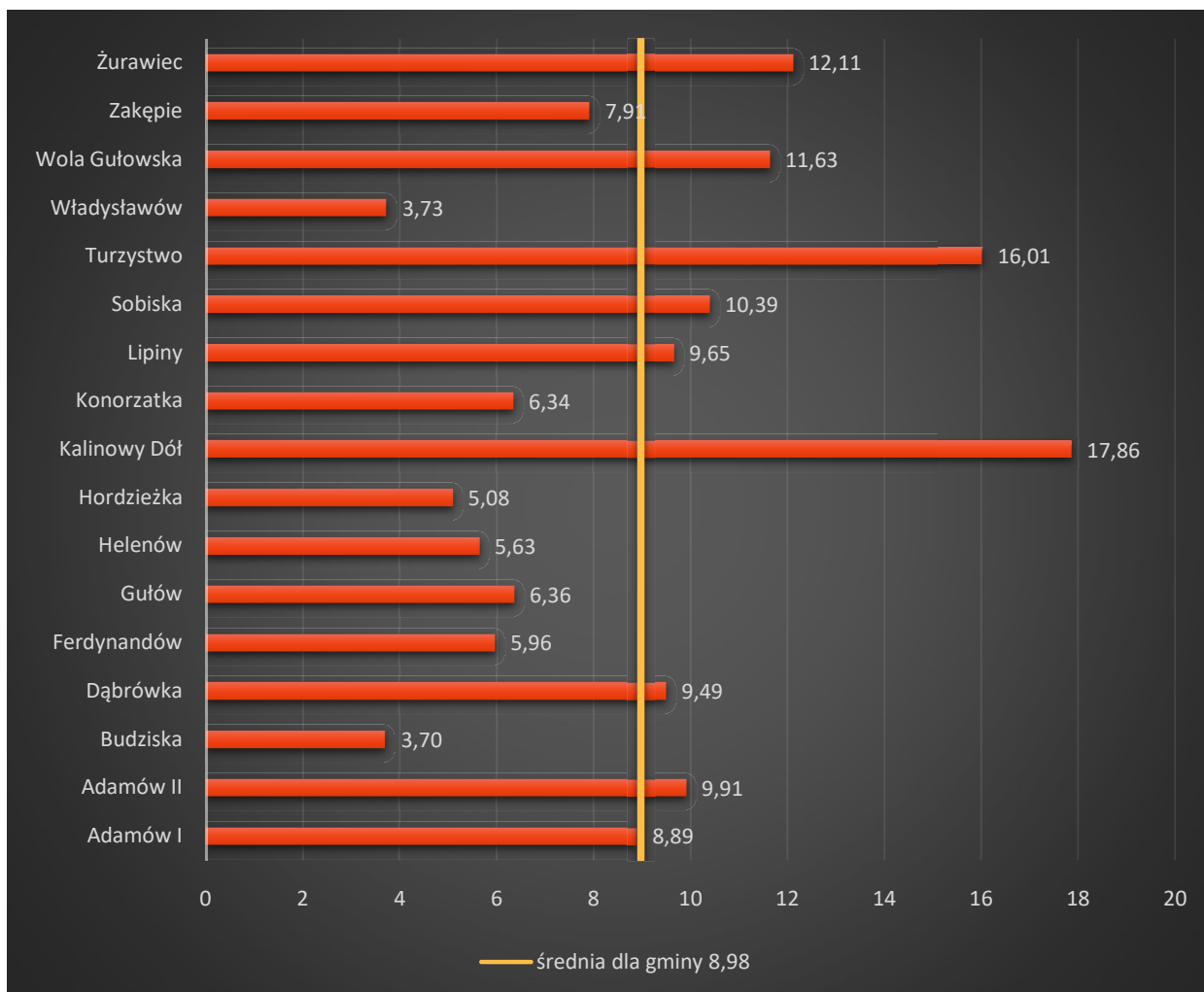
SOŁECTWO	Liczba osób korzystających z biblioteki				
	2017	2018	2019	2020	2021
Adamów I	156	109	129	82	80
Adamów II	105	129	136	83	112
Budziska	4	5	6	8	8
Dąbrówka	19	16	17	8	13
Ferdynandów	20	18	14	7	9
Gułów	31	37	36	26	30
Helenów	7	5	5	4	4
Hordzieżka	5	7	10	14	18
Kalinowy Dół	4	5	5	2	10
Konorzatka	11	13	16	7	9
Lipiny	19	27	27	18	25
Sobiska	26	21	22	21	24
Turzystwo	63	58	64	63	57
Władysławów	8	12	9	9	6
Wola Gułowska	48	59	50	42	35
Zakępie	17	18	23	16	28
Żurawiec	22	19	40	29	27
SUMA	565	558	609	439	495

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnej Biblioteki Publicznej w Adamowie

Na podstawie danych dotyczących aktywnych czytelników oraz mieszkańców poszczególnych jednostek referencyjnych, oszacowano wartość niezbędnego wskaźnika dla obszaru całej gminy. Zgodnie z przeprowadzonymi szacunkami liczba osób korzystających z biblioteki przypadająca na 100 mieszkańców gminy wyniosła w 2021 r. 8,98. W ośmiu jednostkach referencyjnych wskaźnik ten przyjął wartości powyżej średniej gminnej: Kalinowy Dół (gdzie wskaźnik był na najwyższym poziomie 17,86), Turzystwo (16,01), Żurawiec (12,11), Wola Gułowska (11,63), Lipiny (9,65), Dąbrówka (9,49), Adamów II (9,91) oraz Adamów I (8,89). Najgorzej sytuacja prezentuje się w sołectwach Budziska i Władysławów, wartość wskaźnika wynosi tam odpowiednio 3,70 i 3,73.

Wykres 36 Wskaźnik delimitacyjny nr 22 - Liczba osób korzystających z biblioteki przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.

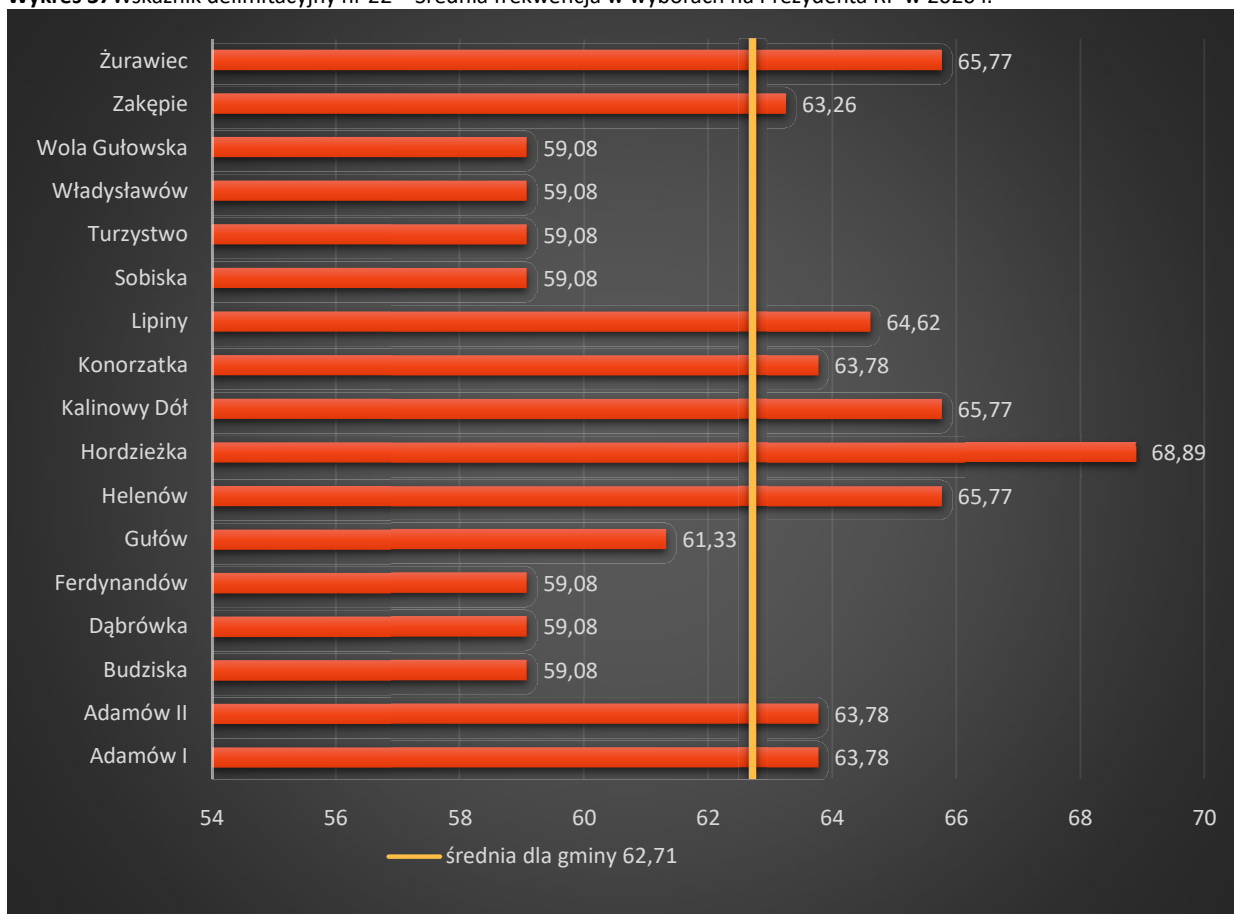
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnej Biblioteki Publicznej w Adamowie

Ostatnim wskaźnikiem, który poddano analizie badając jakość kapitału społecznego i poziomu uczestnictwa w życiu społeczno-obywatelskim mieszkańców gminy Adamów, była frekwencja w wyborach na Prezydenta RP, które odbyły się w 2020 r. (przeanalizowano frekwencje z dwóch tur wyborów prezydenckich). W pierwszej turze wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 r. frekwencja na terenie gminy Adamów wyniosła 59,73%. Była ona niższa od frekwencji w powiecie łukowskim (64,56%) i niższa od frekwencji województwie lubelskim (62,32%). W drugiej turze analizowanych wyborów frekwencja w gminie była wyższa niż w I turze i wyniosła 65,68%. Frekwencja ta również kształtowała się na niższym poziomie w porównaniu z frekwencją w II turze w powiecie łukowskim (69,99%) i woj. lubelskim (66,06%).

Analizując frekwencję w pierwszej i drugiej turze wyborów prezydenckich uzyskano wartość średnią z tych dwóch tur, która wyniosła w gminie Adamów 62,71%. W dziewięciu jednostkach z terenu gminy badany wskaźnik przyjął wartości wyższe od średniej gminnej. Najkorzystniej sytuacja wyglądała w sołectwie Hordzieżka, gdzie wartość wyniosła 68,89%. W dalszej kolejności

plasują się Kalinowy Dół oraz Helenów i Żurawiec (po 65,77%), Lipiny (64,62%), Konorzatka, Adamów I i Adamów II (po 63,78%) oraz Zakępie (63,26%). W ośmiu jednostkach wartość średniej frekwencji w analizowanych wyborach była tylko nieznacznie poniżej średniej gminnej. W miejscowości Gułów wyniosła 61,33%, w sołectwach Wola Gułowska, Władysławów, Turzystwo, Sobiska, Ferdynandów, Dąbrówka oraz Budziska była najniższa i wyniosła po 59,08%.

Wykres 37 Wskaźnik delimitacyjny nr 22 – Średnia frekwencja w wyborach na Prezydenta RP w 2020 r.

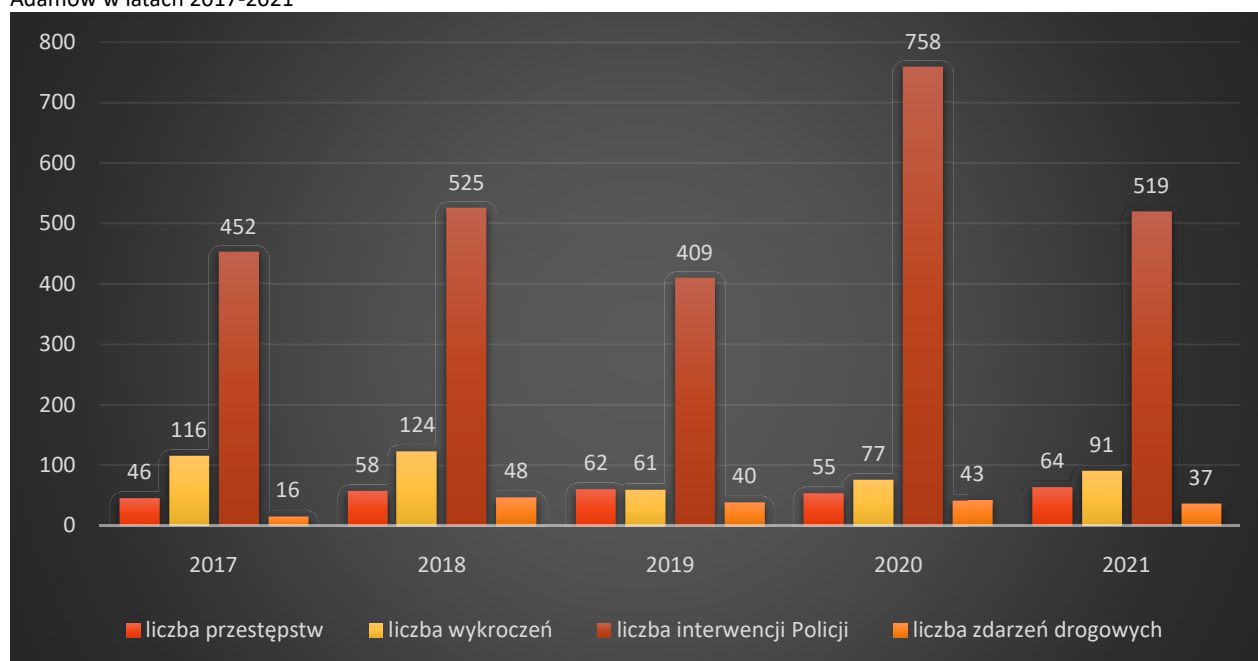
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

4.2.8 Poziom bezpieczeństwa publicznego

Ostatnie z zagadnień przeanalizowanych w ramach sfery społecznej dotyczy poziomu bezpieczeństwa publicznego, które to jest istotnym elementem wpływającym na jakość życia mieszkańców i rozwój lokalnej społeczności. Na obniżenie poziomu bezpieczeństwa publicznego wpływają w największej mierze zdarzenia, które związane są z łamaniem prawa lub powszechnie przyjętych norm. Przystępność jest zjawiskiem, które może wywierać bardzo negatywny wpływ na funkcjonowanie lokalnej społeczności. Mimo że problem ten stanowi margines życia społecznego, jednak częstotliwość i intensywność zdarzeń o tym charakterze może wpływać na postawy i zachowania mieszkańców gminy. Warto również mieć na uwadze, że dla wielu osób świadomość życia w bezpiecznej okolicy stanowi istotną wartość, często decydującą o wyborze miejsca do osiedlenia się.

W latach 2017-2021 odnotowano niepokojące trendy związane z poziomem bezpieczeństwa publicznego w gminie. Liczba odnotowanych przestępstw wzrosła z 46 w 2017 r. do 64 w 2021 r. (wzrost o 39,13%). Wzrosła również liczba różnego rodzaju interwencji przeprowadzonych na terenie gminy przez Policję. W 2017 r. wyniosła ona 452, a w 2021 r. już 519 (wzrost o 14,82%). Wśród wszystkich typów interwencji wyszczególniono dwa występujące najczęściej rodzaje: zakłócanie bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz interwencje domowe. W pierwszej kategorii interwencji nastąpił znaczny wzrost. W 2017 roku liczba interwencji Policji z powodu zakłócania bezpieczeństwa i porządku publicznego wynosiła 330, w 2021 roku zaś już 446. Odnotowuje się więc wzrost o 35,15%. Odmienny trend zanotowano natomiast w zakresie drugiego z rodzajów interwencji Policji, tj. interwencji domowych. W tej kategorii zauważalny jest spadek ilości tego typu zdarzeń. W 2017 roku odnotowano ich 122, w 2021 roku już tylko 49. Jest to spadek w wysokości 59,84%. Spadła również liczba wykroczeń. Liczba tego typu zdarzeń w 2017 r. wyniosła 116, w 2021 r. zaś 91. Odnotowano więc spadek o 21,55%. Na terenie gminy Adamów w 2017 roku odnotowano 16 zdarzenia drogowych, natomiast w 2021 było ich 37. Nastąpił więc wzrost o 21, czyli o 131,25%.

Wykres 38 Liczba odnotowanych przestępstw, wykroczeń, interwencji Policji, zdarzeń drogowych ogółem na terenie gminy Adamów w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Adamowie

Analizując kwestie bezpieczeństwa pod kątem poszczególnych jednostek referencyjnych najwięcej niekorzystnych zjawisk w 2021 r. odnotowano zdecydowanie w jednostkach Adamów I, Adamów II oraz Wola Gułowska, gdzie liczba:

- odnotowanych przestępstw wyniosła odpowiednio 24 (37,50% wszystkich odnotowanych przestępstw), 17 (26,56%), 2 (3,13%);
- odnotowanych wykroczeń wyniosła odpowiednio 31 (34,07%), 21 (23,08%), 17 (18,68%);
- przeprowadzonych interwencji Policji wyniosła odpowiednio 144 (27,75%), 135 (26,01%), 52 (10,02%).

Dane te wynikają niewątpliwie z faktu, iż Adamów oraz Wola Gułowska są obszarami o jednej z największych gęstości zaludnienia.

Tabela 22 Liczba odnotowanych przestępstw, wykroczeń, interwencji Policji, zdarzeń drogowych ogółem na terenie gminy Adamów w 2021 r wg jednostek referencyjnych

SOŁECTWO	Liczba przestępstw	Liczba wykroczeń	Liczba interwencji Policji	Liczba zdarzeń drogowych
Adamów I	24	31	144	7
Adamów II	17	21	135	7
Budziska	0	1	20	1
Dąbrówka	4	1	12	0
Ferdynandów	0	3	8	1
Gułów	0	3	3	0

SOŁECTWO	Liczba przestępstw	Liczba wykroczeń	Liczba interwencji Policji	Liczba zdarzeń drogowych
Helenów	0	0	22	0
Hordzieżka	4	3	4	2
Kalinowy Dół	0	0	20	7
Konorzatka	1	3	13	5
Lipiny	1	0	20	1
Sobiska	3	3	18	2
Turzystwo	3	2	19	1
Władysławów	1	1	5	0
Wola Gułowska	2	17	52	1
Zakępie	3	0	21	1
Żurawiec	1	2	3	1
SUMA	64	91	519	37

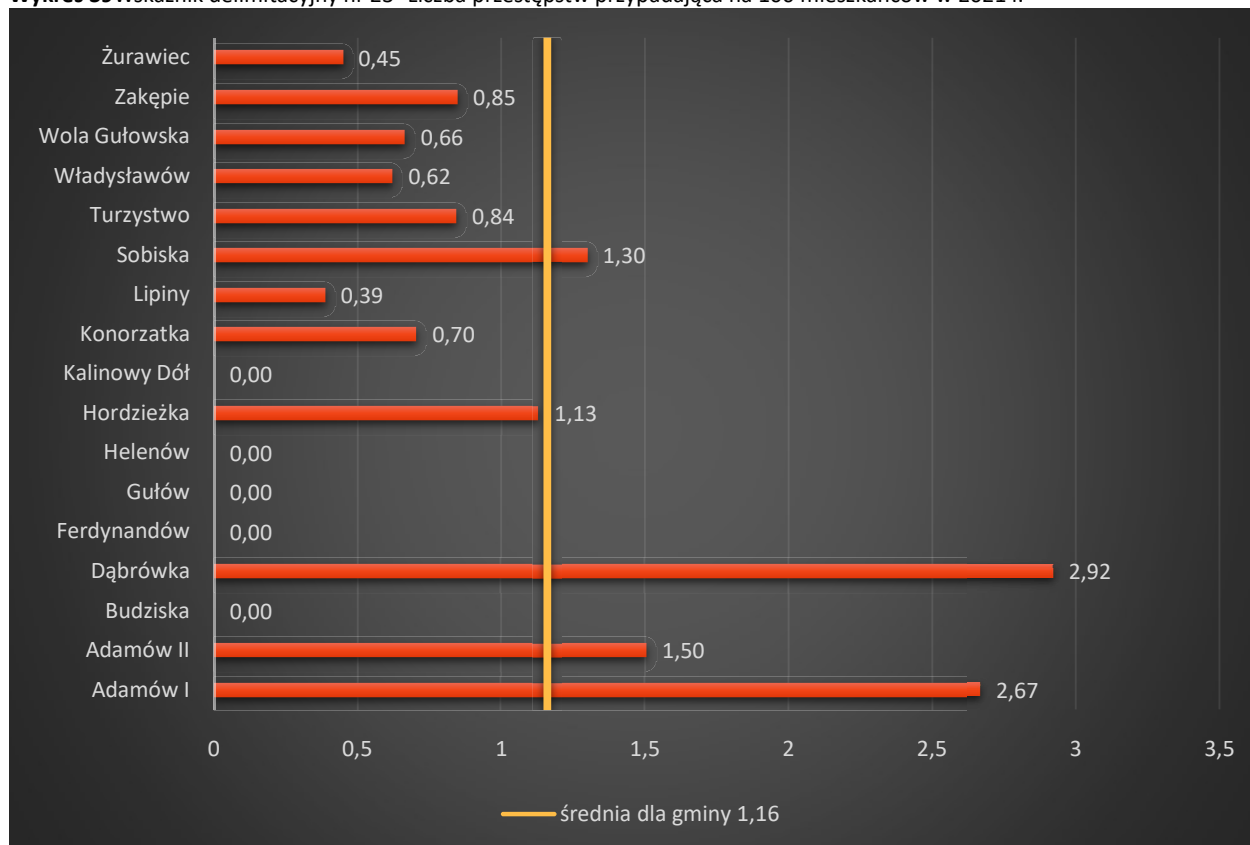
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Adamowie

W związku z tym, że problemy związane z poziomem bezpieczeństwa stanowią jeden z podstawowych obszarów kryzysowych sfery społecznej, wymagają zgodnie z ustawą o rewitalizacji, szczegółowej analizy. W ramach niniejszego opracowania zweryfikowano zjawiska wpływające na obniżenie bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy Adamów. Dokonując charakterystyki przedmiotowej sfery wzięto pod uwagę dane udostępnione przez Komisariat Policji w Adamowie. Weryfikację przeprowadzono w oparciu o najczęściej występujące rodzaje zdarzeń wpływających na obniżenie bezpieczeństwa publicznego. W efekcie badania poddano liczbę wykroczeń, liczbę przestępstw oraz liczbę przeprowadzonych interwencji Policji. W celu przeprowadzenia analizy zbadano następujące wskaźniki:

- Liczbę przestępstw przypadającą na 100 mieszkańców w 2021 r.;
- Liczbę wykroczeń przypadającą na 100 mieszkańców w 2021 r.
- Liczbę przeprowadzonych przez Policję interwencji przypadającą na 100 mieszkańców w 2021r.;

Średnia wartość wskaźnika dot. liczby przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2021 r. dla całej gminy Adamów wyniosła: 1,16. Obszarami o szczególnie wysokiej intensywności badanego zjawiska z wartością wskaźnika powyżej średniej gminnej są: Dąbrówka (najwyższa wartość wskaźnika 2,92), Adamów I (2,67) oraz Adamów II (1,50) i Sobiska (1,30). W sołectwach Kalinowy Dół, Helenów, Gułów, Ferdynandów oraz Budziska badane zjawisko nie występowało. Najniższa zanotowana wartość wskaźnika występuje w sołectwie Lipiny (0,39).

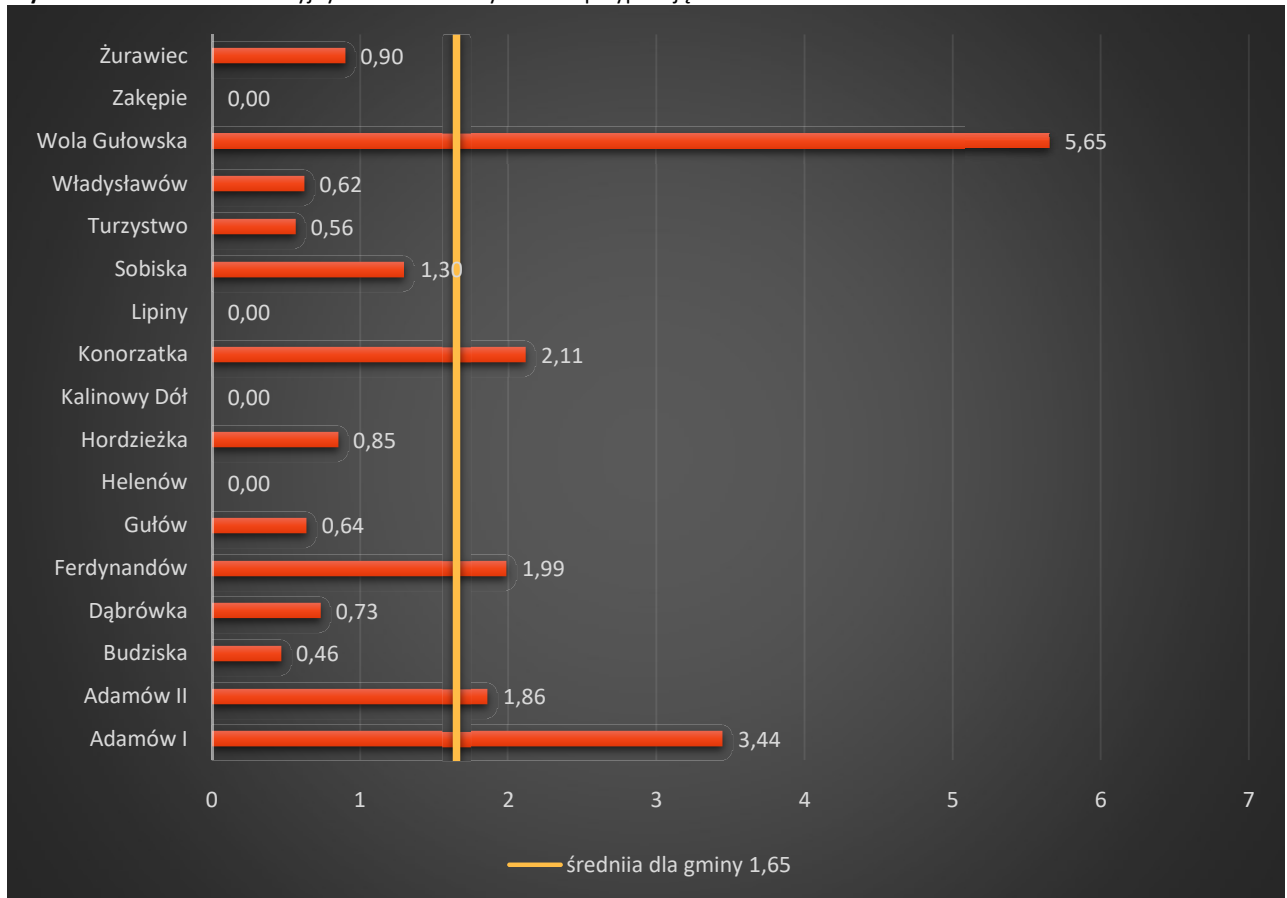
Wykres 39 Wskaźnik delimitacyjny nr 23 -Liczba przestępstw przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Adamowie

Kolejnym wskaźnikiem analizowanym w kontekście bezpieczeństwa i porządku publicznego w gminie Adamów i jej poszczególnych jednostek referencyjnych jest liczba wykroczeń, które miały miejsce w 2021 r. w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Średnia wartość analizowanego wskaźnika dla gminy Adamów była nieznacznie wyższa niż w przypadku analizowanych powyżej przestępstw i wyniosła: 1,65. W kwestii wykroczeń szczególnie niekorzystnie kształtuje się sytuacja w jednostce referencyjnej Wola Gułowska, gdzie wartość wskaźnika jest niemal 3-krotnie wyższa niż średnia dla gminy i wynosi 5,65. Podobnie jak w przypadku ww. jednostki, z niepokojącą sytuacją mamy jeszcze do czynienia w Adamowie I, gdzie wartość wskaźnika w porównaniu do średniej jest również wysoka i wynosi 3,44. Na pozostałych obszarach, na terenie których badany wskaźnik osiągnął wartości wyższe od średniej gminnej: Konorzatka, Ferdynandów oraz Adamów II, przyjął on wartości odpowiednio: 2,11, 1,99 oraz 1,86. W ośmiu jednostkach wskaźnik przyjął wartość poniżej średniej dla gminy. Najlepiej sytuacja ma się w sołectwie Budziska, tam wskaźnik wyniósł 0,46. W Zakępiu, Lipinach, Kalinowym Dole i Helenowie badane zjawisko nie wystąpiło, stąd wartość wskaźnika jest równa 0.

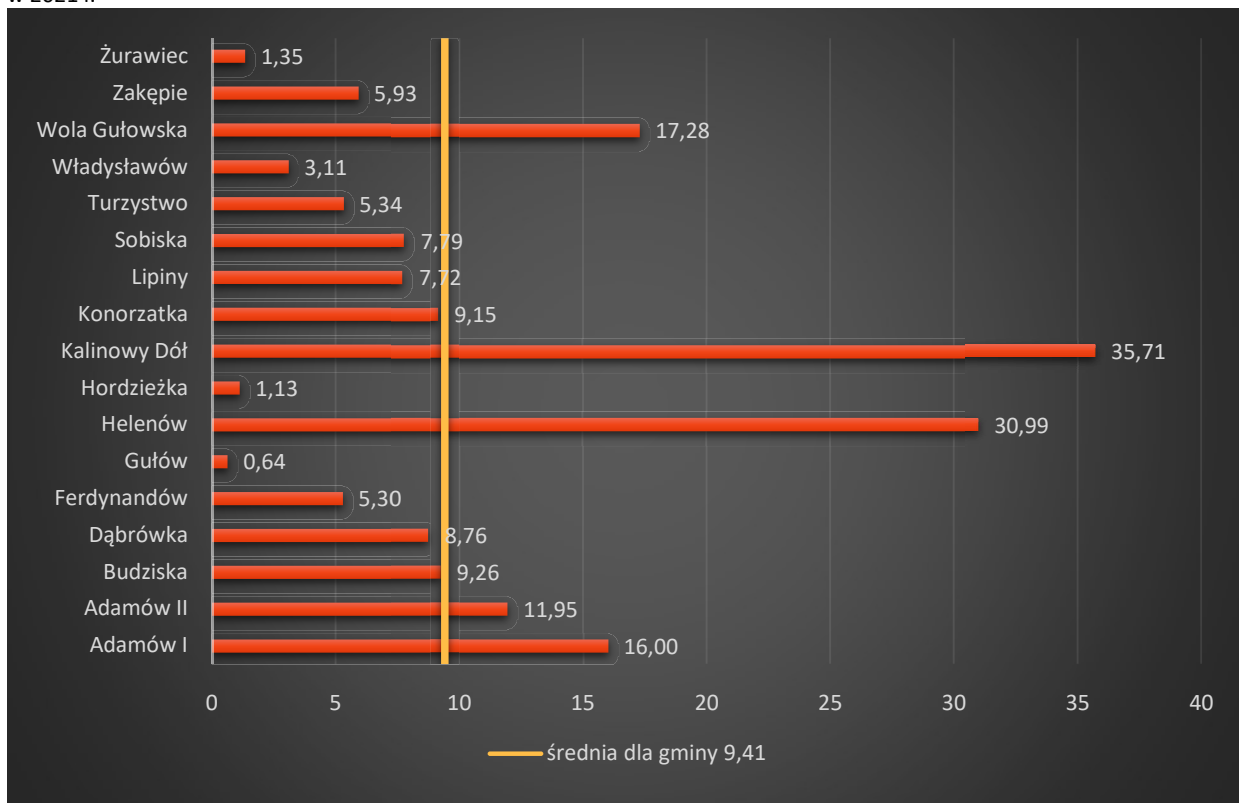
Wykres 40 Wskaźnik delimitacyjny nr 24- Liczba wykroczeń przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Adamowie

Ostatnia z analizowanych kwestii dotyczy liczby wszystkich interwencji Policji (bez względu na ich rodzaj) w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Jest to zjawisko znacznie bardziej powszechne niż powyżej analizowane, stąd średnia wartość dla gminy jest znacznie wyższa i w 2021 roku wyniosła 9,41. Najwyższą wartość, ponad trzykrotnie wyższą od średniej gminnej, wskaźnik przyjął w jednostce Kalinowy Dół – 35,71. Na drugim miejscu plasuje się sołectwo Helenów ze wskaźnikiem na poziomie 30,99. Z negatywną sytuacją mamy również do czynienia w trzech sołectwach -Wola Gułowska (17,28), Adamów II (11,95) oraz Adamów I (16,00). W Dąbrówce i Budziskach wartość wskaźnika zbliża się do średniej gminnej i wynosi odpowiednio 8,76 i 9,26. W pozostałych dziesięciu sołectwach badany wskaźnik miał wartości wyższe od 0, ale niższe od średniej gminnej. Najmniejsza wartość wskaźnika wystąpiła w sołectwie Gułów (0,64).

Wykres 41 Wskaźnik delimitacyjny nr 25 -Liczba przeprowadzonych przez Policję interwencji przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Adamowie

4.3 Syntetyczny wskaźnik kryzysu społecznego

W ramach prowadzonej analizy wyznaczono wartość wskaźnika syntetycznego, będącego sumą wszystkich wskaźników cząstkowych wykorzystanych do określenia negatywnych zjawisk społecznych. Dla każdego z wyznaczonych obszarów referencyjnych przeanalizowano zakres wybranych wskaźników.

Kolejnymi zjawiskami poddanym analizie są: niekorzystne trendy demograficzne, poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego, bezrobocie, stan zdrowia mieszkańców, i niepełnosprawność. W tym celu dokonano analizy struktury świadczeń przyznawanych beneficjentom GOPS w Adamowie, osób zarejestrowanych w PUP w Łukowie oraz zgłoszonych w GKRPA. Ubóstwo i wykluczenie społeczne bardzo często współwystępują z innymi problemami społecznymi, takimi jak: bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, problemy opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach, brak wspierania wysiłków edukacyjnych dzieci przez rodziców, wypadanie dzieci i młodzieży z systemu kształcenia, uzależnienia. Dodatkowo, przeanalizowano kwestie dotyczące jakości kapitału społecznego, poziomu edukacji oraz poziomu bezpieczeństwa publicznego. Zgodnie z informacjami zawartymi w powyższych częściach opracowania analizie poddano 25 wyselekcjonowanych wskaźników obrazujące w sposób najbardziej trafny zdiagnozowane problemy społeczne gminy Adamów. W poniższej tabeli zaprezentowano otrzymane wartości badanych wskaźników dla poszczególnych jednostek referencyjnych.

Tabela 23 Wartości wskaźników delimitacyjnych oraz ich charakter

Badane zjawisko	Niekorzystne trendy demograficzne					Bezrobocie					Ubóstwo, wykluczenie społeczne i uzależnienia				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Numer wskaźnika															
Charakter wskaźnika	S*	D*	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D
Adamów I	-1,96	1,33	20,33	25,28	2,03	0,55	1,11	2,22	2,00	1,00	0,11	0,33	1,70	1,00	0,11
Adamów II	-4,16	1,24	17,79	23,36	2,86	1,72	1,00	1,33	1,33	0,88	0,71	0,62	0,87	0,27	0,18
Budziska	0,00	0,93	18,52	-6,98	3,91	2,34	1,56	4,17	1,39	0,46	0,00	0,93	2,08	0,00	0,00
Dąbrówka	-7,43	0,73	17,52	8,03	4,82	4,82	0,00	2,92	0,00	0,73	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ferdynandów	-3,21	1,32	17,22	-4,07	2,08	2,08	1,04	4,64	1,99	0,66	0,00	1,32	0,00	0,66	0,00
Gułów	-5,79	1,27	17,37	8,80	2,86	1,79	1,07	1,48	0,85	0,21	0,42	0,00	0,91	0,21	0,00
Helenów	-16,47	1,41	16,90	-4,23	2,13	0,00	0,00	7,04	1,41	1,41	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hordzieżka	-8,29	1,69	19,77	-4,59	4,09	1,36	2,27	2,26	0,00	0,56	0,00	0,28	1,56	0,00	0,00
Kalinowy Dół	-1,75	0,00	14,29	16,33	0,00	0,00	0,00	5,36	3,57	1,79	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Konorzatka	-1,39	0,70	17,61	10,23	2,20	1,10	0,00	2,11	1,41	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lipiny	-3,72	1,93	23,55	17,32	3,73	1,49	0,75	2,32	1,16	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sobiska	1,76	0,43	18,18	-1,73	2,92	0,73	0,73	2,60	1,30	0,87	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Turzystwo	-8,48	1,69	21,63	18,50	3,04	1,30	0,43	1,69	0,84	0,28	0,28	0,28	0,00	0,00	0,00
Władysławów	-3,01	1,24	16,77	21,04	0,00	0,00	0,00	2,48	2,48	0,00	0,62	0,00	0,00	0,00	0,00
Wola Gułowska	-3,53	1,00	19,27	0,20	2,76	2,21	1,66	6,31	5,65	2,66	1,33	0,00	1,61	0,00	0,33
Zakępie	-6,60	1,69	17,23	-1,05	4,85	2,20	2,20	1,98	1,13	0,00	0,00	0,56	0,00	0,00	0,00
Żurawiec	-2,62	1,35	18,83	23,23	3,79	1,52	0,76	0,90	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,45	0,00
Średnia wartość wskaźnika	-4,29	1,29	18,84	11,91	2,94	1,49	1,07	2,38	1,49	0,69	0,31	0,33	0,81	0,27	0,07

Badane zjawisko	Niepełnosprawność i zły stan zdrowia mieszkańców		Poziom edukacji		Niski poziom uczestnictwa w życiu społecznym i obywatelskim			Ubóstwo, wykluczenie społeczne i uzależnienia		
	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Numer wskaźnika	D*	D	D	D	S	S	S	D	D	D
Adamów I	1,78	1,78	8,25	8,42	1,11	8,89	63,78	2,67	3,44	16,00
Adamów II	1,24	1,33	8,04	10,48	0,00	9,91	63,78	1,50	1,86	11,95
Budziska	1,39	2,78	0,00	0,00	0,46	3,70	59,08	0,00	0,46	9,26
Dąbrówka	1,46	1,46	18,18	10,00	0,00	9,49	59,08	2,92	0,73	8,76
Ferdynandów	1,32	2,65	7,69	6,67	0,66	5,96	59,08	0,00	1,99	5,30
Gułów	1,06	1,06	2,00	0,00	0,00	6,36	61,33	0,00	0,64	0,64
Helenów	2,82	2,82	25,00	25,00	0,00	5,63	65,77	0,00	0,00	30,99
Hordzieżka	1,13	1,98	0,00	5,88	0,28	5,08	68,89	1,13	0,85	1,13
Kalinowy Dół	3,57	3,57	40,00	16,67	0,00	17,86	65,77	0,00	0,00	35,71
Konorzatka	2,11	2,11	16,67	8,33	0,00	6,34	63,78	0,70	2,11	9,15
Lipiny	0,77	2,32	23,81	14,29	0,00	9,65	64,62	0,39	0,00	7,72
Sobiska	1,30	2,16	45,83	37,50	0,43	10,39	59,08	1,30	1,30	7,79
Turzystwo	0,84	1,40	20,83	27,78	0,00	16,01	59,08	0,84	0,56	5,34
Władysławów	1,24	1,86	40,00	40,00	0,00	3,73	59,08	0,62	0,62	3,11
Wola Gułowska	3,32	5,65	33,33	38,46	1,33	11,63	59,08	0,66	5,65	17,28
Zakępie	1,13	1,69	5,26	5,26	0,28	7,91	63,26	0,85	0,00	5,93
Żurawiec	0,00	0,45	36,36	32,00	0,00	12,11	65,77	0,45	0,90	1,35
Średnia wartość wskaźnika	1,40	1,90	14,26	13,97	0,34	8,98	62,71	1,16	1,65	9,41

* D-Desymulanta

*S-Symulanta

Źródło:

Opracowanie

własne

Dla porównania stopnia natężenia zjawisk kryzysowych w wyznaczonych jednostkach referencyjnych konieczne było opracowanie porównywalnego wskaźnika syntetycznego dla wszystkich jednostek. Wyznaczenia wskaźnika syntetycznego dokonano zgodnie z metodą Perkala. Z uwagi na różne jednostki miary poszczególnych wskaźników oraz szerokie spektrum obszarów problemowych przeprowadzono standaryzację zmiennych, w celu sprowadzenia ich do porównywalnej skali, tzw. skali niemianowanej, czyli niezwiązanej z jednostką miary. Standaryzacja wskaźników polega na odjęciu od nominalnej wartości wskaźnika dla danego obszaru średniej arytmetycznej wartości dla wszystkich obszarów i podzieleniu przez odchylenie standardowe. Jest to zabieg konieczny z punktu widzenia poprawności obliczeń. W wyniku tej procedury wszystkie wystandaryzowane wskaźniki mają rozkład charakteryzujący się jednakową średnią i odchyleniem standardowym, co umożliwia ich logiczną interpretację. Wystandaryzowane wskaźniki oznaczają odchylenie od normy, którą reprezentuje wartość średnia dla gminy i mogą przyjmować wartości dodatnie lub ujemne. Przejście odchylenia od średniej do wartości dodatniej wskazuje, które obszary odznaczają się wskaźnikiem kryzysowym wyższym od średniej dla gminy. Z kolei wartości ujemne odchylenia ukazują obszary o najlepszej sytuacji, w których negatywne zjawiska w porównaniu ze średnią dla gminy odznaczają się mniejszym natężeniem.

$$t_{ij} = \frac{x_{ij} - x_j}{s_j}$$

gdzie:

t_{ij} – wartość znormalizowanego wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

x_j – średnia arytmetyczna wskaźnika j

s_j – odchylenie standardowe wskaźnika j

Kolejnym krokiem standaryzacji zmiennych było oznaczenie dla każdego ze wskaźników odpowiednio destymulanta i stymulanta. Jako destymulanty, na potrzeby wskazania obszarów zdegradowanych, przyjęte zostały zmienne, których wyższa wartość występowała w obszarach kwalifikujących się jako obszary zdegradowane (np. liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców). Natomiast stymulantami są wskaźniki, których wysokie wartości świadczą o występowaniu zjawiska pozytywnego. W przypadku, gdy dany wskaźnik jest destymulantom, otrzymane w procesie normalizacji wartości pozostawiamy bez

zmian. Jeśli wśród wskaźników znajdzie się stymulanta, uzyskane wartości należy przekształcić z odpowiednim wzorem.

$$z_{ij} = x_{ij} * (-1)$$

gdzie:

z_{ij} – wartość wskaźnika (stymulanty) po przekształceniu

x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

Ostatnim etapem jest wyznaczenie jednej wartości wskaźnika syntetycznego, którym będzie suma wszystkich wskaźników cząstkowych wykorzystanych do określenia negatywnych zjawisk społecznych. Wartość wskaźnika syntetycznego będzie świadczyć, czy dane pole podstawowe znajduje się w stanie kryzysowym. Wysokie wartości wskaźnika świadczą o dużym kryzysie, natomiast niskie ukazują pozytywny obraz zjawisk społecznych.

$$P_i = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n t_{ij}$$

gdzie:

P_i – syntetyczny wskaźnik negatywnych zjawisk

n – liczba wskaźników (cech)

t_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

Zgodnie z rekomendacjami w ramach budowania wskaźnika syntetycznego zrezygnowano z nadawania różnych wag poszczególnym zjawiskom społecznym. Prezentowana w niniejszym opracowaniu metodologia wyznaczania obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji zakłada, że każde badane zjawisko społeczne ma taką samą wagę w obliczaniu wskaźnika syntetycznego. W poniższej tabeli zaprezentowano wyniki wskaźników delimitacyjnych otrzymane w procesie normalizacji.

Tabela 24 Wartości wskaźników delimitacyjnych po normalizacji

Badane zjawisko	Niekorzystne trendy demograficzne					Bezrobocie					Ubóstwo, wykluczenie społeczne i uzależnienia				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Numer wskaźnika	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Charakter wskaźnika	S*	D*	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D
Adamów I	-0,61	0,32	0,92	1,43	-0,57	-0,80	0,33	-0,46	0,32	0,44	-0,25	0,20	1,55	2,91	0,82
Adamów II	-0,08	0,13	-0,29	1,27	0,02	0,20	0,19	-0,95	-0,17	0,28	1,35	0,93	0,46	0,39	1,55
Budziska	-1,08	-0,50	0,06	-1,37	0,78	0,74	0,94	0,62	-0,12	-0,29	-0,55	1,70	2,05	-0,52	-0,40
Dąbrówka	0,70	-0,89	-0,42	-0,07	1,44	2,87	-1,14	-0,07	-1,12	0,07	-0,55	-0,65	-0,67	-0,52	-0,40
Ferdynandów	-0,31	0,30	-0,56	-1,12	-0,54	0,52	0,24	0,88	0,31	-0,02	-0,55	2,72	-0,67	1,75	-0,40
Gułów	0,31	0,20	-0,49	0,00	0,02	0,26	0,28	-0,87	-0,51	-0,64	0,59	-0,65	0,52	0,20	-0,40
Helenów	2,86	0,47	-0,71	-1,13	-0,51	-1,28	-1,14	2,22	-0,11	1,00	-0,55	-0,65	-0,67	-0,52	-0,40
Hordzieżka	0,90	1,05	0,65	-1,17	0,91	-0,10	1,89	-0,44	-1,12	-0,15	-0,55	0,07	1,37	-0,52	-0,40
Kalinowy Dół	-0,66	-2,36	-1,95	0,65	-2,04	-1,28	-1,14	1,28	1,45	1,51	-0,55	-0,65	-0,67	-0,52	-0,40
Konorzatka	-0,75	-0,94	-0,38	0,12	-0,45	-0,33	-1,14	-0,52	-0,11	-0,92	-0,55	-0,65	-0,67	-0,52	-0,40
Lipiny	-0,19	1,52	2,45	0,74	0,65	0,01	-0,15	-0,41	-0,29	-0,92	-0,55	-0,65	-0,67	-0,52	-0,40
Sobiska	-1,50	-1,49	-0,10	-0,92	0,07	-0,65	-0,17	-0,25	-0,19	0,26	-0,55	-0,65	-0,67	-0,52	-0,40
Turzystwo	0,95	1,03	1,53	0,84	0,16	-0,15	-0,56	-0,76	-0,52	-0,54	0,21	0,07	-0,67	-0,52	-0,40
Władysławów	-0,36	0,14	-0,77	1,06	-2,04	-1,28	-1,14	-0,31	0,67	-0,92	1,12	-0,65	-0,67	-0,52	-0,40
Wola Gułowska	-0,23	-0,36	0,41	-0,75	-0,05	0,62	1,07	1,81	2,94	2,70	3,02	-0,65	1,44	-0,52	3,26
Zakępie	0,50	1,05	-0,55	-0,86	1,46	0,62	1,79	-0,59	-0,31	-0,92	-0,55	0,79	-0,67	-0,52	-0,40
Żurawiec	-0,45	0,34	0,21	1,26	0,69	0,03	-0,13	-1,19	-1,12	-0,92	-0,55	-0,65	-0,67	1,02	-0,40

Badane zjawisko	Niepełnosprawność i zły stan zdrowia mieszkańców		Poziom edukacji		Niski poziom uczestnictwa w życiu społecznym i obywatelskim			Ubóstwo, wykluczenie społeczne i uzależnienia			Sumaryczny wskaźnik kryzysu społecznego
	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
Numer wskaźnika	D*	D	D	D	S	S	S	D	D	D	
Adamów I	0,24	-0,35	-0,74	-0,62	-2,02	-0,01	-0,44	2,09	1,50	0,56	6,79
Adamów II	-0,35	-0,73	-0,75	-0,47	0,64	-0,26	-0,44	0,77	0,42	0,15	4,28
Budziska	-0,18	0,51	-1,28	-1,23	-0,47	1,29	1,02	-0,94	-0,53	-0,12	0,14
Dąbrówka	-0,11	-0,62	-0,09	-0,50	0,64	-0,16	1,02	2,38	-0,35	-0,17	0,63
Ferdynandów	-0,25	0,40	-0,77	-0,74	-0,95	0,73	1,02	-0,94	0,51	-0,52	1,03
Gułów	-0,54	-0,96	-1,14	-1,23	0,64	0,63	0,32	-0,94	-0,41	-0,99	-5,80
Helenów	1,36	0,55	0,36	0,59	0,64	0,81	-1,06	-0,94	-0,85	2,09	2,44
Hordzieżka	-0,46	-0,17	-1,28	-0,80	-0,03	0,95	-2,03	0,35	-0,27	-0,94	-2,31
Kalinowy Dół	2,18	1,20	1,34	-0,01	0,64	-2,26	-1,06	-0,94	-0,85	2,57	-4,51
Konorzatka	0,60	-0,06	-0,18	-0,62	0,64	0,63	-0,44	-0,14	0,59	-0,13	-7,31
Lipiny	-0,85	0,12	0,28	-0,19	0,64	-0,20	-0,70	-0,50	-0,85	-0,28	-1,89
Sobiska	-0,28	-0,01	1,72	1,50	-0,39	-0,38	1,02	0,54	0,04	-0,27	-4,24
Turzystwo	-0,77	-0,67	0,09	0,80	0,64	-1,79	1,02	0,02	-0,46	-0,52	-0,99
Władysławów	-0,34	-0,27	1,34	1,69	0,64	1,29	1,02	-0,23	-0,42	-0,74	-2,11
Wola Gułowska	1,91	2,98	0,91	1,57	-2,55	-0,69	1,02	-0,18	3,00	0,69	23,40
Zakępie	-0,46	-0,42	-0,93	-0,85	-0,03	0,24	-0,28	0,02	-0,85	-0,46	-3,19
Żurawiec	-1,69	-1,49	1,10	1,10	0,64	-0,81	-1,06	-0,43	-0,23	-0,92	-6,33

4.4 Analiza niekorzystnych zjawisk w pozostałych sferach

Kolejnym krokiem w procedurze delimitacji była analiza negatywnych zjawisk w pozostałych sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej (art. 9 ust. 1 pkt 1-4). Obszar zdegradowany klasyfikowany jest jako teren cechujący się występowaniem negatywnych zjawisk sfery społecznej oraz przynajmniej jednego z negatywnych zjawisk określających pozostałe cztery sfery. Analiza zjawisk kryzysowych w ww. sferach przeprowadzona była zarówno na metodach ilościowych (wskaźnikowych), jak i jakościowych, mierzalnych oraz opisowych.

4.4.1 Sfera gospodarcza

Analiza sfery gospodarczej koncentruje się na zjawiskach związanych z przedsiębiorczością oraz kondycją lokalnych przedsiębiorstw. Dobrze rozwinięta sfera działalności gospodarczej zależy głównie od potencjału kapitału ludzkiego w zakresie działalności indywidualnej, ale również jest wypadkową takich zmiennych jak lokalizacja czy wsparcie władz z sferze rozwoju przedsiębiorczości lokalnej.

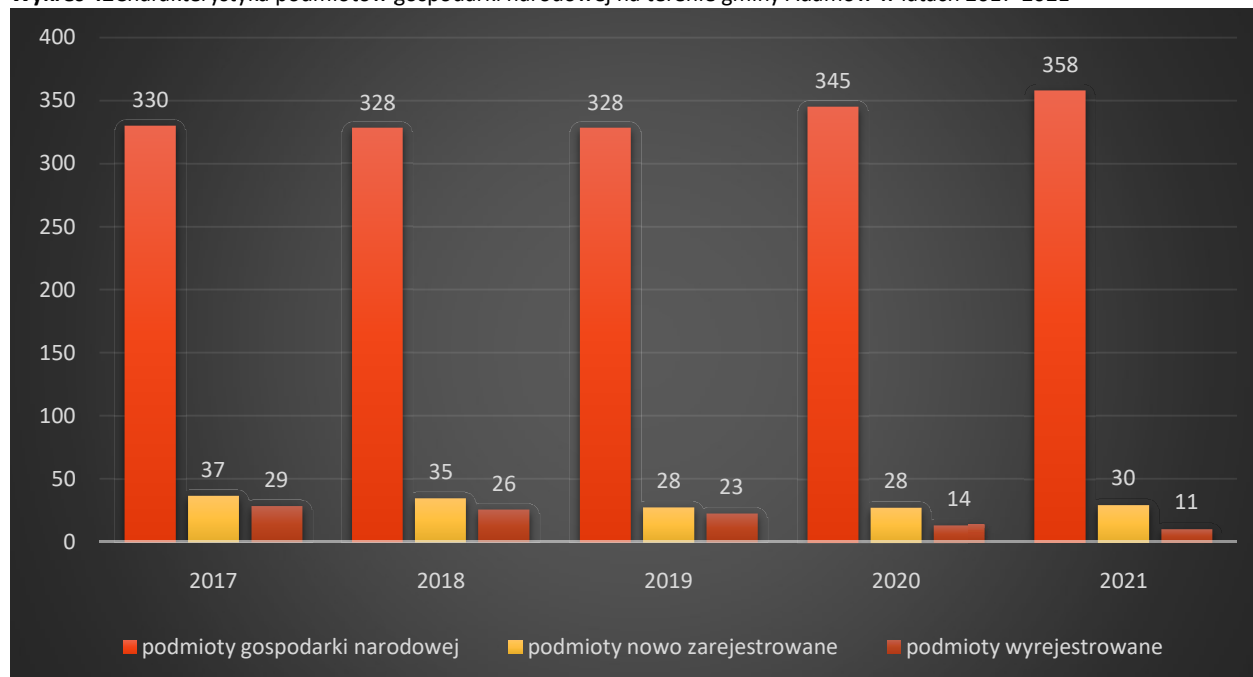
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego zakłada, że rolnictwo nadal będzie jednym z głównych kierunków rozwoju województwa, gdzie dominującą formą organizacji produkcji rolnej powinny być efektywne gospodarstwa rodzinne. Gmina Adamów jest gminą o dominującej funkcji rolniczej. Działalność rolnicza stanowi źródło dochodów dla 90% gospodarstw domowych. Dla sporej części mieszkańców rolnictwo nie stanowi jedyne źródła dochodów.

Gmina Adamów należy do obszarów, w których sytuacja społeczno-ekonomiczna mieszkańców jest zdeterminowana gospodarką rolną. Sektor ten stanowi główne źródło utrzymania mieszkańców oraz pełni główną funkcję rozwojową. 48,90% aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Adamów pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 17,50% w przemyśle i budownictwie, a 15,50% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości). Dlatego też jako podstawowe źródło dochodu mieszkańcy wymieniają pracę

w indywidualnych gospodarstwach ale w gminie występuje również zjawisko tzw. dwuetatowców. Pozostałe sektory gospodarki takie jak usługi czy produkcja zajmują miejsca jedynie pomocnicze. Wskaźnik podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności dla gminy Adamów w 2021 r. wynosił; 684. Dla porównania wskaźnik ten dla powiatu łukowskiego wynosi 962, a dla województwa lubelskiego 797. W ujęciu bezwzględnym liczba podmiotów gospodarki narodowej od 2017 r. do 2021 r. wzrosła o 8,48% - wykres poniżej.

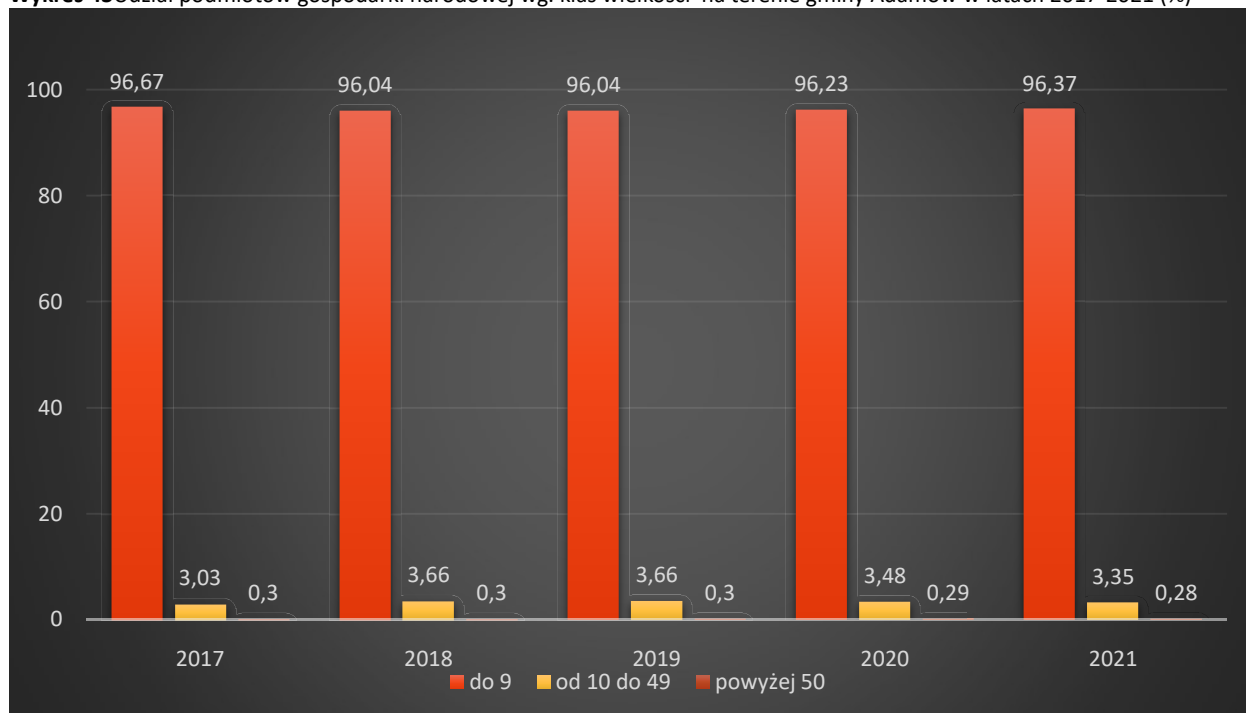
Wykres 42 Charakterystyka podmiotów gospodarki narodowej na terenie gminy Adamów w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

W gminie Adamów, podobnie jak w większości gmin województwa lubelskiego i Polski, dominują mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób. Zdecydowana większość przedsiębiorstw to mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 osób, (96,37% w 2021 r.) tylko 3,35% przedsiębiorstw zalicza się do grupy małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 osób, 0,28% to podmioty zatrudniające zaliczane do kategorii dużego przedsiębiorcy (zatrudnienie na poziomie od 50 do 249 osób). Ponadto dane te rokrocznie przybierają bardzo zbliżone wartości.

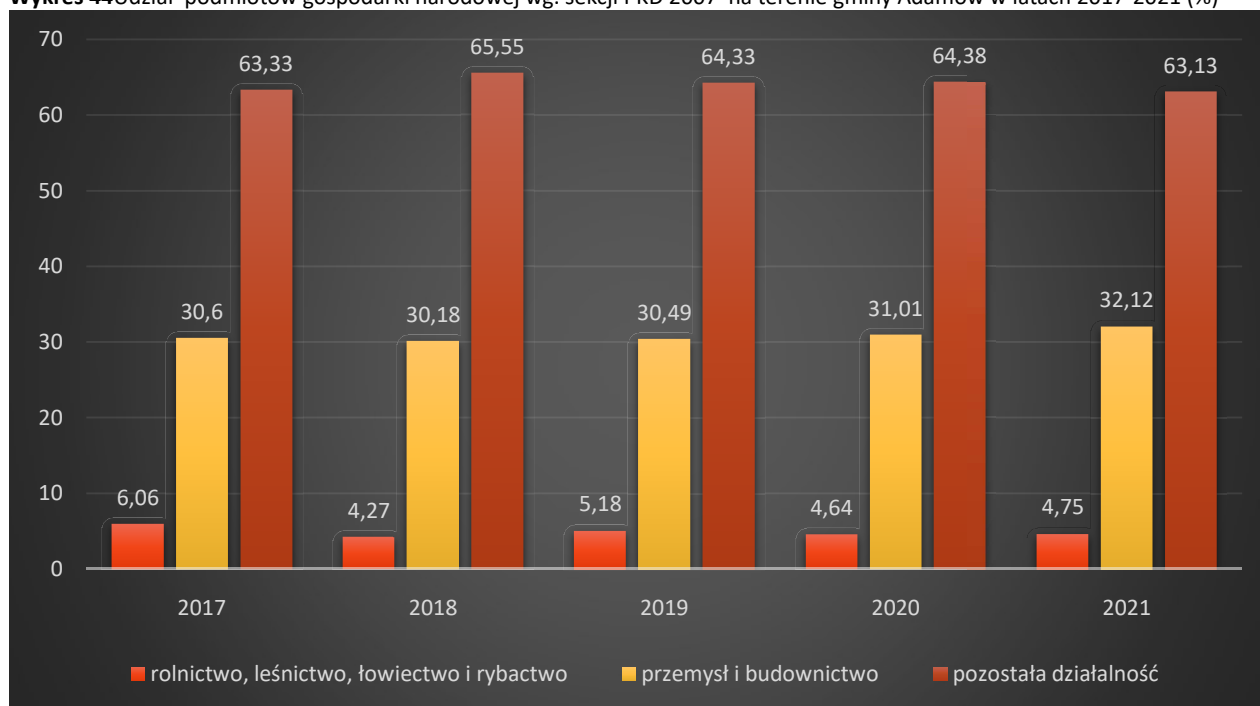
Wykres 43 Udział podmiotów gospodarki narodowej wg. klas wielkości na terenie gminy Adamów w latach 2017-2021 (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Wśród podmiotów gospodarki narodowej na terenie gminy Adamów, w 2021 r. 63,13% to podmioty z kategorii „pozostała działalność”, rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo stanowią 4,75%, natomiast 32,12% stanowią podmioty działające w branży przemysł i budownictwo.

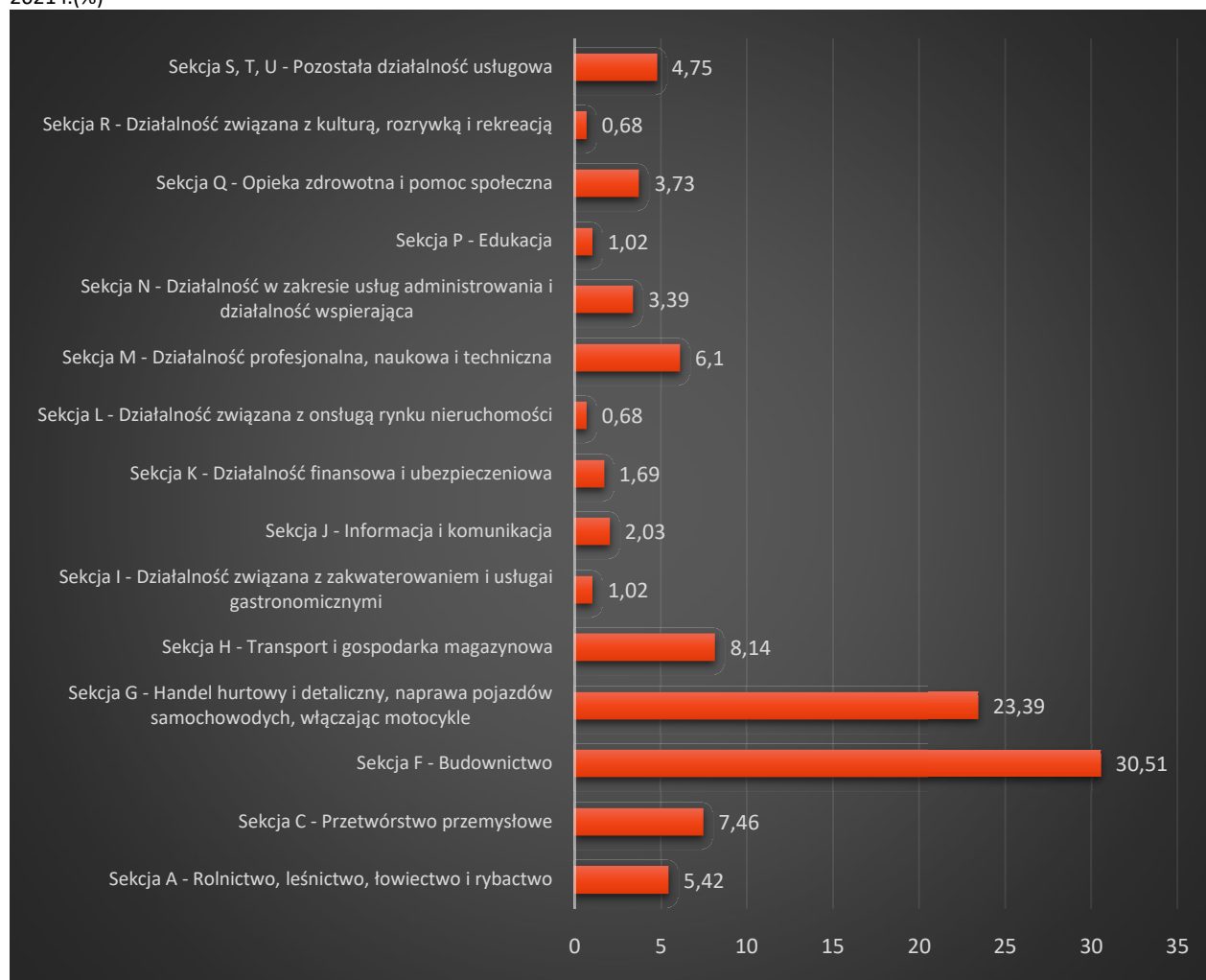
Wykres 44 Udział podmiotów gospodarki narodowej wg. sekcji PKD 2007 na terenie gminy Adamów w latach 2017-2021 (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Wśród podmiotów gospodarki narodowej najliczniejszą grupę stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Stanowią one 82,40% podmiotów. Osoby fizyczne prowadzą głównie działalność w trzech dominujących sektorach: budownictwo – 30,51%, handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 23,39% oraz transport i gospodarka magazynowa – 8,14%. Pomiędzy 5% a 6% prowadzi działalność w sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo. Najmniej liczną grupą są osoby fizyczne prowadzące działalność w sekcjach działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją oraz działalność związana z obsługą rynku nieruchomości.

Wykres 45 Udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wg. sekcji PKD 2007 na terenie gminy Adamów w 2021 r.(%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

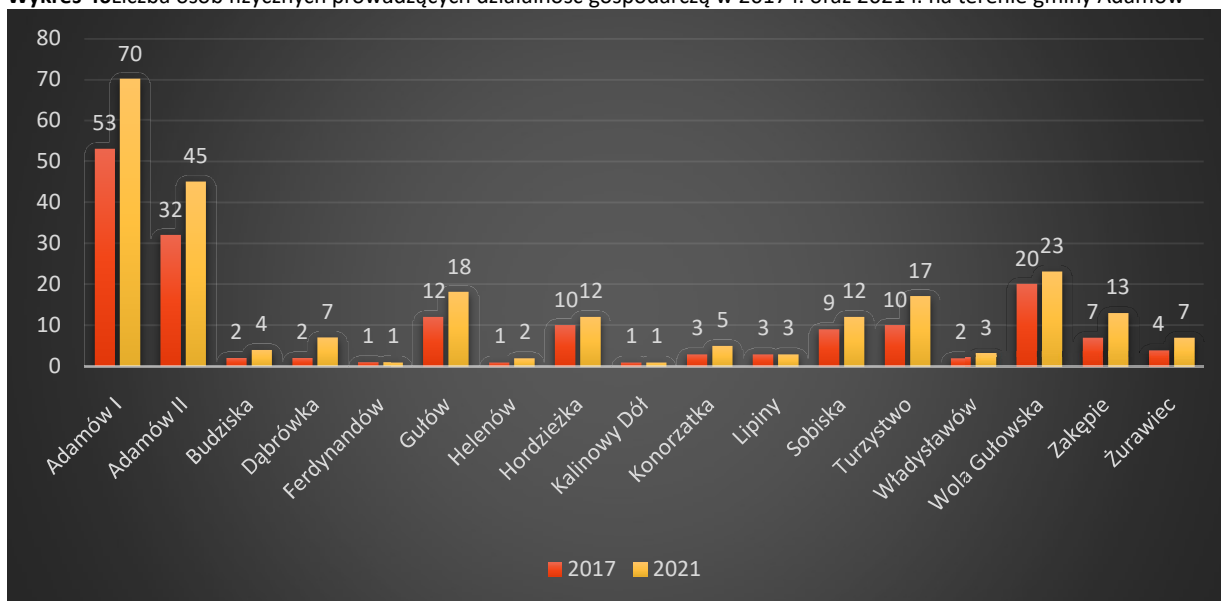
Do największych pracodawców w gminie zaliczają się:

- Firma Greenyard – światowy lider w dziedzinie mrożonek z nowoczesną chłodnią do przechowywania warzyw i owoców,

- Wadima - producent wysokiej jakości bielizny osobistej.

Zgodnie z danymi Urzędu Gminy w Adamów na przestrzeni lat 2017-2021 zanotowano systematyczny wzrost osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na poziomie 41,28%. W poszczególnych jednostkach referencyjnych sytuacja w sferze gospodarczej kształtuje się w bardzo podobny sposób. W czternastu spośród badanych siedemnastu jednostek odnotowano wzrost liczby osób prowadzących działalność gospodarczą. Największy przyrost odnotowano w sołectwie Adamów I – o 17 osób. W Adamowie II liczba osób prowadzących działalność gospodarczą wzrosła o 13. W trzech jednostkach – Ferdynandów, Kalinowy Dół, Lipiny – na przestrzeni analizowanego okresu liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą nie uległa zmianie. Nie ma jednostki, gdzie liczba ta zmniejszyła się na przestrzeni omawianego okresu.

Wykres 46 Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w 2017 r. oraz 2021 r. na terenie gminy Adamów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Adamowie

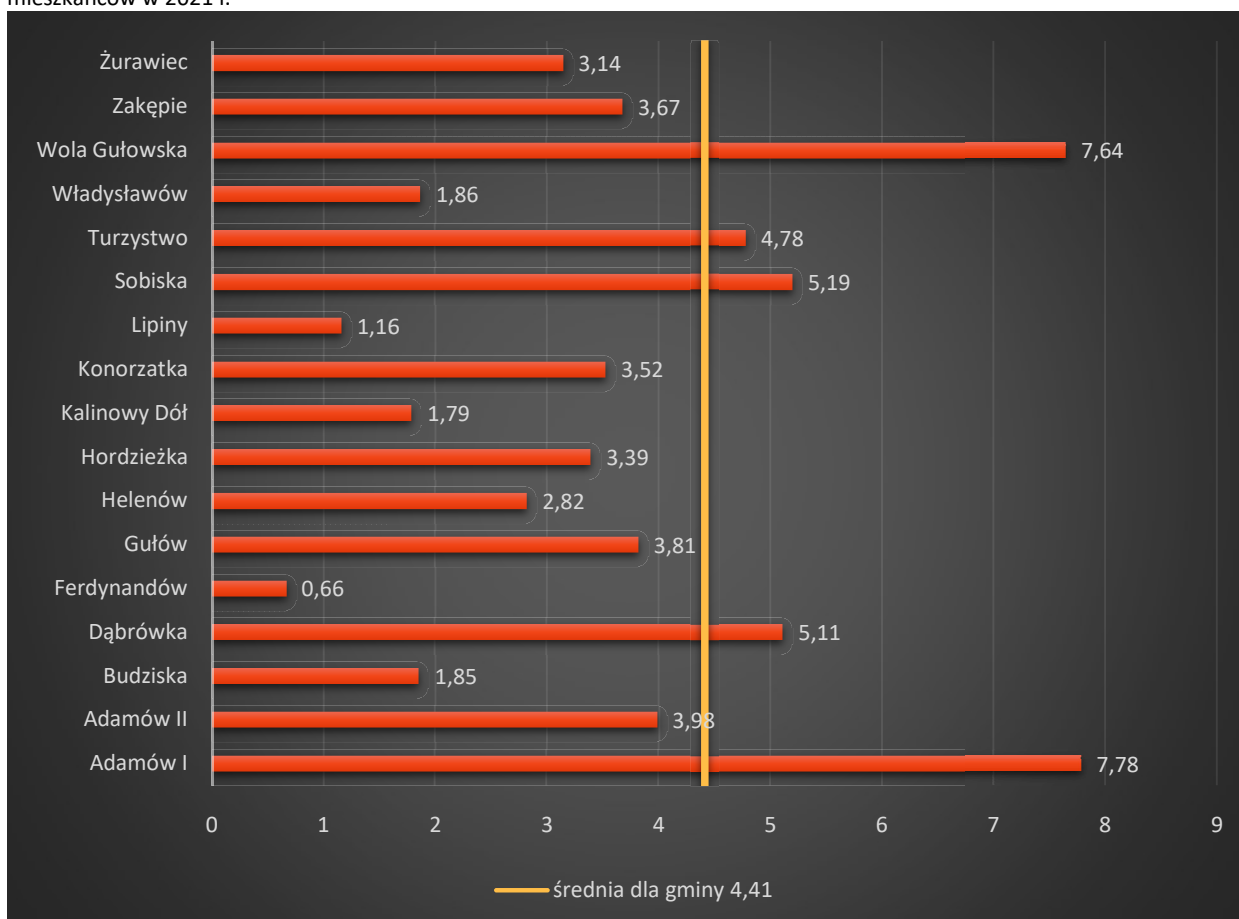
Celem zbadania problemów w sferze gospodarczej przeanalizowano następujące wskaźniki:

- Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w 2021 r.;
- Zmiana liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w latach 2017-2021r.;
- Powierzchnia terenów przypadających pod działalność gospodarczą (m²) przypadająca na 100 mieszkańców.

Inaczej niż w przypadku znacznej części wskaźników dotyczących sfery społecznej, o natężeniu niekorzystnej sytuacji w sferze gospodarczej, w zakresie trzech ww. wskaźników decydują wartości, które są mniejsze niż średnia gminy.

Pierwszy z omawianych wskaźników dotyczy liczby osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców. Jego średnia wartość dla obszaru całej gminy w 2021 r. wyniosła 4,41. Najbardziej korzystną sytuację zanotowano w sołectwach: Wola Gułowska (7,64), Turzystwo (4,78), Sobiska (5,19), Dąbrówka (5,11) oraz Adamów I (7,78). W pozostałych jednostkach badany wskaźnik osiągnął wartości niższe od średniej gminnej. Najmniej korzystanie sytuacja prezentuje się w sołectwach Ferdynandów (0,66), Lipiny (1,16), Kalinowy Dół (1,79), Budziska (1,85) oraz Władysławów (1,86). Warto jednak zauważyć, że nie ma sołectwa, gdzie wskaźnik przyjmowałby wartość równą 0.

Wykres 47 Wskaźnik delimitacyjny nr 1 – sfera gospodarcza - Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w 2021 r.

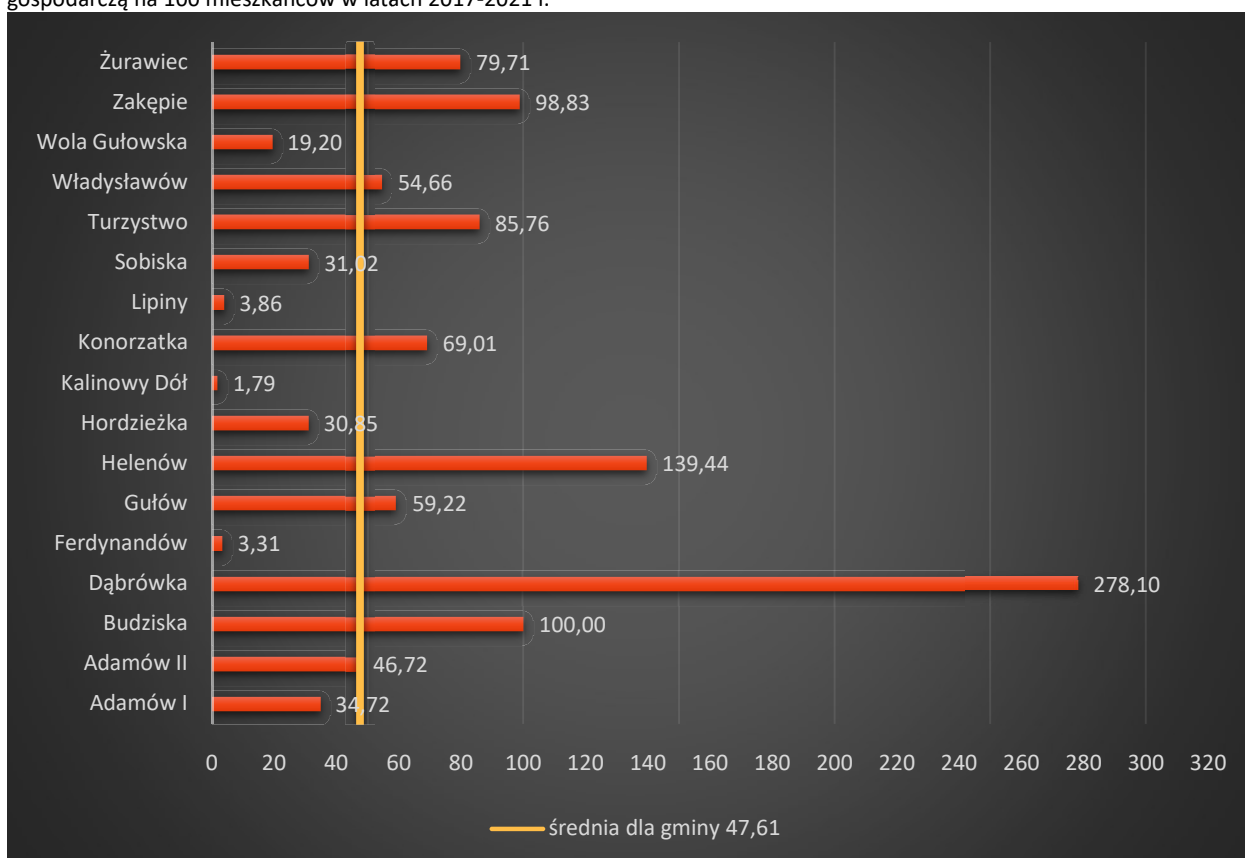

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Adamowie

Kolejny wskaźnik obrazuje zmianę jaka nastąpiła w liczbie osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą przypadających na 100 mieszkańców w latach 2017-2021. Średnia

wartość wskaźnika dla całej gminy kształtuje się na poziomie 47,61. W dziewięciu jednostkach referencyjnych wskaźnik przybiera wartość powyżej ww. średniej. Zdecydowanie największą wartość wskaźnik przybrał w jednostce Dąbrówka – 278,10. Następne w kolejności plasują się jednostki: Helenów – 139,44, Budziska – 100,00, Zakępie – 98,33 oraz Turzystwo – 85,76. Wartości we wszystkich jednostkach przyjmują wartości dodatnie. Najmniej korzystnie sytuacja przedstawia się w Kalinowym Dole – 1,79, Ferdynandowie – 3,31 oraz Lipinach – 3,86.

Wykres 48 Wskaźnik delimitacyjny nr 2 – sfera gospodarcza – Zmiana liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w latach 2017-2021 r.

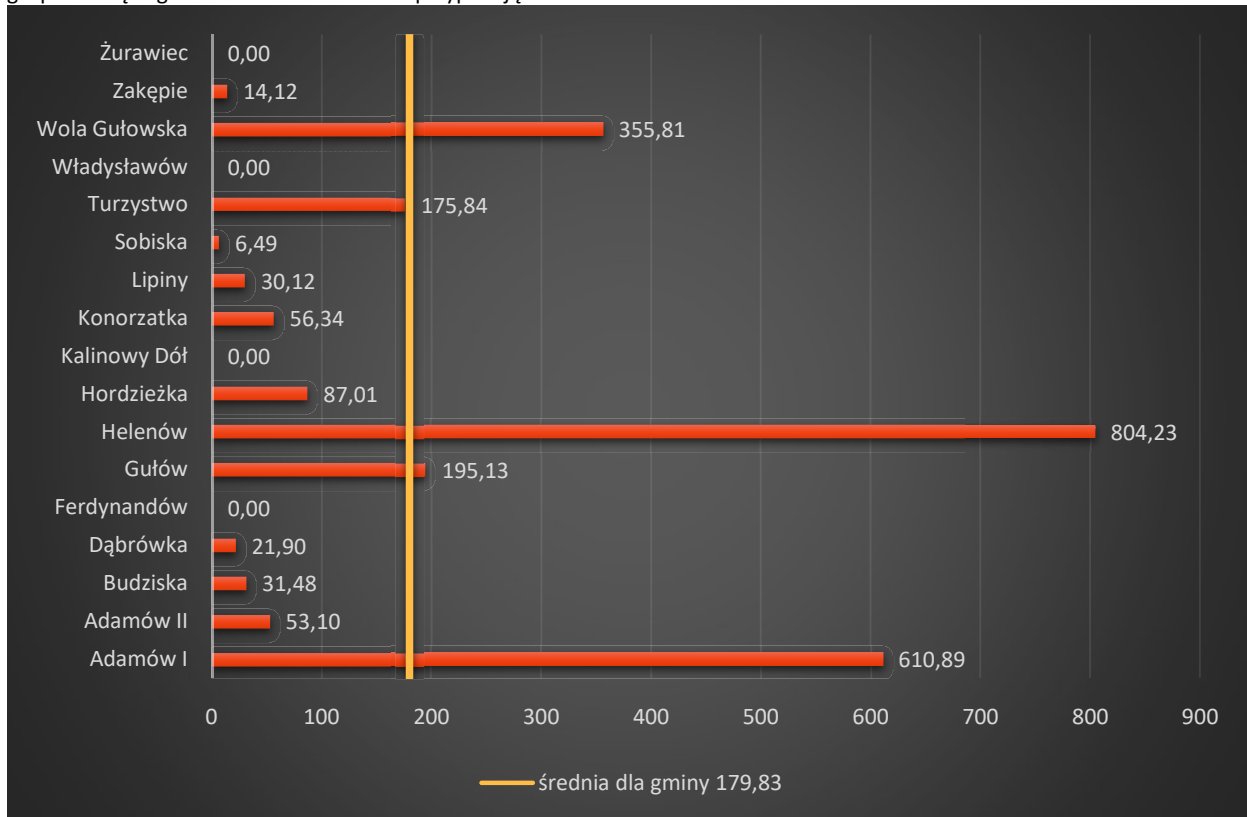

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Adamowie

Ostatnim z analizowanych wskaźników jest wyrażona w m² powierzchnia terenów przeznaczonych na działalność gospodarczą na terenie gminy w 2021 r. przypadająca na 100 mieszkańców. Średnia dla gminy w zakresie tego wskaźnika wynosi 179,83. W czterech jednostkach jest ona przekroczona. Zdecydowanie najlepiej sytuacja prezentuje się w sołectwie Helenów, gdzie wartość wskaźnika jest prawie 4,5-krotnie wyższa od średniej – 804,23. Kolejne sołectwa to Adamów I – 610,89, Wola Gułowska – 355,81 oraz Gułów – 195,13. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w jednostkach Sobiska i Zakępie, odpowiednio: 6,49 i 14,12.

W Ferdynandowie, Kalinowym Dole, Władysławowie oraz Żurawcu brak jest tego typu powierzchni.

Wykres 49 Wskaźnik delimitacyjny nr 3 – sfera gospodarcza – Powierzchnia terenów (m²) przeznaczonych na działalność gospodarczą w gminie Adamów w 2021 r. przypadająca na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Adamowie

4.4.2 Sfera środowiskowa

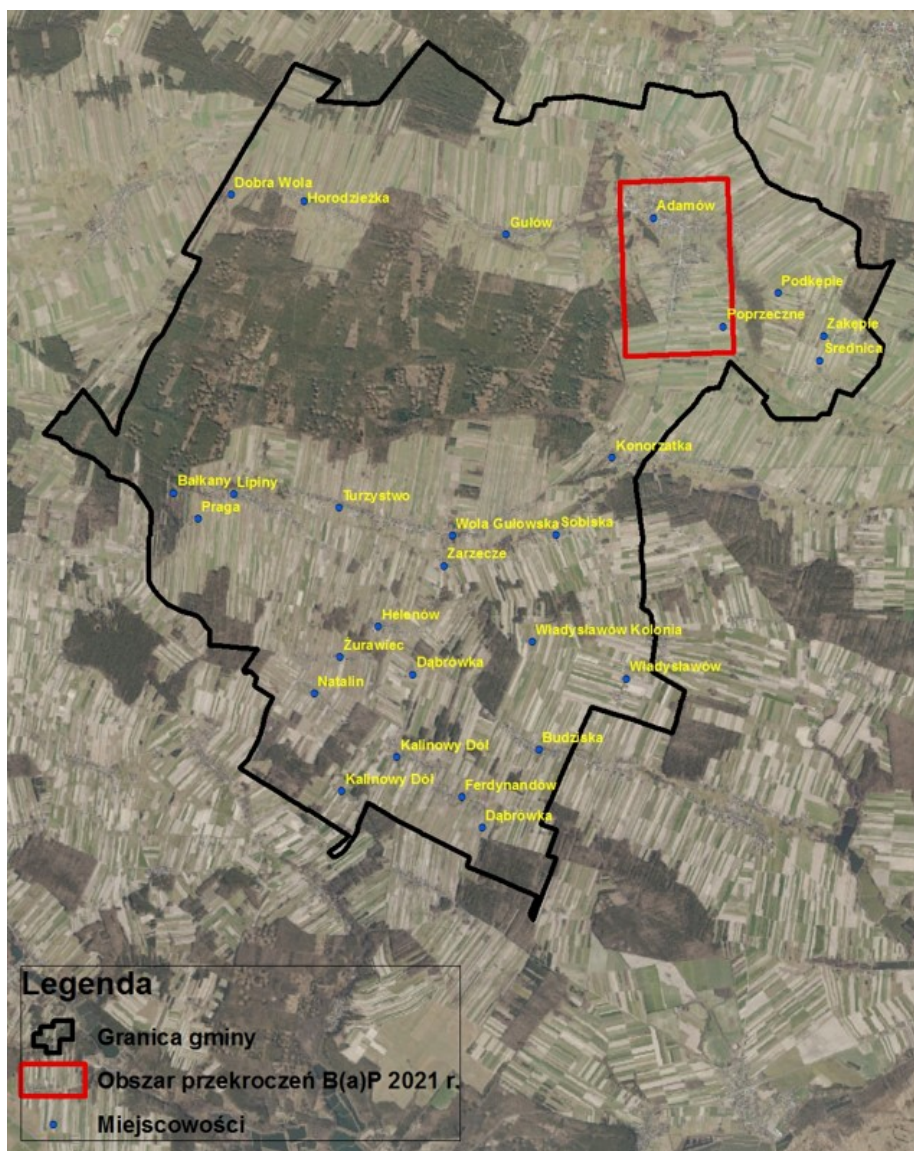
Jakość środowiska na terenie gminy Adamów jest kolejnym z obszarów wymagających, zgodnie z ustawą o rewitalizacji, analizy. Uzyskanie wiarygodnych danych dotyczących jakości środowiska na terenie gminy Adamów jest utrudnione. Na jej obszarze nie ma zainstalowanych urządzeń monitorujących na bieżąco jakość powietrza, stan gleb czy wód. W związku z tym, w celu określenia sytuacji problemowej przeanalizowano dane, które były możliwe do pozyskania i dotyczyły odnotowanych przekroczeń poziomu docelowego benzo/a/pirenu, oraz azbestu, który wymaga utylizacji. Analizę sfery środowiskowej przeprowadzono w oparciu o dwa następujące wskaźniki:

- Udział powierzchni, na którym odnotowano przekroczenie jakości powietrza w 2020 r.,
- Udział budynków mieszkalnych pokrytych azbestem w 2021 r.

W pierwszej kolejności zwrócono się do Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska - Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Lublinie z prośbą o dostarczenie informacji w zakresie odnotowanych przekroczeń jakości powietrza na terenie gminy w latach 2017-2021. Zgodnie z informacją GIOŚ, „Roczna ocena jakości powietrza” za rok 2021, wykazała przekroczenia norm jakości powietrza na terenie gminy Adamów, powiat łukowski dla poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Łączna powierzchnia obszaru przekroczeń na terenie gminy wynosi 4,8 km², liczba ludności narażonej na ponadnormatywne stężenia – 1 782 osób.

Główną przyczyną przekroczeń jest oddziaływanie emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków oraz niekorzystne warunki meteorologiczne głównie w sezonie jesienno- zimowym sprzyjające kumulacji zanieczyszczeń. Z tego względu stężenia benzo/a/pirenu charakteryzuje wyraźna sezonowa zmienność i zależność od zapotrzebowania na ciepło do ogrzewania domów. Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim za rok 2021 nie wykazała przekroczeń dopuszczalnych norm pozostałych zanieczyszczeń.

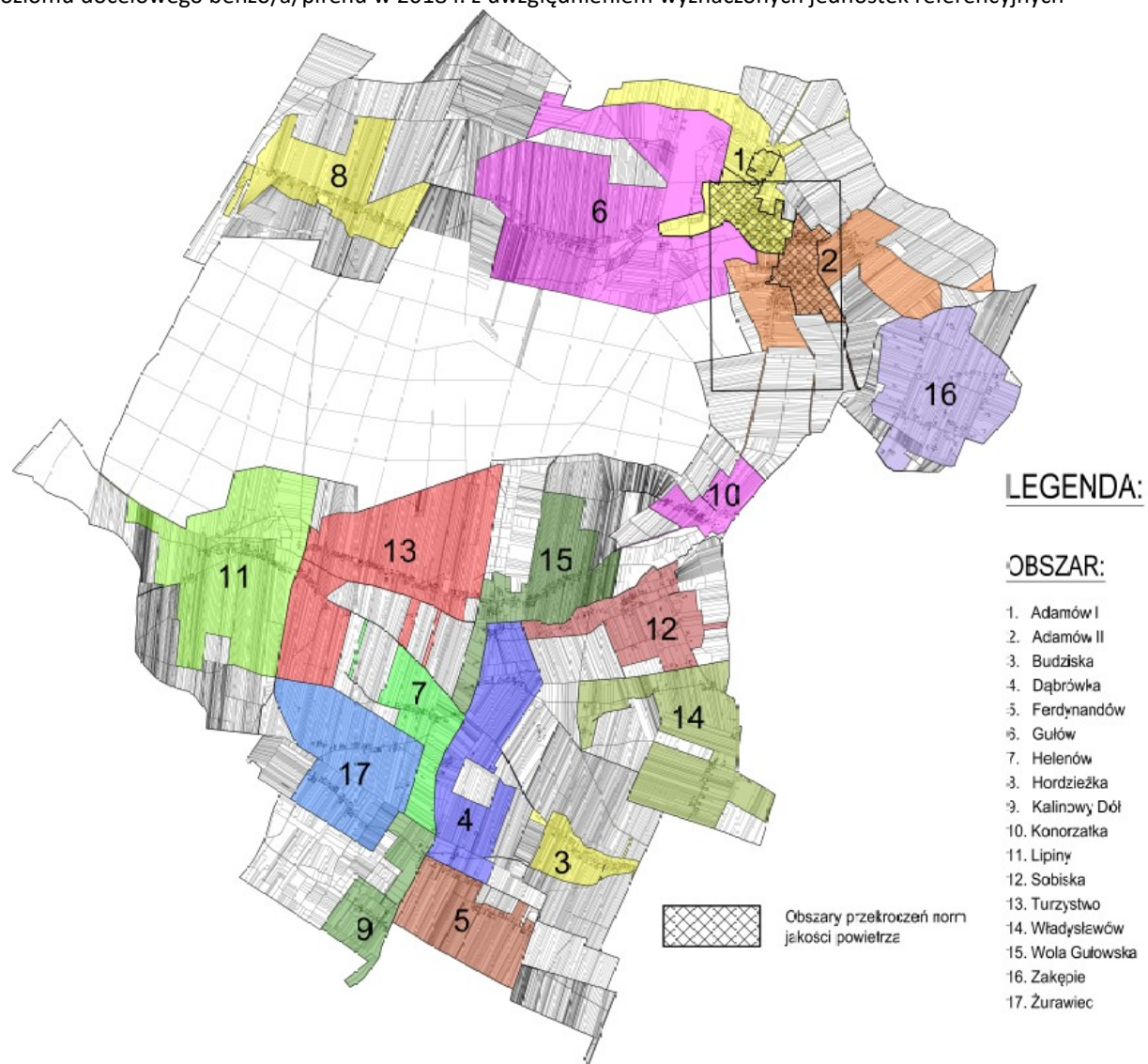

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska - Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Lublinie

Na podstawie danych GIOŚ dokonano mapowania obszarów przekroczeń jakości powietrza w 2021 r. względem wyznaczonych jednostek referencyjnych. W świetle uzyskanych danych przekroczenie dopuszczalnych stężeń odnotowano w następujących jednostkach referencyjnych: Adamów I, Adamów II oraz Gulów. Łączna powierzchnia terenów, w obrębie których odnotowano przekroczenie jakości powietrza wynosi: 480,06963318ha, w tym 272,58399814ha znajduje się w obrębie wyznaczonych jednostek referencyjnych (stanowi 6,40% obszaru tychże jednostek).

Mapa 4 Obszar przekroczeń poziomu docelowego benzo/a/pirenu w 2018 r. z uwzględnieniem wyznaczonych jednostek referencyjnych

Źródło:

Opracowanie

własne

na

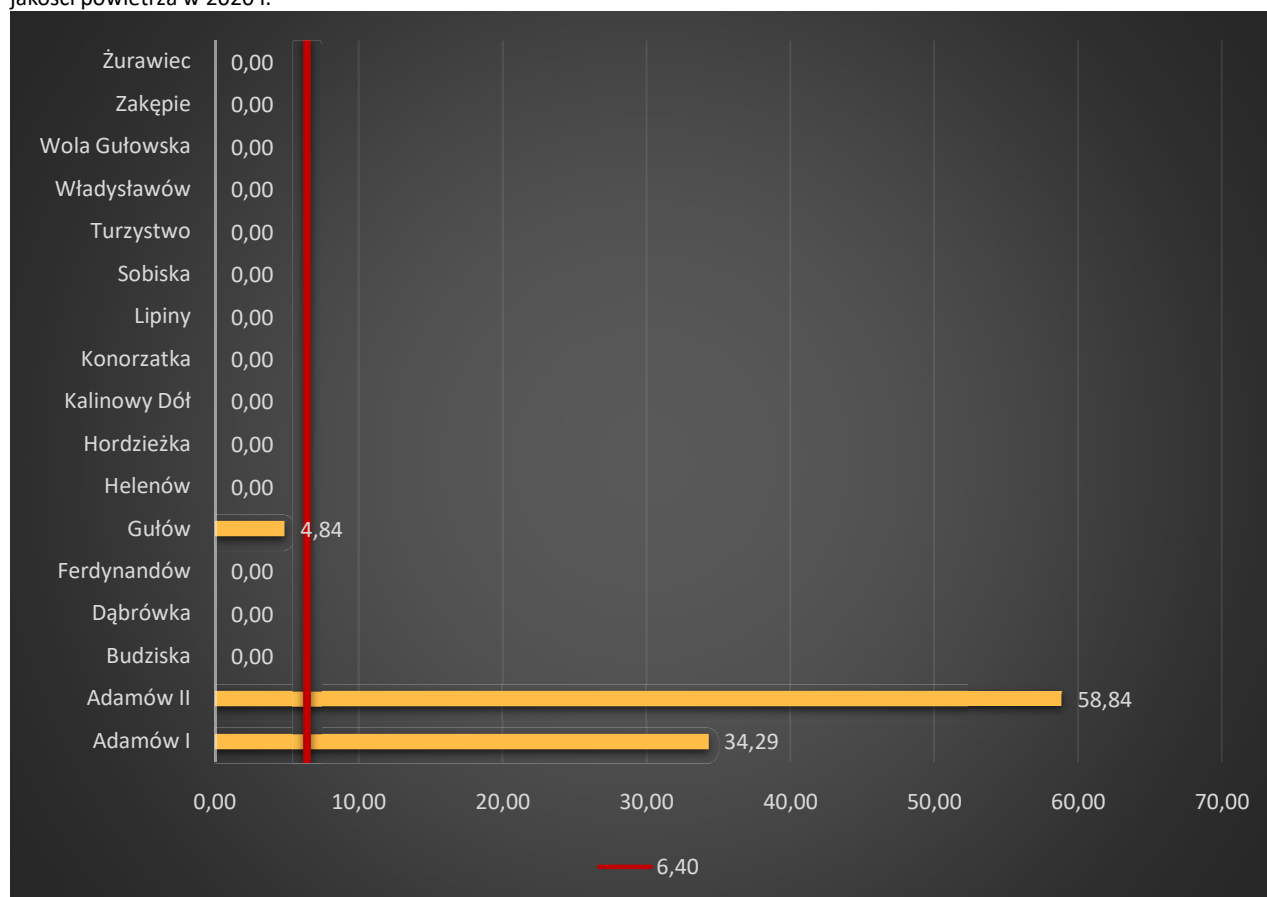
podstawie

danych

GIO

Łączna powierzchnia wyznaczonych jednostek referencyjnych, w obrębie której odnotowano przekroczenie jakości powietrza wynosi: 272,58399814 ha. Oznacza to, iż udział terenów z przekroczeniami jakości powietrza w stosunku do całkowitej powierzchni wszystkich wyznaczonych jednostek referencyjnych (wynoszących: 4 257,0020847ha) kształtuje się na poziomie 6,40%. Z najgorszą sytuacją mamy bezsprzecznie w zakresie jednostki referencyjnej Adamów II, gdzie 58,84% całkowitej powierzchni jednostki referencyjnej znajduje na obszarze, gdzie odnotowano przekroczenie jakości powietrza. Następna w kolejności plasuje się jednostka: Adamów I (34,29%). Z niekorzystną sytuacją mamy również do czynienia w obrębie jednostki Gułów, jednakże udział powierzchni z przekroczeniami kształtuje się na poziomie niższym niż średnia gminy i wynoszącym 4,84%.

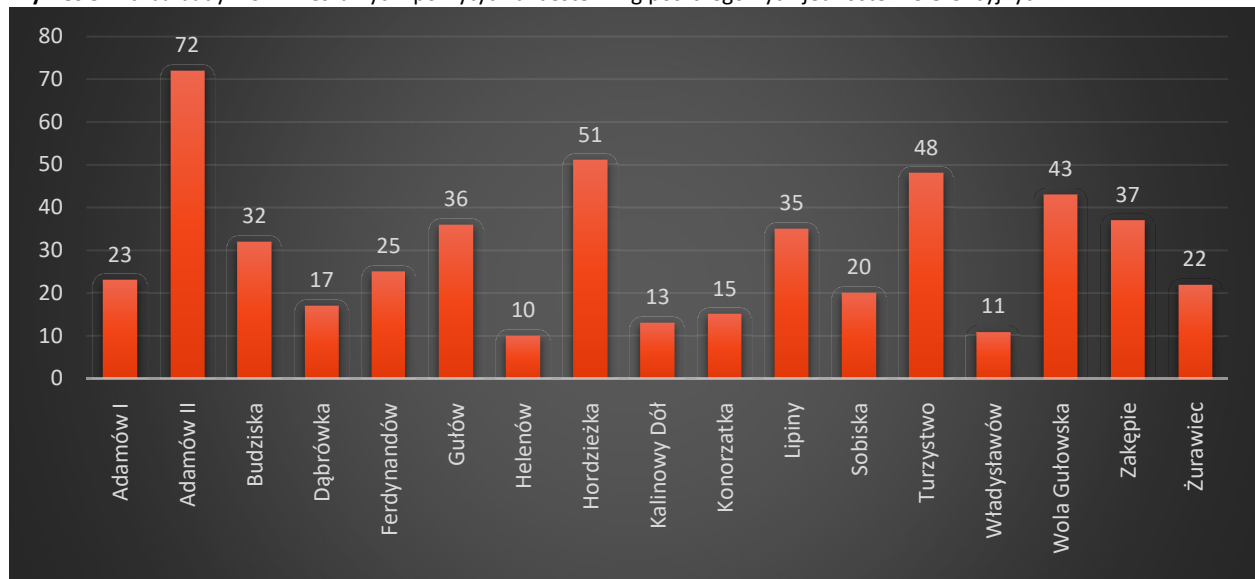
Wykres 50 Wskaźnik delimitacyjny nr 4 sfera środowiskowa – Udział powierzchni obszaru, na którym odnotowano przekroczenie jakości powietrza w 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ w Lublinie

Kolejnym zagadnieniem, które poddano analizie na potrzeby niniejszego opracowania było zanieczyszczenie środowiska azbestem. W 2021 na terenie całej gminy Adamów było 510 budynków mieszkalnych pokrytych azbestem. Najwięcej budynków mieszkalnych pokrytych tego rodzaju szkodliwym dla zdrowia materiałem znajduje się w sołectwach Adamów II (14,12% ogółu budynków mieszkalnych pokrytych azbestem w gminie), Hordzieżka (10,00%), Turzystwo (9,41%), Wola Gułowska (8,43%), Zakępie (7,25%), Lipiny (6,86%).

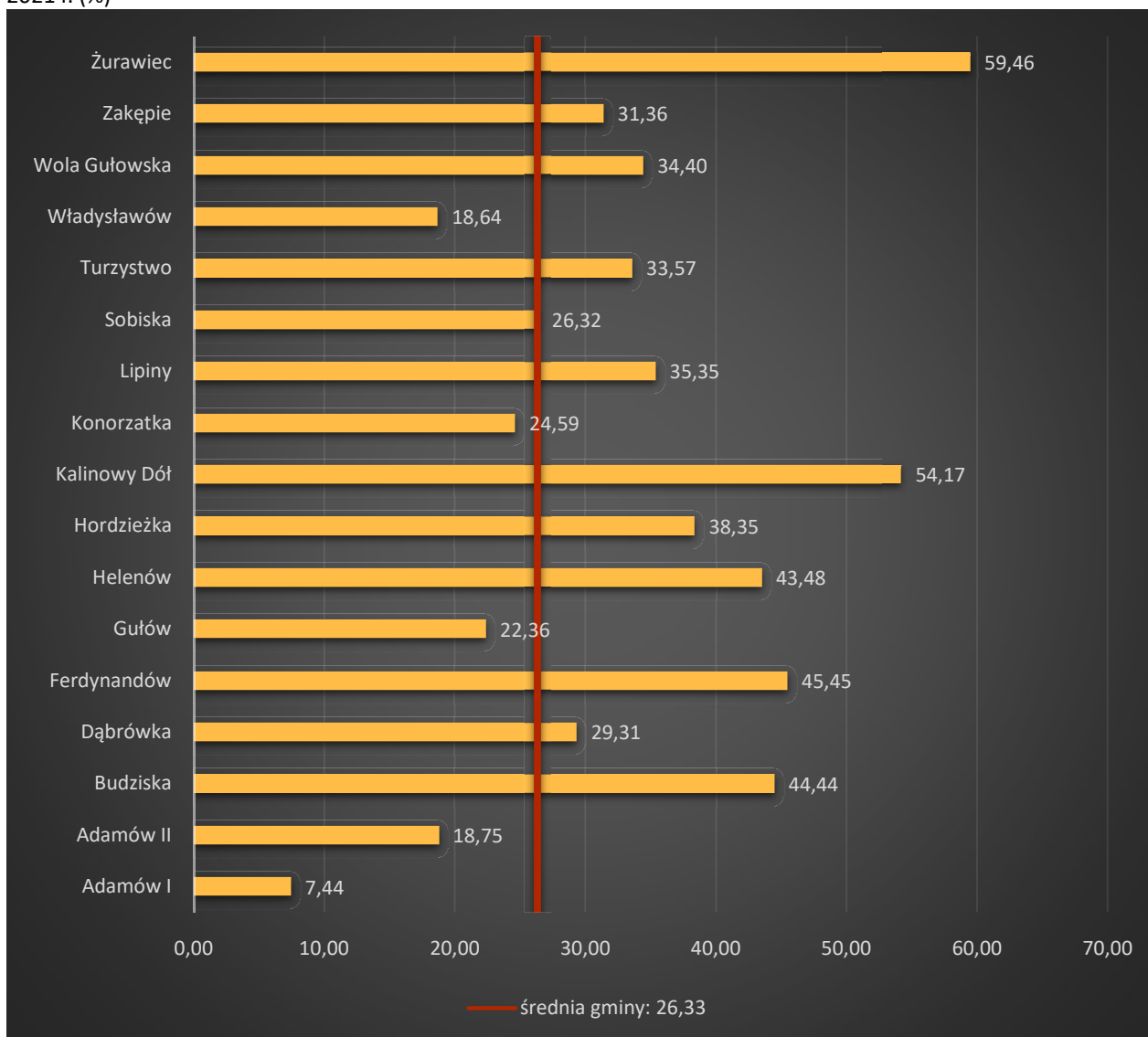
Wykres 51 Liczba budynków mieszkalnych pokrytych azbestem wg poszczególnych jednostek referencyjnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Adamowie

Analizując sytuację budynków mieszkalnych pokrytych azbestem w stosunku do wszystkich budynków mieszkalnych z niekorzystną sytuacją mamy do czynienia w 11 jednostkach referencyjnych, gdzie analizowany wskaźnik kształtuje się na poziomie wyższym niż średnia gminy wynosząca 26,33%. Szczególnie niekorzystnie sytuacja prezentuje się w zakresie jednostkach Żurawiec i Kalinowy Dół, gdzie wskaźnik jest ponad 2-krotnie wyższy niż średnia gminy. Ponad 1,5-razy większą wartość przybiera wskaźnik dla sołectw: Budziska, Ferdynandów oraz Helenów. Poniżej średnie gminy kształtuje się również sytuacja w zakresie obszarów: Dąbrówka, Hordzieżka, Lipiny, Turzystwo, Wola Gułowska i Zakępie.

Wykres 52 Wskaźnik delimitacyjny nr 5 - Sfera środowiskowa – Udział budynków mieszkalnych pokrytych azbestem w 2021 r. (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Adamowie

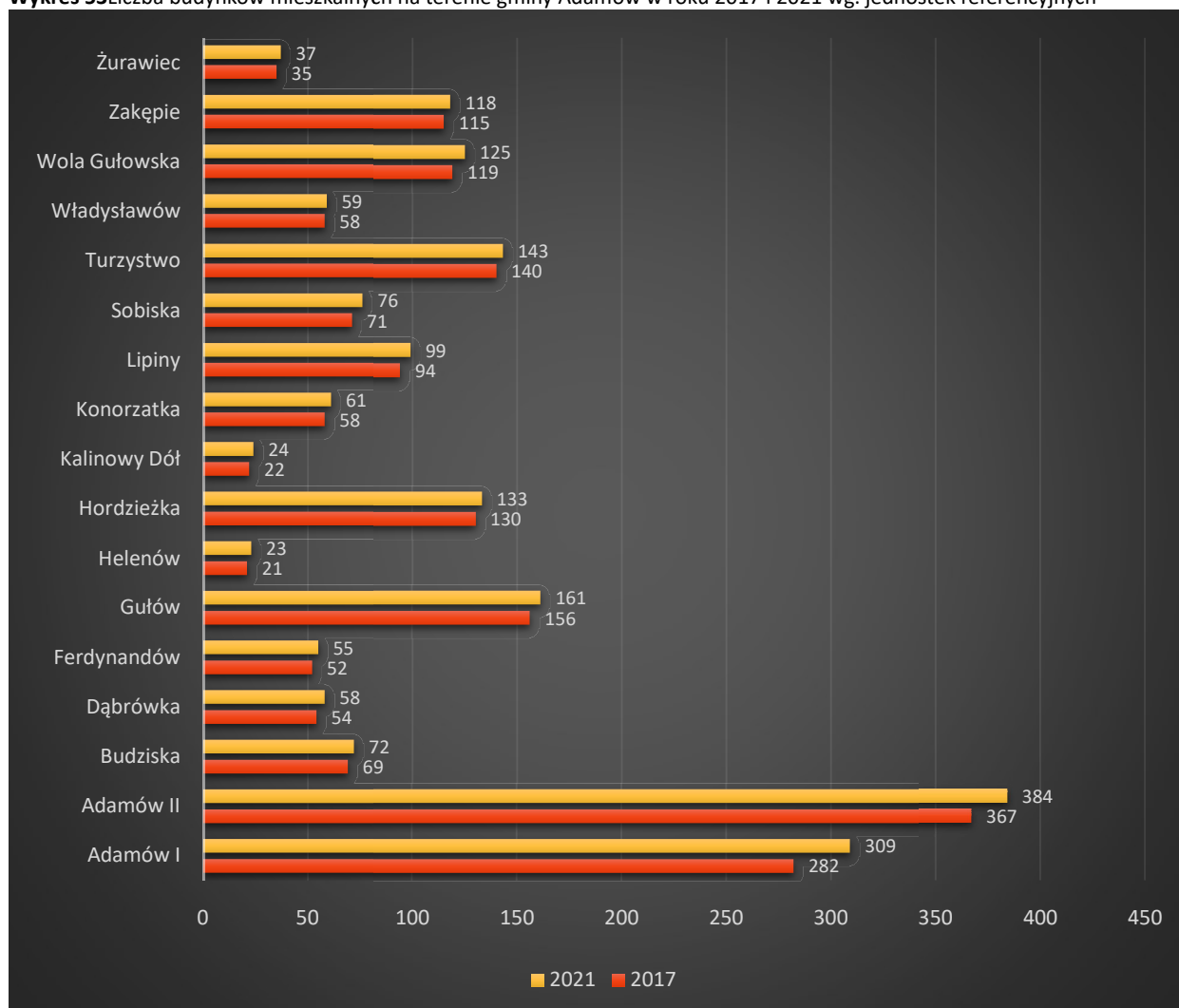

4.4.3 Sfera techniczna

Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej dodatkowego jednego negatywnego zjawiska. Wśród katalogu takich zjawisk znalazły się również zagadnienia techniczne. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji: zjawiska z zakresu sfery technicznej dotyczą w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Warunki mieszkaniowe to jeden z najważniejszych czynników świadczących o rozwoju gospodarczym społeczeństwa oraz stopniu jego zamożności. Na przestrzeni lat 2017-2021 na terenie gminy Adamów zanotowano 5 %-owy wzrost liczby budynków mieszkalnych. Największym przyrostem tego rodzaju budynków mogą poszczycić się jednostki: Adamów I (27 nowych budynków, co stanowi 28,72% nowo wybudowanych budynków mieszkalnych) oraz Adamów II (17 budynków, co stanowi 18,09% wszystkich nowo wybudowanych budynków mieszkalnych). 6 budynków powstało w Woli Gułowskiej, jest to 6,38% nowych budynków, po 5 Sobisce, Lipinach oraz Gułowie (po 5,31% wszystkich budynków).

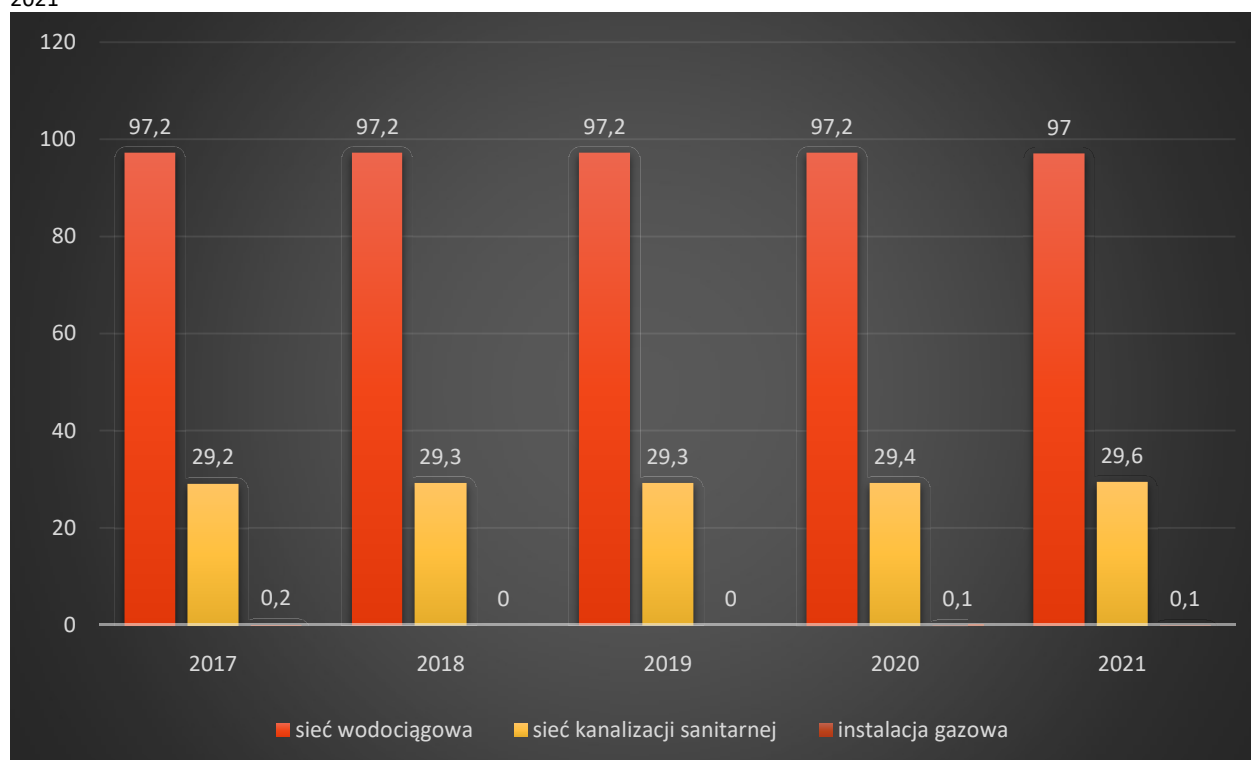
Wykres 53 Liczba budynków mieszkalnych na terenie gminy Adamów w roku 2017 i 2021 wg. jednostek referencyjnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Adamowie

Na przestrzeni lat warunki socjalno-bytowe mieszkańców gminy prawie nie ulegają zmianom. Zgodnie z danymi GUS na przestrzeni 5 analizowanych lata odsetek mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej trzymował się na zbliżonym poziomie-97,2% (w 2021 r. spadł do 97%). Niewielki przyrost odnotowano w zakresie odsetka mieszkańców korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej - wzrósł on z 29,2% do 29,6%. Najmniej korzystnie wygląda sytuacja w zakresie korzystania przez mieszkańców z sieci gazowej. W badanym okresie udział mieszkańców korzystających z tego rodzaju infrastruktury spadł z 0,2% do 0,1%.

Wykres 54 Udział mieszkańców (%) korzystających z infrastruktury technicznej w ogólnej liczbie mieszkańców w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

Uwzględniając powyższe informacje, charakteryzujące zjawisko degradacji technicznej, na potrzeby przedmiotowej analizy wybrano poniższe wskaźniki dotyczące obiektów o przeznaczeniu mieszkalnym oraz użyteczności publicznej. Wyboru przedmiotowych wskaźników dokonano mając na względzie fakt, iż poszczególne rodzaje rozwiązań w budownictwie indywidualnym, stanowią istotny czynnik decydujący o możliwości wysokiej jakości zamieszkiwania. Część z rozpatrywanych wskaźników okazała się bezużyteczna, np. kwestie dotyczące wyposażenia budynków w kanalizację sanitarną. Na koniec 2021 r. jedynie w miejscowości Adamów część z budynków posiadało podłączenie do kanalizacji sanitarnej. W związku z tym, zastosowanie wskaźnika obrazującego jedynie udział budynków posiadających tego rodzaju wyposażenie, w stosunku do miejscowości, gdzie jej budowa nie jest uzasadniona ekonomicznie ze względu na rozproszoną zabudowę, nie ma racji bytu. W związku z tym, w ramach uwzględniono również inne rozwiązania techniczne dostępne w zakresie systemu oczyszczania ścieków. Zweryfikowano liczbę budynków mieszkalnych podłączonych do przydomowych oczyszczalni ścieków. Bazując na danych dotyczących kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków stworzono jeden syntetyczny wskaźnik obrazujący udział budynków korzystających z systemu oczyszczania ścieków. Ze względu na brak dostępnych danych oraz znikome wykorzystanie infrastruktury gazowej, w ramach analizy nie uwzględniono również informacji w zakresie budynków mieszkalnych posiadających dostęp

do tejże sieci. W ramach badania przeanalizowano poziom degradacji technicznej budynków wchodzących w skład zasobu gminy Adamów.

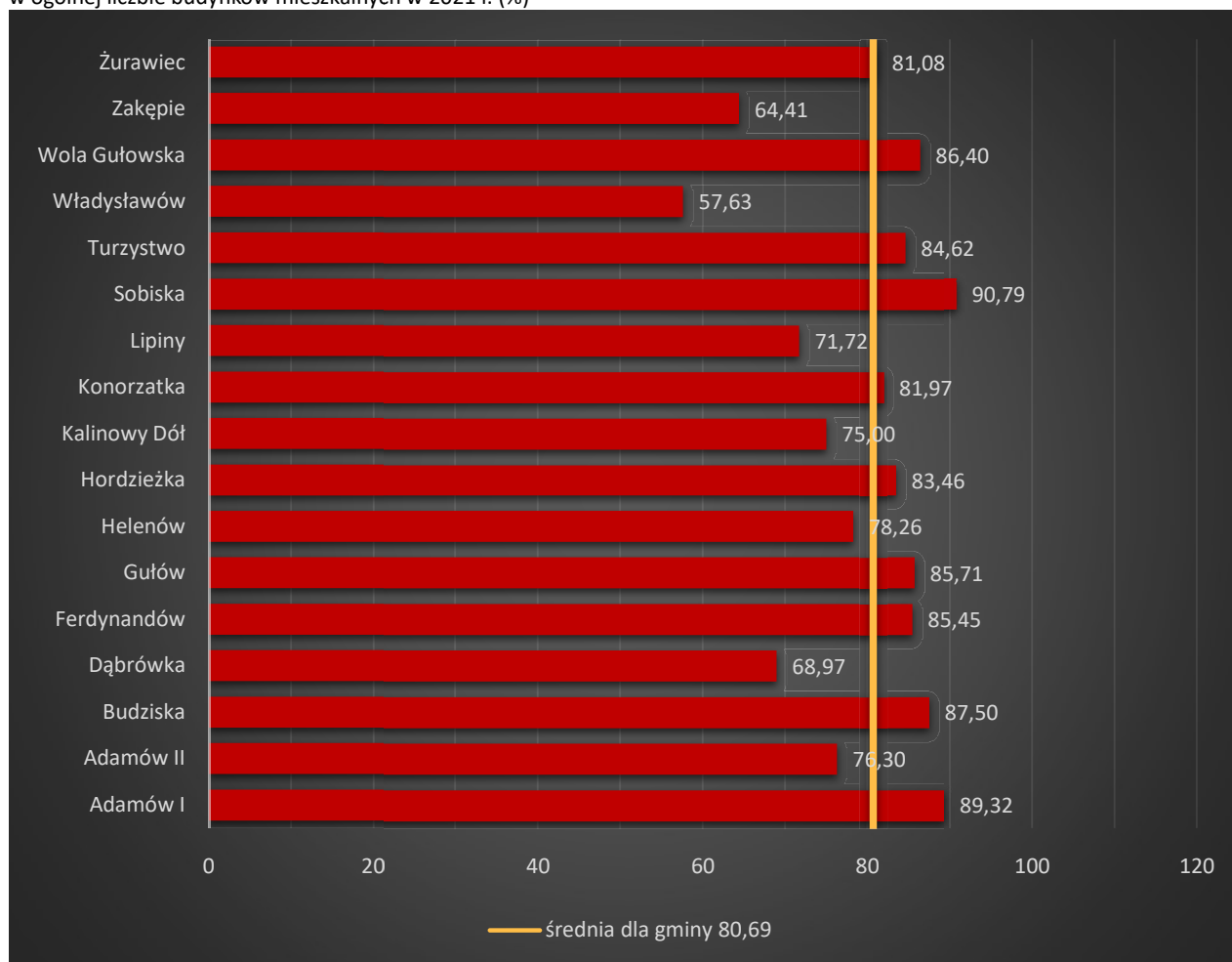
W ramach analizy sfery technicznej analizie poddano następujące wskaźniki:

- Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w 2021 r.;
- Udział budynków mieszkalnych korzystających z systemu oczyszczania ścieków w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w 2021 r.;
- Udział budynków mieszkalnych wykorzystujących odnawialne źródła energii w 2021 r.;
- Udział budynków mieszkalnych korzystających z przestarzałych źródeł ciepła w 2021 r.;
- Udział budynków użyteczności publicznej wymagających przeprowadzenia prac termomodernizacyjnych w 2021 r.;
- Udział budynków użyteczności publicznej wymagających dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Na przestrzeni lat 2017-2021 zanotowano niewielki, bo zaledwie 5,32%-owy wzrost budynków mieszkalnych korzystających z sieci wodociągowej (z 1484 do 1563). Gospodarka wodno-ściekowa jest obsługiwana przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Adamowie sp. z o.o. Na terenie gminy funkcjonują trzy wodociągi zbiorowe zaopatrujące ludność w wodę pitną o łącznej długości 66,81 km, doprowadzające wodę do 1725 punktów (przyłącza).

Wartość wskaźnika obrazującego udział budynków wyposażonych w sieć wodociągową w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych dla obszaru całej gminy Adamów w 2021 r. wyniosła 80,69%. Z najkorzystniejszą sytuacją mamy do czynienia w obrębie następujących jednostek referencyjnych, gdzie udział budynków mieszkalnych korzystających z bieżącej wody pochodzącej z sieci wodociągowej, kształtuje się na poziomie wyższym niż średnia dla całej gminy: Adamów I (89,32%), Budziska (87,50%), Ferdynandów (85,45%), Gułów (85,71%), Hordzieżka (83,46%), Konorzatka (81,97%), Sobiska (najwyższa wartość wskaźnika 90,79%), Turzystwo (84,62%), Wola Gułowska (86,40%) oraz Żurawiec (81,08%). W zakresie siedmiu pozostałych jednostek wartość wskaźnika kształtuje się na poziomie niższym niż średnia gminy, najniższa jest w sołectwie Władysławów – 57,63%.

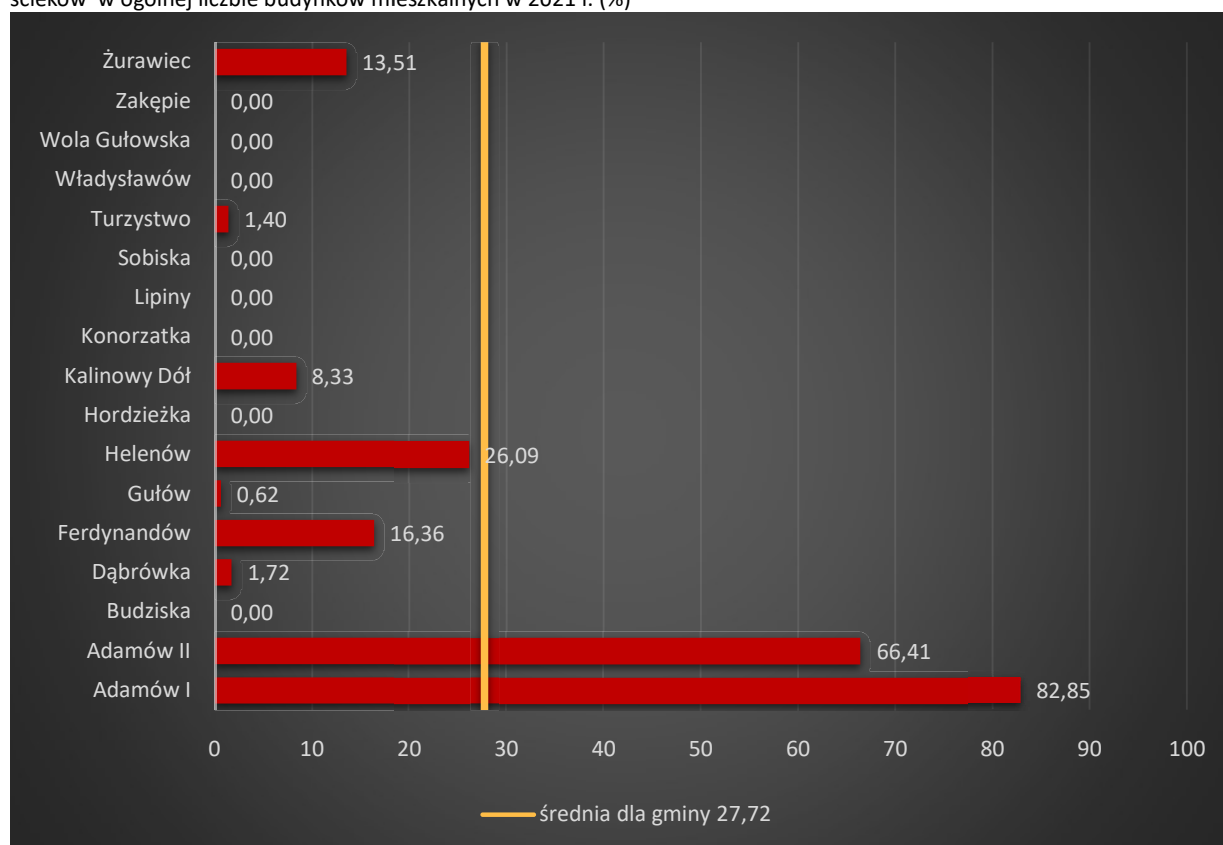
Wykres 55 Wskaźnik delimitacyjny nr 6 - sfera techniczna –Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w 2021 r. (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Adamowie

Następny wskaźnik obrazuje udział budynków mieszkalnych korzystających z systemu oczyszczania ścieków w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych na terenie gminy Adamów w 2021 r. Średnia wartość wskaźnika dla gminy jest tu na poziomie 27,72%. Najlepiej sytuacja rysuje się w sołectwach Adamów I i Adamów II. Wartość wskaźnika jest to bardzo wysoka i wynosi odpowiednio 82,85% oraz 66,41%. W siedmiu sołectwach wskaźnik jest na poziomie niższym niż średnia gminna, ale przyjmuje wartość wyższą niż 0. Są to: Dąbrówka, Ferdynandów, Gułów (z najniższą wartością 0,62%), Helenów, Kalinowy Dół, Turzystwo oraz Żurawiec. W pozostałych sołectwach nie ma budynków podłączonych do systemu oczyszczania ścieków.

Wykres 56 Wskaźnik delimitacyjny nr 7 - sfera techniczna –Udział budynków mieszkalnych korzystających z systemu oczyszczania ścieków w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w 2021 r. (%)

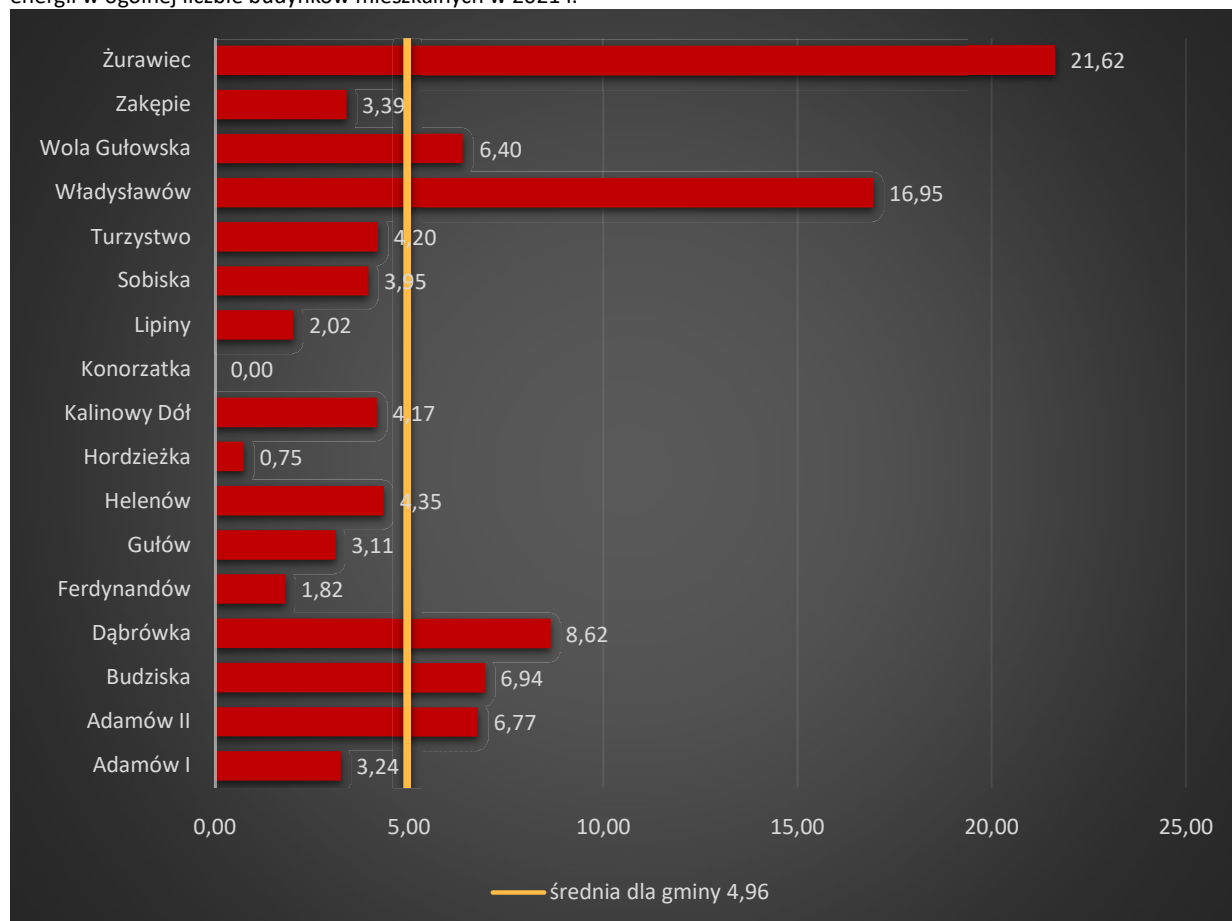

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Adamowie

W kolejnym kroku analizie poddano sytuację w zakresie budynków mieszkalnych korzystających z odnawialnych źródeł energii. W oparciu o przekazane przez Urząd Gminy Adamów szacowano średnią wartość dla gminy w zakresie udziału budynków mieszkalnych korzystających z tego rodzaju nowoczesnych i sprzyjających ochronie środowiska rozwiązań. W ramach prowadzonej analizy uwzględniono rozwiązania wpływające na zmniejszenie zużycia energii cieplnej (instalacje solarne) oraz elektrycznej produkowanej w konwencjonalny sposób. W świetle uzyskanych danych w roku 2021 liczba budynków mieszkalnych korzystających z OZE wynosi: 96. Odsetek budynków mieszkalnych korzystających z OZE w 2021 r. kształtował się na poziomie 4,96% wszystkich budynków mieszkalnych w gminie. W obrębie 6 z 17 jednostek referencyjnych analizowany wskaźnik przybiera wartość powyżej średnie dla gminy. Z najlepszą sytuacją mamy do czynienia w miejscowości Żurawiec, gdzie aż 21,62% budynków mieszkalnych korzysta z odnawialnych źródeł energii. Następne w kolejności plasują się miejscowości: Władysławów (16,95%) oraz Dąbrówka (8,62%). Z najgorszą sytuacją mamy do czynienia

w zakresie jednostek: Hordzieżka- 0,75% oraz Ferdynandów – 1,82%. W Konorzatce brak jest budynków podłączonych do OZE.

Wykres 57 Wskaźnik delimitacyjny nr 8 - sfera techniczna –Udział budynków mieszkalnych korzystających z odnawialnych źródeł energii w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w 2021 r.

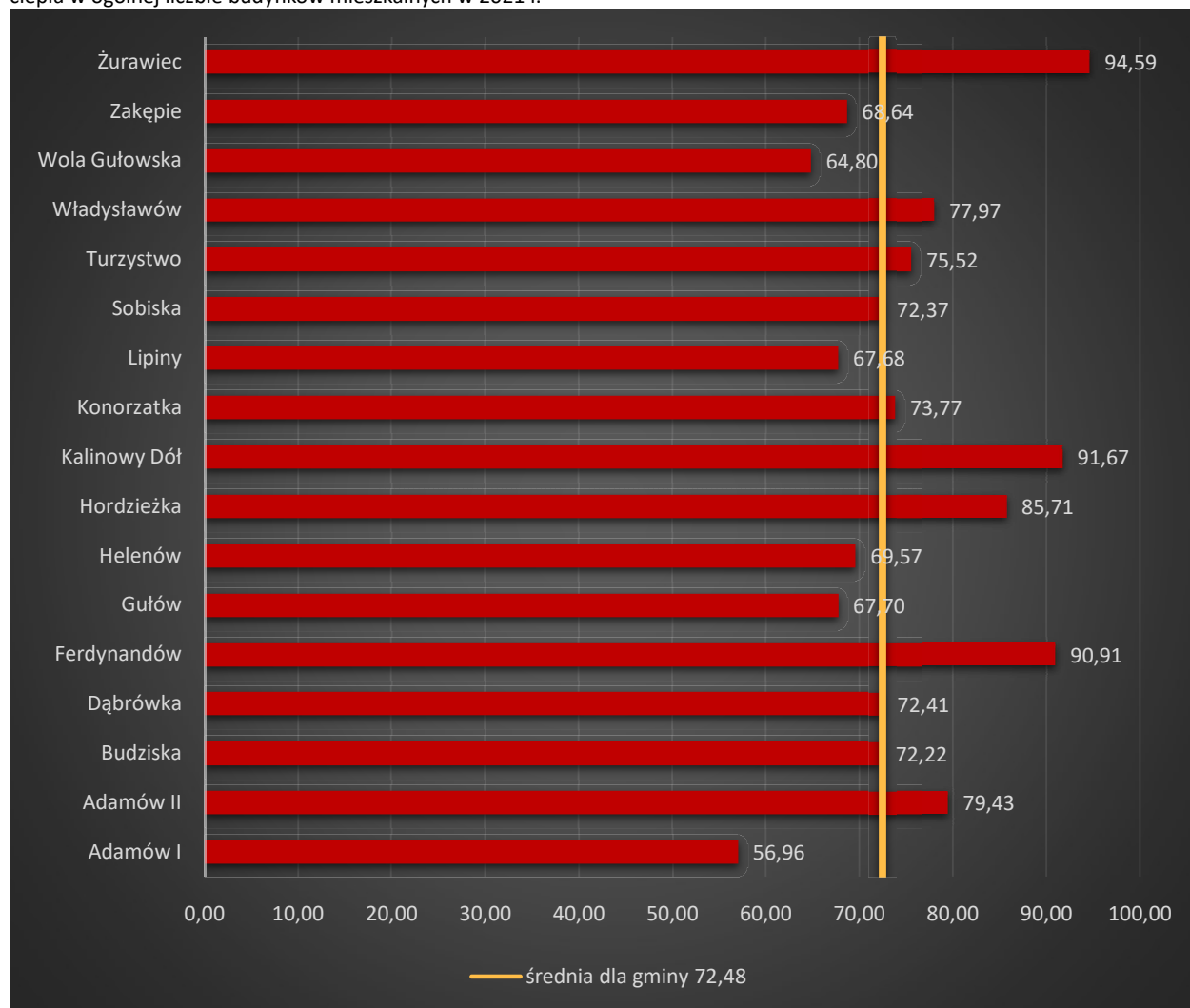

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Adamowie

Na zakończenie rozpatrywano kwestię budynków mieszkalnych wykorzystujących przestarzałe źródła ciepła. W ramach prowadzonej analizy wykorzystano dane Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków. Wzięto pod uwagę dane w zakresie źródeł ciepła poniżej 3 klasy emisyjności, tj. niespełniające norm w zakresie emisji zanieczyszczeń do powietrza.- tzw. „kopciuchy”. W 2021 r. na terenie gminy Adamów znajdował się 1 404 nieefektywnych, przestarzałych i wysokoemisyjnych źródeł ciepła. Oznacza to, że 72,48% wszystkich budynków mieszkalnych w gminie wymaga pilnej wymiany źródeł ciepła. Analizując zagadnienie przez pryzmat poszczególnych jednostek referencyjnych ze szczególnie niekorzystną sytuacją mamy do czynienia w 8 z 17 jednostek. Najwyższą wartość wskaźnik przybiera dla jednostek: Żurawiec – 94,59%, Kaniowy Dół – 91,67%, Ferdynandów – 90,91%, Hordzieżka – 85,71%, Adamów I –

79,43%, Władysławów – 77,97%, Turzystwo – 75,52%, Sobiska – 72,37%. Najlepszą sytuację, odnotowano w jednostce Adamów I – 56,96%. Na poniższym wykresie zaprezentowano szczegółowo wartości wskaźnika dla wszystkich jednostek referencyjnych.

Wykres 58 Wskaźnik delimitacyjny nr 9 - sfera techniczna –Udział budynków mieszkalnych wykorzystujących przestarzałe źródła ciepła w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Adamowie

Kolejna grupa zagadnień dotyczy kwestii degradacji technicznej budynków użyteczności publicznej, w tym tych będących w zasobie gminy. Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Urząd Gminy Adamów na terenie gminy znajduje się łącznie 51 różnego rodzaju budynków/obiektów użyteczności publicznej. W poniższej tabeli zawarto informacje w zakresie budynków uwzględnianych w ramach prowadzonej analizy.

Tabela 25 Budynki użyteczności publicznej wg poszczególnych jednostek referencyjnych

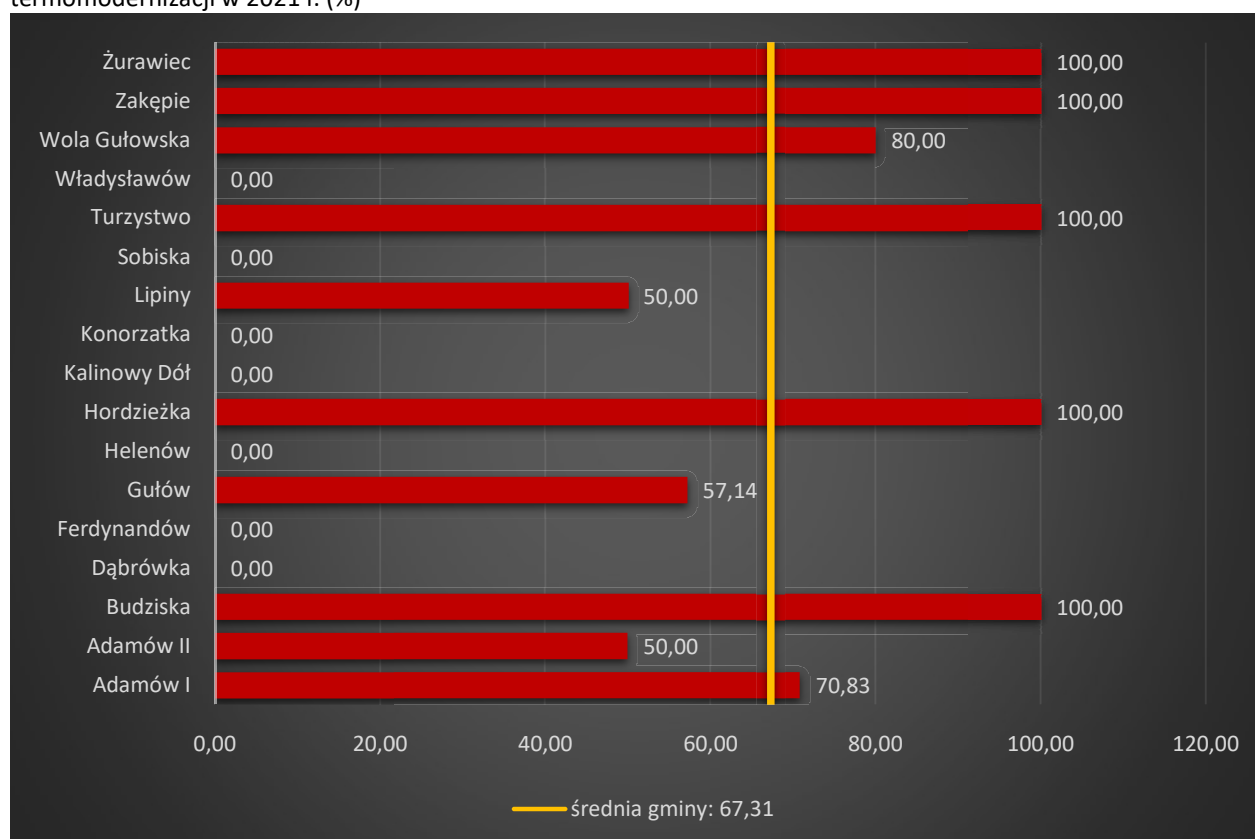
Lp.	Jednostka referencyjna	Budynki użyteczności publicznej	Liczba budynków użyteczności publicznej
1.	Adamów I	1. Urząd Gminy Adamów/Bank Spółdzielczy w Adamowie, ul. Generała Franciszka Kleeberga 5 2. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Adamowie/ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Adamowie/Stacja Ratownictwa Medycznego –ul. Generała Franciszka Kleeberga 36 3. Budynek Gminnej Biblioteki Publicznej w Adamowie – Generała Franciszka Kleeberga 5C 4. Budynek Samorządowego Żłobka w Adamowie – ks. Kanonika Szymona Grzymały 2 5. Zespół Szkół w Adamowie im. Gen. Franciszka Kamińskiego w Adamowie –ul. Szkolna 4d 6. Budynek Internatu/Domu Dziecka przy Zespole Szkół w Adamowie im. Gen. Franciszka Kamińskiego w Adamowie - ul. Szkolna 4 7. Budynek Gimnazjum - Zespół Szkolno-Przedszkolny w Adamowie- ul. Szkolna 4 8. Budynek Szkoły Podstawowej - Zespół Szkolno-Przedszkolny w Adamowie –ul. Szkolna 9. Budynek Przedszkola - Zespół Szkolno-Przedszkolny w Adamowie –ul. Szkolna 10. Budynek Przedszkola - Zespół Szkolno-Przedszkolny w Adamowie –ul. Szkolna 4A 11. Sala gimnastyczna - Zespół Szkolno-Przedszkolny w Adamowie- ul. Szkolna 12. Łączniki budynków oznaczonych numerami 5, 6, 7, 8 i 11 - 4 szt.- ul. Szkolna 13. Budynek Komisariatu Policji w Adamowie- ul. Generała Franciszka Kleeberga 5A 14. Budynek OSP Adamów -ul. Cmentarna 34 15. Budynek Domu Sportowca – Targowa 25 16. Kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Adamowie –ul. Generała Franciszka Kleeberga 2 17. Dom Katechetyczny przy Kościele pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Adamowie- ul. Generała Franciszka Kleeberga 18. Plebania przy Kościele pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Adamowie - ul. Generała Franciszka Kleeberga 19. Organistówka przy Kościele pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Adamowie - ul. Generała Franciszka Kleeberga 20. Dzwonnica przy Kościele pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Adamowie - ul. Generała Franciszka Kleeberga 21. Kaplica na cmentarzu parafialnym w Adamowie – Cmentarna	24
2.	Adamów II	1. Stacja Uzdatniania Wody w Adamowie – ul. Nowa 2. Oczyszczalnia Ścieków w Adamowie – ul. Antoniego Trzaskowskiego	2
3.	Budziska	1. Świetlica wiejska w Budziskach 2. Stacja Uzdatniania Wody w Budziskach	2
4.	Dąbrówka	Brak	0
5.	Ferdynandów	1. Budynek Ochotniczej Straży Pożarnej w Ferdynandowie	1

6.	Gułów	1. Świetlica wiejska 2. Budynek dawnej owczarni dworu w Gułowie 3. Budynek poprodukcyjny Zakładów Remontowych Energetyki Warszawa 4. Dawna acetyleniownia Zakładów Remontowych Energetyki warszawa 5. Stodoła dawnego dworu w Gułowie 6. Budynek administracyjny po Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej 7. Budynek dawnego spichlerza dworu w Gułowie	7
7.	Helenów	1. Świetlica wiejska	1
8.	Hordzieżka	1. Budynek poszkolny 2. Budynek OSP w Hordzieżce	2
9.	Kalinowy Dół	Brak	0
10.	Konorzatka	brak	0
11.	Lipiny	1. Świetlica wiejska 2. Budynek poszkolny murowany 3. Budynek poszkolny drewniany 4. Budynek poszkolny drewniany	4
12.	Sobiska	1.Świetlica wiejska	1
13.	Turzystwo	1.Budynek Kółka Rolniczego w Turzystwie/świetlica wiejska	1
14.	Władysławów	Brak	0
15.	Wola Gułowska	1. Dom Kultury-Pomnik Czynu Bojowego Kleeberczyków 2. Ośrodek Zdrowia w Woli Gułowskiej 3. Kościół pw. Nawiedzenia Najświętszej Marii panny w Woli Gułowskiej 4. Zespół klasztorny karmelitów W Woli Gułowskiej w skład którego wchodzi: kościół pw. nawiedzenia NP Marii, klasztor karmelitów przytykający do kościoła i związany z tym zespołem cmentarz kościelny, dzwonnica i kostnicę 5. DPS	5
16.	Zakępie	1.Budynek poszkolny	1
17.	Żurawiec	1.Świetlica wiejska	1
SUMA:			52

Źródło: Dane Urzędu Gminy Adamów

Ze względu na niespełnianie aktualnych standardów w zakresie efektywności energetycznej, 35 z wszystkich 52 budynków użyteczności publicznej, wymaga przeprowadzenia pilnych prac termomodernizacyjnych. Oznacza to, iż odsetek takich budynków użyteczności publicznej wynosi 67,31%. Najbardziej niekorzystna sytuacja dotyczy jednostek: Budziska, Hordzieżka, Turzystwo Wola Gułowska, Zakępie, Żurawiec, gdzie wszystkie z istniejących i funkcjonujących obiektów wymaga przeprowadzenia prac termomodernizacyjnych. Udział budynków wymagających podjęcia interwencji na poziomie przewyższającym ww. średnią zanotowano również w jednostce Adamów I (70,83%)

Wykres 59 Wskaźnik delimitacyjny nr 10 - sfera techniczna –Udział budynków użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji w 2021 r. (%)

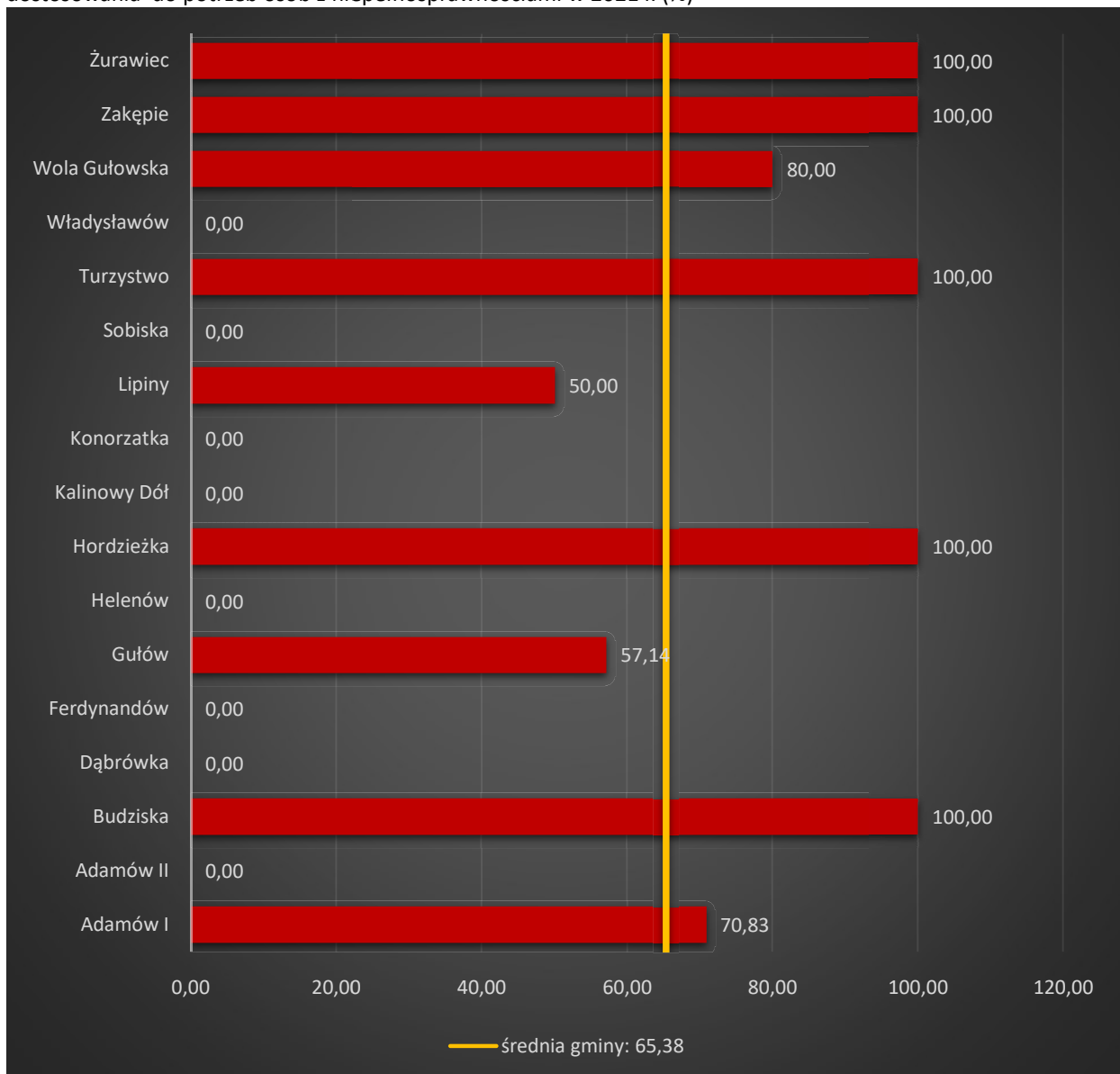

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Adamów

Ostatnim wskaźnikiem, który badano w sferze technicznej był udział budynków użyteczności publicznej, które wymagają dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Sytuacja w zakresie tego wskaźnika kształtuje się w sposób zbliżony do tej dot. konieczności przeprowadzenia prac termomodernizacyjnych budynków. Odsetek budynków wymagających dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami wynosi 65,38% (34 z 52 wszystkich budynków użyteczności publicznej). Tak samo, jak w przypadku poprzednio analizowanego wskaźnika, z najgorszą sytuacją mamy do czynienia w obrębie jednostek: Budziska, Hordzieżka, Turzystwo Wola Gułowska, Zakępie, Żurawiec, gdzie wszystkie z istniejących i funkcjonujących obiektów wymagają dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Udział budynków wymagających podjęcia interwencji na poziomie przewyższającym ww. średnią zanotowano również w jednostce Adamów I (70,83%).

Wykres 60 Wskaźnik delimitacyjny nr 11 - sfera techniczna –Udział budynków użyteczności publicznej wymagających dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami w 2021 r. (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Adamów

4.4.4 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Ostatnią grupą problemów wymagających przeprowadzenia analizy na potrzeby niniejszego opracowania są negatywne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne, czyli w szczególności: niewystarczający poziom wyposażenia w infrastrukturę społeczną i techniczną lub jej zły stan techniczny, niska jakość podstawowych usług lub brak dostępu do nich, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobór lub niska jakość terenów publicznych, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru.

W celu wyselekcjonowania obszarów charakteryzujących się szczególnie niekorzystną sytuacją w ramach sfery przestrzenno-funkcjonalnej przeanalizowano zagadnienia dotyczące jakości terenów publicznych, poziomu wyposażenia w infrastrukturę gwarantując realizację usług publicznych takich jak np. obowiązek wysokiej jakości dróg publicznych czy zagwarantowania oświetlenia publicznego. W ramach niniejszego opracowania kwestia dróg publicznych została potraktowana dwuaspektowo. Mając na celu wytypowanie obszarów borykających się z największymi problemami z jednej strony przeanalizowano stan tychże dróg i konieczność podjęcia interwencji polegających na modernizacji istniejących odcinków lub budowie nowych. Z drugiej natomiast strony analizie poddano liczbę zdarzeń drogowych mających miejsce na terenie gminy Adamów w stosunku do długości dróg występujących na danym obszarze. O wystąpieniu konkretnego zdarzenia drogowego decydują nie tylko umiejętności osób prowadzących pojazdy, lecz nierzadko stan dróg po których się poruszają.

Ze względu na specyfikę gminy (gmina typowo wiejska) badanie braku dostępu do niektórych z usług publicznych np. edukacyjnych, opieki zdrowotnej czy opieki nad najmłodszymi członkami lokalnej społeczności, nie znajdują uzasadnienia.

W ramach przedmiotowego rozdziału przeanalizowano następujące kwestie:

- Udział długości dróg lokalnych wymagających podjęcia interwencji w ogólnej długości dróg w danym obszarze w 2021 r.;
- Liczba zdarzeń drogowych przypadających na 100 mieszkańców w 2021 r.;
- Udział punktów świetlnych wymagających modernizacji i wymiany na energooszczędne w ogólnej liczbie punktów świetlnych w 2021 r.;
- Udział terenów publicznych wymagających podjęcia interwencji w 2021 r.

Do podstawowego układu dróg w gminie Adamów należą drogi powiatowe oraz gminne. Łączna długość dróg powiatowych na terenie gminy wynosi 40,90 km, z czego większość, bo aż 54,77%, stanowią drogi utwardzone. Łączna długość dróg gminnych wynosi 62,52 km. Z tego około 57,45% stanowią drogi utwardzone, a 42,55% nieutwardzone. Podstawowy układ komunikacyjny uzupełniony jest w poszczególnych miejscowościach przez ogólnodostępne drogi lokalne i wewnętrzne (nie zaliczone do żadnej z ww. kategorii dróg), pełniące rolę dojazdową do gruntów rolnych i leśnych, obsługujące tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowo-produkcyjnej. Przez gminę Adamów nie przebiegają żadne drogi krajowe oraz wojewódzkie. Najbliższe drogi tej kategorii znajdują się odpowiednio po stronie wschodniej, na terenie gmin Wojcieszków oraz Serokomla droga wojewódzka nr 808 (relacja Kock – Łuków). Od strony południowej, w gminach Kock i Jeziorzany graniczące z Gminą Adamów, zlokalizowana jest droga krajowa nr 48 (relacja Tomaszów Mazowiecki – Kock). Najbliższym węzłem drogowym dla gminy Adamów jest Kock oraz Radzyń Podlaski gdzie łączą się drogi krajowe nr 19 i 63. Dla połączeń z wyżej wymienionymi drogami oraz do celów obsługi komunikacyjnej gminy służą drogi powiatowe oraz gminne zapewniające połączenia międzygminne oraz wewnątrz gminy.

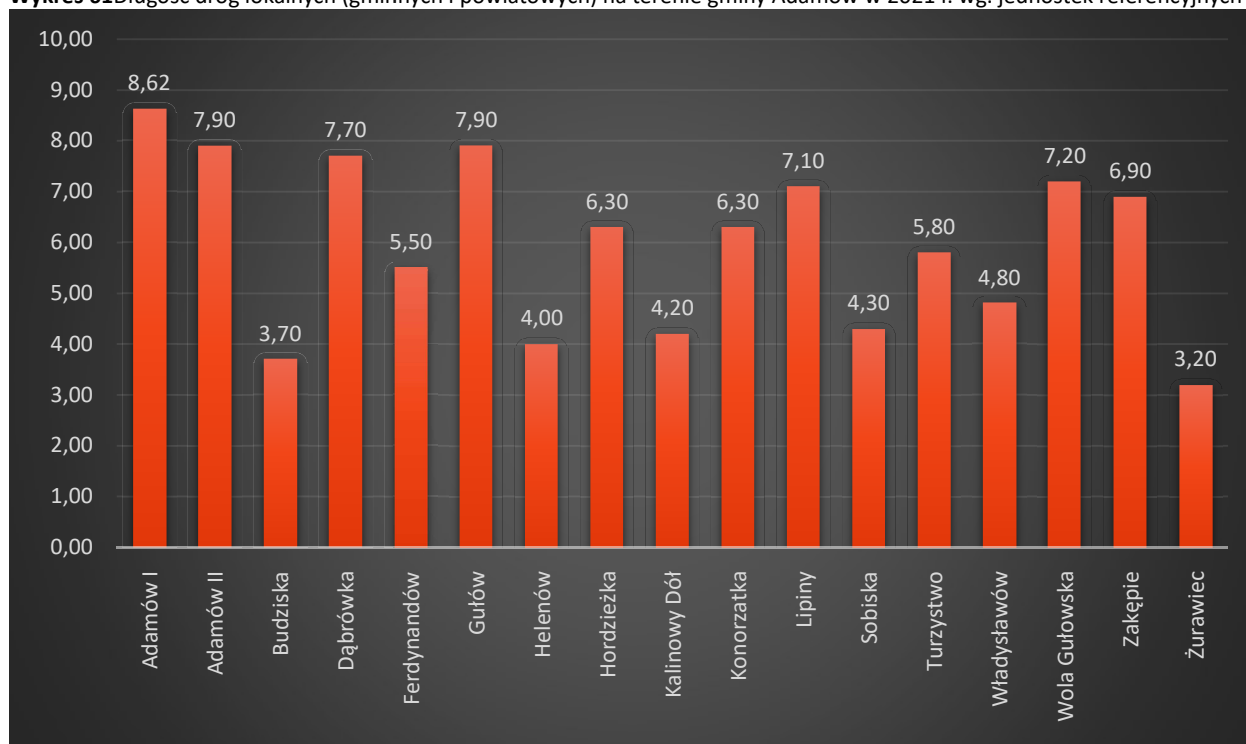
Przez teren Gminy Adamów przebiegają następujące drogi powiatowe:

- 1348 L – Okrzeja - Charlejew;
- 1349L – Ryki – Kobylczyk;
- 1350 L - Adamów-Gułów-Wola Okrzejska;
- 1357 L - Wojcieszków-Wola Burzecka - Adamów;
- 1358 L - Adamów – Zakępie - Hordzież;
- 1359 L – Krzywda - Adamów;
- 1360 L – Hordzież – Czarna – Lipiny;
- 1361 L - Wola Gułowska - Kalinowy Dół.

Pierwszym wskaźnikiem poddanym analizie jest wskaźnik obrazujący udział długości dróg lokalnych, które wymagają podjęcia interwencji (np. modernizacja istniejących odcinków lub budowa nowych) w ogólnej długości dróg w gminie. W ramach analizy uwzględniono jedynie drogi gminne i powiatowe. Zgodnie z danymi przekazanymi przez Urząd Gminy Adamów łączna

długość dróg lokalnych na terenie gminy w 2021 r. wynosiła 101,42 km, w tym 45,45km to drogi wymagające podjęcia interwencji (utwardzenia, modernizacji lub całkowitej budowy).

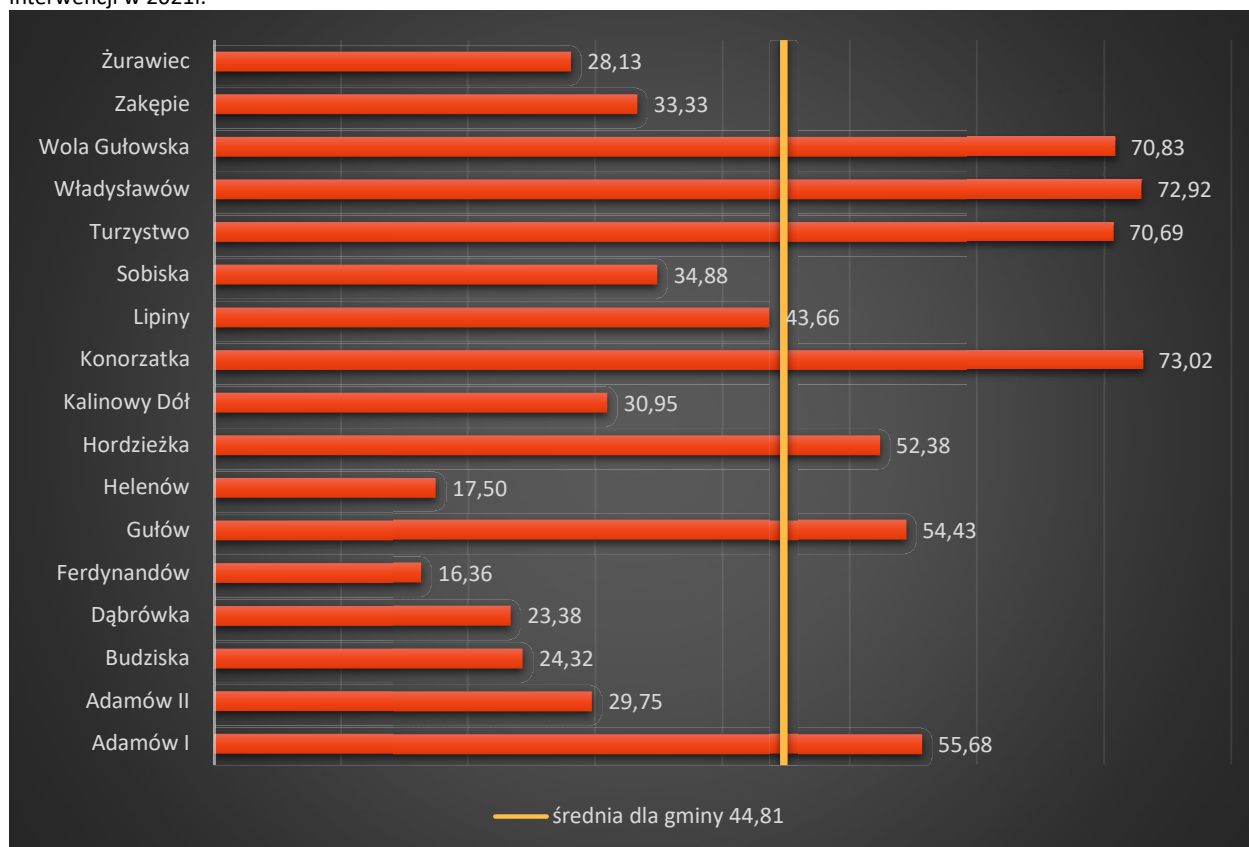
Wykres 61 Długość dróg lokalnych (gminnych i powiatowych) na terenie gminy Adamów w 2021 r. wg. jednostek referencyjnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Adamów

Odsetek dróg lokalnych będących w niewystarczającym stanie technicznym dla terenu całej gminy kształtuje się na poziomie 44,81%. W sporej części jednostek referencyjnych nad drogami utwardzonymi przeważają drogi nieutwardzone generując wysokie koszty ich regularnego utrzymania, a w konsekwencji potrzebę modernizacji, remontów i napraw. W 7 z 17 analizowanych jednostek wartość wskaźnika obrazującego udział dróg lokalnych wymagających podjęcia interwencji kształtuje się na poziomie znacznie przewyższającym średnią gminy. Najbardziej niekorzystną sytuację możemy zaobserwować w Konorzatce, gdzie 73,02% dróg wymaga podjęcia interwencji, następnie we Władysławowie – 72,92%, w Turzystwie – 70,69%, w Woli Gułowskiej – 70,83%. Najlepszy stan dróg jest w Ferdynandowie, gdzie 16,36% dróg wymaga interwencji, oraz w Helenowie – 17,50%.

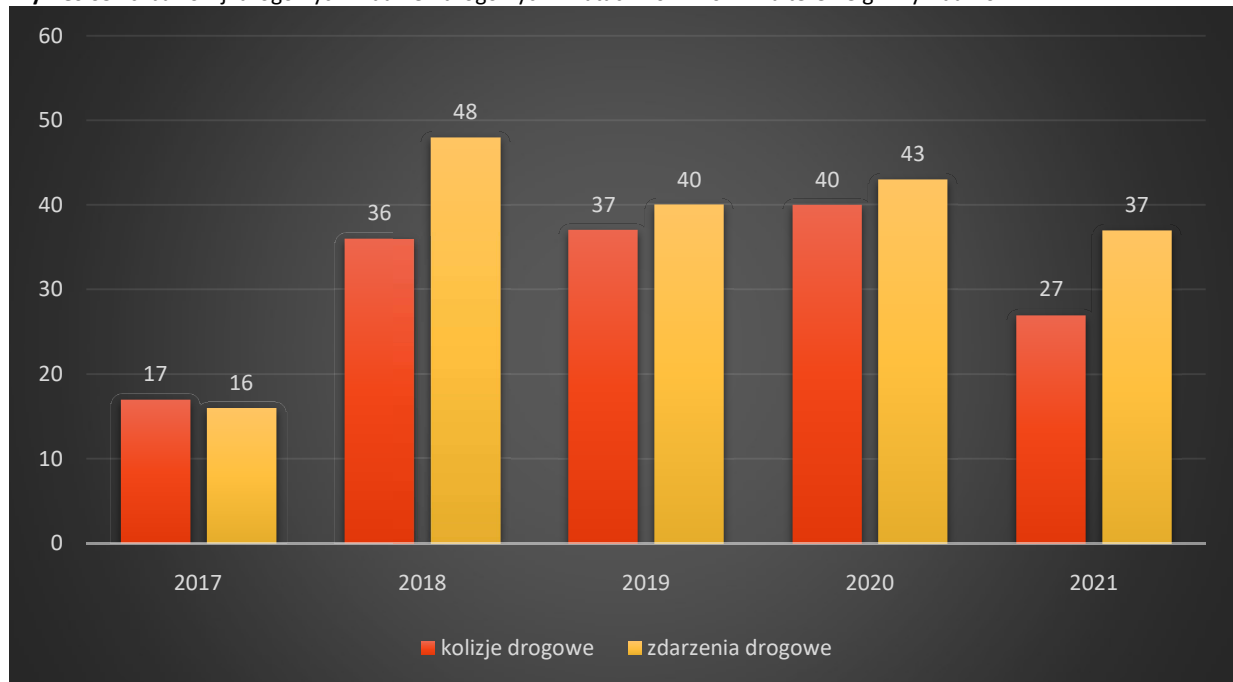
Wykres 62 Wskaźnik delimitacyjny nr 12 - sfera przestrzenno-funkcjonalna –Udział dróg lokalnych wymagających podjęcia interwencji w 2021r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Adamów

Kolejny ze wskaźników dotyczy liczby zdarzeń drogowych (wypadków i kolizji) przypadających na 100 mieszkańców w 2021 r. W świetle danych Policji w latach 2017 – 2021 zanotowano wzrost liczby zdarzeń drogowych, które miały miejsce na terenie gminy Adamów (z 16 w 2017 r do 37 w 2021 r.). Podobnie jest w przypadku kolizji drogowych. Na przestrzeni analizowanego okresu nastąpił wzrost liczby tego typu zdarzeń, z 17 w 2017 r. do 27 w 2021 r. Wypadki drogowe w 2021 zdarzały się rzadko (2).

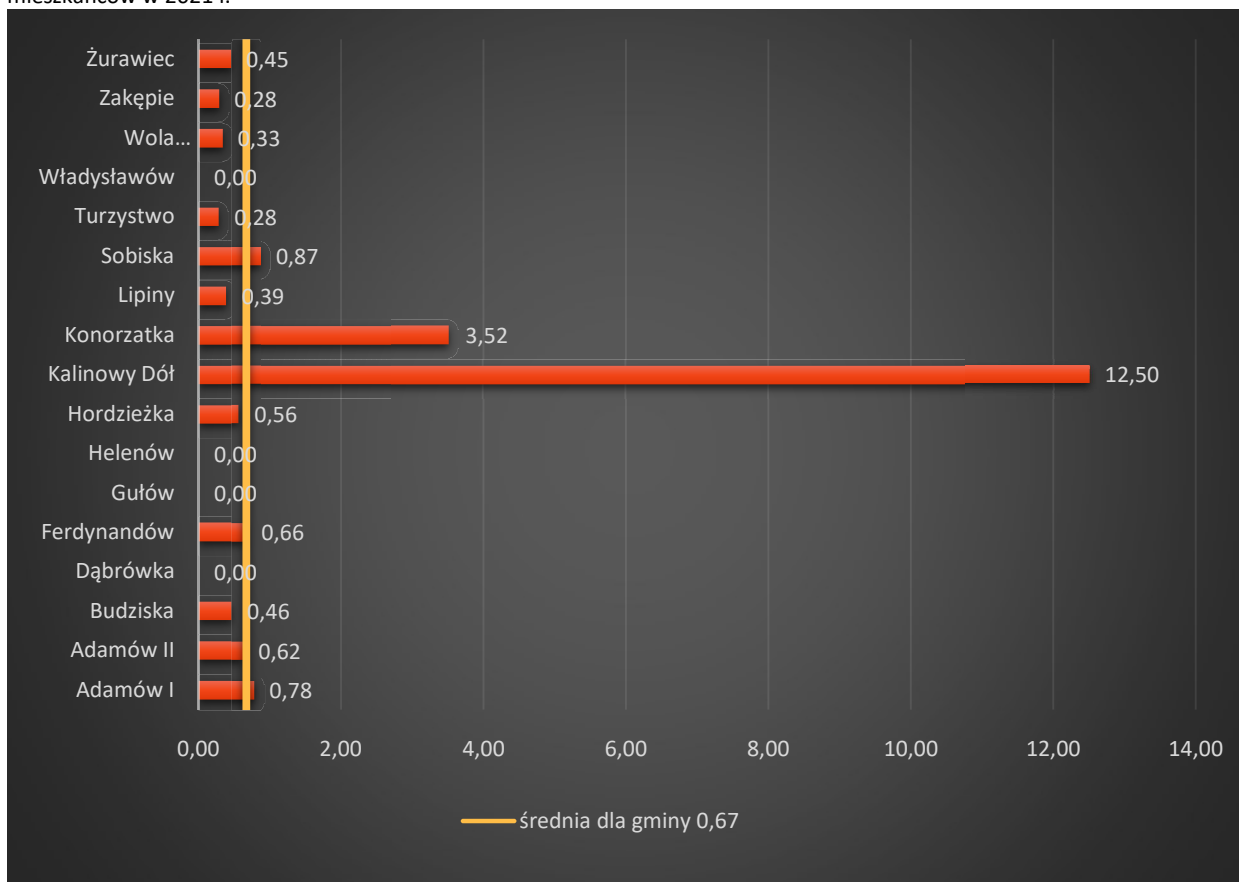
Wykres 63 Liczba kolizji drogowych i zdarzeń drogowych w latach 2017-2021 na terenie gminy Adamów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Adamowie

W ramach wskaźnika przeanalizowano liczbę zdarzeń drogowych, które miały miejsce w 2021 r. przypadającą na 100 mieszkańców. Na podstawie dostępnych danych obliczono, iż średnia wartość wskaźnika kształtuje się na poziomie: 0,67. W zakresie 4 jednostek referencyjnych wskaźnik przybiera wartość powyżej średniej dla obszaru całej gminy. Szczególnie niekorzystną sytuację odnotowano w Kalinowym Dole, gdzie wskaźnik przybiera wartość 18-krotnie wyższą niż ww. średnia (wskaźnik na poziomie 12,50), 2-krotnie większą wartość przybiera wskaźnik dla jednostki referencyjnej Konorzatka (3,52). Powyżej średniej plasują się również jednostki Sobiska (0,87) i Adamów I (0,78). W pozostałym zakresie jest on niższy niż średnia dla gminy. Najlepiej wypadają jednostki: Władysławów, Helenów, Gułów oraz Dąbrówka, gdzie w 2021 r. nie odnotowano żadnych niekorzystnych zdarzeń drogowych.

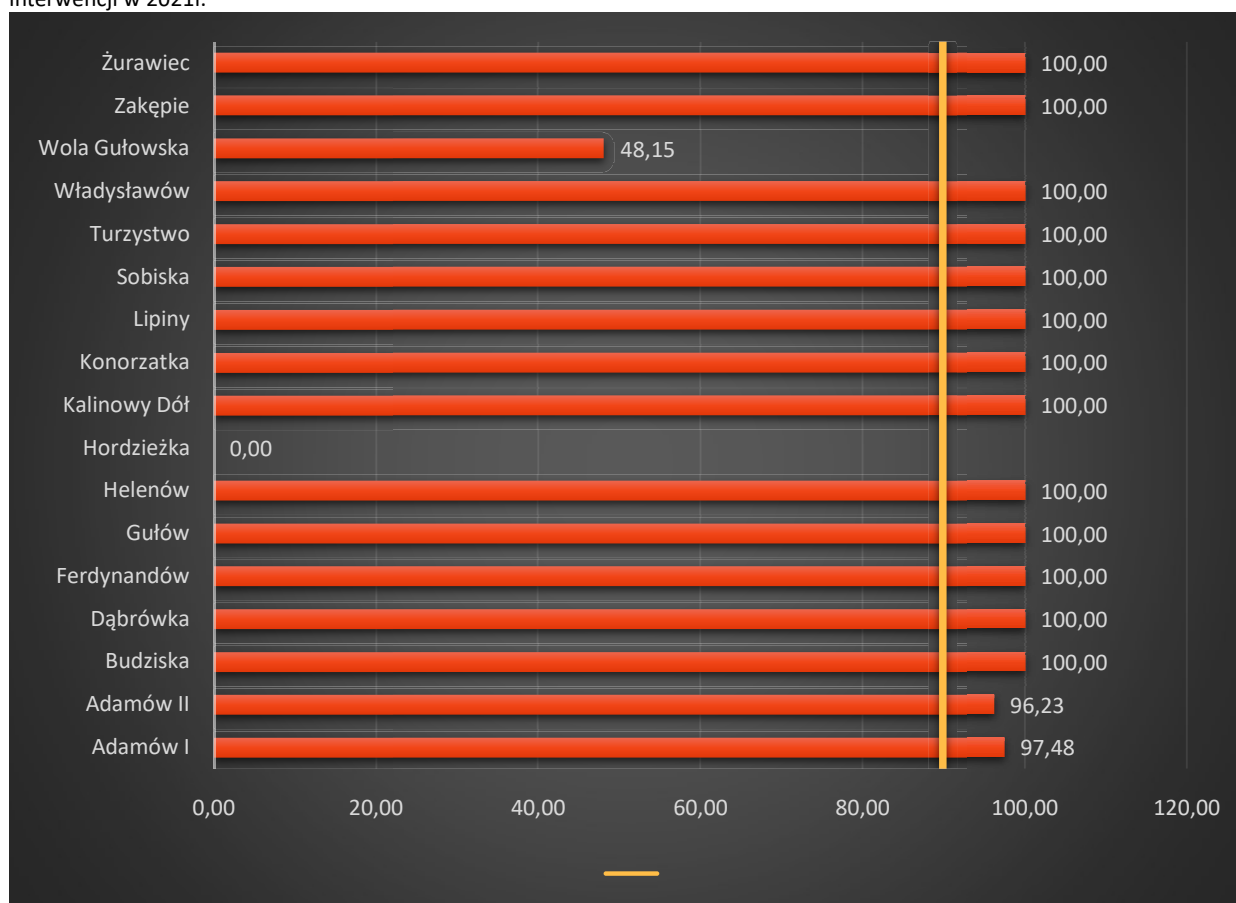
Wykres 64 Wskaźnik delimitacyjny nr 13 - sfera przestrzenno-funkcjonalna –Liczba zdarzeń drogowych przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Adamów

Wśród wielu elementów decydujących o jakości przestrzenno-funkcjonalnej zamieszkiwanego obszaru znajdują się również kwestie oświetlenia. Wpływają one nie tylko na komfort poruszania się po obszarze gminy, lecz przede wszystkim na bezpieczeństwo mieszkańców. Zgodnie z danymi Urzędu Gminy Adamów łączna liczba punktów świetlnych na terenie gminy wynosi 545 szt., z czego 490 szt. wymagają podjęcia prac modernizacyjnych i wymiany na nowe. Oznacza to, iż udział punktów oświetleniowych wymagających interwencji kształtuje się na poziomie 89,91%, czyli prawie wszystkie wymagają wymiany. Najkorzystniejsza sytuacja dotyczy jednostki Hordzieżka, gdzie na 34 funkcjonujące punkty świetlnych żaden nie wymaga wymiany. Korzystnie wygląda również sytuacja w zakresie jednostki Wola Gułowska, gdzie interwencji wymaga 48,15% punktów świetlnych. Zdecydowanie najgorzej prezentuje się kwestia oświetlenia ulicznego w 13 miejscowościach: Budziska, Dąbrówka, Ferdynandów, Gułów, Helenów, Kalinowy Dół, Konorzatka, Lipiny, Sobiska, Turzystwo, Władysławów, Zakępie oraz Żurawiec, gdzie wszystkie punkty świetlne wymagają wymiany na energooszczędne.

Wykres 65 Wskaźnik delimitacyjny nr 14 - sfera przestrzenno-funkcjonalna –Udział punktów świetlnych wymagających podjęcia interwencji w 2021r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Adamów

W ramach ostatniego z analizowanych zagadnień zidentyfikowano powierzchnie terenów publicznych znajdujących się na obszarze gminy Adamów i wyselekcjonowano te, które wymagają podjęcia pilnej interwencji. Zgodnie z informacjami Urzędu Gminy Adamów łączna powierzchnia terenów publicznych (będących własnością lub w zarządzie Gminy Adamów) wynosi: 49,3628 ha, w tym 60,80% jest zdegradowanych i wymaga podjęcia interwencji.

Tabela 26 Zestawienie powierzchni terenów publicznych na terenie gminy Adamów wg. jednostek referencyjnych

Lp.	Jednostka referencyjna	Tereny publiczne	Działki ewidencyjne	Powierzchnia ogółem	Powierzchni terenów wymagających podjęcia interwencji
1.	Adamów I	Plac i parking	1283	0,04	0,04
		Plac przy OSP	1262	0,1606	0,1606
		Plac przy Samorządowym Żłobku w Adamowie (z placem zabaw)	229/2	0,40	0,00
		Plac przy Gminnej Bibliotece Publicznej	1436/13	0,0764	0,00

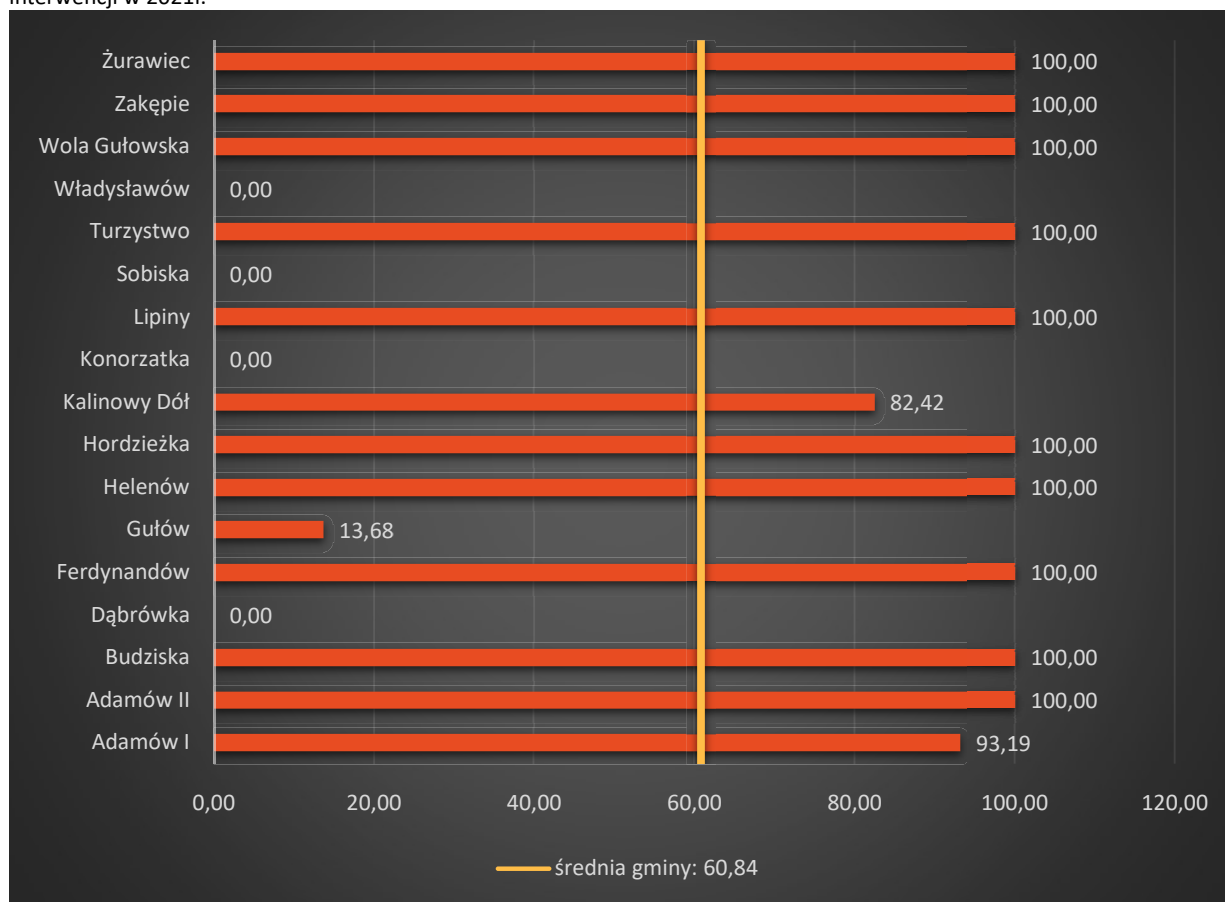

Lp.	Jednostka referencyjna	Tereny publiczne	Działki ewidencyjne	Powierzchnia ogółem	Powierzchni terenów wymagających podjęcia interwencji
		Plac Niedźwiedzi (plac zabaw, skatepark, ścianka wspinaczkowa, amfiteatr)	1436/16, 1436/17, 1436/18, 1436/20, 1436/21, 1436/22, 1436/23, 1436/24, 1436/25, 1437/3, 1437/5, 1437/7, 1437/10	0,7052	0,00
		Plac przy skrzyżowaniu ul. Kleeberga i ul. Męczenników Katynia	1436/28	0,1131	0,1131
		Kompleks szkolno-sportowy z boiskami sportowymi, placem zabaw i siłownią zewnętrzną	1354/5 1354/4,1350/1, 1354/1,1354/7, 1354/8, 1355/1, 1355/7 1354/9, 1355/13, 1369/2, 1355/6, 1368, 1355/3	2,1355	2,1355
		Skwer Śniegockich	1356	0,56	0,56
		Plac na tyłach dawnego zajazdu w Adamowie	1439/9, 1439/17	0,0767	0,0767
		Teren po rozebranych skrzydle dawnego zajazdu w Adamowie-	1439/12, 1439/27, 1439/29	0,0359	0,0359
		Teren stadionu sportowego w Adamowie wraz z przyległymi terenami rekreacyjnymi	188, 36/2, 31/1, 202, 203, 28, 27, 26, 193/1, 206/6, 206/7, 23/1	7,1304	7,1304
		Targowisko gminne	13/8, 13/7	5,9186	5,9186
2.	Adamów II	Teren rekreacyjny	1698	0,62951	0,62951
		Teren rekreacyjny z placem zabaw i miejscem wypoczynku	1847	0,45	0,45
3.	Budziska	Teren przy świetlicy wiejskiej z placem zabaw	233/2, 887	0,29	0,29
4.	Dąbrówka	brak	-	0,00	0,00
5.	Ferdynandów	Teren przy OSP	114/2	0,11	0,11
		Boisko rekreacyjne	235	0,15	0,15
6.	Gułów	Teren rekreacyjny z placem zabaw, boiskiem i siłownią zewnętrzną	367	2,67	2,67

Lp.	Jednostka referencyjna	Tereny publiczne	Działki ewidencyjne	Powierzchnia ogółem	Powierzchni terenów wymagających podjęcia interwencji
		Teren przy świetlicy wiejskiej	342/18	0,05	0,05
		Teren RSP	78/1, 53/15, 79/1, 53/14, 53/13, 53/6, 53/11, 77/3, 69/2, 53/10, 52, 51, 193/2, 53/9	17,16199	0,00
7.	Helenów	Teren przy świetlicy wiejskiej	30/4	0,1212	0,1212
8.	Hordziejka	Teren przy OSP	257/5	0,198	0,198
		Teren przy dawnej szkoły podstawowej	747, 758	1,74	1,74
9.	Kalinowy Dół	Pomnik 3 Pułku Strzelców Konnych im. Stefana Czarnieckiego	336/2, 341/1	0,0064	0,00
		Parking	232, 233	0,03	0,03
10.	Konorzatka	Brak	-	0	0
11.	Lipiny	Teren przy świetlicy wiejskiej	189/2	0,36	0,36
		Teren dawnej szkoły podstawowej	210/2, 210/3, 209	0,16	0,16
		Boisko rekreacyjne z placem zabaw	491/2, 491/4	0,3714	0,3714
12.	Sobiska	Malinowa Zagroda	302	1,00	0,00
13.	Turzystwo	Teren Kółka Rolniczego w Turzystwie ze świetlicą wiejską, placem zabaw i miejscem wypoczynku	401/7, 400/5, 399/3, 399/2	0,5381	0,5381
		Parking przy cmentarzu	341/1	0,48	0,48
14.	Władystawów	Brak	-	0,00	0,00
15.	Wola Gułowska	Centrum Woli Gułowskiej (rynek) z Domem Kultury-Pomnikiem Czynu Bojowego Kleeberczyków w Woli Gułowskiej oraz Ośrodkiem Zdrowia	108/5, 108/2, 235/1, 236/1, 236/4, 104/2, 104/1, 853, 854, 8381, 839/2, 839/2	3,0874	3,0874
		Teren Zespołu Szkół w Woli Gułowskiej z placem zabaw przy przedszkolu, siłownią zewnętrzną, miejscem rekreacji oraz boiskami sportowymi	107, 110, 18/6	1,8564	1,8564
16.	Zakępie	Teren dawnej szkoły podstawowej z boiskiem rekreacyjnym, placem zabaw i miejscem wypoczynku	324/1	0,55	0,55
17.	Żurawiec	Teren przy świetlicy wiejskiej	243/2	0,05	0,05
Suma:				49,4128	30,06281

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Adamów

Wykres 66 Wskaźnik delimitacyjny nr 15 - sfera przestrzenno-funkcjonalna –Udział terenów publicznych wymagających podjęcia interwencji w 2021r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Adamów

Zgodnie z powyższym wykresem, aż 10 z 17 wszystkich jednostek referencyjnych całość terenów publicznych wymaga podjęcia interwencji. Również w obrębie jednostek referencyjnych: Adamów I oraz Kalinowy Dół udział terenów wymagających podjęcia interwencji kształtuje się na poziomie wyższym niż średnia gminy.

4.4.5 Podsumowanie analizy pozostałych sfer

Ustawa o rewitalizacji definiuje obszar zdegradowany jako obszar znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Wymogiem wyznaczenia obszaru zdegradowanego jest współwystępowanie na nim obok ww. negatywnych zjawisk społecznych także negatywnych zjawisk w co najmniej jednej z następujących sfer:

- gospodarczej,
- środowiskowej,
- technicznej,
- przestrzenno-funkcjonalnej.

Wyselekcjonowano 15 wskaźników dotyczących pozostałych 4 badanych sfer. Zgodnie z przyjętą metodologią w każdej ze sfer dokonano analizy wybranych wskaźników podziale na wyznaczone jednostki referencyjne. W zależności od ich specyfiki (wskaźnik przyjmował wartość poniżej lub powyżej średniej dla całej gminy) dokonano identyfikacji występowania (na zasadzie 0-1) negatywnych zjawisk we wszystkich czterech sferach wskazanych w art. 9 ust. 1 pkt 1-4. W poniższych tabelach zaprezentowano rzeczywiste wartości osiągnięte przez wszystkie wskaźniki oraz ich kwalifikacje w zakresie występowania zjawisk kryzysowych.

Tabela 27 Wartości wskaźników delimitacyjnych pozostałych analizowanych sfer

Sfera	Gospodarcza			Środowiskowa			Techniczna			Przestrzenno-funkcjonalna					
Numer wskaźnika	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Adamów I	7,78	34,72	610,89	34,29	7,44	89,32	82,85	3,24	56,96	70,83	70,83	55,68	0,78	97,48	93,19
Adamów II	3,98	46,72	53,10	58,84	18,75	76,30	66,41	6,77	79,43	50,00	0,00	29,75	0,62	96,23	100,00
Budziska	1,85	100,00	31,48	0,00	44,44	87,50	0,00	6,94	72,22	100,00	100,00	24,32	0,46	100,00	100,00
Dąbrówka	5,11	278,10	21,90	0,00	29,31	68,97	1,72	8,62	72,41	0,00	0,00	23,38	0,00	100,00	0,00
Ferdynandów	0,66	3,31	0,00	0,00	45,45	85,45	16,36	1,82	90,91	0,00	0,00	16,36	0,66	100,00	100,00
Gułów	3,81	59,22	195,13	4,84	22,36	85,71	0,62	3,11	67,70	57,14	57,14	54,43	0,00	100,00	13,68
Helenów	2,82	139,44	804,23	0,00	43,48	78,26	26,09	4,35	69,57	0,00	0,00	17,50	0,00	100,00	100,00
Hordzieżka	3,39	30,85	87,01	0,00	38,35	83,46	0,00	0,75	85,71	100,00	100,00	52,38	0,56	0,00	100,00
Kalinowy Dół	1,79	1,79	0,00	0,00	54,17	75,00	8,33	4,17	91,67	0,00	0,00	30,95	12,50	100,00	82,42
Konorzatka	3,52	69,01	56,34	0,00	24,59	81,97	0,00	0,00	73,77	0,00	0,00	73,02	3,52	100,00	0,00
Lipiny	1,16	3,86	30,12	0,00	35,35	71,72	0,00	2,02	67,68	50,00	50,00	43,66	0,39	100,00	100,00
Sobiska	5,19	31,02	6,49	0,00	26,32	90,79	0,00	3,95	72,37	0,00	0,00	34,88	0,87	100,00	0,00
Turzystwo	4,78	85,76	175,84	0,00	33,57	84,62	1,40	4,20	75,52	100,00	100,00	70,69	0,28	100,00	100,00
Władysławów	1,86	54,66	0,00	0,00	18,64	57,63	0,00	16,95	77,97	0,00	0,00	72,92	0,00	100,00	0,00
Wola Gułowska	7,64	19,20	355,81	0,00	34,40	86,40	0,00	6,40	64,80	80,00	80,00	70,83	0,33	48,15	100,00
Zakępie	3,67	98,83	14,12	0,00	31,36	64,41	0,00	3,39	68,64	100,00	100,00	33,33	0,28	100,00	100,00
Żurawiec	3,14	79,71	0,00	0,00	59,46	81,08	13,51	21,62	94,59	100,00	100,00	28,13	0,45	100,00	100,00
Średnia gminy	4,41	47,61	179,83	6,40	26,33	80,69	27,72	4,96	72,48	67,31	65,38	44,81	0,67	89,91	60,80

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 28 Ocena wskaźników delimitacyjnych pozostałych analizowanych sfer

Sfera	Gospodarcza			Środowiskowa				Techniczna			Przestrzenno-funkcjonalna				
Numer wskaźnika	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Ocena wskaźnika (wartość powyżej/poniżej średniej gminy)															
Adamów I	0	1	0	1	0	0	0	1	0	1	1	1	1	1	1
Adamów II	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Budziska	1	0	1	0	1	0	1	0	0	1	1	0	0	1	1
Dąbrówka	0	0	1	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0
Ferdynandów	1	1	1	0	1	0	1	1	1	0	0	0	0	1	1
Gułów	1	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0
Helenów	1	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	1	1
Hordzieżka	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1	1	1	0	0	1
Kalinowy Dół	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0	0	0	1	1	1
Konorzatka	1	0	1	0	1	0	1	1	1	0	0	1	1	1	0
Lipiny	1	1	1	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	1	1
Sobiska	0	1	1	0	1	0	1	1	0	0	0	0	1	1	0
Turzystwo	0	0	1	0	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1
Władysławów	1	0	1	0	1	1	1	0	1	0	0	1	0	1	0
Wola Gułowska	0	1	0	0	1	0	1	0	0	1	1	1	0	0	1
Zakępie	1	0	1	0	1	1	1	1	0	1	1	0	0	1	1
Żurawiec	1	0	1	0	1	0	1	0	1	1	1	0	0	1	1

Źródło: Opracowanie własne

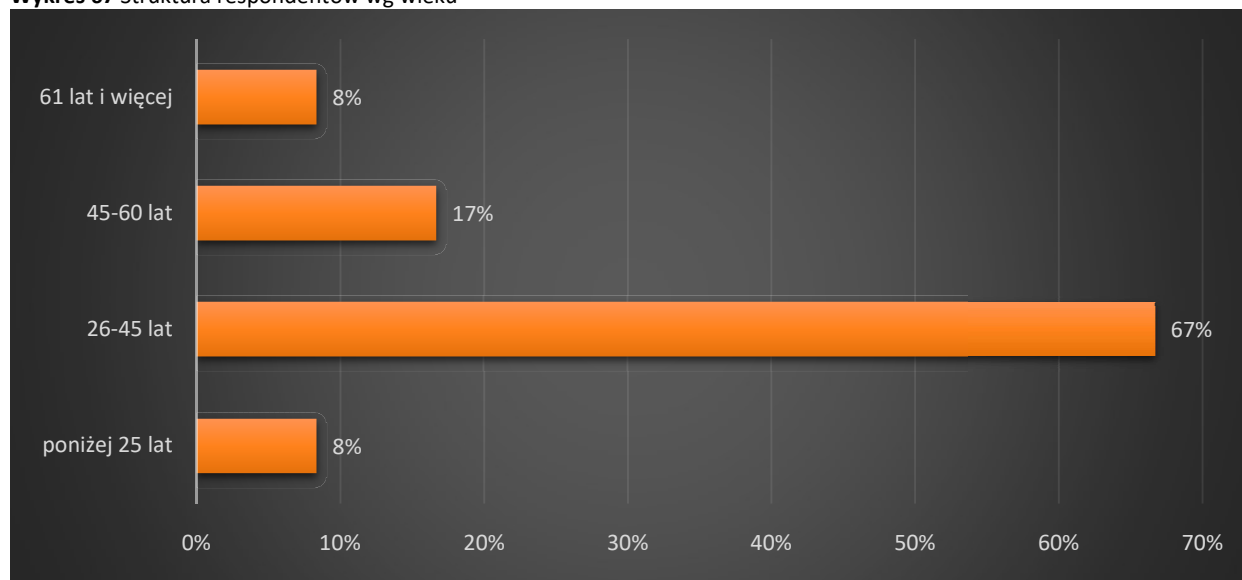
4.5 Analiza jakościowa

Na uwadze należy mieć, że dostępne dane statystyczne nie zawsze oddają sytuację badanego obszaru w pełnym zakresie, w toku prac nad niniejszym dokumentem, analizę wielokryterialną pogłębiono posługując się analizą jakościową.

W tym celu posłużono się badaniem ankietowym, jako jedną ze skuteczniejszych form badania większej grupy respondentów. Badanie ankietowe prowadzono w dniach 09.01.2023 r. - 18.01.2023 r., zostało przeprowadzone w formie elektronicznej za pośrednictwem strony internetowej gminy Adamów (<http://adamow.pl/>) Społeczność lokalna została szeroko poinformowana w sposób zwyczajowo przyjęty o prowadzonym badaniu. Stanowi ono integralną część diagnozy zjawisk społeczno-gospodarczo-przestrzennych służącej delimitacji obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji

W badaniu ankietowym wzięło udział 36 mieszkańców gminy, z czego 67% stanowiły kobiety, a 33% stanowili mężczyźni. Wiodącą część respondentów to osoby wieku 26-45 lat ok. 67%, strukturę wieku przedstawiono poniżej na wykresie.

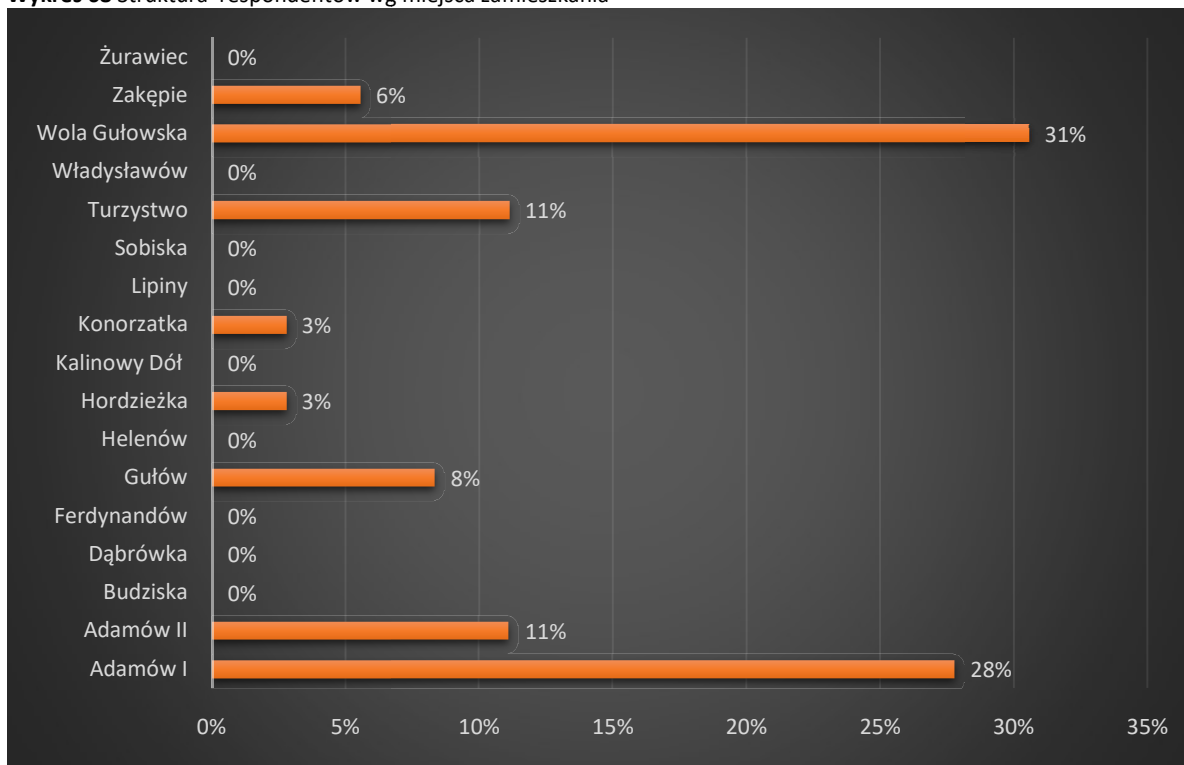
Wykres 67 Struktura respondentów wg wieku

Źródło: Opracowanie własne

Najliczniejszą grupę respondentów stanowili mieszkańcy obszaru referencyjnego nr 15-Wola Gułowska 31%, obszar nr 1-Adamów I uzyskał 28% natomiast obszary nr: 2-Adamów II i 13-Turzystwo uzyskały po 11% wskazań.

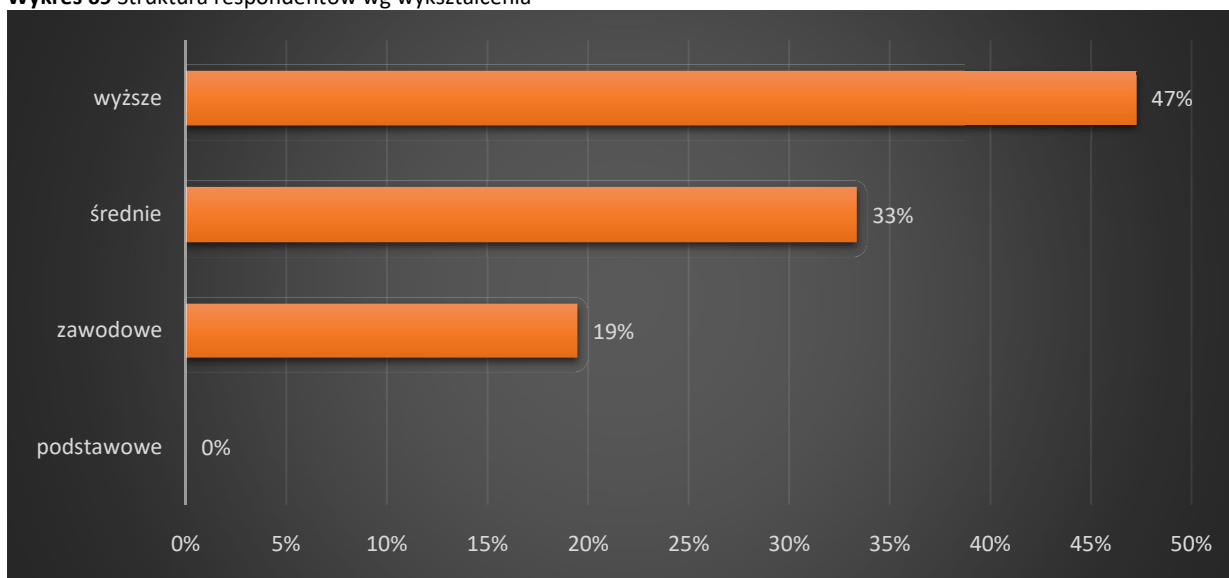
Wykres 68 Struktura respondentów wg miejsca zamieszkania

Źródło: Opracowanie własne

Wśród respondentów przeważały osoby z wykształceniem wyższym 60%. Osoby z wykształceniem średnim stanowiły 31%, natomiast osoby z wykształceniem zawodowym 10%.

Wykres 69 Struktura respondentów wg wykształcenia

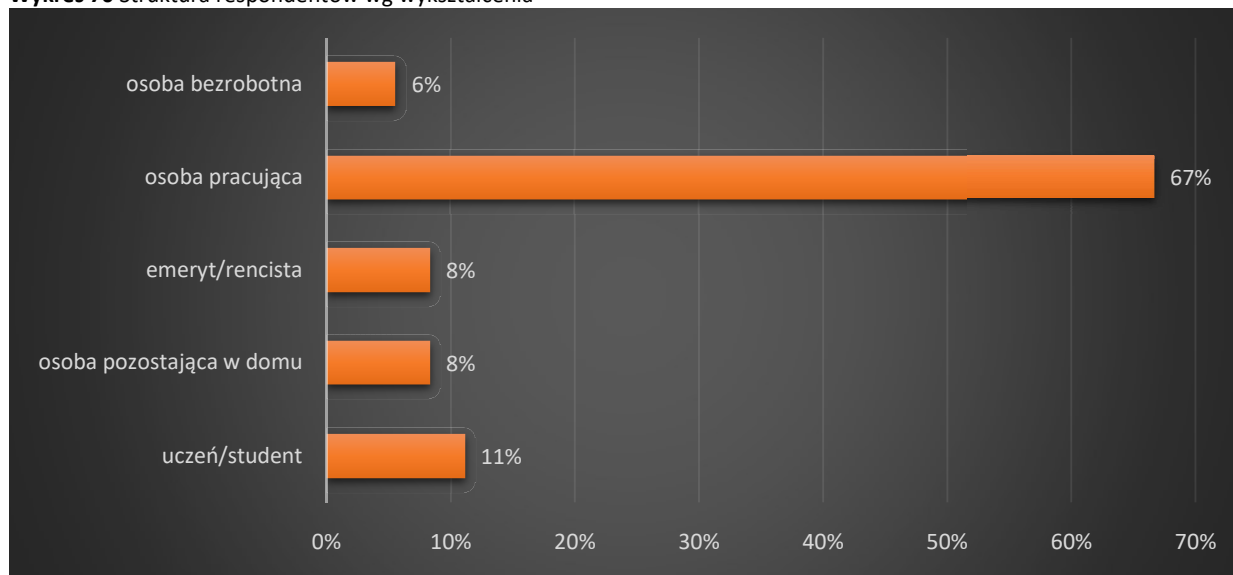

Źródło: Opracowanie własne

Pod względem sytuacji na rynku pracy najliczniejszą grupę stanowiły osoby pracujące 67% respondentów. Pozostałe wyodrębnione grupy to: uczniowie/studenci 11%, osoby pozostające w domu 8%, renciści/emeryci 8%, osoby bezrobotne 6%.

Wykres 70 Struktura respondentów wg wykształcenia

Źródło: Opracowanie własne

Autorzy badania uznali za istotne, aby w pierwszej kolejności zapytać ankietowanych o konieczność realizacji programu ożywienia społeczno-gospodarczego gminy Adamów w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji. Jest to niezwykle ważne z punktu widzenia całego procesu, gdyż partycypacja społeczna stanowi filar działań na różnych jego etapach (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, w tym finansowanie, monitorowanie i ewaluacja). W związku z tym, już na samym wstępie istnieje potrzeba zbadania podejścia społeczności lokalnej do tego zagadnienia. Dzięki temu możliwe jest poznanie opinii mieszkańców na temat niezbędności zaangażowania się organów gminy w tego rodzaju zadania oraz określenie ewentualnej skali niezadowolenia.

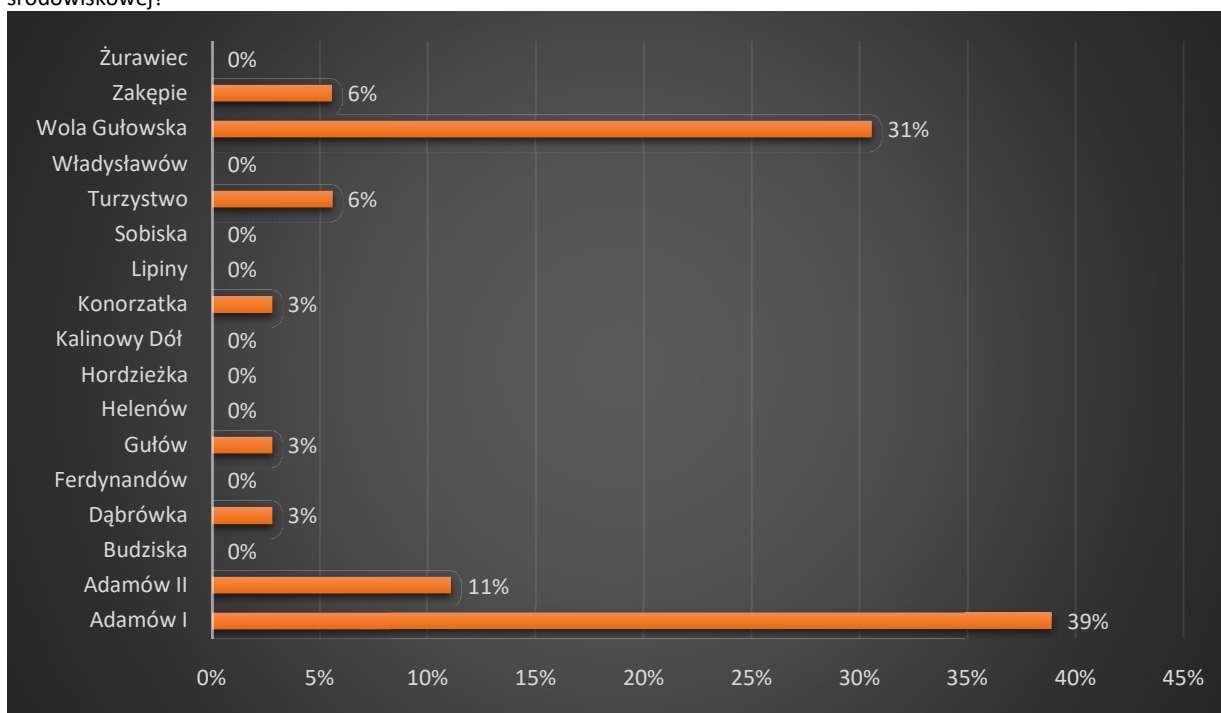
Ankietowani biorący udział w badaniu w liczbie 100% odpowiedzieli twierdząco na pytanie o konieczność przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych na terenie gminy Adamów. Dowodzi to o ich przeświadczeniu w zakresie różnego rodzaju problemów, którym należy zaradzić. Zgodnie z wolą respondentów niezbędne jest przeprowadzenie komplementarnych i skoordynowanych przedsięwzięć wpływających na poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej gminy.

U podstaw całego procesu rewitalizacji leży niezbędność prawidłowego zdiagnozowania występujących problemów oraz wskazania obszaru, który charakteryzuje się największą koncentracją negatywnych zjawisk i procesów. Taki właśnie obszar może stanowić przedmiot

Gminnego Programu Rewitalizacji. W związku z tym pytania zostały skonstruowane w taki sposób, aby dawały obraz sytuacji nie w całej gminie, lecz w wybranej przez respondenta jednostce analitycznej (obszarze referencyjnym).

W pierwszej kolejności ankietowani zostali zapytani, który z obszarów według subiektywnych odczuć mieszkańców, cechuje się szczególną koncentracją różnego rodzaju problemów w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej. W opinii badanych, najbardziej problematycznym obszarem na terenie gminy Adamów jest 1 obszar referencyjny Adamów I, przedmiotowy obszar został wskazany przez 39% respondentów. Wśród obszarów o szczególnym natężeniu niekorzystnych zjawisk, wymienionych przez mieszkańców gminy, znalazły się również – obszar nr 15-Wola Gułowska uzyskał 31% natomiast obszar nr 2-Adamów II uzyskał 11% a obszary nr: 13-Turzystwo i 16-Zakępie uzyskały po 6% wskazań.

Wykres 71 Pytanie 2 - Która z wyznaczonych jednostek referencyjnych (analitycznych), Pani/Pana zdaniem, cechuje się szczególną koncentracją różnego rodzaju problemów w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej?

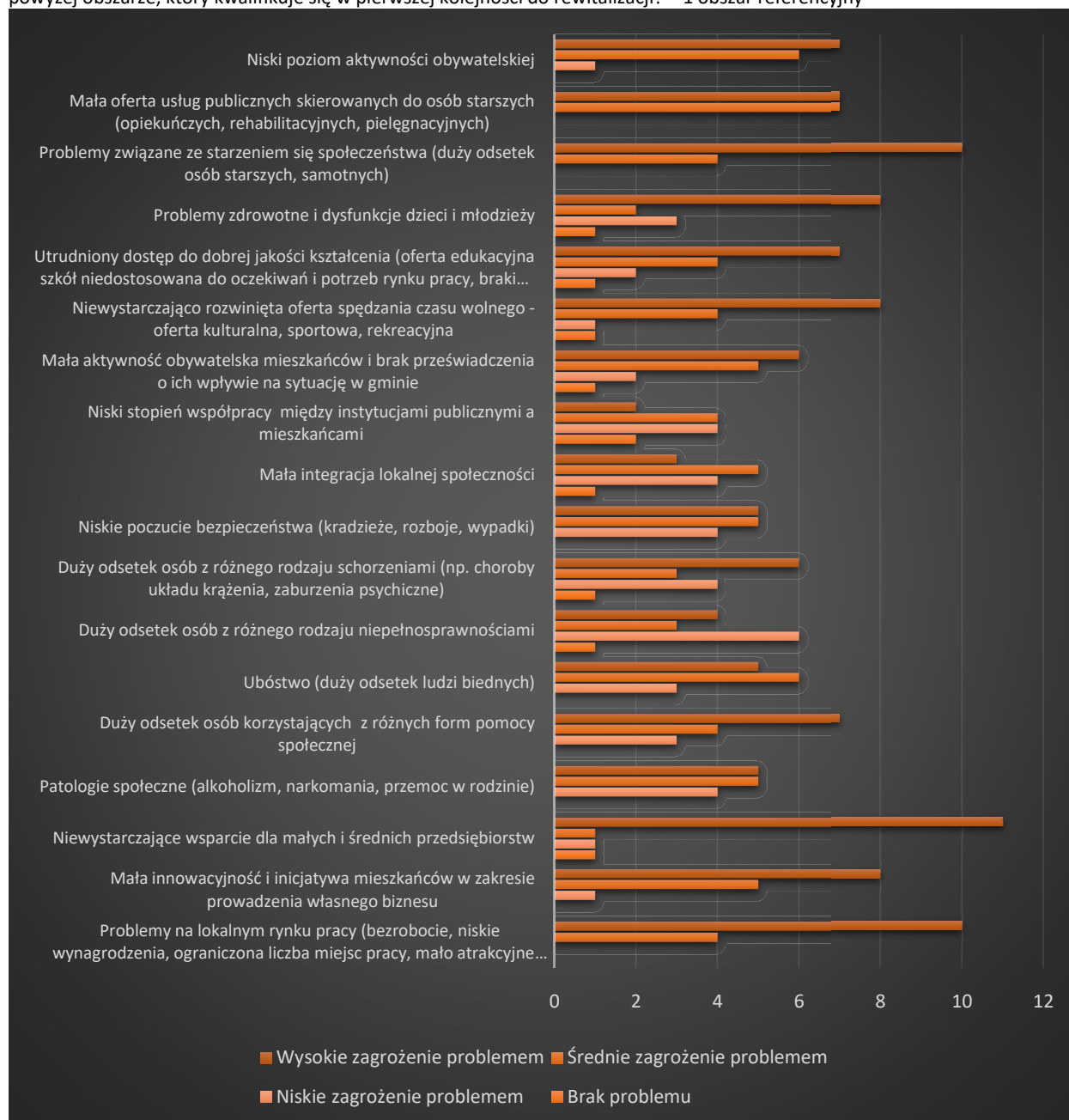

Źródło: Opracowanie własne

W dalszej kolejności badani zostali poproszeni o wskazanie intensywności występowania problemów społeczno-gospodarczych a także problemów technicznych, środowiskowych i przestrzenno-funkcjonalnych dla wybranych obszarów referencyjnych. Na poniższych wykresach zaprezentowano wyniki ankietyzacji dla wybranych jednostek analitycznych.

➤ OBSZAR REFERENCYJNY1 –Adamów I

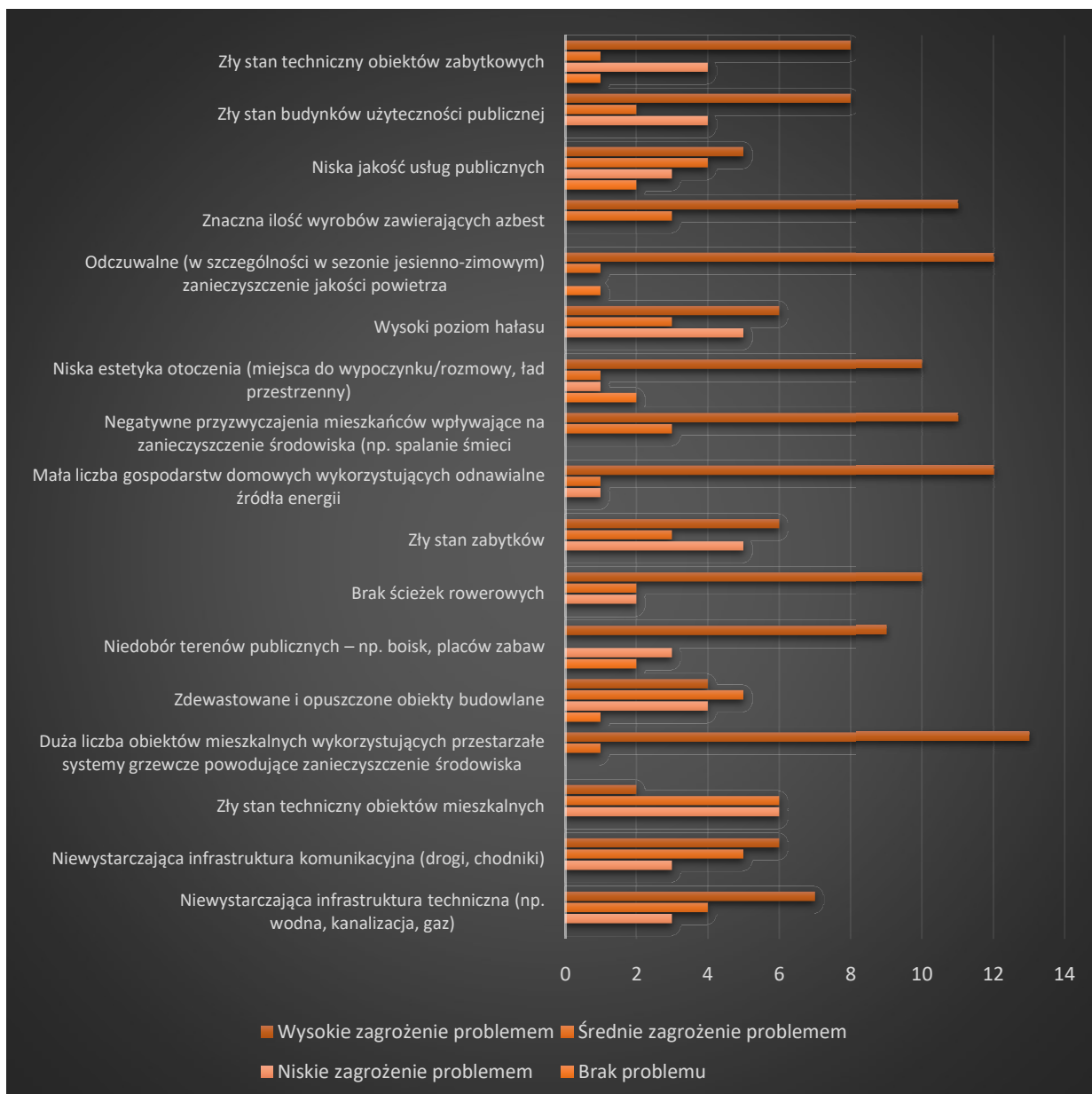
Wykres 72 Odpowiedzi udzielone na pytanie: Jakie problemy społeczno-gospodarcze Pan/i zdaniem występują na wybranym powyżej obszarze, który kwalifikuje się w pierwszej kolejności do rewitalizacji? – 1 obszar referencyjny

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji

Analiza udzielonych przez respondentów odpowiedzi wskazuje, iż w 1 obszarze referencyjnym najbardziej odczuwalne są problemy na lokalnym rynku pracy (bezrobocie, niskie wynagrodzenia, ograniczona liczba miejsc pracy, mało atrakcyjne miejsca pracy), niewystarczające wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz problemy związane ze starzeniem się społeczeństwa (duży odsetek osób starszych, samotnych).

Wykres 73 Jakie problemy techniczne, przestrzenne i środowiskowe Pana/i zdaniem występują na wybranym obszarze, który kwalifikuje się do rewitalizacji? – 1 obszar referencyjny

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji

Wśród głównych problemów pozostałych analizowanych sfer znajdują się: duża liczba budynków mieszkalnych wykorzystujących przestarzałe systemy grzewcze powodujące zanieczyszczeni środowiska, mała liczba gospodarstw domowych wykorzystujących odnawialne źródła energii, odczuwalne (w szczególności w sezonie jesienno-zimowym) zanieczyszczenie jakości powietrza.

➤ **OBSZAR REFERENCYJNY 15–Wola Gułowska**

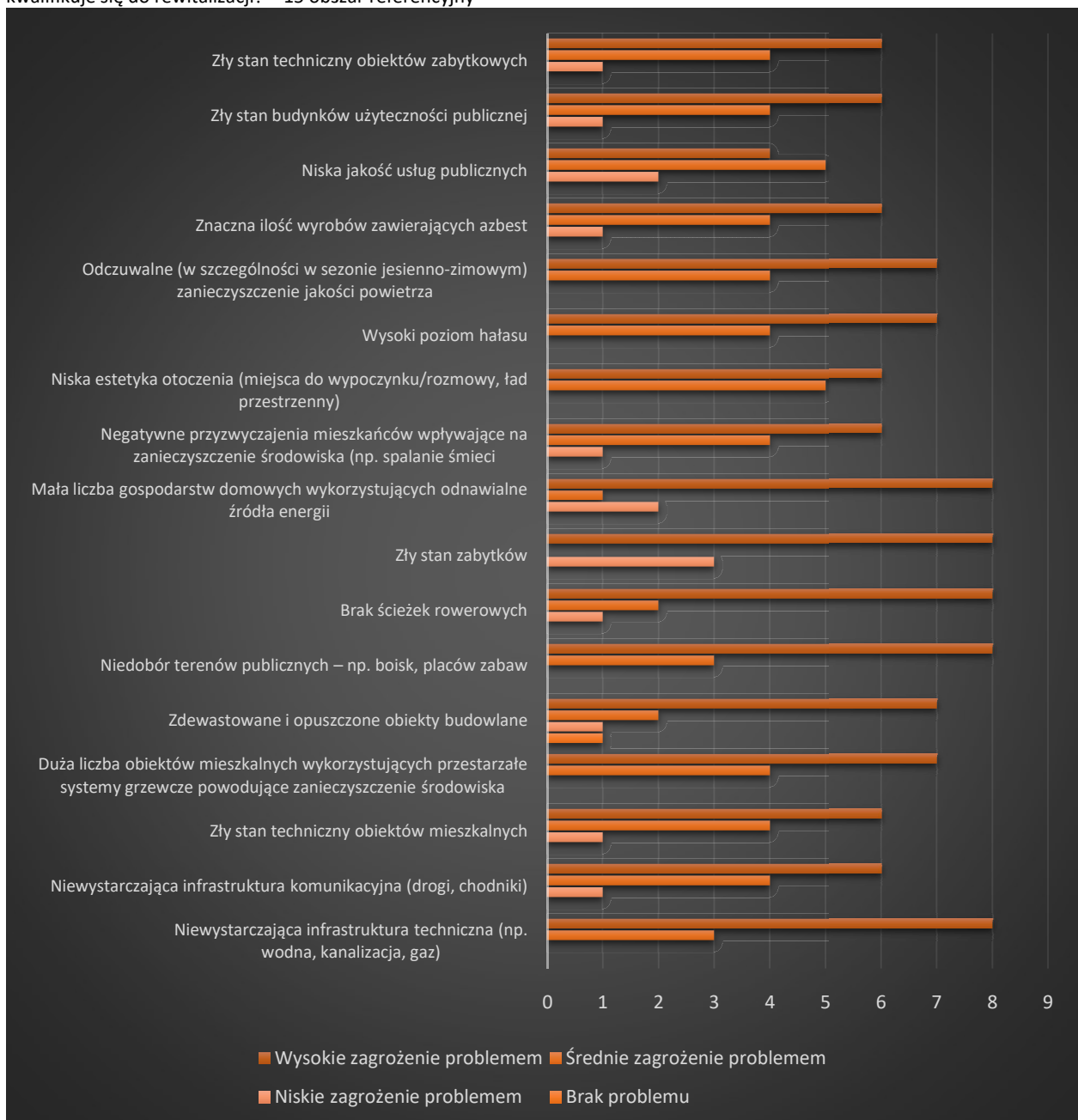
Wykres 74 Odpowiedzi udzielone na pytanie: Jakie problemy społeczno-gospodarcze Pan/i zdaniem występują na wybranym powyżej obszarze, który kwalifikuje się w pierwszej kolejności do rewitalizacji? – 15 obszar referencyjny

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji

Respondenci wskazali, iż w 15 obszarze referencyjnym najbardziej problematyczne są: niewystarczająco rozwinięta oferta spędzania czasu wolnego -oferta kulturalna, sportowa, rekreacyjna, problemy związane ze starzeniem się społeczeństwa (duży odsetek osób starszych, samotnych), mała oferta usług publicznych skierowanych do osób starszych (opiekuńczych, rehabilitacyjnych, pielęgnacyjnych).

Wykres 75 Jakie problemy techniczne, przestrzenne i środowiskowe Pana/i zdaniem występują na wybranym obszarze, który kwalifikuje się do rewitalizacji? – 15 obszar referencyjny

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji

Wśród głównych problemów pozostałych analizowanych sfer znajdują się: niewystarczająca infrastruktura techniczna (np. wodna, kanalizacja, gaz), niedobór terenów publicznych – np. boisk, placów zabaw, brak ścieżek rowerowych, zły stan zabytków, mała liczba gospodarstw domowych wykorzystujących odnawialne źródła energii.

5. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Zgodnie z art. 10 ustawy o rewitalizacji, jako obszar rewitalizacji wyznacza się obszar gminy obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, który:

- cechuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk ze sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej,
- posiada istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego i na którym gmina zamierza prowadzić rewitalizację,
- nie przekracza obszarowo 20% powierzchni gminy,
- jest zamieszkiwany przez maksymalnie 30% ogólnej liczby mieszkańców.

Rewitalizacja stanowi formę specjalnej interwencji publicznej, mającą na celu ulokowanie w relatywnie krótkim czasie możliwie wielu zasobów na ograniczonym terenie w celu wywołania samopodtrzymujących się impulsów rozwojowych. Aby osiągnąć założone cele, musi być mocno skoncentrowana i ograniczona terytorialnie.

Na podkreślenie zasługuje fakt, iż objęcie 30% społeczności zamieszkującej rozległe tereny gminy działaniami rewitalizacyjnymi może utrudniać zachowanie zasady koncentracji środków na rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów. Z drugiej strony, objęcie obszarem rewitalizacji większej powierzchni o relatywnie niskim wskaźniku zaludnienia, właściwie uniemożliwia prowadzenie skutecznej i skoncentrowanej terytorialnie interwencji w ramach rewitalizacji. Stąd rekomendacje, według których obszarem rewitalizacji należy obejmować obszary o znacznie mniejszej powierzchni gminy, przy jednocześnie relatywnie wyższych wskaźnikach zaludnienia.

Zgodnie z przyjętą metodologią do obszaru zdegradowanego włączone zostały wszystkie te jednostki referencyjne, w których wskaźnik syntetyczny natężenia zjawisk kryzysowych w sferze społecznej osiągnął wartość wyższą niż 0 oraz dla których zidentyfikowano (na zasadzie 0-1) przynajmniej jedno negatywne zjawisko w przynajmniej jednej z 4 sfer wskazanych w art. 9 ust. 1 pkt 1-4. O występowaniu negatywnego zjawiska decyduje fakt uzyskania sumy punktów na poziomie wyższym od 0 w ramach badanych wskaźników.

Tabela 29 Wyniki przeprowadzonej analizy delimitacyjnej

Obszar referencyjny	Wartość syntetycznego wskaźnika kryzysu zjawisk społecznych	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna	Sfera przestrzenno-funkcjonalna
Adamów I	6,79	1	1	3	4
Adamów II	4,28	3	1	1	2
Budziska	0,14	2	1	3	2
Dąbrówka	0,63	1	1	2	1
Ferdynandów	1,03	3	1	3	2
Gułów	-5,80	2	0	2	2
Helenów	2,44	1	1	3	2
Hordzieżka	-2,31	3	1	5	2
Kalinowy Dół	-4,51	3	1	4	3
Konorzatka	-7,31	2	1	3	3
Lipiny	-1,89	3	1	3	2
Sobiska	-4,24	2	1	2	2
Turzystwo	-0,99	1	1	5	3
Władysławów	-2,11	2	1	3	2
Wola Gułowska	23,40	1	1	3	2
Zakępie	-3,19	2	1	5	2
Żurawiec	-6,33	2	1	4	2

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z powyższym zestawieniem jako obszar zdegradowany wyznaczono teren składający się następujących jednostek referencyjnych:

- 1) Adamów I – powierzchnia: 221,6087868 ha; liczba ludności: 900 osób,
- 2) Adamów II - powierzchnia: 276,6994463 ha; liczba ludności: 1 130 osób,
- 3) Budziska- powierzchnia: 69,6640773 ha; liczba ludności: 216 osób,
- 4) Dąbrówka – powierzchnia: 237,2186280 ha; liczba ludności: 137 osób,
- 5) Ferdynandów – powierzchnia: 171,3943222 ha; liczba ludności: 151 osoby,
- 6) Helenów – powierzchnia: 123,0212516 ha; liczba ludności: 71 osoby,
- 7) Wola Gułowska – powierzchnia: 204,9669158 ha; liczba ludności: 301 osoby.

Łączna powierzchnia obszaru zdegradowanego wynosi: 1304,62178107ha, co stanowi: 13,22% całkowitej powierzchni gminy Adamów (9 868,79547250ha). Natomiast łączna liczba mieszkańców obszaru zdegradowanego wynosi: 2 906, co stanowi: 52,70% wszystkich mieszkańców gminy (5514 osób).

Zgodnie z wymogami ustawy obszar rewitalizacji obejmuje całość lub część obszaru zdegradowanego, który charakteryzuje się szczególną koncentracją zjawisk kryzysowych. Dodatkowo ustawodawca wprowadził obostrzenia co do maksymalnej powierzchni obszaru rewitalizacji względem całej gminy oraz maksymalnej liczby mieszkańców zamieszkujących obszar rewitalizacji względem populacji jednostki samorządu terytorialnego. W świetle ustawy powierzchnia obszaru rewitalizacji nie może przekraczać 20% powierzchni gminy i nie może on być zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Uwzględniając kryteria ustawowe, niemożliwym jest wskazanie całego obszaru zdegradowanego, jako obszaru rewitalizacji, ze względu na ograniczenia powierzchniowe i ludnościowe. W związku z tym dokonano selekcji obszarów i wybrano w pierwszej kolejności te, które charakteryzują się największą (zgodnie z kryterium sumarycznego wskaźnika niekorzystnych zjawisk społecznych) koncentracją problemów w sferze społecznej i współwystępującymi problemami pozostałych 4 sfer.

Zgodnie z wymogami ustawy obszar rewitalizacji obejmuje całość lub część obszaru zdegradowanego, który charakteryzuje się szczególną koncentracją zjawisk kryzysowych. Dodatkowo ustawodawca wprowadził obostrzenia co do maksymalnej powierzchni obszaru rewitalizacji względem całej gminy oraz maksymalnej liczby mieszkańców zamieszkujących obszar rewitalizacji względem populacji jednostki samorządu terytorialnego. W świetle ustawy powierzchnia obszaru rewitalizacji nie może przekraczać 20% powierzchni gminy i nie może on być zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Uwzględniając kryteria ustawowe, niemożliwym jest wskazanie całego obszaru zdegradowanego, jako obszaru rewitalizacji, ze względu na ograniczenia powierzchniowe i ludnościowe. W związku z tym dokonano selekcji obszarów i wybrano w pierwszej kolejności te, które charakteryzują się największą (zgodnie z kryterium sumarycznego wskaźnika niekorzystnych zjawisk społecznych) koncentracją problemów w sferze społecznej i współwystępującymi problemami pozostałych 4 sfer. W wyniku przeprowadzonych analiz wstępnie wytypowano 3 jednostki- sołectwa, w zakresie których sumaryczny wskaźnik kryzysu społecznego przybiera wartość najwyższą, tj.:

- 1) Wola Gułowska,

- 2) Adamów I
- 3) Adamów II.

Następnie, ze względu na fakt, iż dwa wytypowane wstępnie obszary (Adamów I oraz Adamów II) obejmują jedną miejscowość, tj. Adamów, analizie poddano uwarunkowania występujące w najliczniej zamieszkiwanej miejscowości gminy. Wyselekcjonowano ulice, w obrębie których zauważalna jest koncentracja problemów społecznych i oraz pozostałych problemów. Wybrano następujące ulice: 1.Cmentarna, 2.Ks. Kanonika Szymona Grzymały,3.Gen. Franciszka Kleeberga, 4. Malinowa,5. Męczenników Katynia, 6. Ogrodowa, 7. Spacerowa, 8. Spokojna, 9.Spółdzielcza, 10.Szkolna, 11.Plac Śniegockich, 12.Targowa, 13.Osiedle Tęcza, 14.Kardynała Stefana Wyszyńskiego, 15.Ks. Józefa Gozdalskiego, 16.Ks. Marka Jandołowicza, 17.Kościelna, 18.Ks. Tadeusza Kościuszki, 19.Stanisława Majewskiego, 20. Nowa, 21. Ks. Konstantego Pabisiewicza, 22. Adama i Hieronima Rusieckich, 23.Antoniego Trzaskowskiego. W poniższej tabeli zamieszczono krótką charakterystykę problemów występujących w 2021 r. w obrębie wyselekcjonowanych ulic w miejscowości Adamów:

Tabela 30 Problemy obszaru rewitalizacji w miejscowości Adamów

Lp.	Wskaźnik miary problemu	Wartość wskaźnika
1.	Udział osób zamieszkujących wyznaczone ulice i pobierających świadczenia GOPS w stosunku do wszystkich osób pobierających świadczenia GOPS w tejże jednostce	71,43%,
2.	Udział osób zamieszkujących wyznaczone ulice i pobierających świadczenia GOPS z tytułu ubóstwa w stosunku do wszystkich osób pobierających świadczenia GOPS z tytułu ubóstwa w tejże jednostce	69,70%,
3.	Udział osób zamieszkujących wyznaczone ulice i pobierających świadczenia GOPS z tytułu bezrobocia w stosunku do wszystkich osób pobierających świadczenia GOPS z tytułu bezrobocia w tejże jednostce	57,89%,
4.	Udział osób zamieszkujących wyznaczone ulice i pobierających świadczenia GOPS z tytułu niepełnosprawności w stosunku do wszystkich osób pobierających świadczenia GOPS z tytułu niepełnosprawności w tejże jednostce	70,00%,
5.	Udział osób zamieszkujących wyznaczone ulice i pobierających świadczenia GOPS z powodu alkoholizmu w stosunku do wszystkich osób pobierających świadczenia GOPS z tego tytułu w tejże jednostce	75,00%
6.	Udział osób zamieszkujących wyznaczone ulice i pobierających świadczenia GOPS z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w stosunku do wszystkich osób pobierających świadczenia GOPS z tego tytułu w tejże jednostce	55,56%
7.	Udział osób zamieszkujących wyznaczone ulice i pobierających świadczenia GOPS z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w stosunku do wszystkich osób pobierających świadczenia GOPS z tego tytułu w tejże jednostce	67,74%
8.	Udział osób zamieszkujących wyznaczone ulice i posiadających założoną Niebieską Kartę (dane GOPS oraz Policji) w stosunku do wszystkich osób posiadających założoną Niebieską kartę w tejże jednostce	60,00%
9.	Udział dzieci do 17 r. ż. i korzystających z dożywiania zamieszkujących wyznaczone ulice w stosunku do wszystkich dzieci do 17 r.ż. korzystających z dożywiania i zamieszkujących jednostkę	80,00%

Lp.	Wskaźnik miary problemu	Wartość wskaźnika
10.	Udział osób zgłoszonych do GKRPA zamieszkujących wyznaczone ulice w stosunku do wszystkich osób zgłoszonych do GKRPA z tejże jednostki	66,67%
11.	Udział osób zamieszkujących wyznaczone ulice i zarejestrowanych w PUP w stosunku do wszystkich osób zarejestrowanych w PUP z tejże jednostki	67,74%
12.	Udział osób długotrwale bezrobotnych zamieszkujących wyznaczone ulice w stosunku do wszystkich osób długotrwale bezrobotnych z tejże jednostki	73,33%
13.	Udział osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych zamieszkujących wyznaczone ulice w stosunku do wszystkich osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych z tejże jednostki	69,23%
14.	Udział budynków mieszkalnych pokrytych azbestem	16,73%
15.	Udział budynków mieszkalnych wykorzystujących oze w obrębie wyznaczonych ulic	4,23%
16.	Udział budynków mieszkalnych wykorzystujących przestarzałe źródła ciepła w obrębie wyznaczonych ulic	64,44%
18.	Udział budynków użyteczności publicznej wymagających przeprowadzenia prac termomodernizacyjnych	69,23%
19.	Udział budynków użyteczności publicznej wymagających dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	65,38%
20.	Udział powierzchni terenów wymagających podjęcia interwencji	93,59%

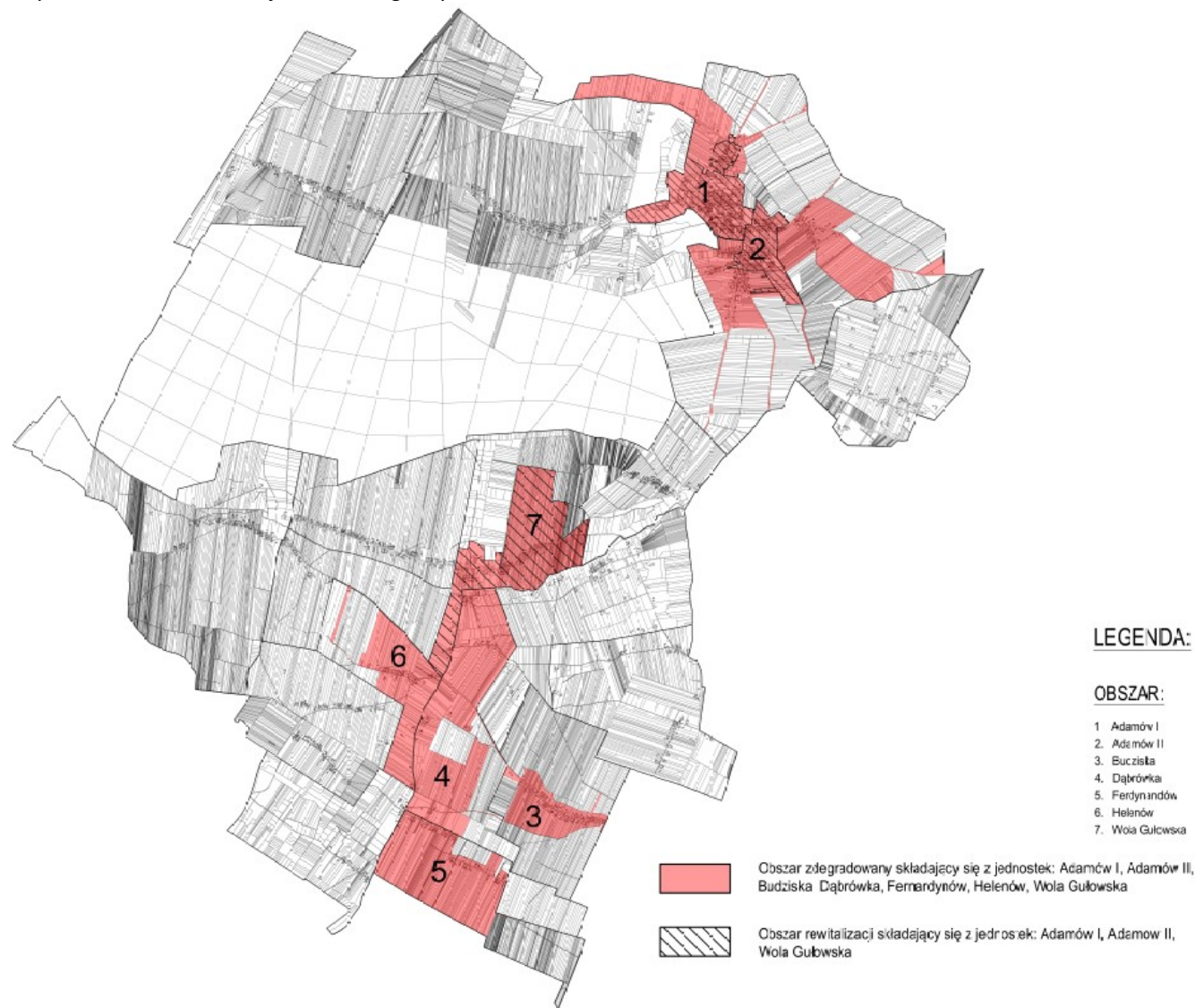
Źródło: Opracowanie własne

Ostatecznie wyznaczono obszar rewitalizacji składający się z jednostek:

- 1) Adamów I – 1.Cmentarna, 2.Ks. Kanonika Szymona Grzymały, 3.Gen. Franciszka Kleeberga, 4.Malinowa, 5.Męczenników Katynia, 6.Ogrodowa, 7.Spacerowa, 8.Spokojna, 9.Spółdzielcza, 10.Szkolna, 11.Plac Śniegockich, 12.Targowa, 13.Osiedle Tęcza, 14.Kardynała Stefana Wyszyńskiego - powierzchnia: 110,9394286 ha, liczba mieszkańców: 803 osoby;
- 2) Adamów II - 1.Ks. Józefa Gozdalskiego, 2.Ks. Marka Jandołowicza, 3.Kościelna, 4.Ks. Tadeusza Kościuszki, 5.Stanisława Majewskiego, 6.Nowa, 7.Ks. Konstantego Pabisiewicza 8.Adama i Hieronima Rusieckich, 9.Antoniego Trzaskowskiego. – powierzchnia: 58,74251973ha, liczba mieszkańców –536 osób;
- 3) Wola Gułowska- powierzchnia: 204,9669158 ha, liczba mieszkańców: 301 osób.

Wyznaczano obszar rewitalizacji o łącznej powierzchni: 374, 64886413 ha (3,7464886413km²), co stanowi 3,80% całkowitej powierzchni gminy, co mieści się w dopuszczalnym wskaźniku 20% powierzchni jednostki samorządu terytorialnego. Dodatkowo, obszar ten w 2021 r. zamieszkały był przez 1 640 mieszkańców, co stanowiło 29,74% całej populacji gminy Adamów (liczba mieszkańców gminy w 2021 r. 5 514 osób). Na koniec 2022 r. dane ludnościowe dotyczące wyznaczonego obszaru rewitalizacji kształtowały się w następujący sposób: 1 575 mieszkańców obszaru rewitalizacji, co stanowi 28,80% wszystkich mieszkańców gminy (liczba mieszkańców gminy w 2022 r.: 5 468 osób).

Mapa 5 Obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji na terenie gminy Adamów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Adamów (źródło: mapa zasadnicza)

Wyznaczono obszar rewitalizacji charakteryzujący się największym natężeniem niekorzystnych zjawisk społecznych, min. dużym udziałem osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na złą sytuację materialną, rodzin ubogich i dysfunkcyjnych nieradzących sobie w sprawach opiekuńczo-wychowawczych czy prowadzenia gospodarstwa domowego. W ramach prowadzonej analizy w wybranych jednostkach referencyjnych wartość sumarycznego wskaźnika natężenia niekorzystnych zjawisk społecznych przybrała największą wartość (Wola Gułowska: 23,40 punktów, Adamów I-6,79 punktów, Adamów II – 4,28 punktów). Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji zamieszkuje 33,59% wszystkich mieszkańców gminy Adamów pobierających świadczenia z GOPS, w tym: 48,79% osób pobierających świadczenia z tytułu ubóstwa, 50,00% osób pobierających świadczenia z tytułu bezrobocia, 40,26% osób pobierających świadczenia z tytułu niepełnosprawności, 60,00% osób pobierających świadczenia z tytułu alkoholizmu, 52,94% osób pobierających świadczenia z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego, 66,67% osób pobierających świadczenia z tytułu przemocy, 36,19% osób pobierających świadczenia z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby. W granicach obszaru rewitalizacji zamieszkuje 33,33% wszystkich mieszkańców gminy mających założoną Niebieską Kartę, 55,56% dzieci do 17 r.ż. korzystających z dożywiania oraz 75,00% wszystkich mieszkańców zgłoszonych do GKRPA.

Niekorzystne czynniki, które nierzadko związane są z zamieszkiwanym obszarem, prowadzą do systematycznego i permanentnego pogłębiania się zjawiska wykluczenia społecznego, występowania patologii społecznych oraz natężenia zjawiska „dziedziczenia biedy”. Analizy wskaźnikowe wykazały, iż na obszarze rewitalizacji występuje duży problem bezrobocia: obszar ten zamieszkuje 26,80% wszystkich osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP, 30,00% długotrwale bezrobotnych, 37,50% zarejestrowanych bezrobotnych powyżej 50 roku życia, 11,63% zarejestrowanych bezrobotnych poniżej 30 roku życia oraz 33,33% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych. Sytuacja na rynku pracy jedną z przyczyn niskiej atrakcyjności osiedleńczej obszaru i wysokiego natężenia problemu emigracji ludzi młodych i wykształconych. Obszar ten charakteryzuje się również problemami w zakresie bezpieczeństwa publicznego. Na terenie tym zanotowano: 67,19% wszystkich przestępstw popełnionych na terenie gminy, oraz 63,77% wszystkich zrealizowanych interwencji Policji.

Wyznaczony obszar rewitalizacji boryka się również z szeregiem problemów w sferze środowiskowej m.in. sporą część wyznaczonego obszaru rewitalizacji stanowią tereny, gdzie odnotowano ponadnormatywne stężenia zanieczyszczeń powietrza (benza/a/piernu) 35,60% . Dodatkowo 17,23% budynków mieszkalnych pokrytych jest nadal szkodliwym dla zdrowia i życia ludzkiego azbestem. Główne problemy sfery technicznej to: niewystarczający udział budynków mieszkalnych korzystających z kanalizacji sanitarnej (59,86%) oraz odnawialnych źródeł energii (4,23%), a także duży udział budynków mieszkalnych wykorzystujących przestarzałe źródła ciepła – 64,44%. W obrębie obszaru rewitalizacji znajduje się 31 z wszystkich 52 budynków użyteczności publicznej. 70,97% (22 z 31) ww. budynków

wymaga przeprowadzenia pilnych prac termomodernizacyjnych, a 67,74% (21 z 32) wymaga dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Na terenie obszaru rewitalizacji łączna długość dróg publicznych wynosi: 15,35 km, w tym: 56,35% wymaga podjęcia pilnej interwencji. W obrębie tym zarejestrowano ponad 40,54% wszystkich zdarzeń drogowych z terenu gminy Adamów. Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji znajduje się 23,37571ha terenów publicznych, w tym: 22,19411ha, tj. 94,95% wymaga podjęcia interwencji. Na obszarze tym znajduje się również 73,83% wszystkich terenów publicznych wymagających podjęcia pilnych prac.